
ZLINSZKY PÉTER

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Kurucz Mihály

külsős, ELTE ÁJK

Dr. Lábady Tamás

egyetemi docens, PPKE JÁK

A földtulajdonjogi szabályozás Európai Unió szabta mozgástere

Magyarországnak 2014 április 30-ig életbe kell léptetnie egy olyan földforgalmi szabályozást, ami megfelel az Európai Unió szabta mozgástérnek. Ezt vizsgáltam meg dolgozatomban, sorra véve az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (EUMSZ) vonatkozó rendelkezéseit, illetve az Európai Bíróság esetjogát.

Az Unió Közös Agrárpolitikája (CAP) nem érint tulajdonjogi kérdéseket. A négy gazdasági alapszabadság, annál inkább. Ezek közül kettőnek - a letelepedés- és a tőkeozgás szabadságának - van termőföldjogi vonatkozása.

A letelepedés szabadsága az ide tartozó vállalkozás szabadságán keresztül, kifejezetten megköveteli a termőföld megszerzésének lehetőségét. Ez azonban nem jelenti feltétlenül a föld feletti tulajdonszerzés biztosításának kötelezettségét.

A tőkeozgás szabadsága alá fokozatosan kerültek a termőföldforgalmi viszonyok. Eredetileg ez a szabadság (az áruk szabad mozgásához hasonlóan) kizárólag ingókra vonatkozott. Azonban ez a kezdetben kiegészítő jellegű alapszabadság az uniós jogfejlődés során a legerősebb szabadsággá nőtte ki magát. Mivel a földben megtettesült tőke besorolása adás-vétele révén mozog, mára az alapszabadság megkövetelte akadályozási tilalmat kell érvényesíteni a földforgalmi viszonyokban is.

Eszerint nem csak bármiféle diszkriminatív megkülönböztetés tilos, de a szabadság kiteljesedését akadályozó, sőt, az ennek lehetőségét hordozó szabályozás sem megengedett. Ez igen leszűkíti a tagállamok mozgásterét, ebben a stratégiai is fontos kérdésben. Bár az EUMSZ 345. cikke éppen a tulajdoni rendek autonómiáját mondja ki, az EuB jogértelmezése szerint ez nem valósítható meg a szerződés egyéb rendelkezéseivel szembemenő módon.

Az elemzett két szabadsággal szemben csakis a Gebhard-tesztnek megfelelő rendelkezések állhatnak meg. Eszerint a korlátozás közérdekre kell irányuljon, ennek elérésére ténylegesen alkalmasnak kell lennie, nem lehet diszkriminatív, és nem mehet túl a szükséges mértéken. A szükséges mérték az EuB jogértelmezésében a legkevésbé korlátozó utat jelenti, ami meglátásom szerint egységesedés felé tolhatja el a tagállamok jogrendjeit.

A közérdek vizsgálata után megállapítható, hogy az olyan földforgalmi szabályozás, ami az "azé legyen a föld, aki műveli" elvre épít, elfogadott az uniós jogban. Ez egy a jogügyleteket előzetesen ellenőrzés alá vonó közigazgatási eljárással párosítva alkalmas lehet arra, hogy Magyarország termőföldjének túlnyomó része magyar gazdák tulajdonában maradjon.

MEGYESI TÍMEA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Farkas Csamangó Erika

tanársegéd, SZTE ÁJK

Dr. Sebestyén Róbert

elnök, Nemzeti Földalapkezelő Szervezet

A Nemzeti Földalapba tartozó termőföldek hasznosításának szabályai

Dolgozatom középpontjába a Nemzeti Földalapba tartozó termőföldek hasznosításának szabályait helyeztem, mely hasznosítási kötelezettségének a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény értelmében, nyilvános pályázat, vagy árverés útján történő eladással, nyilvános pályázat útján történő haszonbérbe adással, nyilvános pályázat útján történő vagyonkezelésbe adással, illetve termőföldek cseréjével biztosít, az itt felsorolt négy lehetőség hiányában pedig egy gazdasági évre szóló megbízási szerződések útján tesz eleget.

2012-ben a szakértők között heves vitát bontott ki a pályázati eljárás keretében kiírt haszonbérleti pályázatok, a pályázati eljáráson való részvétel szigorú követelményei, a pályázatok elbírálásának szempontjai valamint azok eredményei. A pályázati rendszer pontos bemutatását követően kifejtem dolgozatomban a leginkább támadott feltételek kritikáit, és az azokra adható jogszerű magyarázatokat.

A vagyonkezelési szerződések kapcsán bemutatom a szociális földprogram, valamint a Start közfoglalkoztatási program pozitív eredményeit, ismertetem, a megvalósításához szükséges eljárás pontos menetét a kérelem benyújtásától kezdve a célok megvalósításáig, továbbá javaslatot teszek az azzal kapcsolatos esetleges problémák megoldására.

Az egy éves megbízási szerződések megvizsgálása során bebizonyosodott, hogy sem a gazdáknak sem az államnak nem nyújt megfelelő biztosítékot a működőképes, stabil, profitorientált, versenyképes gazdálkodáshoz, így javaslatot teszek a megbízási szerződések problémájának orvosolására.

Dolgozatomban a jelenkor egyik, az agrártársadalmat leginkább foglalkoztatott témáját dolgozom fel, melyen keresztül a szakmai opponensek javaslatokat kaphatnak az állam és a magánfeleknek is megfelelő szabályozási rendszer kialakítására, hiszen tudják: „a termőföld pótolhatatlan nemzeti kincs” így fontos olyan szabályozási rendszer alkalmazása, amely mindenkinek kielégítő lehetőségeket biztosít.

CSORDÁS LEVENTE

jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Olajos István
egyetemi docens, ME ÁJK*

Az ÉLBÁI és a méz, avagy a méz jogi sorsa az Európai Unióban

A dolgozat a B-A-Z Megyei Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság egy ismert méhészet ellen indított több hatósági eljárását mutatja be több megközelítés irányából végigkísérve azt az első hatósági ellenőrzőstől a jogerős bírósági döntésig. E közben feltárássra kerülnek a hatósági eljárások egyes – esetenként vitatható – intézkedései, döntései és az ügyfél érveinek magva. Az egyes vitatható jogi aktusok tekintetében alternatív megoldás kerül lefektetésre.

Minden gazdasági ágazat léte és gyarapodás nagyban függ az államhatalom és az ágazat viszonyán, ami nincs másként a méhészet esetében sem. Az állami akarat természetesen a jogszabályokban jelenik meg. Viszont egyes jogszabályok tág keretei miatt a jogalkalmazóknak alkalmuk nyílik arra, hogy eltérő értelmezéssel éljenek. Az ilyen eltérő értelmezés esetén különösen fennáll az a lehetőség, hogy a jogszabály célja és az alkalmazásának eredménye eltér. A dolgozat erre figyelemmel elemzi a döntések láncolatát, amely végül az ügyfél szankcionálásához vezetett.

Az ügy különlegességét az adja, hogy a méhészet is, mint általában a mezőgazdasági és állattenyésztési ágazat hazánk nemzetközi megítélésének egyik sarokpontja. Értve ez alatt a gazdasági szerepvállalást és az ágazat jogszabályi kereteit. Az Európai Unió által adott jogszabályi keretek különösen érintik az egyes élelmiszereket, elsősorban azok minőségi emberi fogyasztásra alkalmasságának szempontjából. E miatt fokozatosan kiépülő és egyre szigorodó feltételeknek kell megfelelnie az egyes élelmiszereknek. A hatósági döntések egyik alapját képező jogszabály viszont olyan mértékben vár el szennyezésmentességet az antibiotikum maradványok tekintetében, hogy azt egyik hazánkban működő akkreditált élelmiszervizsgáló laboratórium sem képes kimutatni. A vizsgált minták mindegyikében, egy pontosságában egyedülálló brémai laboratórium volt képes kimutatni maradványértékeket. Ezt méghozzá olyan alacsony mennyiségben, hogy a kimutatott és szankcionált mennyiség több nagyságrenddel alacsonyabb volt, mint az ügyfél által fellebbezésében hivatkozott hús, húskészítményekben megengedett határérték. A dolgozat befejezéseként néhány de lege ferenda javaslatot fogalmazok meg azok szükségességét is elemezve, rámutatva ezzel az ágazat szabályozásának bizonytalan elemeire.

NAGY-BORSY NOÉMI

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Márton Mária
tanársegéd, PTE ÁJK*

Az ökológiai szőlőtermesztés és biobor készítés hazai szabályozása

A témám az ökológiai szőlőtermesztés és biobor készítés hazai szabályozásának vizsgálata Magyarországon, beleértve a vonatkozó nemzetközi és európai uniós szabályokat is, valamint a hatályos szabályozás ismertetése.

Az ökológiai szőlőtermesztés egy olyan termelési mód, ami a mezőgazdaságban – így a szőlőtermesztésben, borászatban is - elterjedő sok vegyszer és a nagyüzemi gazdálkodás káros hatására jelent meg, és ami tulajdonképpen a régi hagyományokhoz való visszatérést jelenti. E termelési mód célja, hogy érvényre juttassa a termesztett növény természetes biopotenciálját, mindezt úgy, hogy megfelelő környezeti feltételrendszert teremtsen.

Az ökológiai szőlőtermesztésre (és általában az ökológiai termelésre) vonatkozó szabályozásra az egyik lehetőség, hogy az IFOAM irányelvek és az uniós szabályozás alapján kerül kidolgozásra egy technológia rendszer, és ebben határozzák meg azokat a szabályokat, melyeket a szőlőtermesztés folyamán alkalmazni kell ahhoz, hogy a termék, a bor, megkapja a „bio” vagy abban az országban használatos minősítést. Az ellenőrzést és minősítést egy erre létrehozott szervezet végzi.

Magyarország is ezt a gyakorlatot követi. A szabályozás kiépülése nálunk egy többlépcsős folyamat eredménye volt.

Az ökológiai szőlőtermesztést meghatározó rendelkezések lényege, hogy szigorúbb követelményrendszert támasztanak az olyan termelőknek, akik meg szeretnék kapni a „bio” minősítést és ezt fel szeretnék tüntetni a termékeiken.

Témám második részét a biobor készítésére vonatkozó szabályok képezik, melyek kiterjednek a szőlő termelési és feldolgozási eljárásának, a bor kezelésének, tárolásának minden részletére. Pontosabban meg vannak határozva az alkalmazható eljárások, és az, hogy milyen anyagokkal érintkezhet a termék, milyen adalék-, és segédanyagok használhatóak fel.

Dolgozatom utolsó részeként feltérképeztem ennek a szabályozásnak a gyakorlati megvalósulását egy hazai és egy kitekintő (külföldi) példa segítségével. Igazolódott, hogy Magyarországon a kezdeti nehézségek után az ökológiai szőlőtermesztés és biobor készítés rendkívül eredményes lehet. A külföldi példa pedig útmutatóként szolgálhat a magyar lehetőségek fejlesztéséhez.

NÉP AMÁLIA

nemzetközi igazgatás

BA, 3. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Közigazgatás-tudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Korom Ágoston
tanársegéd, NKE KTK*

Tagállamok birtokpolitikai mozgásterére az uniós jogban – Magyarország birtokpolitikai mozgásterére a földmoratórium alatt és után

Magyarország 2004-ben csatlakozott az Európai Unióhoz. A megkötött csatlakozási szerződés tartalmaz egy kikötést, mely Magyarország számára egy derogációs, átmeneti időszakot engedélyez. Ez alatt az időszak alatt – melyet földvásárlási moratóriumnak is nevezünk - nem szerezheti meg a magyar termőföld tulajdonjogát külföldi állampolgár. Dolgozatom fő célkitűzése, hogy bemutassam Magyarország birtokpolitikai mozgásterét, illetve azt, hogy a tíz éves földmoratórium közeledő lejártja után milyen lehetőségekre lehet számítani a magyar földviszonyok terén. Az uniós integráció célja elsősorban a termelési tényezők szabad mozgásának elősegítése, ezt hátráltató tényezők leépítése. Az uniós közérdek azonban nem minden esetben egyezik az egyes tagállamok közérdekével. Az Európai Bíróságának fő funkciója a jog érvényesülésének biztosítása. A tagállamok birtokpolitikai mozgásterének kialakításában két fontosabb precedens értékű jogesetet emelnék ki a Bíróság joggyakorlatában. Az egyik az Uwe Kay Festersen-ügyben hozott C-370/05. számú ítélet, a másik a Margarethe Ospelt ügyben hozott C-452/01. számú ítélet. Az Ospelt ügyben egy előzetes közigazgatási engedélyen alapuló rendszer közösségi joggal való kompatibilitásának vizsgálatára került sor, a Festersen ügyben viszont a nemzeti birtokpolitika eszközeül szolgáló utólagos szankciók közösségi joggal való összeegyeztethetőségét vizsgálta az Európai Bíróság. Mind a két ítélet meghatározó jelentőségű lehet az új, kidolgozásban lévő földtörvény elbírálása szempontjából. A magyar birtokviszonyok tekintetében fontos kiemelni, hogy a magyar termőföld jó minőségű és viszonylag olcsó az uniós átlaghoz képest. A birtokrendezési folyamatok azonban még máig sem fejeződtek be, ugyanis a földszabályozás különböző stádiumaiban egy duális birtokszerkezet alakult ki, melynek eredményes orvoslására még nem valósult meg. Fontosnak tartom megvizsgálni az új földtörvény tervezetét az uniós jog szempontjából, illetve jelentősebb tagállamok birtokpolitikai szabályozását egy hazánk számára is alkalmazható minta kiválasztása céljából. Belátható, hogy Magyarország szempontjából kiemelt fontosságú egy uniós joggal harmonizáló szabályozás kialakítása, mely a spekulatív földszerzés ellen is védelmet nyújt.

IVÁNYI JUDIT

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Tattay Levente

egyetemi tanár, PPKE JÁK

Tokaj a miénk? A tokaji bor eredetvédelméhez kapcsolódó jogi szabályozás, a védelemhez kapcsolódó jogi problémák, a szlovák-magyar borvita elemzése a vonatkozó és nemzetközi, valamint uniós szabályozás tükrében

Amikor dolgozatom témájaként választottam a tokaji bort és annak régóta tartó utánzását, valamint bitorlását, arra tudtam gondolni, hogy olyan presztízs értékű termékről van szó, amely a magyar kultúra Nemzeti Himnuszunkban is jelenlevő azonosító értéke, és amely a Világörökség részeként is elismerést nyert.

Igyekszem a Tokaj eredetmegjelölés veszélyeztetését szemléltetni, melynek során bemutatom magát a Tokaji Borvidéket, és azt, hogy mitől is olyan különleges ez a bor. A továbbiakban a jogi szabályozás, a nemzetközi egyezmények és az EU szabályozás bemutatásán keresztül, majd Tokaj földrajzi árujelzővel kapcsolatos jogi problémák felvázolását követően eljutok a tokaji borok leginkább aktuális, akut problematikájához: a szlovák Tokajské Vinohradnicka Oblast és a Tokajské Vino megjelölések tömeges használatához. A kérdés komplex tanulmányozása alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a szlovákok a két földrajzi név nemzetközi jogba ütköző megtévesztő használatával nagymértékben veszélyeztetik a Tokaji aszúborok Hungaricumként is elismert évszázados hírnevét és megkérdőjelezzik nemzetközileg elismert értékét, így a magyar aggodalom korántsem alaptalan.

Az általam végzett elemzés bemutatja a kifogásolt szlovák névhasználat okát, és történeti hátterét, valamint jogi és gazdasági érveket sorakoztatok fel a magyar tokaji megtartása mellett.

Fordulópontot jelentett, hogy hazánk 2010-ben az EU Bizottsága ellen keresetet nyújtott be az Európai Törvényszékhez ennek az áldatnak állapotnak a megszüntetése érdekében.

Mindezek ellenére racionálisan gondolkozva (valamint leendő jogászként) és ismerve az EU eddigi álláspontját a kérdésben, de lege ferenda javaslatként megállapodás megkötését szorgalmazom a két ország között.

Magyarként, dolgozatom címétől eltérő hangsúllyal azonban azt gondolom, maradjon Tokaj a miénk!

KOI ÁGNES

Jogász

Osztatlan, 12. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Vass János

tanszékvezető egyetemi docens, ELTE ÁJK

Versenyképesség a mezőgazdaságban

„Egy mákszemnyi praktikus elv és ismeret többet ér egy másányi theóriánál.”

(Balásházy János)

Nem szükséges a mezőgazdaságban való jártasság ahhoz, hogy lássuk: a magyar mezőgazdaság jobb napokat is megélt már. Dolgozatom témáját így az élet hozta, azaz: hogyan lehetséges az, hogy a chilei alma vagy a spanyol barack olcsóbb, mint hazai társaik? E kérdéskör sok tekintetben igen aktuális, mert egyrészt mindenkit érint, másrészt hazánk gazdasági helyzetét és megítélését is kedvezőtlenül befolyásolja, hogy – habár természeti adottságaink azt lehetővé tennék -, az európai és világgpiacokon nem képes betölteni azt a szerepet, amire valójában képes lenne. A fogalmi alapvetést követően igyekszem részleteiben megvizsgálni, hogy mik a(z) (általam) legfontosabbnak vélt, a mezőgazdaság versenyképességét befolyásoló tényezők. Kitérek a természeti erőforrásokra, árra, termelési formákra, a termékminőségre, valamint a piaci és a politikai környezet szerepére. Ebben a részben nagy hangsúlyt helyezek az aktuális magyar viszonyokra, hogy minél átfogóbb képet kaphassunk a magyar agrárium helyzetéről. A mezőgazdasági versenyképességet meghatározó tényezők közül jelen dolgozomban a mezőgazdasági támogatási rendszerrel foglalkozom behatóbban. Véleményem szerint a magyar támogatási rendszer kronologikus sorrendben a legcélszerűbben bemutatható, központi dátuma a 2004. májusi Európai Unióhoz való csatlakozásunk időpontja. Ismertetem a támogatási rendszert a csatlakozás előtt és után, valamint kitérek EU-s csatlakozásunk mezőgazdasági és agrárjogi szempontból releváns feltételeire. Természetesen egyes résztémáknál külön-külön is kitérek az Unió szerepére, hiszen a csatlakozás alapjaiban változtatta meg a versenykörnyezetet. A támogatási rendszerekhez kapcsolódóan megemlítek több olyan kormányzati eszközt is, melyekkel napjainkban kívánják javítani az agrárium versenyképességét, illetve népszerűsíteni a magyar mezőgazdasági termékeket. Zárásként – a teljesség igénye nélkül - bemutatok néhány napjainkban is elérhető és mezőgazdasági támogatást. Tekintve, hogy elsősorban még mindig az árak döntenek el, hogy mi kerüljön a fogyasztó kosarába, a támogatási rendszerek, lehetőségeit figyelembe véve a dolgozat arra kíván választ adni, hogy hogyan lehetne sikerrel felvenni a harcot a nagy kereskedelmi láncokkal és a nemzetközi termelőkkel szemben. Hiszen, Magyarország alapvetően mezőgazdasági ország, gazdáink a világon bárhol megállnák a helyüket.

SONKOLY TÍMEA

jogász

Osztatlan, 10. félév

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar**ZÁDORI TAMÁS**

jogász

Osztatlan, 6. félév

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar**SZAKÁLY ZSUZSA**

jogász

Osztatlan, 10. félév

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar**ÓZE PÉTER**

jogász

Osztatlan, 6. félév

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar*Konzulensek:**Prof. Dr. Trócsányi László
egyetemi tanár, SZTE ÁJK**Dr. Sulyok Márton
egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK**Dr. Jakó Nóra Ágnes
gyakornok, SZTE ÁJK*

A határon túli állampolgárok választójoga, különös tekintettel a Magyarország határain kívül élő magyar állampolgárok választójogára

A választójogi törvény 2011-es módosítása indította el azt a folyamatot, melynek hatására a sarkalatos törvények megalkotási folyamatának során az egyik legvitatottabb kérdéssé vált a határon túl élő magyar állampolgárok szavazati joga biztosításának mikéntje.

Munkánkban kiindulópontként megvizsgáltuk a terület elméleti alapjait, ezen belül is a választás napján külföldön való tartózkodás lehetséges okait és ezek relevanciáját, a szuverenitást, a nemzetfogalom értelmezési lehetőségeit, majd a hatályos jogszabályi háttérrel. Ezt követően a határon túli magyar állampolgárok választójogával foglalkoztunk. A téma vizsgálata során nem tekinthetünk el annak a kérdésnek az elemzésétől, hogy az államnak kötelessége-e biztosítani a választójogot a határon túli állampolgárainak, s köthető-e feltételekhez?

Ezután a különböző nemzetek által alkalmazott modelleket elemeztük, különös figyelemmel a hazai rendszerbe is illeszthető lehetőségekre, melyek szerepe elengedhetetlen a legmegfelelőbb módszer kidolgozásában, hiszen számos ország teszi lehetővé sikerrel a határain kívül élő állampolgárainak a szavazati jog gyakorlásának lehetőségét.

De lege ferenda javaslatunk kiterjed mind az anyagi jogi, mind az eljárásjogi területek rendezésére a választási rendszer legneuralgikusabb pontjaira vonatkoztatva. Dolgozatunk elkészítése során a jelenleg hatályos 1997. évi C. törvényt tekintettük kiindulópontnak, mivel az új választási eljárást szabályozó törvénynek még nem nyilvános a szabályozási koncepciója.

Javaslatunkkal igyekeztünk egy elfogadható megoldási javaslatot kidolgozni eme szenzitív terület kapcsolódó vonatkozásainak rögzítésére, melyek segítségével a határon kívül élő állampolgárok gyakorolhatják választójogukat, figyelembe véve a Magyarország határain belül és kívül élő állampolgár helyzete közötti valós különbségeket.

SZAKÁCS RICHÁRD TIBOR

jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szabó Zsolt

egyetemi tanársegéd, KRE ÁJK

A hárszabályi rendelkezés értelmező gyakorlat, különös tekintettel a vizsgálóbizottságokkal kapcsolatos szabályozásra

A Hárszabályi rendelkezés értelmező gyakorlat, különös tekintettel, a vizsgálóbizottságokkal kapcsolatos szabályozásra megírása során céltom volt e nagyon érdekes, ám sajnálatos módon kevésbé ismert jogterület bemutatása. A dolgozat ismerteti az Országgyűlésről szóló törvény és a Határozati hárszabályi rendelkezések egymáshoz fűződő viszonyát. Vizsgálja az Országgyűlés Alkotmányügyi igazságügyi és ügyrendi bizottsága általános érvényű, és eseti jellegű állásfoglalásait, a megalkotásukhoz vezető folyamatot. Kitér az állásfoglalások helyére a jogrendszerben, azok jogforrási jellegére, azok korlátaira, valamint a Hárszabályhoz fűződő viszonyukra.

Az Alkotmányügyi bizottság állásfoglalásai összehasonlításra kerülnek az Alkotmánybíróság határozataival, és az Országos Választási Bizottság állásfoglalásaival.

A magyar hárszabályi rendelkezés értelmező gyakorlat, és a német Bundestagban folytatott hárszabály értelmező gyakorlat is összehasonlításra kerül.

A dolgozat ismereti a vizsgálóbizottságokkal kapcsolatos szabályozás alapjait, kitér az 50/2003 Ab. határozatra, mely határozat miatt az Országgyűlésről szóló törvény megalkotására már 2003-ban felmerült az igény. A dolgozat részletesen foglalkozik az Alkotmányügyi Bizottság vizsgálóbizottságokkal kapcsolatos hárszabályi rendelkezés értelmező gyakorlatával, alkotmányossági szempontjából vizsgálva azokat

PÓCSIK GABRIELLA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Hajas Barnabás

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

A "kettős állampolgárság" a felvidéki magyarság szempontjából

Dolgozatomban Magyarország és Szlovákia állampolgárság kérdéskörével kapcsolatos rendelkezéseit tárom fel, különös hangsúlyt helyezve a kettős állampolgárság intézményére. A téma kiválasztásánál döntő szempontnak számított, hogy az elmúlt két évben mindkét országban jelentős változáson estek át a kérdést érintő jogszabályi rendelkezések, és még jelenleg is sok bizonytalanság lengi körül a jogszabályok alkalmazását mind a magyar, mind pedig a szlovák oldalon. Kutatásom során alapvetően e két ország szabályozási gyakorlatát hasonlítottam össze, kiemelve azok hasonlóságát, és bemutatva a lényeges különbségeket.

Mi is az állampolgárság? Ki lehet állampolgár? Mik a jogai és kötelezettségei az állam felé? És az államnak az ő irányába? Mi az a kettős/többes állampolgárság? Hogy lehet valaki többes állampolgár? Kik a hontalanok? Milyen hatással vannak a területváltozások a lakosság állampolgárságára? Munkám első részében főleg e kérdések megválaszolásával foglalkozom, ugyanis ezen alapvető fogalmak tisztázásával könnyen megérthető, hogy a különböző korszakokban milyen tényezők voltak hatással az állampolgárságot rendező jogszabályok megalkotására. Ezt követően részletesen ismertetem a magyar állampolgársági szabályozás kialakulását, valamint az egyes állampolgársági törvények lényeges pontjait és újításait.

Dolgozatom törzsanyagában térek ki az állampolgárságtól való megfosztást elrendelő szabályok elemzésére, valamint a jóvátételre irányuló rendelkezések ismertetésére. Milyen állampolgársági vonatkozásai vannak Trianonnak? Miről is van szó a Beneš-dekrétumokban? Kiket érintett a csehszlovák-magyar lakosságcsere egyezmény? Ezen kérdéseket részletesen elemzem a harmadik fejezetben.

Végezetül, de nem utolsó sorban foglalkozom a szlovák szabályozás áttekintésével és a legújabb törvénymódosítások társadalmi és jogi következményeivel. Miért feszült még mindig a magyar-szlovák viszony? Hogy jutottunk el a kedvezményes honosításig? És a szlovák állampolgárságtól való megfosztásig? Egyáltalán beszélhetünk-e megfosztásról? Milyen következményekkel jár a magyar állampolgárság megszerzése kedvezményes honosítás útján? Összhangban van-e a szlovák alkotmány és a szlovák állampolgársági törvény? Kutatásom kezdetén ezen kérdések megválaszolása volt a cél. Hogy milyen eredményre jutottam, kiderül dolgozatomból.

PÉTERFI DÉNES

Jog

BA, 8. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Jogi Kar

*Témavezető:
dr. Fábian Gyula
docens, BBTE*

A kettős állampolgárság és ennek hatásai a román jogrendben

Napjaink és az elmúlt évtizedek alatt sokat hangoztatott identitástudat egyik megoldásának a módozatát elemzi ez a dolgozat, ugyanakkor próbálja megcáfolni, hogy ezen intézmény nem okoz semmilyen hátrányt, úgy állami, mint személyi szinten. A kettős állampolgárság nem új keletű, a jog számára ismeretlen intézmény, hanem ez évszázadok alatt kialakult szokások eredménye, melynek minden mozzanatát ismerni kell ahhoz, hogy megértsük ennek hatásait mindennapi életünkben. Fontos tisztázni az Európai Unió védnöki szerepét a kettős állampolgárság intézményének az alkalmazásában.

Románia hivatalos álláspontja ebből a szempontból nem az, ami a sajtón keresztül az emberek fülébe jut, hanem sokkal inkább egy olyan jogi középút mely tiszteletben tartja minden állampolgár szabad akaratát.

Az uniós polgárság, a kettős állampolgárság története, meghatározása, azt ezt körülvevő vélemények hatásai a román jogrendben mind szükségesek ahhoz, hogy valaki megértse és nyugodtan használja egy ilyen jogi intézmény előnyeit Romániában.

TOMPA TAMÁS

jogász

Osztatlan, 8. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Smuk Péter
egyetemi docens, SZE ÁJK*

A magyar és a német végrehajtó hatalom magalakulása, ellenőrzése és megszűnése

Pályamunkámban bemutattam a magyar és a német végrehajtó hatalmat, amely átfogó megértéséhez és ismertetéséhez nemcsak magyar nyelvű, hanem német nyelvű szairodalmat is felhasználtam.

Munkámban ismertettem és összehasonlítottam a magyar és a német végrehajtó hatalom megalakulásának és megszűnésének eseteit. Többek közt megállapítottam, hogy Magyarországon a kormányfőjelölt-állítási joga nem száll át az Országgyűlésre, hanem e monopólium mindvégig a köztársasági elnöké marad, ellentétben Németországgal.

Pályamunkámban kitértem a magyar és a német kormány parlamenti ellenőrzésére. A konstruktív bizalmatlansági indítvány eredeti rendeltetéséről, valamint cél szerint történő alkalmazását Magyarországon és Németországban példákkal szemléltetve mutattam be. A magyar köztársasági elnök és a Bundespräsident végrehajtó hatalommal kapcsolatos jogköreit is nagyító alá vettem.

Végezetül azt a végkövetkeztetést vontam le, hogy a német parlamentáris kormányforma a magyar Alkotmány számára a rendszerváltás idején mintaként szolgált, és a konstruktív bizalmatlansági indítvány a Grundgesetzből került adaptálásra a magyar jogrendszerbe. Azonban számomra megkérdőjelezhetővé vált Magyarországon a konstruktív bizalmatlansági indítvány szükségessége. Ezt a kérdést az indítvány előnyeinek - kormány stabilitásának, és egy kormányválság esetleges időbeli elhúzódásának megelőzése - tudatában tettem fel.

Álláspontom szerint, ha az indítvány céljának eredeti rendeltetése egy új parlamenti többség létrehozása, akkor semmilyen előnyért cserébe sem kaphat a törvényhozó hatalom egy ilyen hatalmas ellenzéki fegyvert a kezébe, hiszen a demokrácia az államhatalom társadalmi akaratokhoz kötöttségét jelenti, amelyhez ez esetben már kevésnek látom a választáson szerzett mandátumot. Az indítvány létezése Magyarországon pontosan a stabilitás iránt érzett társadalmi óhaj sodorja válságba, hisz az elmúlt években csupán a kormányzó pártok belügyeinek kozmetikázására volt alkalmas. Véleményem szerint, amennyiben új parlamenti többséget akarnak a tisztelt képviselők elérni, akkor ennek döntését bízzák új választások kiírásával a szuverén népre.

SZANISZLÓ KRISZTIÁN

jogász

Osztatlan, 8. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Hajas Barnabás

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

A magyar parlamentáris kormányforma és kormányzati rendszer szabályozásának egyes kérdései

Jelen esszé talán legfontosabb célkitűzése, hogy bemutassa azt a folyamatot, melynek keretében a magyar kormányfők jogszabályi, szervezetalakítási, és egyéb politikai eszközökkel folyamatosan kiterjesztették kormányon belüli befolyásukat a rendszerváltástól napjainkig.

A rendszerváltáskor kialakult, a radikális hatalommegosztásra, a jogállamiság primátusára és a kormányzat ellen jelentős ellensúlyokra épülő közjogi rendszer gátjává vált az 1990 óta hivatalba lépő szinte összes kormány törekvéseinek, így mozgásterük bővítése érdekében folyamatosan törekedtek a kormány számára felállított alkotmányos korlátok lebontására. Ennek egyik legelső megnyilvánulása volt az Antall-Tölgyessy paktumként elhíresült megegyezés az 1990-es választások után a győztes MDF, és az SZDSZ között, mely következtében hazánkban a német kancellári rendszerhez hasonló moderált miniszterelnöki kormányzás alakult ki. A kormány szerepét, a miniszterelnöki hatalmat a testületi elv és a miniszteri önállóság rovására tovább növelték az 1998-as, 2006-os, és 2010-es kormányzati reformok.

Ezzel együtt jár az a tendencia, mely közjogi felfogások szintjén a rendszerváltáskor uralkodó liberális jogállami radikalizmus, és a konszenzusorientált demokrácia koncepciójának megkérdőjeleződését jelenti. Mindezzel párhuzamosan, miközben a radikális (rousseau-ista) demokráciafelfogás megmaradt nem ritkán populista ellenzéki szólamok szintjén, egyidejűleg kelt újra életre a depolitizált-technokrata felfogás, valamint a parlamentáris keretek közötti guvernamentalizmus is. Ezt különösen jól mutatják az első Orbán-, a második Gyurcsány-, és a második Orbán-kormány egyes intézkedései.

Az elmúlt húsz esztendő bebizonyította a nagy közjogi tradícióval rendelkező parlamentáris rendszer életképességét, ezért a prezidenciális és félprezidenciális megoldásokat elvetve az új Alaptörvény is kiáll ezen berendezkedés mellett. A magyar parlamentarizmus sajátosságaként példátlanul megnöttek a miniszterelnök közjogi jogosítványai, akinek hatalma ma már nagyobb a német kancellárénál, és a többségi demokrácián alapuló westminsteri parlamentarizmusban meglévő brit miniszterelnöki pozícióhoz közelít.

A végrehajtó hatalom megnövekedett jelentősége sem szoríthatja háttérbe azt a tényt, hogy a kiszámítható, alkotmányos és jogállami politikai működés alapvető igénye a közvéleménynek. Egy kormányzat teljesítménye nem kizárólagosan az elért eredmények és a makrogazdasági mérőszámok alapján értékelhető, hanem kevésbé egzakt összefüggéseket is számba kell venni. Nem elegendő, ha egy kormány csupán jó célokért, világos szándékkal dolgozik, mert ha stílusából, magatartásából hiányzik a mértékletesség és az önkorrekcióra való hajlandóság, akkor doktriner módon saját hibás előfeltevéseinek csapdájába eshet.

MÁRTON ANDRÁS

jogász

Osztatlan, 11. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

TÓZSÉR TAMÁS JÁNOS

jogász

Osztatlan, 11. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Hajas Barnabás
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK*

A Nemzetbiztonsági szolgálatok civil kontrolljának elemzése a hazai és nemzetközi gyakorlat tükrében

A hazai jogalkotás csak az 1989-90-es társadalmi és politikai rendszerváltást követően kapott arra lehetőséget, hogy a közigazgatás védelmi ágazatának garanciális rendszerét kidolgozza, és ezzel gátat szabjon a korábbi diktatórikus állami berendezkedés restaurációjának. Ehhez szükséges volt a korábbi évtizedekben olyan jogszabályok és intézmények létrehozása, amelyek megfelelő alapot biztosítanak egy olyan „nemzet-specifikus” kontrollrendszer számára, amelynek feladata, hogy a hagyományos rendészeti és honvédelmi igazgatási területek mellett kiterjedjen a múlt rendszer stabilitását biztosító állambiztonsági szervezetből épülő nemzetbiztonsági szolgálatokra.

A különböző tudományterületek által civil kontrollnak nevezett struktúraszervező elv célja az állam fegyveres szervei feletti ellenőrzés olyan módon megvalósítása, hogy ezek a szervek ne veszítsenek a hatékonyságukból, de ne is jelentsenek fenyegetést a demokratikus társadalmi értékekre. Ennek az egyensúlynak a megteremtése érdekében az államok különböző garanciarendszereket építenek ki párhuzamosan a saját védelmi igazgatásukkal. Így ez nem egyszerűen egy közigazgatás különböző szereplőiből létrejövő struktúra, hanem egy speciális társadalmi „elvárás rendszer” az államhatalommal szemben.

A civil kontroll változatosságának alapja, hogy a társadalmi ellenőrzés eszközei rendkívül sokfélék, és nem mind jogi jellegűek. A jogtudomány mellett komoly szerepet kap a politológia és a szociológia is. Ezeknek az önálló tudományoknak mára elkülönült területei foglalkoznak a társadalmi ellenőrzés problémájával. Ilyen a jogtudományon belül a védelmi igazgatás, a politológián belül a biztonságpolitika, a szociológián belül az úgynevezett katonaszociológia. Hatékony kontrollrendszer csak utóbbiak együttműködésével valósítható meg.

A titkosszolgálati tevékenység kontrolljának kérdése az 1970-es években jelent meg a nyugat-európai közgondolkodásban. Ebben az időszakban jöttek létre azok az ellenőrzéssel és irányítással kapcsolatos mechanizmusok, amelyek máig meghatározzák a kontrollrendszer intézményi képét.

A dolgozat célja annak igazolása, hogy szükség van a fegyveres szervek – köztük kiemelten a titkosszolgálatok – társadalmi ellenőrzésének rendszerére. Ennek érdekében betekintést enged a civil kontroll fogalmi meghatározásának problémájába, a mögötte húzódó elméleti kérdésekbe és a jelenlegi gyakorlatba a hazai és külföldi példákon keresztül.

SZENTGÁLI-TÓTH BOLDIZSÁR ARTÚR

jogász

Osztatlan, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Dezső Márta

egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Dr. Papp Imre

adjunktus, ELTE ÁJK

A sarkalatos törvények és perspektívái a magyar jogrendszerben

Szerző neve: Szentgáli-Tóth Boldizsár Artúr

Pályamunka címe: A sarkalatos törvények és perspektívái a magyar jogrendszerben

Konzulens neve, beosztása: Dr. Dezső Márta tanszékvezető, egyetemi tanár

Dr. Papp Imre egyetemi adjunktus

A kétharmados törvények a magyar jogrendszer sokat vitatott elemét képezték a rendszerváltás óta, kiterjedt alkotmánybírószági gyakorlat és tudományos párbeszéd jelzi e problémakör összetettségét. Elmaradt azonban a minősített többség témakörének egységes, teljes körű feldolgozása, így az Alaptörvény kodifikációja kapcsán sem állt rendelkezésre ilyen áttekintés.

E tanulmány megírásával célt az volt, hogy a sarkalatos törvényekről zajló szakmai diskurzus ismételt megélénkítéséhez hozzájáruljak. Arra törekedtem, hogy feltárva a minősített többség negatív következményeit, számba vegyem az annak hátrányait kiküszöbölő, előnyeit azonban megőrző lehetőségeket a jogrendszerben ezen megoldás helyettesítésére. Ennek során egy sor, kapcsolódó kérdésre keresem a választ: egyebek mellett a minősített többség ideális körének határait, a sarkalatosági záradékok által felvetett problémákat, valamint a minősített többség helyett felmerülő garanciákat vizsgálom.

Az Alaptörvény hosszabb időre kijelölte azt a koncepciót, mely meghatározza a sarkalatos törvények jellegét és szerepét a jogrendszerben, mégis szükségesnek látszik a jövőre nézve az elmúlt bő két évtized ilyen irányú tapasztalatainak rendszerezése. Lényegében nem csökkent a sarkalatos rendelkezések nemzetközi összehasonlításban is rendkívül kiterjedt köre, egyes

tárgykörök sarkalatossá nyilvánítása pedig aggályokat vethet fel. Ezért célszerű lehet a sarkalatos törvények terrénumának néhány kiemelt közjogi jelentőségű tárgykörre korlátozása.

A minősített többség problémakör áttekintéséhez a jelenlegi helyzet vizsgálata mellett annak közvetlen és közvetett előzményeit, illetve elvi alapjait is figyelembe vettem, mivel csak így vonhatók le megalapozott következtetések e jogintézmény továbbélése kapcsán. A hatályos jogszabályi környezetet tiszteletben tartó, de annak módosítására irányuló javaslataim is a sarkalatosság újszerű értelmezésének meghonosítását célozzák. Megközelítésem lényege, hogy a probléma interdiszciplináris jellegét kidomborítva annak valamennyi aspektusát mérlegelve kell új megoldások után nézni.

MATITS KORNÉL

Jogász

Egyéb, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
dr. Papp Imre
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK*

Az országgyűlési képviselőcsoportok - Szabályozás és gyakorlat

A 2010-ben megalakult magyar Országgyűlés nem kisebb ambíciókkal kezdett neki munkájának, mint a hazai jogrendszer megújítása, felfrissítése, a modern, XXI. századi viszonyokhoz való alakítása.

E koncepció keretein belül született meg az új magyar alkotmány, az Alaptörvény, valamint számos, a közjogi kereteket – ha nem is alapjaiban, de vitathatatlanul – átrajzoló sarkalatos törvény is.

A változások az Országgyűlés közjogi rendszerét s azon belül az országgyűlési képviselőcsoportokat sem hagyták érintetlenül. Ezen módosulások, változások nyomon követésére, feltérképezésére vállalkozik dolgozatom.

Az új Alaptörvény Országgyűlés c. alfejezetében rendelkezik a frakciókról, így döntve el a régi kérdést: az Országgyűlés, avagy a mögötte álló képviselőcsoport szerve-e a frakció?

Dolgozatomban kitérek az alkotmányozás folyamatára: hogyan szabályozta a frakciókat a „régii” Alkotmány, mit javasoltak az egyes szakértők, alkotmányjogászok, politikai szereplők által összeállított tervezetek, alkotmánykonceptiók?

Vizsgálom ezen kívül az új országgyűlési törvény, s a módosult Hárszabály hatását az országgyűlési képviselőcsoportokra, igyekszem rámutatni az új, meglehetősen gyorsan megalkotott szabályozásban lévő esetleges buktatókra, a szabályozás kapcsán esetlegesen a jövőben jelentkező működési zavarokra s ezek lehetséges megoldásaira.

A frakciókkal kapcsolatos elemzésembe bevonom egy-egy parlamenti párt képviselőcsoportjának szabályzatát is.

A rendszerváltás óta eltelt időszak parlamenti gyakorlatát nyolc – általam fontosnak, érdekesnek vélt – esetet kiragadva igyekszem bemutatni. A parlamenti gyakorlat felvázolásánál munkám támaszkodik az Alkotmánybíróság témám szempontjából releváns határozataira is.

Célom egy olyan dolgozat megalkotása volt, mely érthető, koherens képet ad a frakciójog 2012-es módosulásairól, azonban nem csak a hatályos jogra koncentrálok, hanem igyekszik folyamatában szemlélni s bemutatni az elmúlt bő húsz esztendő frakciójoggal kapcsolatos változásait, tendenciáit, szabályozási koncepcióit. Nem pusztán az eddig megszületett tudományos fejtegetések számbavételére vállalkoztam munkában, hanem saját kutatómunkával igyekeztem a frakciók szabályozására hatékonyabb, a gyakorlati és alkotmányos szempontoknak jobban megfelelő szabályozási koncepciót kidolgozni.

NIKULA ISTVÁN

Jogász

Osztatlan, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Papp Imre

adjunktus, ELTE ÁJK

Parlamenti jogalkotás okozta károk és megelőzésük

Egy jogállamban, így hazánkban is általánosan elfogadott tétel, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Azonos módon vonatkozik ez mindenkire, vagy beszélhetünk kivételekről? Olyan speciális jogállású szerv, mint az Országgyűlés, felelősségre vonható az általa hozott jogszabályok okozta kárért? Bár a kérdés egyszerű, mégsem könnyű választ találni rá. Ha igen, mi alapján és pontosan milyen károkért felel? Ha nem, miért indokolt a kivételezés? A magyar bíróságok gyakran találkoztak ezzel a problémakörrel, magának a Legfelsőbb Bíróságnak is állást kellett foglalnia. Ennek ellenére az elmúlt húsz évben nem sikerült megnyugtató választ találni.

A fenti kérdésektől függetlenül, miszerint akár felel, akár nem, a magyar alkotmányos rendszernek is törekednie kell arra, hogy az Országgyűlés jogalkotásával a magyar nemzet érdekeit és a közjót szolgálja, ebből következik a garanciális minimum, hogy tevékenységével a károkozást kerülje. A parlament mellett számos alkotmányos intézményünk van, amelyek – számos feladatuk mellett – a károkozás megelőzését szolgálva, részt vesznek a törvényalkotás folyamatában. Az elmúlt évek jogszabályváltozásai után érdemes megvizsgálnunk: a jövőben mely alkotmányos szereplők és miképpen tudják ellátni ezt a feladatukat, ehhez rendelkezésre állnak-e a szükséges feltételek?

„Ne kerülj összetűzésbe semmivel, ami az Alkotmányban szerepel. Azt be kell tartani, mivel szabadságunk egyetlen biztosítéka”. Abraham Lincoln idézett szavai nem csak az Egyesült Államok, hanem hazánk törvényalkotója számára is máig érvényes üzenetet hordoz. Ahogy látni fogjuk, az Országgyűlés által meghozott jogszabály Alkotmányba, illetve Alaptörvénybe ütközése, azzal való „összetűzése” központi szerepet tölt be mind a parlamenti jogalkotással okozott károk megítélése, mind a károk bekövetkeztének megelőzése esetén. Jogrendszerünk alapjának, mint jogaink, szabadságunk legfőbb biztosítékának a sérelme következményeket von, következményeket kell, hogy vonjon maga után. Éppen ezért az ilyen nem kívánatos helyzetek elkerülésére, megelőzésére is különös figyelemmel kell lennünk, amikor az alkotmányos rendszer szereplőit, jogintézményeit elemezzük.

A dolgozatban a fent megfogalmazott kérdésekre keresem a választ, először a „problémára”, a jogalkotással okozott károk megítélésére, mai szabályozására. Ezt követően a „problémára adandó alkotmányjogi választ”, az érintett alkotmányos intézmények szerepét, tevékenységét fogom vizsgálat tárgyává tenni.

BALOGH ÉVA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Tóth Gábor Attila

e. docens, DE ÁJK

Alkotmányozási eljárások - Magyarországi alkotmányozások összehasonlító elemzése (1989-2011)

Dolgozatomban a magyarországi alkotmányozási eljárásokat vizsgálom. Három időszak képezi az elemzés tárgyát: az 1989-es rendszerváltás, az 1994-1998 közötti időszak alkotmányozási kísérletei, valamint a 2010-2011-es alkotmányozás.

Az eljárásokat a legalitás és a legitimitás fogalmai alapján vizsgálom. Formális legalitás alatt az alkotmányozási eljárás jogszerűségét, formai érvényességét értem, tehát azt, hogy az alkotmányozási eljárás a hatályban lévő jogszabályoknak megfelelően, az azok által meghatározott eljárási rendben zajlik. A legitimitás fogalmának két aspektusa van. Az empirikus legitimitás arra kérdez rá, hogy az állam polgárai ténylegesen elfogadják-e az alkotmányt, magukénak érzik-e, tiszteletre méltóként értékelik-e függetlenül elfogadásának normatív indokaitól. A normatív legitimitás pedig arra keresi a választ, hogy az alkotmány igazolható elveken nyugszik-e, bírhat-e jogi szempontból igazolhatóan kötelező erővel, azaz, hogy normatív indokok alapján helyesnek és ésszerűnek tekinthető-e.

1989-ben a demokratikus átmenetet szolgáló alkotmányozási eljárás – egy addig ismeretlen formában – a régi rendszer képviselői és a megerősödött ellenzék közötti kerekasztal-tárgyalások keretében zajlott. Az ekkor végbement gyökeres változásokkal Magyarországon létrejött a demokratikus alkotmány, kialakult a többpárti demokrácia. A tárgyalások eredménye generális alkotmányrevízió volt: formálisan csupán módosították a hatályban lévő alkotmányt, tartalmilag azonban teljesen új norma jött létre.

A rendszerváltás óta – annak sajátos, kizárólag Magyarországra jellemző vonásai miatt – folyamatosan napirenden maradt egy új alkotmány megalkotásának gondolata. A 2010-es választásokon egy azonos politikai oldalhoz tartozó pártszövetség kétharmados többséget szerzett a parlamentben, és új alkotmány létrehozását tűzte célul. Az alkotmányozás eredménye egy formai és tartalmi szempontból is új alkotmány.

Dolgozatom konklúziója, hogy 1989-ben az alkotmánymódosítást a régi rendszer parlamentje a fennálló keretek között jogszerűen fogadta el, tehát az eljárás legális volt, és normatív értelemben legitim Alkotmány keletkezett. 2011-ben az Alaptörvényt a rendszerváltó Alkotmány által meghatározott eljárási rend szerint fogadták el, tehát az eljárás legális volt, bár a dolgozat az alkotmányozási eljárás néhány kifogásolt elemére is rámutat. Az Alaptörvény szociológiai és normatív értelemben vett legitimitása pedig jelenleg egyaránt vitatott.

CSEVÁR NÓRA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Rixer Ádám

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

A történeti alkotmány vívmányainak időszerűsége az Alaptörvény tükrében

Az alkotmányozó jogalkotó mindig a lehető legjobbra törekszik annak érdekében, hogy újat alkosson. A jogalkotónak az új Alaptörvénybe foglalt R. cikk (3) bekezdésével az volt a célja, hogy Magyarország alkotmányos alapkartájában rögzítetten lehetővé váljon a jogértelmezés előbbre vitele egy új, modern európai jogi módszerrel, mely egyúttal európai jogi hagyományainkat is közvetlenül felhasználja.

Számos jogtudós és gyakorló jogász is úgy vélekedik, hogy az Alaptörvény R. cikk (3) bekezdésében foglaltak esetleg egy visszalépést jelenthetnek a jogfolytonosság és jogbiztonság területén. Valóban igen új és szokatlan egy ország kartális alkotmányába beemelni a történeti alkotmány vívmányaira történő hivatkozást. E fogalom alatt nem az egész történeti alkotmányt értjük, hanem csak a vívmányokat. A vívmány kifejezés pedig egyfajta szűrőt állít fel a történeti alkotmány vonatkozásában. Ez egy olyan szűrő, amely biztosítja, hogy csak a jó, pozitív, előre vivő/haladó és a demokratikus mai követelményeknek legalább elemi szintű jogintézmények jelenhessenek meg jogrendszerünk „elő” eszközeiként.

Az Alaptörvény R.) cikk (3) bekezdése megosztja a jogtudósok elképzeléseit mind az értelmezést, mind a jövőbeni gyakorlati alkalmazás létjogosultságát, illetve mikéntjét illetően.

Oka lehet ennek az, hogy a jogalkotó még példálózva sem határozta meg a körvonalakat, nem fogalmazta meg a vívmányok körét, terjedelmét. Egyelőre nem lehet látni pontosan, hogy hogyan alakul majd az értelmezés a jövőt illetően a gyakorlatban, melyek lehetnek majd a hátrányok, előnyök. Az Alkotmánybíróság által kialakított gyakorlat, a meghozott határozatok sokasága után alakulhat ki egy viszonylagosan körbehatárolt meghatározása, tartalma a vívmányok körének (33/2012. AB határozat). Emellett a bíróságok jogalkalmazói tevékenységében is megjelenhet a vívmányokra támaszkodás és azok ily módon is megtelhetnek tartalommal.

A jogalkotó által bevezetett eddigi jogalkotástól idegen nagy jelentőségű, merőben szokatlan és idegen jogintézményt, mint „történeti alkotmány vívmányai”-t, érdemes a jogalkalmazás körében kiegészítő jelleggel alkalmazni, tartalommal megtölteni és kialakítani a gyakorlatban, hogy mely intézményt, normát és szokást érthetünk ezalatt, amely vívmányi mivolta által segítheti a jogalkalmazást. A mai jogrendszerünkbe beemelhető vívmányok előbbre vihetik, modernizálhatják, így magasabb színvonalra emelhetik a jogalkalmazást. A lehetőség adott, a jogalkalmazónak csak élnie kell vele.

KÁNTOR ORSOLYA

jogász

Osztatlan, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Somody Bernadette

adjunktus, ELTE ÁJK

Dr. Vissy Beatrix

tanársegéd, ELTE ÁJK

A világnézetileg elkötelezett állam semlegessége

Az Alaptörvényt érintő egyik legelterjedtebb kritika a világnézeti semlegességtől való elmozdulás tételében fogalmazódott meg, annak ellenére, hogy e követelményt, ahogy az Alaptörvény, úgy a korábbi alkotmány sem deklarálja. A kritikai hangok azonban nem igen szólnak arról, hogy mi az a semlegesség, amit az államtól elvárunk, illetve megalapozott-e ez a követelmény az Alaptörvény tekintetében is.

A magyar Alkotmánybíróság az állam világnézeti semlegességét mint az alapjogok érvényesülésének, sőt létének szükséges elemét, háttérét határozta meg, és megállapította, hogy a világnézeti semlegesség nélkül kiüresedik az emberi méltósághoz, a vallásszabadsághoz és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog. Ebből következően, mivel a semlegesség ezen alapjogok nélkülözhetetlen feltétele, az alapjogok önmagukban hordozzák a semlegesség követelményét. Az Alaptörvény is tartalmazza ezeket az alapjogokat és ezáltal a világnézeti semlegesség követelményét, ami arra enged következtetni, hogy az Alkotmánybíróságnak ezáltal nem csupán joga, hanem kötelezettsége is, hogy az állam semlegességét továbbra is számon kérje, annak ellenére, hogy a Nemzeti Hitvallásban megfogalmazódtak konkrét világnézeti értéken alapuló tételek. Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy ez az ellentét feloldható-e, és ha igen, milyen módon.

KALO BIANKA GYÖRGYI

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Tilk Péter
egyetemi docens, PTE ÁJK*

Az Alaptörvény helyi önkormányzatokat érintő főbb rendelkezéseinek értékelése

Dolgozatomban kísérletet tettem a Magyar Köztársaság Alkotmányának, illetve a 2012. január 1-jétől hatályos Magyarország Alaptörvényének helyi önkormányzatokat érintő rendelkezéseinek összehasonlítására, elemzésére. Vizsgálódásom során igyekeztem főként az alkotmányi, illetve alaptörvényi előírásokra szorítkozni, de ahol szükséges volt, ott a törvényi rendelkezéseket is belefoglaltam dolgozatomba.

A rendelkezések áttekintését követően láthatjuk, hogy az Alaptörvényben számos helyen az Alkotmány helyi önkormányzatokkal kapcsolatos rendelkezései tükröződnek vissza, de emellett lényeges átalakításokat, újításokat is eszközölt az új alapnorma.

Az átalakítások körében véleményem szerint az egyik legfontosabb változás az önkormányzatok feletti törvényességi ellenőrzés felügyeletté válása, mely egy közvetlenebb beavatkozási lehetőséget biztosít az állam részére. Ennek egyik legfőbb eszköze az újonnan bevezetett, a kormányhivatalok vezetőit megillető rendeletpótlási jog.

Az önkormányzatok gazdálkodása is jelentősen átalakult az új szabályozás következtében. Ennek során az önkormányzat vagyona a nemzeti vagyon egyik összetevőjévé vált, illetve bevezetésre került a feladatalapú támogatási rendszer, melynek következtében a támogatások sokkal kötöttebb, korlátozottabb felhasználási lehetősége jelent meg. További, a gazdálkodást érintő korlátozás képe jelenik meg az önkormányzatok hitelfelvételével, kötelezettségvállalásával kapcsolatos Kormány általi hozzájáruláshoz, feltételhez kötéssel.

Az Alaptörvényben tett pontosítások, illetve az említett változások sok esetben valóban szükségesek voltak, azonban e szabályok által meglehetősen szűkült az önkormányzati autonómia, továbbá számos kérdés tekintetében felmerült néhány problematikus kérdés, melyek rendezésére nem került sor, és amelyeknél még kiforratlan a gyakorlat is.

KURUCZ DÁNIEL

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Gerencsér Balázs
egyetemi docens, PPKE JÁK*

Az Alaptörvénytől Székelyföld autonómiájáig?

Az Alaptörvénytől, Székelyföld autonómiájáig?

Igyekeztem az Alaptörvény adta újszerű lehetőségeket alapul véve, lekövetkeztetni Magyarországra „közjogi közét” a határon túli magyarok erőteljesebb jogérvényesítésére. A nyelvi jogoktól az Autonómiáig. Az egyéni jogoktól a közösségi jogokig.

Dolgozatom során abból a felvetésből indultam ki, hogy Székelyföld autonómia törekvéseit nem az autonómia törekvésekkel érdemes kezdeni. Ez egy több pilléren nyugvó folyamat, amelynek első pillére egy alapvető egyetértés e témában – itthon és határon-túl egyaránt. Amelynek alkotmányos manifesztációja az Alaptörvény D) cikke a Nemzeti Hitvallással és az R) cikkel kiegészülve.

A második pillér annak felismerése, hogy az Alaptörvényből levezethető funkció, amit magyarságpolitikának hívunk, szemléletváltásra szorul.

A harmadik pillér pedig annak feltárása, hogy mi az a konkrét elem, eszme, ami a romániai alkotmány, állam felfogásában ellehetetleníti a különböző kisebbségi kezdeményezéseket. Kezdve a decentralizációtól a közigazgatás etnikai alapú reformján át egészen az autonómia tervezetekig.

Anélkül, hogy különösebb jogelméleti fejtegetésbe merülnek, megállapítható, hogy Románia ún. egységes állam doktrínája az, ami a gátja, az alkotmányos jogok igazságosságos érvényesülésének. Nem azért, mert Románia az alkotmányban az individuális jogokra helyezi a hangsúlyt. Nem is feltétlenül azért, mert minden létező módon és formában elzárkózik az autonómia bármely formájának még elméleti lehetőségétől is, hanem mert a román alkotmány nem tekinti államalkotó tényezőnek a magyar kisebbséget, valamint mert nem ismeri el az alkotmány a pozitív diszkrimináció intézményét sem. Ezek tükrében pedig teljesen irreleváns mekkora mennyiségű kisebbségvédelmi klauzulák sorakoznak az alkotmány elején

Dolgozatomban tehát e három pillér boncolása közben arra a kérdésre keresem a választ, hogy van-e reális lehetősége a székelyföldi magyarságnak a nemzetközi kisebbségvédelem legmagasabb szintjét elérni a jövőben. Amennyiben igen, hogyan; amennyiben nem, miért nem?

MILÁNKOVICH ANDRÁS

Jogász

Egyéb, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

SZENTGÁLI- TÓTH BOLDIZSÁR

Jogász

Egyéb, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

*dr. Kukorelli István
egyetemi tanár, ELTE ÁJK*

*dr. Mezey Barna
egyetemi tanár, ELTE ÁJK*

Díszítő elem, vagy új értelmezési távlatok? - a magyar közjog történeti dimenziója az Alaptörvény tükrében

Az Alaptörvény hatályba lépése számos olyan kihívást támaszt, amelyekre az alkotmányjogtudományának kell kielégítő választ találnia. Közjogunkban új dimenziók nyílnak, ám az Alaptörvény értelmezésének e távlatai nagyobb óvatosságra is intenek. A történeti alkotmány vívmányainak az R) cikk (3) bekezdésben való szerepeltetése megköveteli, hogy e fogalom tartalmát és lehetséges alkalmazási körét tisztázzuk. Ezt akkor tehetjük meg, ha olyan rendszer kimunkálására törekszünk, amely egyaránt lehetőséget biztosít a jelen és a múlt szempontjainak érvényesítésére. A történeti alkotmány hagyományos kezelése nem visz közelebb e cél megvalósításához, ezért újszerű megközelítésekkel kell dolgoznunk, amikor a történeti alkotmány vívmányait keressük.

Az R) cikk (3) bekezdés szövege egymástól nagyban különböző álláspontok képviselőinek is teret enged, így találhatunk a széles körű gyakorlati alkalmazást hirdető véleményeket is, ilyenek például az ősiség és a nemesség feltámasztását szorgalmazó álláspontok. Egy alaptörvényi rendelkezés értelmezése esetében nem lehet cél annak kiüresítése, ám a jogállamiság és a jogbiztonság megóvása kizárja a túlzottan kiterjesztő értelmezést. Ezért válik szükségessé egy egységes szempontrendszer felállítása, amely objektív ismérvekből felépülő, ugyanakkor kellően rugalmas keretet biztosíthat a történeti alkotmány vívmányainak azonosításához. Dolgozatunkban ilyen értelmezési keretet vázolunk fel egy több elemből álló teszt megalkotásával, amely alkalmas a történeti alkotmány vívmányainak, vagyis a múltbeli jogfejlődés ma is használható eredményeinek lehatárolására

A történeti alkotmányt régóta vizsgálja a hazai jogtudomány, annak vívmányait azonban eddig még nem definiálta, így először logikai folyamat menetét is meg kell határoznunk. Alapvetően az Alkotmánybíróságra vár a feladat, hogy az R) cikk (3) bekezdését értelmezze. A testület tett is óvatos lépéseket ebben az irányban, de a kérdésre kifejezett választ nem adott. A részletek tisztázása tehát még előttünk áll.

E tanulmány megírásával célunk az, hogy megkíséreljünk alternatívát felvázolni egy alaptörvényi passzus alkalmazására, és hozzájáruljunk ahhoz, hogy a jövőben az R) cikk (3) bekezdése köré kiszámítható jogértelmezői és jogalkalmazói gyakorlat épüljön. Ennek érdekében először kézzelfogható tartalmat adunk a „történeti alkotmány vívmányai” körének, majd absztrakciók segítségével felvázolunk egy három lépcsős kritériumrendszerből álló tesztet a vívmányok azonosítására.

BAKÓ BEÁTA CSILLA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Fekete Balázs

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Egyetért-e Ön azzal, hogy legyen népszavazás? Alkotmányelméleti és összehasonlító közjogi elemzés

A dolgozat a népszuverenitás közvetlen érvényesülésének lehetőségeit vizsgálja a képviselői demokrácia keretei között. Rövid alkotmányelméleti áttekintés után Magyarország, valamint a jogrendszerünkre legnagyobb hatást gyakorló germanista országok, Svájc, Németország és Ausztria szabályozásának összehasonlító közjogi elemzésén keresztül kerül sor a közvetlen demokrácia funkcióinak és esélyeinek megvitatására. Az összehasonlítás az alkotmányokon túl kiterjed a vonatkozó népszavazási és választási törvényekre a lehetséges tárgyak, a részvételi küszöbök, a kötőerő és a konkrét intézmények (iniciatíva, referendum, népi kezdeményezés) szempontjainak figyelembevételével, nem feledkezve meg az új magyar alkotmány hatálybalépésével összefüggő változásokról sem.

Míg Ausztriában már a közvetlen demokrácia lényegi eleme, a nép általi kezdeményezés és kikényszeríthetőség is csorbát szenved, addig Svájcban elméletileg akár közvetlen népuralom is lehetne. Magyarország és a vizsgált német tartományok e két véglet közti szabályozást valósítanak meg.

A jogszabályok adta lehetőségek mellett fontos szem előtt tartani azt is, hogy mindez miként valósul meg a gyakorlatban. Összefoglalva elmondható, hogy bár Svájcban szinte bármiről lehet népszavazást tartani, a kérdéseket legtöbbször – gyakran egészen alacsony részvétel mellett – elutasítják. Magyarországon viszont a kezdeményezések nagy része el sem jut a népszavazás kiírásáig annak ellenére, hogy a magyar szabályozás első ránézésre meglehetősen liberálisnak tűnhet, hiszen Svájchoz hasonlóan viszonylag kevés aláírás nagyobb időintervallumon belüli összegyűjtésével kezdeményezhetnek az állampolgárok az országgyűlésre kötelező népszavazást.

A népakarat közvetlen érvényesülését azonban Magyarországon a tiltott népszavazási tárgyak hosszú sora mellett a kérdés egyértelműségének és egyszersmind egyszerűségének – valójában nagyon is bonyolult – követelménye, valamint a korábbi szigorúbb részvételi küszöb visszaállítása is nehezíti. A magyar választók inkompetenciáját nagyban csökkenthetné, ha Svájchoz és a német tartományokhoz hasonlóan nálunk is kidolgozott törvényjavaslatról lehetne szavazni eldöntendő kérdés helyett. A többi vizsgált országban ugyanakkor többnyire egyáltalán nincs – vagy csak alkotmánymódosítás esetén van – érvényességi küszöb, amire pedig a népszavazások legitimitációja végett szükség lenne, a túl magas küszöb viszont könnyen elszívhatja a levegőt a tényleges állampolgári kezdeményezések elől.

HÉDER ÁKOS

Law

Osztatlan, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Szabó Zsolt

egyetemi tanársegéd, KRE ÁJK

Dr. Kukorelli István

egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Elbától keletre (A volt szocialista országok alkotmány-preambulumaik összehasonlító vizsgálata)

2012. január 1-jén hatályba lépett Magyarország Alaptörvénye, mely elődjéhez képest tartalmasabb preambulomot tartalmaz. A Nemzeti Hitvallás létrejötte okot és lehetőséget adott arra, hogy más hasonló múltú országok alkotmány bevezetőjével összehasonlítsuk. Szűcs Jenő Vázlat Európa három történelmi régiójáról című könyvében egy sajátos, Európa nyugati és keleti térsége közé beékelődő, mindkét terület vonásait magában hordozó régiót állapított meg. Magyarország, bár az Európai Unió tagja, az azon belül lévő nagy régiós különbségek és a történelmi deficit miatt a fejlettebb tagállamokkal való összehasonlítása nem vezet reális eredményre.

Dolgozatom célja, mint ahogy az a címben is olvasható, az Elbától keletre, azaz a korábbi szocialista országok alkotmány-preambulumaik összehasonlítása. A kérdés az, hogy a közös múlt és a térség egyedisége a preambulumban is tükröződik-e. Beszélhetünk-e valamiféle régiós mintáról? A vizsgált államok azon volt kommunista és szocialista berendezkedésű európai országok, melyek jelenleg az Európai Unió tagjai, illetve azon országok, akik nem az unió tagjai, de jövőjüket az unión belül képzelik el.

Pályaművem második fejezetében áttekintem az alkotmány fogalmát, valamint az érintett országok alkotmányfejlődését és a szocialista alkotmányok preambulumaikat. Az ezt követő rész, ami a pályamunka gerincét adja, formai és tartalmi szempontok szerint hasonlóságokat, illetve különbségeket keresek az említett térség országainak alkotmány-preambulumaik között.

Végezetül dolgozatomat a preambulumban rendszerváltozás előtti és utáni normativitásának vizsgálatával, illetve az alkotmánybírói ítéletekben megjelenő preambulumban tartalom összegzésével zárom. Magyarországon lezajlott alkotmányozás folytán e téma aktualitása kétségtelen, amely egyben új lendületet is adott a preambulumban kutatásának. A dolgozatomnak nem célja az egyes preambulumban minősíteni semmilyen szempontból, ugyanakkor remélem, hogy e pályamű ösztönzőleg hat, illetve segíti valamiféle vélemény kialakítását.

KELEMEN ROLAND

jogász

Osztatlan, 5. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Kukorelli István
egyetemi tanár, SZE ÁJK*

Actio popularis megszüntetése, avagy jogelvonás a szuveréntől?

1989. október 30-án hatályba lépett az 1989. évi XXXII. törvény az Alkotmánybíróságról, e törvény egy olyan intézményt hívott életre, amelynek nem volt elő modellje a közjogi berendezkedésünkben. Korábban alkotmánybíráskodási részfunkciókat látott el az 1897. január elsején létrejött Közigazgatási Bíróság, későbbiekben pedig az 1983-ban Alkotmányba foglalt, 1984-ben pedig életre hívott Alkotmányjogi Tanács is, azonban egyik szerv sem volt tényleges alkotmányos ellensúlya az Országgyűlésnek, ennek ellenére rövid bemutatásukat dolgozatomban szükségesnek tartom. Ugyancsak lényegesek a Nemzeti Kerekasztal-tárgyalások Alkotmánybíróságra, azon belül pedig az utólagos normakontrollra vonatkozó történéseinek ismertetése, ahhoz, hogy tiszta képet kapjunk arról, hogy a jogalkotó miért is teremtett olyan széles absztrakt normakontroll kezdeményezési lehetőséget 1989-ben.

Az 1990. január elsején munkáját megkezdő magyar Alkotmánybíróság – az actio popularis intézményének köszönhetően is - többé vált, mint alkotmányos ellensúly, hiszen egyes döntéseivel hozzájárult több jogállami intézmény, alkotmányos alapjog addigi tartamának kibővítéséhez. Az actio popularis intézményének több ún. alaphatározat köszönheti létét, így mindenképpen kijelenthető, hogy a jogállami Magyarország kialakításának nélkülözhetetlen intézményét szüntették meg a 2012 január elsején életbe lépő változások.

A valódi alkotmányjogi panasz bevezetésével és az alkotmányjogi panasz újraszabályozásával régi adóságát pótolta a jogalkotó, hiszen ezzel ténylegesen megteremtette a lehetőséget a konkrét normakontrollra. Az ABtv. 26§(2) bekezdése szerinti speciális alkotmányjogi panasz az, amellyel a jogalkotó próbálta pótolni az actio popularis hiányát, azonban az elmúlt egy év gyakorlata azt mutatja, hogy az Alkotmánybíróság a német Alkotmánybíróság hasonló intézményének befogadási eljárását követi, ennél fogva szűken értelmezi a törvényi rendelkezéseket, így azonban, ahogy Stumpf István különvéleményében is rávilágít, alkotmányos deficit alakul ki.

Szűkült viszont az utólagos normakontroll lehetséges kezdeményezői köre. Kérdéses, hogy az újonnan létrehozott rendszer ugyan olyan eredményesen tudja-e szolgálni a jogállamot, mint az azt megelőző, annak okán is, hogy az ombudsman hatáskörét normatívan nem szabályozták, tehát az ombudsman személyétől függ saját szerepfelfogása és az utólagos normakontroll indítványozási lehetőség léte Magyarországon.

KLEMM DÁVID

jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Paulovics Anita

intézetigazgató egyetemi tanár, ME ÁJK

A jogorvoslat hatékonyságának elve az alkotmányjogban

Magyarország Alaptörvénye deklarálja a jogorvoslathoz való jogot: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti.”

Dolgozatomban az kívánom vizsgálni, hogy a jogorvoslat hatékonysága alkotmányjogi szempontokból hogyan érvényesülhet. Hiába adott ugyanis egy jogorvoslati lehetőség, ha nem képes a kifogásolt jogsérelmet orvosolni. Ahhoz, hogy egy jogorvoslat hatékony lehessen, természetesen megfelelő érvelés és bizonyítás esetén, esélyt kell adnia az adott jogi helyzet megfordítására, illetve megváltoztatására. A jogállamiság alkotmányos elvének megfelelően alapvető követelmény az, hogy ne csak forma szerint lehessen jogorvoslattal élni.

Fontos kitérni magára a jogorvoslathoz való jogra is, mint alapjogra. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az ezen alapjoggal kapcsolatban felmerült kérdéseket a rendszerváltás óta részletesen vizsgálta. A dolgozat feldolgozza, értelmezi és elemzi a témához kapcsolódó alkotmánybírósági határozatokat. A kontinentális és common law jogrendszerekben, valamint a nemzetközi egyezményeknél is megjelenik ez az alapjog, ezért a dolgozat nemzetközi kitekintést is tartalmaz. A jogorvoslathoz való jog az eljárási jogok legfőbb garanciája, így rendkívül fontos, hogy a megfelelő gyakorlati érvényesüléséhez a legfontosabb elméleti kérdések tisztázottak legyenek.

Tanulmányom középpontjában a hatékony jogorvoslat elméleti és gyakorlati kérdései állnak, különös tekintettel a Magyarországon felmerülő jogesetekre. Fontos kérdés annak vizsgálata, hogy magát a jogorvoslathoz való jogot hogyan lehet érvényesíteni, ha a jogorvoslati lehetőség törvényileg kizárt.

Dolgozatomban ezeket a problémákat kívánom elemezni és ennek eredményeként megoldási javaslatokat kidolgozni.

ZSUGYÓ VIRÁG

jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Tóth Gábor Attila

e. docens, DE ÁJK

Alkotmányellenes alkotmánymódosítás?! Az alkotmánymódosítások bírói kontrollja a török és a magyar alkotmánybíróság gyakorlatán keresztül

A dolgozat arra vállalkozott, hogy a török és a magyar alkotmánybíróság alkotmánymódosításokkal kapcsolatos gyakorlatát elemzi. Először azt az előkérdést jártam körül, hogy elméletileg igazolható-e az alkotmánymódosítások bírói kontrollja. Az eltérő szakirodalmi álláspontok összevetése után amellet érveltem, hogy az alkotmánymódosítások bírói kontrollja indokolt az egyenlőség, az emberi jogok, és a demokratikus intézmények biztosításának érdekében. A parlament tevékenységének alkotmányossági felülvizsgálata az alkotmánymódosítások esetén is ugyanolyan előnyökkel és garanciákkal jár, mint a többi jogszabály esetén. A jogszabályok és az alkotmánymódosítások bírói felülvizsgálatának ugyanaz a célja, az hogy megőrizze az alkotmányt és annak tartalmát. Ezt követően összefoglaltam a számos különböző megoldást alkalmazó nemzetközi gyakorlat főbb sajátosságait. Az elméleti és összehasonlító gyakorlati rész biztosította a fogalmi keretet a török és a magyar alkotmánybíróság határozatainak elemzéséhez és összevetéséhez.

Mi indokolja a török és a magyar alkotmánybíróság gyakorlatának összehasonlítását?

Bár a két állam hagyományai és alkotmányos kultúrája eltérő, a két országban hasonló fordulatot hozott a 2010-es év. A parlamentben az alkotmány módosításához elegendő többséggel rendelkező kormányok hozzáfogtak az alkotmányok jelentős megváltoztatásához. A módosítások az alkotmánybíróságok függetlenségét és hatásköreit is érintették.

A dolgozat arra kereste a választ, hogyan viszonyult a két testület a hatáskörét szűkítő, az alkotmánybírák létszámát felemelő és más alkotmánymódosító rendelkezésekhez. A magyar alkotmánybíróság az érdemi felülvizsgálatot elutasítva fejezte ki aggályait az alkotmánymódosítások gyakorisága, tartalma és az előterjesztés módja miatt. A szignalizációs alkotmányvédelem eszközeivel operált eredménytelenül. Jóllehet a testületnek lehetősége lett volna arra, hogy másképp döntsön. Így talán sikeresebb lett volna az alkotmányvédelem. A török alkotmánybíróság bár tartalmi szempontból is vizsgálta a módosításokat, de az intézményt érintő érdemi változtatásokat alkotmányosnak ítélte annak ellenére, hogy az egyértelműen főként a kormánypárt akaratát érvényesíti az alkotmánybírák megválasztásában.

Mindent összevetve, egyik testület sem használta ki az elméletileg rendelkezésére álló eszközök teljességét saját intézménye védelme érdekében. Az alkotmánybíróság függetlensége nem csupán önértéke miatt fontos, hanem ez az alkotmányosság fő garanciája.

TÖRÖK DÁNIEL VIKTOR

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Kocsis Miklós
adjunktus, PTE ÁJK*

A tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésének alapjogi és államszervezeti garanciái

A tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése alapvetően meghatározza a hatóságok előtt félként megjelenők joghoz való viszonyát. Az egyes eljárási törvények ezért részletesen foglalkoznak a tisztességes eljáráshoz való jog biztosításával. Jelen dolgozat alkotmányjogi nézőpontból kiindulva, de az egyes eljárási szabályok által nyújtott garanciákra tekintettel is próbálja bemutatni a tisztességes eljáráshoz való jog komplex jellegét. A dolgozat vizsgálja a tisztességes eljáráshoz való jog eleminek Alaptörvényben rögzített szabályai mellett az egyes eljárási törvényekben való konkrét megjelenéseit, az Alaptörvényben rögzített követelményeknek való megfelelésüket. A büntető eljárás során adódik a legnagyobb lehetőség a személyek jogainak korlátozására, és ha ez megfelelő garanciák nélkül történik, akkor az a tisztességes eljáráshoz való jog csorbulásához vezet. Ezért kiemelt figyelmet fordít a dolgozat a tisztességes eljáráshoz való jog az Alaptörvényben is rögzített részösszetevőinek büntetőeljárás során történő érvényesülésére. A dolgozat az elemeket a könnyebb tárgyalhatóság végett csoportokba rendezve tárgyalja.

A tisztességes eljáráshoz való jog alapjogi garanciarendszerének egyik csoportját jelentik a szervezeti oldalt érintő elemek. Ezeknek az elemeknek a konkrét, részletszabályokban történő érvényesülése főként nem az egyes eljárási törvényekben lelhetők fel. A dolgozat ezért kiemelten foglalkozik a bíróságok szervezetének szabályozásával, hogy ezek a szervezetet érintő normák mennyire és milyen irányban befolyásolhatják a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését. A tisztességes eljáráshoz való jogra a legnagyobb kihatással van a bíróságok igazgatásának szabályozása, ezért a szervezeti szabályok vizsgálatának centrumát jelentik.

Különösen nagy figyelmet érdemel az a tény, hogy mind Magyarország jogforrási hierarchiájának csúcán lévő dokumentum, mind a bíróságot érintő törvények az utóbbi időben megváltoztak. Így természetesen magától értetődő volt az, hogy a dolgozat a két állapot közötti különbségeket felvázolja. Ugyanakkor az előbb felhozott tény adja a témakör aktualitását is, kiemelve azt, hogy az Európai Unión belül működő alkotmányjogászokból álló bizottság is folyamatosan szem előtt tartja a tisztességes eljáráshoz való új szervezeti közegben történő érvényesülését.

SZALBOT BALÁZS

Jogász

Osztatlan, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Kukorelli István

egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Dr. Pozsár-Szentmiklósy Zoltán

tanársegéd, ELTE ÁJK

Az alkotmányjogi panasz legújabb kérdései

Dolgozatom célja az alkotmányjogi panasz egy speciális fajtájának a bemutatása, melyet a bírói döntés nélküli, pusztán a jogszabály alkalmazásából vagy hatályosulásából fakadó jogsérelmek ellen lehet benyújtani. Az elemzés során rámutatok arra, hogy miért nem illik az alkotmányjogi panasz terminus alá a vizsgált hatáskör, továbbá az ebből fakadó eltérő jogvédelmi jelleg milyen lehetőségeket rejt magában az alkotmánybírói gyakorlatra nézve, illetve milyen kötelezettségeket ró a jogalkotóra.

Az actio popularisnak kiemelkedő szerepe volt a rendszerváltás után, hiszen egyrészt összhangba hozta a meglévő joganyagot az Alkotmánnyal, másrészt az érintettség nélküli indítványozás nyomán az Alkotmány legtöbb rendelkezésének értelmet adhatott a testület. Úgy vélem, a jelenlegi feladatok ebből a szempontból nem térnek el rendszerváltás utánitól. Az Alkotmánybírósnak ki kell bontania az Alaptörvény rendelkezéseit, a tetemes mennyiségű új joganyagot pedig összhangba kell hozni azokkal. Éppen ezért dolgozatom egyik fő célja azon jelentős aktualitással bíró kérdés megválaszolása is, hogy a bemutatott sajátosságai alapján miként állítható a közvetlen panasz az objektív jogvédelem szolgálatába.

A közvetlen panasz jellegének meghatározásához a többi hatáskör jogvédő jellegének rövid bemutatását sem nélkülözhetem, hiszen a közvetlen panaszt csak a többi hatáskörhöz képest, azok legfőbb tulajdonságainak ismeretében tudjuk elhelyezni a jogvédelem átalakult rendszerében. A legnagyobb hangsúlyt az alkotmányjogi panasz és a normakontroll közötti különbség feltárására, a hatáskörök jogvédő jellegére, illetve jogvédelmük terjedelmére helyezem. A különbségek feltárása után azokat a közvetlen panasz sajátosságaira vetítem és így próbálok annak új helyet adni az Alkotmánybírói hatáskörei között.

Ezt követően immár a ténylegesen elfoglalt helyhez, illetve jogvédő pozícióhoz viszonyítva vizsgálom a jelenlegi gyakorlatot, illetve ahol ez még hiányos, ott szintén az előzőekben meghatározott jogvédő jelleg alapján állapítok meg lehetséges értelmezési irányokat a panasz kérdéses elemeire vonatkozóan. Álláspontomat elsősorban a már megállapított jogvédő jelleg, illetve a közvetlen panaszra jellemző sajátos viszonyok ismeretében alakítom ki. Mivel az intézmény elsősorban az általa szabályozott élethelyzetek által ismerhető meg a legteljesebben, munkám során igyekszem sorra venni a lehető legtöbbet, és példákon keresztül megvilágítani az intézmény tényleges funkcióját és értelmét.

KAZAI VIKTOR

Jogász

Osztatlan, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Somody Bernadette

adjunktus, ELTE ÁJK

Megszorított értelmezés, korlátozott alapjogok- Az Alaptörvény hatása az alkotmányértelmezés és az alapjogvédelmi szint kapcsolatára

Az Alaptörvény (At.) bizonyos rendelkezéseinek szándéka az Alkotmánybíróság (AB) jövőbeli gyakorlatának orientálása, az által, hogy hatást kívánnak gyakorolni az alkotmányértelmezés folyamatára. A vizsgált rendelkezések magukban rejtik az alapjogvédelmi szint csökkenésének kockázatát. Az AB mindenkori többségén múlik, hogy meggátolja vagy realizálja az alapjogok korlátozásának lehetőségét.

Az alapjogi katalógus egy keretet alkot, amit az AB egyes határozataiból összeálló gyakorlata tölt meg tartalommal, az alkotmányértelmezés és az alapjogok védelme között tehát szoros összefüggés van. Az AB nagy szabadságot élvez saját tartalmi koncepciójának érvényesítésében, de végső soron a normaszöveg korlátozza, mert döntéseit az alkotmány szövegére kell visszavezetnie. Ezért a normaszövegben bekövetkező változások potenciálisan kihatnak a jövőbeli gyakorlatra.

Az Alkotmánybíróságot az At. hatályba lépését követően is köti a korábbi gyakorlata, de ezentúl a megváltozott normaszöveget kell érvényre juttatnia, amelynek sajátossága, hogy számos rendelkezése az alkotmányértelmezésre kíván befolyást gyakorolni. Álláspontom szerint a releváns rendelkezések világos struktúrába rendezhetők. Az egyes alapjogok szintjén bekövetkező változások – a korábbi gyakorlat bizonyos elemeinek és egyes vitatott jogintézményeknek a normaszövegbe emelése, néhány alapjog leminősítése államcélú – összességükben egyes alapjogok védelmét potenciálisan csökkentik vagy meggátolják a jogfejlesztő értelmezést. Az alapelvek közé emelt fiskális fenntarthatóság maga után vonhatja a költségvetési szempontok jelentőségének növekedését az alapjogi kérdések mérlegelésénél. Az At. értékrendje – ideológiai egyoldalúsága és kollektivistá alapjog-szemlélete – pedig a morális szempontból kifejezetten érzékeny esetek eldöntésénél lehet befolyással a testület előzetes értékválasztására. Emellett az At. módszertani szabályokat is tartalmaz az értelmezésre nézve, ami szűkítheti a meghozható döntések skáláját és egyoldalúvá teheti az ítélezést.

Kétségtelen, hogy némely rendelkezésnek adható konszolidált értelmezés, ám az AB mindenkori többségén múlik, hogy engedi-e realizálódni a jelzett kockázatokat vagy sem. A vizsgált rendelkezések mindenestre erős igazolási alapját adják olyan döntéseknek, amelyek átültetik a gyakorlatba a hipotetikus alapjog-korlátozásokat és az alapjogvédelmi szint csökkenését eredményezik.

POHUBI MÁTÉ

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Paulovics Anita

intézetigazgató egyetemi tanár, ME ÁJK

Szerzett jogok az Alkotmánybíróság gyakorlatában

A dolgozatom célja a jogbiztonság egyik eleme a szerzett jogok bemutatása, valamint az erre vonatkozó szabályozás egy lehetséges módjának megfogalmazása.

A téma jelentősége abban áll, hogy bár konkrétan nem szerepel az alaptörvényben a szerzett jogok védelme, mégis olyan jelentős alapjogokhoz kapcsolódik mint a foglakozáshoz való jog vagy a szociális biztonsághoz való jog.

A téma feldolgozásánál nehézséget jelentett a kapcsolódó szakirodalom hiánya, ezért főleg szakfolyóiratokra, külföldi szakirodalomra és Alkotmánybírósági határozatokra támaszkodom. Ezeket egészítettem ki saját gondolataimmal és szabályozási javaslataimmal, külföldi példákkal alátámasztva.

Fontosnak tartottam először egy nemzetközi kitekintés keretében a téma jelentőségét kiemelni. Ezután a jogállamiság kérdéskörét szigorúan a szerzett jogok szemszögéből megvizsgálni. Ezt ábrával igyekeztem szemléletesebbé tenni. Ezután a szerzett jogok rövid magyarországi történetét mutatom be.

Ezt követően az általam széles körben feldolgozott alkotmánybírósági határozatokat 3 fő csoportba, majd további 3-3 alcsoportba osztottam és ez alapján bontottam ki a szerzett jogok tulajdonságait. (szociális biztonság: családtámogatás, nyugdíjrendszer, tb járulékok; Foglakozáshoz való jog: közszféra munkaviszony, Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó kérdések, járulékok jövedelmek adók; Kivételek).

Majd mindezek figyelembe vételével megkíséreltem a szerzett jogok fogalmát meghatározni, definiálni, mivel ilyen fogalmat sem az AB gyakorlata, sem a szakirodalom nem említ. Fontosnak tartottam a szerzett jogok kapcsolatát bemutatni a tulajdonhoz való joggal (itt egyfajta testvérjog terminológiát állítok fel) valamint az ügyészi felhívással, és a szerzett jogokhoz szorosan kapcsolódó várományt összevetni a polgári jogi várománnyal.

A dolgozat utolsó előtti fejezetében a szerzett jogok korlátozásának saját magam által készített terminológiáját mutatom be. (Alkotmányos és polgári jogi korlátok.) Végül „de lege feranda” javaslatként egy - a jogalkotó számára iránymutatásul szolgáló - szabályozási koncepciót dolgoztam ki.

LÁSZLÓ ELEONÓRA

jogász

Osztatlan, 11. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Chronowski Nóra
egyetemi docens, PTE ÁJK*

Új horizontok az Alaptörvényben, avagy hogyan befolyásolja a horizontális hatály az alapjogvédelmi határokat

Dolgozatomban kísérletet tettem arra, hogy új alkotmányunk alapján, megközelítsem az alapvető jogok horizontális hatályának problematikáját. Munkámban – az Alaptörvényben rejlő lehetőségek érzékeltetése előtt – dogmatikai megalapozásként igyekeztem összefoglalni a Drittwirkung-elméletek főbb téziseit, a horizontális hatály alapjogvédelmi szempontú elemzésére fókuszálva. E körben elsősorban a magyar megközelítés vázolására törekedtem, hasznosítva a német és egyes esetekben a francia jogtudomány eredményeit is. A szakirodalom elemzése alapján levonható, hogy az alapjogok közvetett horizontális hatálya tekintetében konszenzus alakult ki, azonban korántsem ennyire elfogadott a közvetlen Drittwirkung. E megközelítést azonban az új Alaptörvény kontextusában véleményem szerint tovább lehetne fejleszteni egy hatékonyabb jogvédelmi rendszer érdekében. Ehhez az összetett problémához három irányból közelítettem. Az első processzuális, a második anyagi alkotmányjogi, a harmadik alkotmányfilozófiai területre vitt. Konkrétabban fogalmazva, az alapjogok horizontális hatályának erősödését egyrészt az ún. valódi alkotmányjogi panasz intézményétől, másrészt a munka világához tartozó és a szociális alapjogok terén, harmadrészt az Alaptörvényben körvonalazódó 'emberképtől' várom.

Úgy vélem, hogy a tényleges/valódi alkotmányjogi panasz megjelenése megnyithat egy olyan új típusú 'kaput', mely engedi a horizontális hatály térnyerését, így magánjogi viszonyokba is beszivároghat az alapjogok bizonyos fokú 'számonkérhetősége'. Parttalanak tartanám viszont ezt a kijelentést általánosságban, az egész magánjogra nézve. A munka világában és a szociális biztonság szférájában az alapjogok kihatásának létjogosultsága lehet, különösen arra tekintettel, hogy az Alaptörvény egyes rendelkezései e területen szakítanak a korábbi, alapjogi védelemre orientált alkotmányos gyakorlattal. Ebből a szempontból lényeges, hogy a jogvédő szervek a hangsúlyt az Alaptörvény individuális, avagy kollektivistá – paternalista elemeire helyezik-e, mivel a szabályozásból mindkét attitűd kiolvasható. Az alapjogi szemlélet erősítése feltételezi az alkotmány közvetlen alkalmazását a magánjogi viszonyokban, addig a határig, amíg nem zavarja a magánautonómia alkotmányosan védett körét. Ez lehet a módja annak, hogy mindenki az alkotmány által biztosított teljes alapjogi védelmet élvezhessen.

ZÁDORI TAMÁS

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

*Dr. Harangozó Attila
meghívott előadó, SZTE ÁJK*

*Dr. Sulyok Márton
egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK*

*Dr. Jakó Nóra
gyakornok, SZTE ÁJK*

Változások a bíróságok belső igazgatásában

A napjainkban felerősödött törvényalkotási folyamatok, valamint az Alaptörvény elfogadásából következő sarkalatos törvényi szabályozás megalkotásának következménye volt a bírósági szervezetrendszert megreformáló, az igazgatási tevékenységet új alapokra helyező jogi szabályozás megalkotása.

A téma szorosan kapcsolódik a bírói függetlenség érvényesüléséhez, amely érzékenyen reagál az igazgatási rendszer bárminemű módosítására, ha azok jelentős szervezeti vagy funkció elosztási szabályokat érintenek.

Kiindulópontként vizsgáltam a bírói függetlenség és a bírói igazgatás elméleti kérdéseit.

Az igazgatás történetének a bemutatásával képet kaphatunk arról, hogy a szervezetrendszer miként változott az elmúlt évtizedek alapján.

A dolgozat középpontjában az 1997. évi reformmal létrejött szervezetrendszer és a jelenlegi szervezetrendszer összevetése áll. Ehhez segítséget nyújt az Alkotmánybíróság által kialakított gyakorlat, valamint a nemzetközi szervezetek által készített állásfoglalások, jelentések értelmezése.

A téma vizsgálatánál, bemutatásánál nem lehet eltekinteni a nemzetközileg kialakult igazgatási modellek bemutatásától sem.

A kutatás következtetéseként elmondható, hogy a jelenlegi igazgatási rendszer sem megfelelő, egyes területeken még változtatásokra lenne szükség.

Végül a de lege ferenda javaslatban a dolgozat megpróbál egy lehetséges alternatívát kínálni bizonyos vonatkozásokban, amelyek a jelenlegi rendszer megerősítéséhez, megfelelő működéséhez szolgálhat alapul.

SIMON EMESE RÉKA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

SZALÓKY BÉLA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Sulyok Márton

egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK

Dr. Jakó Nóra

gyakornok, SZTE ÁJK

A lakhatáshoz való jog kérdéskörének alakulása Magyarországon és nemzetközi viszonylatban

Dolgozatunkban a lakhatáshoz való joggal foglalkozunk. Elsősorban magyar viszonylatban járjuk körbe a témát, történeti és nemzetközi kitekintésekkel kiegészítve. Célunk, hogy egy olyan megoldási kísérlettel álljunk elő, amely a lehető legnagyobb körben biztosítaná ezen jogot, különös tekintettel a létminimum szintjén vagy az alatt élők jogainak az emberi méltóság előtérbe helyezésével történő érvényesítésére.

Vizsgálatunk során arra törekedtünk, hogy teljes körű képet alakítsunk ki a lakhatáshoz való jog kérdéséről, és a lehető legtöbb szempont megvizsgálása után dolgozzunk ki de lege ferenda javaslatot, amely a szociális biztonság megteremtését teheti lehetővé azoknak a személyeknek, akik nem képesek önállóan biztosítani az emberhez méltó lakhatás körülményeit.

A dolgozatban kitértünk az európai alkotmányok vizsgálatára is, hiszen fontosnak tartottuk, hogy az európai példákat is bevonjuk a kutatásba azzal a céllal, hogy áttekintsük az esetleges szabályozási lehetőségeket, és azt, hogy a szociális jogok, ezen belül a lakhatáshoz való jog milyen módon biztosítható leghatékonyabban. Fontos részét képezi munkánknak a hatályos szabályozás részletes bemutatása, természetesen összehasonlítva a 2011. december 31-ig hatályban lévő Alkotmány rendelkezéseivel. E körben szükségesnek tartottuk kiemelni az ombudsman, valamint az alkotmánybírósági állásfoglalások fontosságát, amelyek az évek során jelentősen befolyásolták a bemutatott emberi jog szerepének alakulását.

Véleményünk szerint nem megfelelő csak egy aspektusból vizsgálni a lakhatáshoz való jog kérdését, ugyanis a modern demokratikus társadalmak esetén már elvárható az állam szerepvállalása abban, hogy ne csak olyan mértékű ellátást biztosítson, amelynek segítségével a létminimum szintje elérhető, hanem képes legyen olyan lakhatási körülményeket lehetővé tenni, amellyel a rászoruló nem indul hátránnyal a munkaerőpiacon való helytállásban, vagyis képes lehet megfelelő tisztálkodást, pihenési és higiéniai körülményeket biztosítani magának.

A kérdés alkotmányos háttérét vizsgálva kiderült számunkra, hogy ezen jog megfelelő biztosításához szükség van alapjogként való deklarálására, azonban sok országban, köztük Magyarországon is nehéz ennek megvalósítása az adott gazdasági körülmények között, így államcélként kerül megfogalmazásra. Abban az esetben, ha alapjogi szintűre kívánnánk emelni a lakhatást, akkor a szociális ellátás mind több és több elemét alkotmányos alapjogként kellene elismerni (pl.: megfelelő élelmezéshez, tisztálkodáshoz való jog) ahhoz, hogy alapjogi szinten garantálhatóvá váljon az érvényesülésük.

DUNÁR ILDIKÓ

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Kajtár Gábor
tanársegéd, ELTE ÁJK*

Vallásszabadság a strasbourgi bíróság ítélkezési gyakorlatában a 21. század hajnalán, különös tekintettel a vallási szimbólumokra

Rezümé

A dolgozat egy speciális területét ragadja meg a strasbourgi bíróság (továbbiakban: EJEB) vallásszabadsággal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatának, a vallási szimbólumokkal kapcsolatos ítéletek területét. A szerző hat fejezetből álló pályamunkájával igyekszik rávilágítani a témát érintő legfontosabb kérdésekre.

Az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Egyezmény 9. cikkének elemzése és az azt követő definíciós fejezet szükséges ahhoz, hogy a dolgozat során használt, többször visszatérő fogalmak egyértelműek, pontosan körülírtak legyenek. A semleges állam kontra pozitív vallásgyakorlás fejezet próbál rávilágítani az egyes államok vallásszabadsággal kapcsolatos rendelkezéseire. A Militáns demokrácia fejezet azt a kérdést teszi fel, hogy hol húzódnak azok a határok, melyeket a demokráciák a saját védelmükben felállítanak, és ezek mennyiben korlátozhatják a szabadságjogokat, a vallásszabadságot. A Vallásszabadság paradoxonja fejezetben több szerző véleményét felsorakoztatva keres választ a pályamunka alkotója arra, hogy hová vezet az a paradigmaváltás, mely alapján a vallásos gyökerekből kinövő demokratikus alapjogok védelme érdekében a demokráciák a vallásszabadság egyre szélesebb körű korlátozására törekednek. Az utolsó fejezetben a Lautsi ügyet boncolgatja a szerző és igyekszik a téma magját alkotó kérdésekre és problémákra rámutatni.

A dolgozat különlegessége, hogy ezt a speciális kérdést folyamatában ábrázolja, és azon kérdéseket feszegeti, hogy az államok önmeghatározása mennyiben befolyásolja a Bíróságot, hogy az értékelési margót nem hagyja-e túlzottan szélesedni, hogy a 9. cikkben foglalt rendelkezések egyéni vallásszabadság dimenziója mellett az állam-egyház dimenzióra kiterjedő értelmezése helyes-e, hogy esetleg bevonható-e a fejkendővel kapcsolatos ügyek értelmezésébe a gender elem és a diszkriminációtilalom, hogy a Bíróság „jobban kedvel-e” bizonyos vallási szimbólumokat, mint másokat, hogy az európai hagyományoknak túl nagy teret enged-e és végső soron, hogy merre tart Európa és a vallásszabadsággal kapcsolatos emberi jogvédelem.

Ezekre a kérdésekre még nincsenek válaszaink, a szerző jelzi azt, hogy mik a lehetséges tendenciák, azonban a folyamatban lévő ügyekben születendő döntések fognak majd tisztább képet adni. Arra a végső kérdésre pedig, hogy Európa merre tart, az egymásnak időnként ellentmondó döntések és tendenciák fényében, talán csak a jelenkorunkra vonatkozó, jövőbeni történelmi tények tudatában válaszolhatunk.

CSUDAI TÜNDE

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Smuk Péter

egyetemi docens, dékánhelyettes, SZE ÁJK

Eltérő mércék a korlátozásban - Az írott sajtó állami kontrollja

Dolgozatom témaválasztásának okát legfőképpen az aktualitás, tehát az új médiatörvény (2010. évi CLXXXV. tv) által meghozott változások adták, valamint a kérdés; hogyan és mennyire vannak korlátozva azok az információk, tények, amelyekkel rendszeresen szembesülünk az írott/online sajtón keresztül.

A jogalkotó az új törvényben hatósági felügyelet alá helyezte ezeket a termékeket, mely újdonságnak számít hazánkban, hiszen az 1997-ben megszűnt „ügyészi cenzúra” óta egy szervnek sem volt az írott/online sajtó tartalma felett felügyeleti jogköre. E tárgykör megvizsgálásának érdekében is meghozott 165/2011. (XII. 20.) Alkotmánybírósági határozat alapján az audiovizuális eszközöknek és írott/online sajtótermékeknek eltérőek a korlátozási mércéi.

Az írott/online sajtó Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság által ellátott felügyeletét az Alkotmánybíróság a fent említett határozatban alkotmányellenesnek minősítette. A testület szerint ugyanis, a „társadalmi folyamatokra különleges hatással bíró audiovizuális média esetében szükséges, és arányos korlátozás az effajta sajátos hatósági fellépés biztosítása”, azonban a nyomtatott és az internetes sajtó esetében ez a sajtószabadság aránytalan korlátozásának minősül.

A testület két esetet említ az állásfoglalás alátámasztásának érdekében; a befolyás, valamint a korlátolt frekvenciaforrások érvét. Eszerint az audiovizuális eszközöknek sokkal nagyobb a befolyásuk a társadalomra, mint az írott/online sajtótermékeknek, a korlátolt frekvenciaforrások miatt pedig a fogyasztónak a viszonylag kevés szolgáltatás miatt nincs elég nagy választási szabadsága.

A frekvenciaszűkösség érve azonban 2013-tól már nem állja meg a helyét, ugyanis hazánk teljesen átáll a digitális jeltovábbításra, így az elérhető szolgáltatások száma megnövekedik. Ennek ellenére a testület tartja azon álláspontját, hogy a tartalom feletti felügyelet csak az audiovizuális eszközök felett alkotmányos, az írott/online sajtótermékek felett viszont nem. Így bár bizonyos alapjogok, a sajtószabadság, a személyhez fűződő jogok mellett a közérdek, a fiatalkorúak védelme elfogadott a televízió tekintetében, azonban sántít az újságok és az internet esetében és joghézagok keletkeznek az írott/online sajtót érintő magyar médiaszabályozás rendszerében.

Célom az volt, hogy bemutassam a nyomtatott sajtót jelenleg érintő korlátozási típusokat, valamint szemléltessem azokat a joghézagokat, amelyek érintik annak szabályozását.

KOLLARICS FLÓRA

Jogász

Osztatlan, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Somody Bernadette

adjunktus, ELTE ÁJK

Fogvatartott alapjogok-A proaktív jogvédelem új intézménye Magyarországon

Az alapjogok védelme az állam elsőrendű kötelezettsége, amelyet egyrészt érvényre juttatásuk elősegítésével, másrészt szükségtelen és aránytalan korlátozásuktól való tartózkodással, továbbá megfelelő garanciákkal övezett intézményi rendszer működtetésével kell, hogy ellásson. A történeti fejlődés során mára a demokráciák egyre nagyobb számban azonosulnak azzal a gondolattal, hogy az alapjogsérelmet megelőzni legalább olyan fontos – ha nem még fontosabb –, mint megfelelő jogorvoslati rendszert biztosítani a sérelem bekövetkezése esetén.

Hazánkban 2012. január 1-jétől hatályos a kínzás elleni ENSZ egyezmény fakultatív jegyzőkönyvét kihirdető törvény, amely által felállítani javasolt Nemzeti Megelőző Mechanizmus célja és feladata, hogy a fogvatartott személyek jogsérelmét megelőzze, az alapjogvédelmi funkciót proaktív módon töltsse be.

A Jegyzőkönyvet ratifikált államok eltérő megoldásokkal igyekeznek megfelelni az intézménnyel szemben állított követelményeknek. A kijelölt szervvel kapcsolatos legfontosabb elvek a függetlenség, a pluralitás és a szakmaiság. Ezek szem előtt tartásával az eddig felállított nemzeti rendszerek eltérnek egyrészt abban, hogy új intézményt hoznak-e létre az államok vagy már egy meglévő hatáskörét bővítik ezzel a többletfunkcióval. Előbbire tipikus példa egy nemzeti emberi jogi intézmény kiépítése, utóbbi esetben pedig sokszínű megoldási javaslatok közül választhat az újonnan csatlakozó állam. Létezik olyan rendszer, amelyben az ügyészséget, míg van olyan, ahol az ombudsmant önállóan vagy ügynevezett ombudsman plusz modell keretében, civil szervezetekkel összefogva bízták meg a kialakítással és feladatellátással.

Hazánk önállóan az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalát jelölte ki, mint a Nemzeti Megelőző Mechanizmus funkcióját betöltő szervet, amely anyagi és strukturális feltételeket megfogalmazva elfogadta a megbízást. Az ombudsman eddig is végzett monitorozásokat fogvatartott személyek jogaival összefüggésben, így nem idegen tőle ez a fajta jogvédelmi mechanizmus. Maradékalanul eleget tud-e tenni a Jegyzőkönyvben foglalt követelményeknek, vagy van az alapjogvédelmi intézményrendszerünk számára alkalmasabb modell is?

Dolgozatomban erre a kérdésre keresem a választ azt az elvet szem előtt tartva, hogy az alapjogok sérelmének megelőzése kiemelten fontos feladat, amelynek hatékony ellátására csak egy szigorú, belső és külső garanciáktól övezett rendszerrel működő szervezet lehet alkalmas.

HORVÁTH BETTINA

Igazgatásszervező
BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

*Konzulensek:
Dr. Téglási András
adjunktus, NKE KTK
Dr. Tóth J. Zoltán
egyetemi docens, KRE ÁJK*

Gondolatok az állam büntetőhatalmának alkotmányos korlátairól, különös tekintettel a véleménynyilvánítás szabadságára

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy az állam meddig mehet el büntetőhatalmának alkalmazásában, milyen mértékben korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságát, úgy, hogy a sértő kirohanásokat valamilyen szinten visszaszorítsa.

A vizsgálat alapjául a gyűlöletbeszéd tárgykörében született alkotmánybíróági határozatokat használtam fel. Ezek a döntések a korábbi Alkotmányunkra épültek. Ugyanakkor a közelmúltban az Alkotmánybíróóság fontos tételeket rögzített a korábbi döntéseinek alkalmazásáról, mégpedig azt, hogy az Alkotmányon alapuló alkotmánybíróági döntések irányadóak az Alaptörvényt értelmező döntésekben is.

A véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az alapjogi katalógusban. Az Alkotmánybíróóság kifejtette, a véleménynyilvánítás szabadsága a kommunikációs alapjogok anyajogaként funkcionál, amely által érhető el az, hogy a káros és az építő gondolatok, vélemények ütköztetése útján megszülethessen a társadalmilag elvárt, elfogadható eszme. Mindez azonban csak abban az esetben lehet igaz, ha az egymással kommunikáló két fél azonos erőviszonyt képviselve folytat eszmecserét egymással. Éppen ezért nem lehet mindenkor a kommunikációs alapjogok korlátozhatatlanságából kiindulni, hiszen határuk az arra a kérdésre adott válasz jelöli ki, hogy milyen határig igazolható az egyén szabadságának terjedelme, és hol az a pont, amikor e jog gyakorlása másokat emberi méltóságukban durván sért.

Hangsúlyozandó, hogy a szabályozás megalkotásánál a törvényhozónak nem önmagában a kommunikációs alapjogot kell korlátoznia, csupán annak visszaélésszerű gyakorlását szükséges szankcionálni akként, hogy az elkövető ne bújhasson egyetlen alapjog mögé sem, amikor társadalmilag elítélendő, kirívóan közösségellenes tettet követ el.

Az ismertetett határozatok alapján elmondható, hogy az Alkotmánybíróágtól elvárt paradigmaváltás, ami a jogalkotás igényeként merült fel, nem történt meg.

Több ellentmondás is fellelhető a testület állásfoglalásai között. Egyszer kijelenti, hogy a közösségek méltósága korlátja lehet a vélemény szabadságnak, tehát nincs kizárva az, hogy a jogalkotó a gyűlöletre uszításon túl büntetőjogi védelemről gondoskodjon. Máskor amellet áll, hogy az uszítás tényállásánál enyhébb, erőszakos cselekvésre felhívást nem tartalmazó és a szólásszabadságot korlátozó rendelkezések alkotmányellenesek. A témakörre vonatkozó határozatok egyikében sem találhatunk arra utalást, hogy ezek az ellentétek hogyan is oldhatóak fel.

FRÁNYÓ ZITA DOROTTYA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

PATYI ZSÓFIA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Mezei Péter

egyetemi docens, SZTE ÁJK

Lehetőség vagy korlátozás - az internet az emberi jogok tükrében

Ahogy az embernek haladnia kell a korrall, úgy az alapjogoknak (más néven az emberi jogoknak) is, ezt diktálja a megújulás eszméje, a folyton fejlődő technológiai vívmányok, az emberek mindennapi igényei, a modern kor legújabb életterének térhódítása. Ez a szabályozandó létter, virtuális környezet nem más, mint az internet, jelenkorunk átka és áldása egyben, világunk talán legfiatalabb alapjoga. Megfoghatatlansága és körülhatárolhatatlansága újabb és újabb próbálkozásokat szül a világ különböző pontjain, definiálni, szabályozni kívánják, jogi szintérré alakítják a webet, így szankcionálhatóvá téve a világhálón elkövetett cselekmények legtöbbszörét, mindezekkel együtt törekedve a harmonizációra a nemzetközileg elfogadott alapjogok tekintetében.

Jelen pillanatban is, jogi szempontból számos szabályozási forma létezik a világhálóra, azonban az eredmények azt mutatják, hogy idáig még nem sikerült mindenre kiterjedő szabályozást létrehozni egyik országban sem. A modernizáció eredménye – mind jogi, mind virtuális szempontból – az lett, hogy egyes országok kormányai felvetették az internet és az alapjogok összekapcsolásának lehetőségét azzal, hogy az internetet, mint alapjogot deklarálják.

Ez számos vitatható, fontos kérdést vet fel – vajon tényleg be lehet iktatni a különböző kultúrájú országok jogrendszerébe egy ilyen modern, eddig még fogalmilag sem létező szabályozást? És vajon valóban az internet az a jelenség napjainkban, melyet alapjoggá kellene emelni? Ha ez megvalósul, elindul-e egy olyan igény, lavinaszerű folyamat, mely hétköznapjaink eddig alapjoggá még nem emelt, de szerves elemeit kívánja ugyanilyen módon szabályozni?

A következőkben ezt a témát kívánjuk boncolgatni, és egy gondolkodásra készítő konklúziót levonni, az egyes országokban jelenleg érvényes jogesetekkel, felvetésekkel, valamint az alapjogok és az internet általános történetének, fejlődésének bemutatásával.

BOROS LUCA
Igazgatásszervező
BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

Konzulensek:
Dr. Téglási András
adjunktus, NKE KTK
Dr. Török Bernát
tanácsadó (AB), Alkotmánybíróság

Méltóság versus vélemény 1:1? - Az emberi méltósághoz való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának ütközése a médiában

Több oka is van annak, hogy erről írtam dolgozatomat. Az egyik, hogy a mai napig olyan, érdeklődésre számot tartó témákkal foglalkozik, mint az emberi méltósághoz és a véleménynyilvánítás szabadságához való jogunk, melyek mindenkit egyaránt érintenek. Különösen aktuális témák, hiszen az információs társadalom egyik „vívmánya”, a hihetetlen sebességgel terjedő információk, vélemények és közlések, még érzékenyebbé teszi napjaink emberét a véleménynyilvánítás és sajtó szabadságára. Másik oldalról pontosan ez a szabadság az, ami rávilágít az emberi méltósághoz való jog védelmének fontosságára is.

A főcím modalitásából következik, hogy dolgozatom nem csupán leíró jellegű. Középpontjában egy kérdés van: a média működésében, az egyes médiumok platformjain vajon merre dől el a mérleg nyelve; a méltósághoz való jog, vagy a véleménynyilvánítás szabadsága az előrébb való? Melyik tud inkább érvényesülni és melyiknek kellene?

Bár a dolgozat megírásával közelebb jutottam a feltett kérdés megválaszolásához, azt kell mondanom, egyértelmű válasz nem létezik. A média működését tekintve nem lehet eredményt hirdetni. Sőt még részeredményt sem, hiszen a „meccsnek” még közel sincs vége. Globális, makro szinten tehát eredmény nincs. Ha az egyedi eseteket nézzük, van. Ezek – szituációtól és környezetüktől függően – változó kimenetelűek: van, hogy egyértelmű ki a „győztes”, tehát hogy melyik alapjog érvényesülése a védendő. Van, hogy az eredmény „1:1”, vagy éppen „0:0”. Hogy a tényleges végeredmény mi lesz, szerintem megjósolhatatlan. Már önmagában az is bonyolult kérdés, hogy kitől várjuk azt a keretrendszert, ami konkrétan megállapítja a szabályokat és megmondja, hogy milyen esetben mi a korrekt megoldás.

Véleményem szerint a végeredményre még várni kell. És hogy mi is lesz a végeredmény? Most senki sem tudja. Az ellentét feloldására, az állás eldöntésére, mint már említettem, két lehetséges mód van. Vagy a jogalkotók és az alkotmánybírák alakítanak ki egy olyan részletes szabályozását és joggyakorlatot, amelyben egyértelműen eldönthetőek a jogviták; vagy a társadalomban alakul ki egy olyan kollektív és biztos tudat ezzel a kérdéssel kapcsolatban, amely determinálja a konfliktusok feloldását. Az első megoldás, ha el is képzelhető, még odébb van. A második megoldásra várni pedig – a társadalomban élő, az azt alkotó gondolkodásmódok különbségéből fakadóan – talán túl optimista hozzáállás lenne.

Függetlenül attól, hogy végleges válasszal a dolgozat nem szolgál, szeretném, ha olvasása lenne akkora élmény, mint az elkészítése volt. Remélem nem csak egy leíró jellegű, hanem gondolatébresztő írásként is megmarad annak az emlékezetében, aki kezébe veszi.

LIGA ÉVA

közigazgatási

MSc, 1. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Fazekas Flóra

e. adjunktus, DE ÁJK

Vallási jelképek viselésével kapcsolatos döntések a strasbourgi gyakorlatban

2010 őszén Franciaországban, Európában először fogadtak el olyan törvényt, mely tiltja a teljes arcot elfedő öltözet nyilvános helyen történő viselését. Bár a törvény kifejezetten kerüli a „vallási öltözet” megnevezést, sokak véleménye szerint a tilalom különösen a muzulmán női öltözet, a nikáb és a burka ellen irányul.

Jelen dolgozat célja, hogy bemutassa a vallási jelképek viselésével kapcsolatban egyes európai államokban felmerült konfliktusokat, amelyek a burka-tilalomhoz hasonlóan megosztják a közvéleményt. Terjedelmi korlátok miatt a dolgozatban négy esetet rekonstruálok. Ezek az államok az Európa Tanács részes államai, melyek kötelező erővel fogadták el az Emberi Jogok Európai Egyezményét.

A dolgozat felépítését tekintve az elméleti résszel kezdődik, melyben elsőként a vallásszabadsággal és a vallásgyakorláshoz való joggal, illetve ezen alapjog korlátozhatóságával foglalkozom. E joggal összefüggésben két olyan elv kerül ismertetésre, mint a semlegesség és tolerancia, melyek alkotmányos követelményként fogalmazhatóak meg a tagállamokkal szemben.

A dolgozat második nagy szerkezeti egységében négy esetet mutatok be részletesen az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntései alapján. Az ügyekkel kapcsolatban ismertetem az ügy körülményeit, az adott tagállam szabályozását, a Bíróság által meghozott döntést és annak érveit.

A meghozott strasbourgi döntés érvei alapján a dolgozat összegző részében összekapcsolom az elméletet a gyakorlattal. A döntésekből következtetéseket vonok le arra vonatkozóan, milyen irányba tartanak a tagállami szabályozások a vallási jelképek viselésével kapcsolatban, megfeleltethetők-e ezek a fentebb említett két alkotmányos követelménynek, mely indokok szabhatnak határt a vallásgyakorlás korlátozásának figyelembe véve a tagállamok egymástól eltérő sajátosságait.

A dolgozat végkövetkeztetése, hogy az alkotmányos elvárások nem érvényesülnek minden esetben ugyanolyan következménnyel.

KÉRI JUDIT

munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatási
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Lajkó Dóra
adjunktus, SZTE ÁJK*

A magánélet szociális jogi határai

Dolgozatom célja annak megválaszolása, hogy hogyan valósul meg a privacy a szociális jog, azon belül az egészségügyi természetbeni ellátásainak igénybevételekor.

A szociális jogban fokozott figyelmet kellene fordítanunk a magánszféra védelmére, hiszen az adatok rendelkezésre bocsátása az ellátások igénybevételének alapfeltétele.

Munkám kulcsfontosságú elemeit képező, a magánszféra védelme és a szociális jog között feszülő ellentét feloldását megnehezíti a téma fogalmi rendszerére jellemző átfedésekkel tarkított struktúra. Kérdéses, hogy milyen mértékben léphet be az állam az egyén magánszféréjébe, illetve a két alapjog egyidejű gyakorlása mennyire jelenti azok korlátozását.

A téma egyre nagyobb aktualitással bír, hiszen a technika fejlődésével, az adattárolási rendszerek elterjedésével (így például az európai szintű EESSI rendszer) és általánossá válásával könnyen ellenőrizhetővé válunk. A szociális jog életünket végigkíséri, ezért van szükség az adatvédelemi szabályok általános meghatározására, és azok ellátásokhoz kapcsolódó előírásainak megtartására. Kétséges az egészségügyi természetbeni ellátások igénybevétele során az egyén azonosítását szolgáló módok, az ellátásokat összesítő rendszerek biztonságos módja, illetve az egyének privacy-jének tényleges figyelembe vétele.

A minél átfogóbb vizsgálatához interdiszciplináris módon közelítettem meg a témát. A definíciós rendszer nehezen áttekinthető, ezért a privacy fogalmának körüljárását széles körű szakirodalmi vizsgálattal alapoztam meg, ennek eredményeként létrehozva egy általam kialakított új dogmatikai rendszert. Ennek segítségével rendhagyó módon kapcsoltam össze a szociális jogot a privacy-vel és megalkottam egy szociális jogi privacy fogalmat. Feltártam az adatvédelem és a privacy sokszor nem egyértelmű kapcsolatát az értelmezésbeli zavarok elhárítására érdekében.

Az egészségügyi természetbeni ellátásokhoz kötődő adatszolgáltatás kapcsán felmerülő jogalkotási problémákra igyekeztem rávilágítani, önálló gondolataim beépítésével. Emellett összegeztem és összehasonlítottam a szociális jog adatvédelmi rendelkezéseit, azzal a tudatos erőfeszítéssel, hogy a jelenlegi rendszer átláthatóbbá váljon, valamint az emberek figyelmét adataik védelme felé fordíthatom, ezzel védve magánszférájuk szociális jog által feszegetett határát.

A jövőben arra kellene törekednünk, hogy a magánszféra zárt tudjon maradni, illetve az elektronikus adatbázisokban kezelt adatok biztonságának megerősítésére lenne szükség.

BETHLENDI ANDRÁS

Jog

BA, 8. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Jogtudományi Kar

Témavezetők:

dr. Fábíán Gyula

docens, BBTE

dr. Demeter Márton-Attila

adjunktus, BBTE

A nemzeti kisebbségeket megillető egyéni és kollektív jogok problematikája

Két évszázaddal a francia forradalom után, megkérdőjeleződni látszik annak legmeghatározóbb öröksége, a nemzetállam legitimitása. A liberális hagyomány összeférhetőnek látszik a mássággal szemben intoleráns nemzetállam intézményével, mindannak ellenére, hogy az egy állam – egy nemzet szimmetriája távol áll a valóságtól. Továbbá azt is láthatjuk, hogy a Hidegháborút követő időszak fegyveres konfliktusainak túlnyomó többségét az önrendelkezésre áhító etnikulturális kisebbségek egyenlőségre irányuló törekvései váltották ki.

Minek köszönhető a nacionalizmus és a liberalizmus már két évszázada tartó összeférhetősége? A nemzetállam koncepciója kielégítő megoldással tud-e szolgálni a nemzeti kisebbségek, illetve a többség jogos elvárásaira, vagy más rendszerben kell a megoldást keresni? Eleget tudunk-e tenni az egyéni egyenlőség és szabadság igényeinek a kollektív jogok nélkül? Ezen kérdésekre keresem a választ tanulmányom folyamán.

A dolgozat hipotéziseként az a tétel szolgál, amely szerint, ha társadalmunk az egyenlőség és szabadság alapelveire épül, rendelkezünk kell kollektív jogokkal, melyek hiányában a nemzeti kisebbségvédelem jogi intézménye erőtlen és célt tévesztett. E tétel bizonyításához, a tanulmány, a liberális alapokon nyugvó társadalmunk alapértékeiből indul ki és a politikai- és jogfilozófia gondolatiságával keresi annak a jogrendszernek az elviségét, mely az igazságosság és elvi következetesség igényével helytáll mind a kisebbségi, mind a többségi társadalom jogos elvárásaival szemben. Ezzel párhuzamba állítva a kisebbségi jogalkotás eredményeit elemzi, megvizsgálva a kollektív jogok elismerésének, vagy tagadásának ok okozatait, illetve az ebből a folyamatból származó jogi elvek és joggyakorlatok erkölcsi értékét.

TAJTI ZSUZSANNA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Petrétei József
egyetemi tanár, PTE ÁJK*

A társadalmi felelősség, mint a tulajdonhoz való alapvető jog újabb korlátja

Dolgozatom középpontjában a tulajdonhoz való jog és annak Alaptörvénybe került új kiegészítése áll, mely szerint a tulajdon társadalmi kötöttséggel jár. Témaválasztásom indoka, hogy a módosítás hatással lehet az alapvető jog védelmi szintjére és elkövetkező gyakorlatára. Felmerült kérdéseim között megemlíthető a társadalmi kötöttség értelmezésének lehetősége, az alapjog kapcsolata az Alaptörvény más rendelkezéseivel – amelyek szintén hatással lehetnek az egyén tulajdonhoz való jogára – a társadalmi felelősség meghatározásának, alkalmazásának, az alapjog védelmi szintje csökkenésének kérdései, a korábbi alkotmánybíróági gyakorlat alkalmazásának lehetősége, és a módosítás hatásai a jövőbeni jogalkotásra és a jogalkalmazásra.

Szükségesnek találtam bemutatni a tulajdonhoz való jog eddigi értelmezési gyakorlatát, alapvető fogalmi elemeit (mint a funkciójának, fogalmának kérdése) a korábbi, alkotmányi szabályozás alapján, valamint a jogirodalomban kidolgozott tankönyvek útmutatását követve. Felmerült a Grundgesetz vizsgálatának szükségessége, tekintettel arra, hogy a német alkotmányban nagyon hasonló, tulajdonhoz való joggal kapcsolatos szociális kötöttségi elv figyelhető meg.

A dolgozat legnagyobb része az általam megfogalmazott kérdésekkel és az azokra adható válaszokkal foglalkozik, annak ellenére, hogy joggyakorlat, valamint jogirodalom hiányában egyelőre a témával kapcsolatosan kevés hivatkozási alap található. Igyekeztem az Alaptörvény hatályba lépése óta a témával kapcsolatos tanulmányokat körültekintően felhasználni, valamint saját, egyéni véleményemet az általam feldolgozott jogirodalmi álláspontoktól elhatárolni.

Az általam felvetett kérdéseket igyekeztem mindig megválaszolni, a problémára megoldási javaslatot felvetni. Végkövetkeztetésként megállapítottam, hogy a tulajdonhoz való jog társadalmi kötöttsége nem azonos a korábbi korlátozással, a kisajátítással, a korlátozás határai esetében pedig a szükségesség-arányosság teszt és a közérdek vizsgálatának – továbbiakban – kiemelkedően körültekintő vizsgálatát javasoltam, különös tekintettel az Alkotmánybíróság hatásköreinek szűkítésére, mert a törvényalkotás lehetőségeinek tágulása mellett, ez az alapvető jog védelmi szintjét csökkentheti, az alapvető jog alanyának fellépési lehetőségeit korlátozza.

SPIEGLER TAMÁS

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Kocsis Miklós
adjunktus, PTE ÁJK*

Az egészségügyi alapjogok általános és speciális kérdései

Pályamunkám célkitűzése, hogy a szociális biztonság egy jellegzetes részterületének alanyi csoportjait alkotmányjogi aspektusból vizsgálja meg. Nem kétséges, hogy az Alaptörvényben deklarált alapvető jogok az élet minden területén, minden szituációban feltétlen érvényesülést kívánnak meg, azonban e tekintetben sajátos helyzetet teremt a biztosítási típusú szociális ellátások egy kritikus területe, az egészségügyi intézményrendszer.

Dolgozatomban bemutatom az egészségügy területén érvényesülő alapvető jogokat és kötelezettségeket, ezek általános és speciális formáit, valamint az érvényesíthetőség gyakorlati megvalósításának eszközeit, útjait.

Szándékosan alkalmazom módszeresen az egészségügyi alapjog terminust, annak ellenére, hogy a jogirodalomban a betegjog, egészségügyi jog illetve az orvosi jog kifejezések terjedtek el. Ennek oka, hogy a vizsgált terület rendkívül komplex problémakört foglal magába és jogterületi besorolása nem egyszerű feladat.

Egészségügyi alapjog fogalmán értem azokat az – az egészségügyi ellátások során is releváns – alapvető jogokat, amelyek az Alaptörvényben általános értelemben kerültek meghatározásra, de valódi tartalmukat, részletszabályaikat alacsonyabb, egészségügyi és szociálpolitikai tárgyú jogforrások által nyerik el.

Munkámban elhatárolom azokat az alapjogokat, amelyek minden egészségügyi szereplőt azonos módon illetnek meg – értve ez alatt magukat a betegeket, sérülteket, az egészségügyi intézmények dolgozóit, kiemelten kezelve az orvosokat – azoktól a jogoktól, amelyekkel az egyes speciális státusú alanyok az általánostól eltérő módon élhetnek.

Kutatásaim eredményeképpen megállapítható, hogy a legtöbb egészségügyi alapjog mindenki számára egyformán biztosított, azonban számos esetben bizonyos alanyok az általánostól eltérő státusuk miatt differenciált módon érvényesíthetik e jogaikat.

Célom, hogy a jogi szabályozás rendszerén és a vonatkozó gyakorlati példákon keresztül rávilágítsak a kérdéskör azon sarokpontjaira, amelyek az egészségügyi alapjog érvényesítés körében mindennapi problémákat idézhetnek elő, és bemutassam e problémák feloldásának metódusait.

TÓTH MÓNICA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Tóth Judit

egyetemi docens, SZTE ÁJK

Dr. Sulyok Márton

egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK

Dr. Jakó Nóra

gyakornok, SZTE ÁJK

Az intézeten kívüli szülés alapjogi megközelítése - Javaslat egy új szabályozás kialakításához

„Egy ország szabadsága lemérhető a szülés szabadságán.”
(Geréb Ágnes)

Bár a témairító gondolat Geréb Ágnestől származik, nem célom állást foglalni ebben a kényes témában, sem mellette, sem ellene. Hiszen, ahogy az a Fővárosi Bíróság (2012: január 1-e után Fővárosi Törvényszék) közleményében is olvasható Geréb Ágnes és társai ügye kapcsán: „Egy esetleges felmentő ítélet sem jelentené azt, hogy van jogosultsága az otthonszülésnek, mint ahogyan az elmarasztalásból sem lehet arra következtetni, hogy az otthonszülés rossz.” Éppen ezért dolgozatomat igyekeztem bármely oldal irányában érzett elfogultság nélkül elkészíteni.

Célom az volt, hogy a nemzetközi gyakorlat és szabályozás áttekintésének segítségével egy olyan lehetséges szabályozást alakítsak ki, mely biztosítja mind az anya, mind a születendő gyermek alapvető jogait, és a lehetőségek között valamennyi szülő nő megtalálhassa a számára megfelelő szülési módot és helyszínt annak érdekében, hogy a szülés közben minél kevesebb traumát kelljen elszenvedniük. Amennyiben pedig ez mégis megtörténik, az ne legyen hatással hátralévő életükre.

Az otthonszülés témájához szorosan kapcsolódnak bizonyos alapjogok, így az élethez és emberi méltósághoz való jog, az önrendelkezéshez való jog, a magánszféra védelméhez való jog, a diszkrimináció tilalma. A dolgozat elkészítésekor ezen alapjogok vizsgálatára fektettem hangsúlyt.

Az ember alapvető jogait garantálni kell, különösen nagy figyelmet kell fordítani az alapjogok korlátozásával kapcsolatban a jogszabályi hierarchiára. Magyarország Alaptörvénye és a 27/2002 (VI. 28.) AB határozat értelmében alapjog korlátozása csak és kizárólag törvényben lehetséges. Magyarországon azonban az intézeten kívüli szülés szakmai szabályait, feltételeit és kizáró okait mégis kormányrendeletben határozták meg, korlátozva ezzel a nők önrendelkezéshez való jogát, mely az élethez és emberi méltósághoz való jogból vezethető le.

Úgy vélem, a szabályozás kialakításakor nem zárhatjuk ki az intézeten kívüli szülés levezetésében nagy szakmai tapasztalattal rendelkező szakértők véleményét, erre de lege ferenda javaslatomban is figyelemmel voltam. Javaslatom alapjaiban a svájci modellre épül, a bába- és orvosképzésre vonatkozó gondolatok innen származnak, ám mivel a modell teljes egészében nem valósítható meg Magyarországon, dolgozatomban a magyar rendszerre átültethető szabályozást dolgoztam ki.

PAPP OLGA KATALIN

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Balogh Judit

tszv. e. docens, DE ÁJK

Biztos kezekben a magánszféránk - de jó kezekben is?

Dolgozatomban a magánélet alkotmányos védelmével foglalkozom, pontosabban annak néhány aspektusával, hiszen számos védendő érték tartozik az ember magánszférájába. A téma talán mindig aktuális, de az új Alaptörvény által hozott, illetve az elmúlt két és fél évben történt jogi változások rengeteg problémát vetnek fel.

A dolgozat ezek alapkérdéseit járja körül és vizsgálja meg alkotmányjogi, valamint némiképp jogelméleti nézőpontból, hiszen az elméleti megalapozást mindenképpen szükségesnek tartom a változások megértéséhez és értékeléséhez.

Ehhez felhasználtam magyar és külföldi szerzők munkáit, amerikai, német, strasbourgi, illetve más döntéseket, egyéb forrásokat is. Kiemelten támaszkodtam az Alkotmánybíróságnak a témával kapcsolatos határozataira, hiszen ezek a jövőben is irányt mutathatnak a magyar jogalkotónak (és jogalkalmazónak). Hangsúlyoznom kell, hogy az alapjogokra vonatkozó elméleti megalapozás nem fogja át kimerítően az ide kapcsolódó bőséges szakirodalmat, hiszen ez meghaladta volna egy TDK dolgozat kereteit.

Úgy látom, hogy ma Magyarországon legalább akkora veszélyt jelent az állami beavatkozás a magánéletre, mint a sokszor hangsúlyozott információs-technikai változások, ezért néhány példát hoztam a jogalkotás magánszféra-védelem szempontjából vizsgálat tárgyává tehető termékeire, kitérve természetesen az Alaptörvényre is.

A dolgozat első fejezetében az volt a célom, hogy a magánélet tartalmát, jellemzőit feltárva egy olyan fogalomrendszert és kontextust vázoljak fel, amiben el tudom helyezni az elmúlt két évből származó, a magánszférát érintő magyar jogszabályokat.

A második fejezetben olyan változásokat elemzek, amelyek kapcsolatban vannak a magánszférával, visszautalva az elméleti megalapozásra és annak segítségével értékelve, hogy az Alaptörvény, valamint az annak nyomán születő néhány törvény milyen hatással van a magánélet korábbi magyar felfogására, védelmi szintjére, illetve mennyire illeszkedik az európai trendhez.

Azokra a kérdésekre kerestem a választ, hogy hogyan viszonyul a hazai jogalkotó az emberek magánélet tiszteletben tartásához való jogához, kimutatható-e ebben egy egyértelmű irány, tendencia. Ha igen, és az negatív, milyen intézmények, eszközök vannak a jogrendszerben, amik ezt ellensúlyozhatják, illetve az ezeket ért esetleges változások ellenére megfelelően betöltik-e a funkciójukat.

KARDOS CINTIA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Tóth Judit

egyetemi docens, SZTE ÁJK

Dr. Sulyok Márton

egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK

Dr. Jakó Nóra Ágnes

gyakornok, SZTE ÁJK

Holtomiglan, holtodiglan- Avagy a családon belüli erőszak az alkotmányjog aspektusából

Dolgozatom a családon belüli erőszak jelenségét vizsgálja az alkotmányjog szemszögéből, kihangsúlyozva az alapjogi kérdéseket. E problémakör aktualitását egy 2012-es népi kezdeményezés, majd a hozzá kapcsolódó jogalkotás vita adja.

Véleményem szerint a téma interdiszciplináris volta miatt nem lehetséges az egy nézőpontbeli vizsgálódás. Úgy gondolom, hogy nem lehet szociológiai, kriminológiai, pszichológiai aspektusok figyelembe vétele nélkül kezelni a kérdést, és a probléma mélyebb vizsgálatát elkezdni. A kérdéskör jogtiszta elemzését követően dolgozatom vizsgálja a családon belüli erőszak alanyainak alapjogi viszonyrendszerét, mind a bántalmazó, mind a bántalmazott tükrében igyekszik azt feltárni. Külön fejezetet szentelve kitérek a közvetett sérelmet elszenvedő gyermekek helyzetére, és a gyermek védelmét biztosító jogszabályzásnak. Az alapjogi háttér áttekintését követően tanulmányom az állami szerepvállalás fontosságával foglalkozik, különös figyelemmel a család mint alkotmányjogilag védendő alapegység értelmezését és annak ismertetését a hatályos szabályozási rendszer felvázolásával.

A dogmatikai kérdéseken túlmenően dolgozatom nem titkolt szándéka azon társadalmi tényekkel részletesebben foglalkozni, amelyek a népi kezdeményezés kapcsán felszínre kerültek. A jogi háttéranyag, a belső és külső konfliktusok feltárása hozzásegít, hogy meglássuk ki is szorul valójában jogvédelemre.

Ezen felül, de lege ferenda javaslatom kidolgozásban a szakirodalom, különböző tanulmányok, nemzetközi példák, illetve statisztikai adatok és jogesetek eredményei is segítettek.

Kitűzött célom ezen súlyos téma megvilágítása mellett, a védelemre szoruló bántalmazott érdekeinek prioritásával egy általam ideálisnak tartott szabályozás, illetve intézményi rendszer kidolgozása és bemutatása.

MAKSÓ BIANKA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Majtényi László
egyetemi docens, ME ÁJK*

Kivert biztosíték? – A döntés megalapozását szolgáló adatok nyilvánossága

Mára nem vitatott közhely: információs társadalomban élünk, mely igényli és megköveteli a tudatos információs önrendelkezés minden pólusának érvényre juttatását. Az információs jogok alapvetése, hogy az államot és működését átláthatóvá, míg polgárát átláthatatlanná kell tenni. A közérdekű adatok megismerésének joga - alkotmányosan deklarált alapjogként - nem kap elegendő tiszteletet, noha nem korunk újdonsága a közérdekű adatok nyilvánosságának igénye. Az információs szabadság alapfilozófiájának az eszközt jelenti, hiszen az állampolgár számára bírói úton érvényesíthető jogosultságot biztosít a közhatalom demokratikus ellenőrzésére. Mi történik, ha ezt a biztosítékot „kiveri” a jogalkotó?

Az információs jogok nem elkülönült szabadságjogok, hanem az egyén köré épülő alapjogok egy részlete, így a jogállamiság garanciái. Természetesnek tekintjük, hogy megismerhetjük a közhatalom tevékenységét, de el kell ismernünk, vannak legitim indokok, melyek e jogosultságot korlátozhatják.

A diszkrecionális jogkörbe helyezett, a döntés előkészítése során felhasznált és keletkezett, a döntés megalapozását szolgáló, csupán belső használatra szánt adatok megismerhetősége tekintetében nem tisztázott és a joggyakorlat is eltérő abban, hogy hol húzódik a határ ezen nem nyilvános és a közérdekből nyilvános adatok között, továbbá hogy meddig indokolható a nyilvánosság korlátozása az állami szervek, hatóságok befolyásmentes működéshez.

Dolgozatomban törekszem arra, hogy a teljesség igénye nélkül az információs szabadság, kiemelten a döntés megalapozását szolgáló adatok területén létrejött tudományos eredményeket, döntéshozók és szakemberek állásfoglalásait valamint precedens értékű jogvitákban született ítéleteket összevegyem, illetve más államok vonatkozó jogszabályainak önálló feldolgozása során rávilágítsak a hasonlóságokra és eltérésekre.

A feldolgozott problémakör vizsgálata során célozom kiemelni azt, hogy nehéz feladat azt a kényes egyensúlyt megtalálni és megtartani, ami a nyilvánosság és annak korlátozhatósága között kívánatos. Következtetéseimből tükröződik, hogy a döntés megalapozását szolgáló adat fogalomköre és szabályozása komplex megítélést feltételez, s nemcsak a magyar jogalkalmazónak okoz esetről esetre fejtörést.

MAGYAR ZSÓFIA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Lajtár István

egyetemi docens, osztályvezető Legfőbb Ügyészségi Ügyész, KRE ÁJK

A büntetés-végrehajtási intézmény létrejötte (Élet a büntetés-végrehajtási intézményben)

Megpróbálom elvezetni az olvasót azon a rögs útön, amely bemutatja hogyan alakult át napjainkra a modern büntetés-végrehajtási jog, és annak intézményrendszere. A jogszabályok megjelenésével, majd alakulásával egyre emberségesebbé vált.

A büntetés lényege éppen úgy változik, ahogyan maguk az emberek is változnak. Talán levonható az a következtetés, hogy a büntetés eszközeinek változása arra utal, hogy „emberibb” lett az emberiség. De vajon ez igaz? Vajon valóban „emberibb” lett? Vagy csak a mai büntetésekkel pontosan ugyanaz történik, mint a hordákkal és a talio-elvvel?

Végigvezetem az olvasót a hóhérok korszakán, a PPP (Public Private Partnership) rendszerben épült büntetés-végrehajtási intézeteken is.

Dolgozatom legvégén pedig megismertetem a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Büntetés-végrehajtási Intézet életével. Kutatásaim eredményeképpen, illetve az intézetben a fogvatartottak megismerésével eltöltött idő eredményeképpen pedig megosztom Önökkel az én kis „Börtönszótáramat”.

GUZI ZSUZSANNA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Nagy Anita

egyetemi docens, ME ÁJK

Állat-asszisztált terápiák a büntetés-végrehajtási intézetekben

Dolgozatom célja bemutatni az egyre nagyobb figyelmet és elismerést kapó állat-asszisztált terápiás foglalkozásokat, melyek Magyarországon is új lehetőséget kínálnak a büntetés-végrehajtási intézetek mindennapjai során az elítéltek körében – mind az egyénileg, mind a közösségben - felmerülő problémák hatékonyabb kezelésben, megoldásában. Segítséget nyújthat a végrehajtandó szabadságvesztésüket töltő elkövetők reszocializálásában, tehát a társadalomba történő visszavezetésben, a későbbi bűnismétlés megelőzésében, mindezt a legkülönfélébb készségek fejlesztés során.

A kutatómunka ezen kérdéskör kapcsán kihívást jelentett számomra, hiszen kifejezetten a büntetés végrehajtási intézetekben folytatott állat-asszisztált programokról nem készült ez idáig összefoglaló szakirodalom, ezért azon büntetés-végrehajtási intézetekkel próbáltam meg felvenni a kapcsolatot, ahol a dolgozat írásakor aktuálisan folyamatban volt, vagy már korábban lezajlott valamilyen állatterápiás foglalkozás. Ez ügyben kerestem fel a szirmabesenyői fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézetét, a tököli Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézetét, illetve a Bács-Kiskun Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetét. Ezen Intézetekben folyó, és néhány külföldi példa segítségével kerülnek bemutatásra a büntetés-végrehajtási intézetekben alkalmazott állat-asszisztált terápiás foglalkozások.

ANTÓS PÉTER

jogász

Osztatlan, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Dobrocsi Szilvia
egyetemi adjunktus, KRE ÁJK*

Az előzetes letartóztatás foganatosítása az alapjogok tükrében

„A letartóztatott jogállásának a szabadságvesztését töltő elíteltéhez való kapcsolása illetőleg arra való mutatis mutandis utalás azt a hibás berögződést szemlélteti, miszerint a letartóztatott nem más, mint speciális jogállású quasi elítelt. A jogállami szabályozási módszer hiánya, az előzetes letartóztatásban levő jogainak a jelenleginél jóval szélesebb, az ártatlanság vélelmének megfelelő rendezése fontos és sürgős jogalkotói kihívás.”

Fenti idézet Herke Csongor 2001-ben készült értekezéséből való, de aktualitását többek között újságcikkek és parlamenti viták 2012-ben is igazolják.

Az előzetes letartóztatás kérdéskörét azért választottam dolgozatom témájául, mert ez a büntetőeljárás egyik legproblematisabb intézménye. Története egészen a rómaiakig nyúlik vissza, rohamosan fejlődő világunkban – gondolok itt például a modern technika vívmányaira - újabb és újabb pontosításokat igényel a jövőben is. Jelen életünk aktualitásai rendszeresen felvetnek olyan problémákat, melyek további megoldásokat igényelnek. Az emberek nagy része nem tudja, mivel jár a kényszerintézkedés foganatosítása, a szakirodalmak többsége magával az elrendeléssel foglalkozik és időtartama akár négy évig is eltarthat. További érdekessége az előzetes letartóztatás végrehajtásának, hogy a jogintézmény alapját a büntetőeljárás szabályozza, a végrehajtását az intézet jellegéből adódóan a büntetés-végrehajtás. Az alapjogok és azoknak korlátozásai pedig az alkotmányjog témaköréhez tartoznak, ebből adódóan további jogterületek is érintettek.

Munkámban először a letartóztatás alapvonásait ismertetem, ezen belül a jogforrásait, a foganatosítás folyamán felmerülő jogok korlátozhatóságának csoportosítását és a korlátozás alapját. A második részben részletesen fejtem ki az egyes alapjogok érvényesülését a hatályos hazai és nemzetközi jogforrások, valamint gyakorlati megvalósulásuk alapján. A harmadik részben pedig olyan megoldásokat próbálok keresni, amelyek esetlegesen segíthetik a probléma kezelését. Tematikus javaslataim érintik a jogi környezet módosítását, az alternatívák szélesebb körű használatának lehetőségét, a jobb körülményeket biztosító előzetes házak létrehozását és az ellenőrzés módozatait. Foglalkoztam a személyzet kiemelt szerepével, a védelem hatékonyabb tételével és a társadalmi visszailleszkedés segítségével. Kitértem továbbá a média és az oktatás fontosságára is, hiszen minden megoldással élni kell, amely elősegítheti az ártatlanság vélelmének érvényesülését.

NÉMETH NÓRA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Nagy Anita

egyetemi docens, ME ÁJK

Élet az utolsó esély után, avagy testközelben az utógondozás intézménye különös tekintettel a magyar és amerikai gyakorlatra

Jelen dolgozat célja, hogy bemutatásra és elemzésre kerüljön az utógondozás, mint az elítéltek társadalomba való reintegrációjának egyik nélkülözhetetlen eszköze, mind a magyar jog, mind az amerikai jog szemüvegén keresztül. A munka megkísérli bizonyítani az utógondozás szükségességét és nélkülözhetetlenségét, annak ellenére, hogy egy igen kényes témával állunk szemben. A dolgozat a témát illetően a meghatározó angol nyelvű kutatás, megvalósult vagy folyamatban lévő programokon, mint például a Tett-program¹, az IAP vagy az RSAT, és szakirodalmon túl, bemutatja a tárgy hazai fejlődését, sikereit és hiányosságait, ezen túlmenően mondhatni másodlagos jogforrásként pedig saját, önálló kutatást – mélyinterjút egy utógondozottal és a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei utógondozó koordinátorral – is közöl. Az interjúhoz való közreműködésért és segítségnyújtásáért külön köszönet illeti Vincze Hajnalkát, utógondozó koordinátort, nyíltságáért, őszinte szavaiért pedig K. Krisztinát, utógondozottat. Ahhoz, hogy a magyar szakirodalom mellett párhuzamos elemzésre került az amerikai példa, ismét csak köszönet illeti a jelenleg Texasban élő volt angol anyanyelvi tanáromat, N. Robinsont, aki több külföldi szakirodalmat és a téma szempontjából releváns könyvet és cikket ajánlott nekem. Azért választottam ezt a témát, mert részese voltam a Széchenyi - terv keretei között megvalósuló „Tett az áldozatokért és tettesekért” programnak² – helyzetem tekintve, mint önkéntes utógondozó – és ez a folyamat egy újfajta látásmódot eredményezett az életemben. A dolgozatnak azonban az a fő küldetése, hogy több fényben világítsa meg a levont konklúziók sorhadán át a társadalom védelmének, így az olvasó védelmének egyik eszközét az utógondozást. Mottóm az, hogy munkám már elérte célját, ha csak egy bűnelkövetőt is sikerül a legalitás útjára terelni akképpen, hogy egy másfajta szemlélet magvait elültetjük benne. E folyamat lezárultával értékkel és erkölccsel bíró – a társadalom hasznára lévő, és nem, mint ellenségként aposztrofálható – elemként léphet ki a problémákkal és örökös veszélyekkel terhes színtérre, nemes egyszerűséggel a társadalomba.

KOVÁCS KRISZTINA

jogász

Osztatlan, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Borbíró Andrea

egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK

Fiatalkorú bűnelkövetők reszocializációs nevelése

„Attól félek, nem is tudok börtön nélkül élni majd...” (részlet egy fogvatartott diák leveléből). Mekkora felelősséggel tartozik a büntetés-végrehajtás és a társadalom a bűnelkövetővé vált fiatalokért? Miért és mennyiben determinált a sorsuk, és mennyiben lesz az a szabadságvesztés büntetés letöltését követően? Hogyan valósulhat meg a reszocializáció?

A kriminálpolitika részeként megvalósuló büntetőpolitika speciális prevenciók céljával kíván hatni a bűnmegelőzés harmadlagos színterén, a bűncselekmény elkövetését követő eljárási és végrehajtási szabályozás által. Így a büntető igazságszolgáltatás és annak résztvevői a letéteményesei a bűnelkövetővé váltak későbbi bűnisméltése megelőzésének. Különösen fontos ez a fiatalok bűnelkövetők körében, mert személyiségük még kiforratlan, a viselkedést meghatározó struktúrák még nem rögzültek korrigálhatatlanul, így a bűnözői életpályáról való elterelés sikere is biztosabb, feltéve, hogy a beavatkozás megfelel sajátos igényeiknek. Éppen ezért lehet a fiatalok bűnelkövetők korrekciós nevelése az a terület, ahol valós eredmények érhetőek el és ez az, ami a fiatalokat célzó reszocializációs programok létjogosultságát is megkérdőjelezhetetlenné teszi. Azt, hogy miért vallanak gyakran kudarcot a különböző programok a harmadlagos megelőzés területén, a bűnisméltés tényezőivel összefüggő kutatások segítenek megérteni. Sokan ismerni látszanak az alapvető tényeket arról, hogy „mi működik”, ennek az ismeretanyagának a gyakorlatba való átültetése azonban még sok esetben hiányos és problémás. A „legjobb gyakorlat” és a „jelenleg alkalmazott” közötti eltérés elsősorban a finanszírozás, az erőforrások és a motiváció hiányára vezethető vissza.

Mindezek ellenére – ha csak korlátozottan is – de vannak eszközeink a bűnözés elleni küzdelemhez, a harmadlagos szinten való hatékony megelőzéshez. Ezeket azonban fejleszteni szükséges ahhoz, hogy tartós eredményeket érjünk el a beavatkozás során.

Ha sikerül, akkor talán nem kényszerül védekező pozícióba a reszocializációs törekvéseket támogató kriminálpolitika, és talán a büntetőpolitikának sem kell mindent alárendelnie az egyre súlyosabb büntetési és társadalomvédelmi igényeknek. A reszocializációs programok sok fogvatartott számára az egyetlen, az utolsó esélyt jelenthetik a kitörésre, az újrakezdésre és egyedül ezek építhetnek egy olyan hidat, amely képes visszavezetni a szakadék felett a társadalomba a bűnt elkövetőket.

FARKAS HENRIETTA REGINA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Madai Sándor

tanszékvezető egyetemi docens, DE ÁJK

Javítóintézeti nevelés ma és tegnap- nálunk és másoknál

Dolgozatomban azt a szankciót kívántam megvizsgálni, amely a fiatalok bűnözésére neveléssel és szemléletük megváltoztatásával próbál válaszolni, ez a javítóintézeti nevelés.

A dolgozat három fejezetből épül fel. Az első fejezetben az intézeti nevelés jogtörténeti és jelenlegi szabályozását dolgoztam fel, ill. már a jövőbe is tekintettem, ugyanis az új Btk. változásait a tervezettől a 2012. évi C. törvény megszületéséig figyelemmel kísértem.

A második fejezetben található a nemzetközi kitekintés, amely néhány európai állam hasonló jogintézményeit veszi számba. Az európai országokat két csoportra szokás osztani a fiatalok igazságszolgáltatási-rendszerével kapcsolatban, így beszélhetünk igazság-orientált és jóléti típusú államokról.

A harmadik fejezetben a magyar bírói gyakorlatot tekintettem át. A vizsgálat során arra voltam kíváncsi, mely tényezők fennállta esetén szabnak ki a bírúk javítóintézeti nevelést, ezt, milyen jogforrások és körülmények befolyásolják, ill. az intézeti nevelés idejét, hogyan határozzák meg. A gyakorlatot 50 bírósági határozaton át vizsgáltam meg, és a következő körülményeket vettem figyelembe: az elkövetett bűncselekmények típusát, számát és súlyát, ill. az elkövető személyi körülményeit és az elkövető visszaeső voltát. Mindezek alapján a következő következtetéseket vontam le: a bíróságot javítóintézeti nevelés szankció kiszabásában a következők befolyásolják: az elkövetett bűncselekmények típusa, a büntetett előélet és a személyi körülmények. Az időtartamot az elkövetett bűncselekmények súlya és száma befolyásolhatja.

Okulva a különböző korok és államok rendelkezéseiből a következő megoldási javaslatokkal élnék. A javítóintézeteknek mindenképp a nevelést kell szolgálniuk, és a nevelés eszközeivel kell megpróbálniuk megváltoztatni a fiatalok szemléletét. Ebben segítségükre lehet az oktatás és a munkavégzés szorgalmazása, a különböző terápiák és felvilágosító programok, ill. az elkövetőkre szabott programtervek megvalósításának segítése. A fiatalok bűnözésének csökkentésével kapcsolatban azt javaslom, hogy nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a megelőzésre. Ennek érdekében elsősorban a szociális és gyermekvédelmi szervezetek nagyobb szerepvállalását szorgalmaznám. Fontosnak tartanám közelebb hozni egymáshoz a szociális és bűnüldöző szerveket a fiatalok bűnözés elleni hatékonyabb fellépés érdekében, és végül a szülők fokozottabb felelősségvállalását emelném ki.

MÉSZÁROS ORSOLYA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr.Kőhalmi László
adjunktus, PTE ÁJK*

Öt pont - Elméleti és gyakorlati problémák a büntetés-végrehajtásban különös tekintettel a fiatalok fogva tartására

A dolgozat a magány és túlszűfoeltság kérdéskörét igyekszik körbejárni, illetve ennek a látszólagos ellentétpárnak a feloldására tesz kísérletet.

A munkám öt nagyobb részre tagolható. Az elsőben bemutatásra kerül a fiatalokra vonatkozó jogi szabályozás, valamint a fiatalok bűnözés jellemzői.

A második egységben definiálom a magányt, amelyet először általánosságban, majd a börtönre kivetítve igyekszem értelmezni. Ennek során kerül elemzésre a fiatalok jellemző érzelmi, szexuális depriváltság, valamint a börtönbüntetésüket töltők időélménye.

A harmadik érdemi rész nagyrészt saját tapasztalataimon alapszik. Kutatást végeztem több büntetés-végrehajtási intézetben, amelynek – kérdőíves – eredményét ismertetem. Szintén ebben a fejezetben mutatom be a nevelők munkáját illetve a civil szervezetek, önkéntesek szerepét a büntetés-végrehajtásban. Az intézmények a hasznos időtöltés céljából különböző foglalkozási lehetőségeket biztosítanak a fogvatartottak számára, amelyeket egy általam kiválasztott intézet bemutatásával kívánok szemléltetni.

A negyedik fejezetben kerül elemzésre a túlszűfoeltság aktuális problémája. Ennek keretében igyekszem rámutatni a börtönnépesség növekedésének okaira, a túlszűfoeltság csökkentését célzó lehetséges megoldásokra, valamint arra, hogy a jogszabályban rögzített elhelyezési körülmények miért nem valósíthatók meg az intézetekben. A drasztikusnak, aggasztónak mondható túlszűfoeltság kriminálpolitikai, büntetőjogi, társadalmi, jogalkalmazási vetületének jelentőségére kívánok rámutatni. Ehhez a fejezethez szorosan kötődik a CPT magyarországi látogatása során tett ajánlásainak, valamint a hazai bebörtönzési ráta nemzetközi szinten való „előkelő” helyzetének bemutatása.

A dolgozat záró része tartalmazza a következtetéseim, valamint de lege ferenda javaslataim, amelynek során egybevetem a magány és túlszűfoeltság ellentétpárját.

A munkám alapjául a megközelítőleg két éve tartó társadalmi munkán szerzett tapasztalatot szolgált, amelyekre a hazai büntetés-végrehajtási intézetekben tettem szert.

NAGY ZSANETT

jogász

Osztatlan, 4. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Németh Imre

egyetemi adjunktus, SZE ÁJK

A Jog és erkölcs összefüggései a büntetőjog tükrében

Dolgozatom témája a jog és az erkölcs összefüggéseinek vizsgálata a büntetőjog tükrében. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy mi alapján határozza meg az aktuális büntetőpolitika azoknak a magatartásoknak a körét, amelyek bűncselekmények, azaz kriminalizálni kell őket.

Dolgozatomban a jog, ezen belül a büntetőjog és az erkölcs kapcsolatából indulok ki. Niklas Luhmann rendszerelméletét elfogadva a társadalom két különböző alrendszerként vizsgálom őket, mint halmazokat, amelyek metszik egymást. Ezen metszéspont elemzése során elsősorban a jogi moralizmus jogelméleti irányzatot elemzem, és külön kitérek Lord Patrik Devlin és Herbert Hart angol jogtudósok vitájára.

A jog és az erkölcs viszonyának vizsgálata során fontosnak tartom a jog, a büntetőjog funkciójának meghatározását is. Véleményem szerint a jog alapvető funkciója a jövő kiszámíthatóvá tétele a társadalmi viszonyokban, illetve azon értékek meghatározása is, amelyeket a jog védeni, óvni kíván. A büntetőjog ezen értékek veszélyeztetését, megsértését bünteti. Külön foglalkozom a jogellenesség fajtáival és megvizsgálom azok kapcsolatát a társadalomra veszélyességgel összefüggésben is.

A dolgozat befejező részeiben a fent jelzett szelekció során kiválasztott értékeket, érdekeket, más néven védett jogtárgyakat a Büntető Törvénykönyv úgynevezett Különös részének felosztása alapján csoportosítom, majd bemutatom Földesi Tamás nézetei alapján a büntetőjog kirajzolódó etikáját is.

BORBÉNYI LAURA BIANKA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szomora Zsolt

egyetemi docens, SZTE ÁJK

A jogtárgyharmonikus értelmezés a bírói gyakorlat tükrében

Kutatásom során a jogtárgyharmonikus értelmezésnek a bírói gyakorlatban való érvényesülését vizsgáltam. Témaválasztásom oka élénk érdeklődésem a jogértelmezés és annak gyakorlati megnyilvánulása iránt, célom pedig az, hogy felhívjam a figyelmet arra, hogy sok esetben annak ellenére, hogy a bíróságok helyesen felismerik a jogtárgyharmonikus értelmezés igénybevételének szükségességét és célszerűségét, helytelenül vagy következetlenül alkalmazzák azt, ami téves útra tereli a joggyakorlatot.

Dolgozatom kiindulópontjaként bemutatom a büntetőtörvény értelmezésének alapjait és magának a jogtárgyharmonikus értelmezési módszernek a lényegét, történeti háttérét, valamint alkalmazásának következményeit.

Ezt követően a dolgot jogesetek feldolgozásával folytatom, melynek keretében megvizsgálom, hogy a bíróságok a jogtárgyharmonikus értelmezés által milyen következtetésekre jutottak és ezek milyen módon befolyásolták a döntéshozatalt. Ennek kapcsán az ügyeket külön kategorizálva rámutatok arra a jogalkalmazói gyakorlatra, mely az adott kategória kapcsán kialakult, értékelve azt a pozitívumok és a negatívumok számbavételével. Az egyes ügyeket azok valamely sajátossága, közös vonása alapján gyűjtöm csoportba, így például külön kezeltem azokat a jogeseteket, melyekben fontos szerepet kap a társadalomra veszélyesség kérdése, amely témát részletesebben is megvizsgálom a dolgozatban, tekintettel annak kiemelt fontosságára. Az eseti döntések feldolgozása során a jogszabályok, jogforrások mellett a szakirodalmi eredményekre is támaszkodom, reflektálva az azokban felmerülő véleményekre, elképzelésekre is.

A jogesetek elemzése alapján azt a következtetést vonom le, hogy a bíróságok nem minden esetben követnek helyes gyakorlatot, ami alapvetően két főből fakad: egyrészt az esetek egy részében rosszul alkalmazzák a jogtárgyharmonikus értelmezést (így tipikusan az önkényuralmi jelképek használata, visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel bűncselekmények vonatkozásában), másrészt a jogalkalmazás következetlen (így például a kerítés, a kitarottság vagy az üzletszerű kéjelgés elősegítése rendbeliségének kérdésében). Mindez abszurd döntéseket, bizonytalan joggyakorlatot eredményez és veszélyeztetheti a jogbiztonságot is.

Az egységes, helytálló és következetes jogalkalmazás érdekében a bíróságoknak – véleményem szerint – változtatniuk kell a dolgozatban kritizált kérdésekkel kapcsolatos eddig kialakult gyakorlatukon.

TORNYAI GERGELY

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Karsai Krisztina
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

A szervezett bűnözés per se inkriminációja az uniós jogharmonizáció tükrében

Jelen pályamunka az Európai Unió szervezett bűnözéssel szembeni jogharmonizációs törekvései során született dokumentumok egyes büntető anyagi jogi vonatkozású rendelkezéseit dolgozza fel abból a célból, hogy rávilágítson a speciálisan a szervezett bűnözéshez köthető különös részi tényállások kiemelkedő jelentőségére a jelenséggel szembeni büntetőjogi fellépés eszközei között.

A fenti célkitűzéseknek megfelelően, a szervezett bűnözéssel szembeni európai uniós fellépés vázlatos történeti ismertetése után, dolgozatomat az e jelenséggel kapcsolatos fogalmak bemutatásával kezdem. E fejezetben felvetődnek azok a nehézségek, melyekkel az uniós jogharmonizáció előmozdítói szembesültek, amikor a büntetőjogi elvek és a kriminálpolitikai szempontok, valamint az egyes tagállamok egymással szembenálló elvárásai kereszttüzében kellett egy kellően pontos, de mégsem túlzottan részletes általános bűnszervezet fogalmat meghatározniuk.

Ezt követően a szervezett bűnözésre vonatkozó tényállásokat elhelyezem a tárggyal kapcsolatos büntető anyagi jogi fellépés eszköztárában, majd külön tárgyalom a kerethatározatban szereplő két fajta diszpozíciót: a common law jogrendszer hatását tükröző ún. „konspirációt”, valamint a kontinentális hagyományokon alapuló „bűnszervezetben részvételt”. Ez utóbbira úgy tekintek, mint a bűnszervezet tagsági státuszához kötődő tényállásra, s elemzését kiegészítem olyan más bűnszervezeti státuszok (alapító, vezető, szervező, külső támogató) rövid bemutatásával, melyek egyelőre csak javaslat szintjén merültek fel az uniós jogharmonizáció során.

Pályamunkám záró fejezetében azt vizsgálom meg, hogy a jogharmonizációs instrumentumokban megfogalmazott célok milyen eltérő módon teljesíthetők az előzőekben elemzett tényállások nemzeti jogrendekbe illesztése során. Ennek kapcsán kifejtem azon álláspontomat, mely szerint a jelenleg hatályos bűnszervezetekkel kapcsolatos hazai szabályozás nem tükrözi kellően azt a kimagasló társadalomra veszélyességet és önálló jogtárgy-sérelmet, mely a szervezett bűnözéssel szembeni fokozott fellépést és annak per se büntetendőségét indokolja. Ezzel összevetve hozom fel az egyébként az uniós jogharmonizációnak is részben mintául szolgáló olasz szabályozás példáját, melyet egy, a szervezett bűnözés jelenségével már régóta és intenzíven szembeszállni kényszerülő ország mutat fel.

KINDELMANN DÓRA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Lábady Tamás

egyetemi docens, PPKE JÁK

Dr. Belovics Ervin

tanszékezető, egyetemi docens, PPKE JÁK

Felelősségi rendszerek dinamikája a XXI. század jogában, avagy a magánjogi és a büntetőjogi felelősség összehasonlítása

Mi is tulajdonképpen a dogmatikusnak hangzó felelősség fogalma? Esetleg a jogi norma be nem tartása esetén a jogalkotó által előírányzott jogkövetkezmény, vagy pedig egy fokozatosan fejlődő meghatározás, mely évszázadról-évszázadra a dinamika, avagy pont az ellenkezője, azaz a stagnálás irányába mutat?

A dolgozat nagy részében, többek között a fent említett kérdésekkel foglalkozom, áttekintve az ősi jogtól kezdődően a két felelősségi rendszer fokozatos szétválását, figyelemmel a hatályos joganyagra, illetve az új Büntető Törvénykönyv és az új Polgári Törvénykönyv Szakértői Javaslatának ide vonatkozó rendelkezéseire. Először a két felelősségi rendszer közös, majd az összehasonlítás alapjául nem szolgáló, eltérő vonásait vizsgálom.

A dolgozat további részében, a „XXI. századi jogunk” cím alatt a napjainkban igen közkedvelt, sokakat foglalkoztató témákat, mint a jogi személyek felelősségre vonását, illetőleg a környezetért való polgári és büntetőjogi felelősség szabályozását mutatom be. Ezzel összefüggésben megoldandó kérdésként merül fel az a probléma, hogy hogyan lehet felelősségre vonni egy jogi személyt az elkövetett bűncselekményért, kárért. Felelős lehet-e önmagában egy fiktív személy, vagy szükséges-e vele összefüggésben a jogi személy tagjának vagy vezető tisztségviselőjének a kár vagy bűncselekmény elkövetéséhez hozzájáruló magatartásának figyelembevétele, esetlegesen egyetemleges felelősség megállapítása? E tekintetben a dolgozatban kiemelem a kontinentális jogrendszerünkötől merőben különböző common law, így az angol-, észak-amerikai jogrendszerek sajátosságait, illetve eltérő vonásait.

A környezeti károkért, bűncselekményekért való felelősség egyre inkább hangsúlyossá válik fejlődő világunkban, ám erre vonatkozólag meglehetősen kevés szabályozást találunk a polgári és büntető kódexünkben. A környezetért való felelősség napjainkra igen meghatározóvá vált, így a jogalkotóra vár az a feladat, hogy megoldást találjon, például a különböző gyógyszer vagy más hasonló gyárok környezetre gyakorolt negatív hatására, vagy a hulladékgyűjtéssel, atomenergiával kapcsolatos kérdésekre.

A dolgozat végén, mintegy megállapításként, összefoglalva keresem arra a választ, hogy miként közelít a két jogág egymáshoz a szankció, tehát a felelősségre vonás mikéntjét illetően. Kellően hatékony-e a jelenleg hatályos szabályozás? Szükséges-e a büntetések tekintetében az enyhítés, vagy a törvény szigorú kezének még inkább le kell csapnia?

SZABÓ ENIKŐ

Jogász

Osztatlan, 6. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Trencsényiné Dr. Domokos Andrea
egyetemi docens, SZE ÁJK*

Három csapás magyar módra

Az Egyesült Államokból importált, börtöntöltő, kegyetlen rendelkezés? Vagy a bűnözést visszaszorító kriminálpolitikai csodagyógyszer, ami ezentúl nálunk is elérhető? A „Három csapás” néven elhíresült törvény 2010. július 23-án lépett hatályba. Egy látszólag új, amerikai mintát követő jogintézmény került bevezetésre Magyarországon. Témaválasztásom fő indoka, közelebről vizsgálni e rendelkezés születését, fogadtatását és a gyakorlatban való alkalmazását, alkalmazhatóságát. Az amerikai és a magyar szabályozás ismertetésén és összevetésén elemzésén keresztül kísérek meg átfogó képet adni a „Három csapás” intézmény eddigi és jelenlegi életéről, valamint kitérőként a szabálysértések és az új Btk.-ban történő megjelenése mikéntjéről.

Dolgozatom szerkezetileg hét fő részre tagolódik, kezdve a sort az amerikai modellel - külön kiemelve a kaliforniai szabályozást - és az abból levont következtetések ismertetésével. A II. egységben többek között a magyar „gyökerek” és sajátosságok, az erőszakos többszörös visszaeső fogalmát bevezető törvénymódosítás, a kettős nyomtávú büntetőpolitika és a konkrét szabályozás kerül bemutatásra. A III. fejezetben vizsgálom a rendelkezés bevezetésének dogmatikai problémáin túlmutató, a jogalkalmazói szabad mérlegeléssel és az egyéniesítés alkotmányossági alapkövetelményével, valamint a végrehajtással kapcsolatban felmerülő dilemmákat. Kiemelendő, hogy a VII. egységben ismertetésre kerül az első Zala megyei ítélet, melynek vizsgálata megkerülhetetlen a rendelkezések alkalmazhatósága és az egyes átalakításra szoruló elemek szempontjából.

A mintaadó Egyesült Államok és Magyarország – a dolgozatban is ismertetett - eltérő társadalmi és jogi környezete joggal vet fel kérdéseket és kételyeket az intézmény hazai jogrendbe való interpretálhatósága és bírói alkalmazása szempontjából is. Dolgozatom konklúziójaként, álláspontom szerint a bevezetett rendelkezés jó alapokon nyugszik, alkalmas lehet arra, hogy azokat izolálja a jogalkotó, akik permanens veszélyt jelentenek a társadalomra, és akikkel szemben a speciális prevenció már nem érhet el eredményt. Azonban ennek elérése érdekében a szabályozás számos helyen sürgős finomhangolásra szorul. De lege ferenda javaslataimat e problémák kiküszöbölésére fogalmaztam meg. Zárszóként a büntetőjog minden szegmensének, minden körülmények között figyelemmel kell lennie a "nincs két egyforma ügy, ahogy nincs két egyforma elkövető sem" alapvető tézisére.

POHL ÁKOS

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Móré Sándor

egyetemi tanársegéd, KRE ÁJK

Prof. Dr. Blaskó Béla

egyetemi tanár mb. oktató, NKE RTK

Jogos-e a jogos védelem? A jogos védelem vizsgálata alapjogi szempontból, különös tekintettel az új Btk. tervezetére

A dolgozatom tárgyát képező kérdéskör kiválasztásánál szem előtt tartottam, hogy az alkotmányjog területén, egy a jogban nem jártas ember számára is érdekesítő témában vizsgálódjak. A vizsgált büntethetőségi akadály aktualitása ered, egyfelől a személy és a tulajdon ellen irányuló erőszakos jogtalan támadások megnövekedett számára tekintettel, a társadalom nyomására kialakult kriminálpolitikai célkitűzésből, mely szerint a jogos védelmi helyzetbe került személy lehetőségeinek körét szélesíteni kell, másfelől a jogos védelem 2012. évi C. törvényben történt újraszabályozásából.

Munkám célkitűzése egyrészt, az általam megismert és a jogos védelemmel kapcsolatban felmerülő alkotmányjogi dilemmák vizsgálata, másrészt célomként jelölhető meg a 2012. évi C. törvényhez vezető törvénytervezeteken keresztül bemutatni, hogyan jutott el alkotmányjogi szempontból a jogos védelem intézménye az új Btk-ban helyet kapó normaszövegig.

A dolgozathoz felhasznált szakirodalom relevanciájában, leginkább kritikai forráselemzés módszerét alkalmaztam.

Végül, vizsgálódásom főbb tárgyköreit összegzem.

A jogos védelem Alaptörvényben való megjelenése kapcsán megállapítható, hogy a Btk-ban megjelenő szabályozás nem változott és eredendően egy alapjogokat garantáló jogintézményről van szó, ez esetben a jogos védelem alapjogként való említése elvetendő.

A jogbiztonság erősítését szolgálná, valamint az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségét erősíteni, ha a jogos védelem által védett jogi tárgyak körét kiszélesíteni a jogalkotó. A jelenleg védett jogi tárgyak listájába üdvözlendő lenne felvenni a saját, illetőleg más jogainak védelmét.

Az EEJE 2. cikkének vizsgálata során kifejtettem, hogy az adott nemzetközi kötelezettség csupán közvetlenül lehet hatással a jogos védelem hazai szabályozására, hiszen az Egyezmény, az állam és a magánfelek között létrejövő nézeteltérések és nem a magánfelek egymás közötti konfliktusainak feloldására jött létre.

Végül a jogos védelem határaként a fennálló alapjogsérelem megszűntét jelöltem meg. Ebben az esetben az arányosság helyébe egy finomított túllépés kerül, mely fogalom határköként, a jogtalan támadás elhárításának célját nevezi meg.

PUSZTAI LINDA

jog
BA, 4. félév

Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Természettudományi és Művészeti Kar

*Konzulensek:
dr. Eugen-Gheorghe Crişan
főügyész, társult oktató, EMTE TMK
Kádár Hunor
tanársegéd, ügyvéd, társult oktató, EMTE TMK*

Passzív magatartás, avagy mulasztás révén elkövetett bűncselekmények szabályozása

A dolgozat célja a mulasztás révén elkövetett bűncselekmények - melyeket passzív magatartás révén elkövetett bűncselekményeknek is nevezünk - szabályozásának szükségességére irányul. Az 1968. évi 15-ös számú törvény által elfogadott Büntető törvénykönyv és ennek további kiegészítései nem szabályozták expressis verbis a passzív magatartás révén elkövetett bűncselekményeket és ezek szankcionálásának lehetőségét sem.

A dolgozat során a mulasztás révén elkövetett bűncselekményeket vizsgáltam, ezen belül is azaktív magatartást szabályozó törvényi tényállásból származtatott passzív magatartási formárafektettem hangsúlyt. Arra szerettem volna rávilágítani a gyakorlati példával is, hogy mivel jelenleg nem létezik konkrét törvényi rendelkezés az említett passzív magatartási formára vonatkozóan, szükségszerűnek tartom ennek törvényi szabályozását és a bűncselekmény tárgyi elemei között történő tárgyalását, mivel véleményem szerint ez elengedhetetlen a büntetőjogi alapelvek érvényesülésének terén, ellenkező esetben súlyosan sérül a törvényesség követelménye, pontosabban a nullum crimen sine lege, illetve a nulla poena sine lege alapelvek.

TARSOLY ÁDÁM

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Bartkó Róbert

egyetemi adjunktus, SZE ÁJK

Újdonságok a jogos védelmi helyzet szabályozásában, valamint a megelőző védelmi berendezések a társadalomra veszélyesség tükrében

Mint ahogy a címből is kitűnik, témaválasztásom középpontjába a büntetőjogi és társadalmi érdeklődés oldaláról egyaránt népszerű, a gyakorlatban legtöbbször hivatkozott büntetendőséget kizáró ok került.

Rövid történeti visszatekintést követően olyan központi fogalmak, „gócpontok” tisztázására vállalkozik a dolgozat, melyek számos jogirodalmi és kodifikációs viták tárgyát képezték az elmúlt évek során és nehezítik meg az említett jogintézményről szóló eszmecséretet még ma is.

Taglalásra kerülnek az új Btk. éles változást hozó rendelkezései, melyek már jóval érkezésük előtt nagy hírnévre tettek szert, okkal. Megfogalmazódnak részemről olyan gondolatok (elhelyezve a jogirodalmi érvek és ellenérvek rendszerében), melyek reakcióként szolgálnak az új szabályozást ért kritikák kapcsán, illetve megoldási alternatívát kínálnak az egymásnak feszülő szélsőségek sűrűjében.

A munka jelentős része a megelőző védelmi berendezések helyzetével kíván foglalkozni és bár megjelenésük óta már eltelt 3 év, kérdések azonban itt is maradtak bőven melyekre megkísérlek választ adni. Az új törvény meghozatala szintén hozt újjdonságokat ebben a témakörben is. A tárgykör megválasztásánál jelentős szerepet játszott az eszközök elterjedése, mely ugyan egyfajta arányban áll a bűncselekmények elszaporodásával, a szabályzásuk fiatal korára tekintettel azonban könnyen elképzelhető hogy a közeljövőben nagyobbat fog lépni. Emelet a jogintézmény és a mögötte értendő tartalom megítélése sem egységes. A különböző jogirodalmi kritikák, álláspontok és érvelések rendszerezésével, fogalmi tisztázások, megoldási javaslatok megtételével törekszem a tisztább látást elősegíteni a témakörben.

Bár mint említettem, bizonyos alapellentétek szintén jelen vannak munkámban, az új Btk. szabályozás feldolgozásának szeretném kihasználni azt a szűk előnyét, hogy frissességéből adódóan eddig még nem sokan teheték meg, továbbá a belőle kiragadott téma mindenképp izgalmasnak tekinthető. Régi és új kérdőjelek tehát egymásba fűzve adják az alapvonalat, melynek mentén elérkezve a záró gondolatokhoz összegezve láthatóak lesznek a dolgozat által elérni kívánt célok és eredmények.

TOMA BARBARA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Gula József
egyetemi docens, ME ÁJK*

Változások a jogos védelem területén, avagy a védelmi jog határainak kiterjesztése

A jogos védelem szabályozása az utóbbi idők folyamán nagy változásokon ment keresztül, melyet véleményem szerint a társadalom fejlődése, a társadalom tagjainak a jogos védelmi helyzettel kapcsolatos erkölcsi megítélésének alakulása teljes mértékben indokolttá tett.

Kutatásom célja annak bemutatása, hogy milyen módon változtak meg az állam által a megtámadottnak biztosított védelmi jog határai a 2009.évi LXXX. törvény hatályba lépése után. Összességében megállapítható, hogy a korábbi szabályozással szemben egyre inkább az az elv érvényesül, hogy a jogszabálynak elsődlegesen a védekező érdekeit kell szem előtt tartania, ennek érdekében pedig egyre nagyobb mozgástér nyílik számára védekezési cselekményének kifejtése körében.

Jelen dolgozat elkészítéséhez főként a hazai büntetőjogi szabályozást és gyakorlatot vettem alapul, emellett külön fejezetben kerül bemutatásra a jogos védelem a német jogrendszer tükrében is, érintve az Ausztriában hatályban lévő törvényi tényállás főbb jellemzőit.

A témához kapcsolódó hazai szakirodalom feldolgozásával a jogos védelmi helyzet, illetőleg az ezzel összefüggő problémák és aktuális kérdések bemutatására, az új törvényi tényállás adta lehetőségek ismertetésére törekedtem.

A tárgykörhöz kapcsolódó írások – könyvek, tanulmányok, szakfolyóiratokban megjelent cikkek- és a széleskörű bírói gyakorlat feldolgozásának és értékelésének segítségével szeretnék rámutatni a jogos védelem intézményének fontosságára, ám emellett a konkrét esetek vitatható voltára is, amely a nem egyértelmű megítélhetőségük problémájából fakad.

Kutatásom eredményeként dolgozatom végén összefoglalom az általam legmegfelelőbbnek vélt megoldási javaslatot, majd pedig összegzésként igyekszem egy átfogó képet adni a jogos védelem intézményének egészéről alkotott véleményemről, mely a kutatásban való elmélyülés folyamán formálódott, alakult ki.

NAGY ÉVA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Gula József
egyetemi docens, ME ÁJK*

A család, különös tekintettel az ingatlanokkal kapcsolatosan elkövetett csalásokra

Dolgozatom két részre tagolódik: az első rész témája a család dogmatikai elemzése; majd ezt követően, a második nagyobb egységben rátérek az ingatlanokkal kapcsolatos csalásokra.

A család a vagyoni elleni bűncselekmények körébe tartozik, ez előrevetíti azt, hogy fontos szerepet tölt be az ellene való védekezés. A bűncselekmények közül szinte a legszélesebb társadalmi réteget érintő probléma ez, hiszen áldozattá bárki válhat.

Fontosnak tartom a hatályos tényállás elemzése előtt a család szabályozásának rövid fejlődés-történeti bemutatását, amellyel rámutatok, hogy honnan indult a jogtudományunk, és hová fejlődött azáltal, hogy felismerte a változtatások szükségességét.

Ezt követően a család hatályos Btk-beli tényállását elemzem.

Nagyobb hangsúlyt fektetek munkámban az ingatlanokkal kapcsolatos csalásra, hiszen számuk a rendszerváltást követően kiugróan megnövekedett, az elkövetők ma is egyre továbbfejlesztik az elkövetési módokat, így téve nehezebbé a bűncselekmény megállapíthatóságát, felderíthetőségét majd megbüntetését.

Nem csak az elkövetői kör speciális az ingatlanokra elkövetett csalásoknál, hanem a sértetti kör is. Érdekes kérdést vet fel, hogy valójában ki is az e fajta csalásnak a sértettje, ha továbbértékesítésre kerül az ingatlan, és hogy helyes-e a büntetőjogi sértett megjelölése?

Nem csak az állami érdek kívánja a bűncselekmény megbüntetését, hanem a magánérdek is, mégpedig azért, mert jelentős anyagi hátrány éri az ingatlan tulajdonosát a család miatt. A kár megtérítése iránt pedig az ügyész kezében is vannak eszközök, amelyekkel a közérdek védelmében felléphet. Ezeket az eszközöket is ismertetem.

Dolgozatom célja nem új megoldások keresése, javaslatok tétele, hanem a napjainkban is komoly problémát jelentő ingatlancsalások gyökereinek feltárása, a tömegessé váló jelenség folyamatának bemutatása, valamint azon intézkedések ismertetése, amelyek segítségével sikerült visszaszorítani a rendszerváltás környékén megsokszorozódó ingatlanokra elkövetett csalásokat.

Különösen fontosnak tartom e téma elemzését, mind a bűncselekmény súlya miatt, mind pedig azért, mert – értékére tekintettel – a védett jogi tárgy is kiemelt jelentőséggel bír.

POLGÁR PÉTER

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Hornyák Szabolcs

adjunktus, PTE ÁJK

A garázdaság

A garázda magatartások erőszakos, a közösségi együttélés szabályait durván sértő, felháborodást okozó cselekmények, melyek nem csak egyes személyekre, hanem a közösségre is veszélyesek. Ezen magatartások ellen már a történelem kezdetén felléptek a köznyugalom biztosítása érdekében. A garázdaságot jelenleg az 1978. évi IV. törvény szabályozza. A jogalkotó a korábbi szabályozásoktól eltérően határozott tényállási elemként beépítette az erőszakot, így szűkült az elkövetési magatartások tág köre, azonban még így is több szubjektív elem maradt a tényállásban (kihívó közösségellenesség, riadalom, botrány okozására való alkalmasság), melyek hátráltatják az egységes ítélkezési gyakorlat kialakulását.

Bár a jelenleg hatályos Btk.-ban a garázdaság definíciója a megalkotása óta nem változott, mégsem hihetjük azt, hogy hibátlan és nem szorul semmilyen változtatásra. Véleményem szerint szükségszerű lenne materiális bűncselekményként szabályozni a garázdaság tényállását. Emellett álláspontom szerint az eredményt mindig a jelenlévők, azaz a szűkebb mikroközösség értékítélete szerint lenne szükséges megítélnie a bíróságnak, és nem a cselekmény objektív alkalmasságát kellene vizsgálnia.

Véleményem szerint egy új törvényi tényállás, a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) egységes, a gyakorlatban bevált iránymutatásaival megerősítve, képes lenne megnyugtató módon szabályozni a védendő jogi tárgyat. Ezen új tényállás szabályozását mindenképpen a Btk. berkein belül tartom szükségesnek a társadalomra való veszélyességére tekintettel. Bár elképzelhető, hogy szabálysértésként szabályozva súlyosabb büntetésekkel néznének szembe az elkövetők, mert míg szabálysértéseknél döntően pénzbüntetést szabnak ki, garázdaság bűncselekménye esetén gyakori a próbára bocsátás és a megrovás alkalmazása.

A garázdaság rövid hazai története során számos formában létezett, és máig nem sikerült egy olyan tényállást alkotni, mely elnyerte volna a jogásztársadalom elismerését. A sok ellentmondásos elmélet, a parttalan, szubjektív meghatározások, az inkoherens bírói gyakorlat teszi mégis a garázdaságot egy izgalmas tényállássá, melynek jövője és hatékonysága mégis sokszor kétséges.

GÁL ANDOR

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szomora Zsolt

egyetemi docens, SZTE ÁJK

A gyermekprostitúció anyagi büntetőjogi kérdései, különös tekintettel az ügyfél cselekményére

A gyermekprostitúció kizsákmányolása elleni büntetőjogi fellépés tárgyában napjainkban már számos Magyarországra is kötelező, ezáltal a hazai jogalkotást érdemben befolyásoló nemzetközi és uniós instrumentum született. Ennek ellenére a szakirodalom mindezidáig nem vizsgálta részletesen ezen egyre nagyobb érdeklődésre számot tartó problémakört, diákköri munkám éppen ezt az űrt kívánja meg betölteni.

A gyermekprostitúció fogalmának ismeretében – dolgozatom egyfajta premisszájaként – egy olyan modern jogi tárgyat határozok meg, amely összhangban áll a nemzetközi elvárásokkal. A védendő érdek szemszögéből elsődlegesen a szexuális szolgáltatást igénybevevő személy cselekményét pönalizáló hatályos tényállást (Btk. 202/A. §) elemzem, és mutatom ki, hogy az nem nyújt megfelelő védelmet a passzív alanyi kör számára. A dogmatikailag helyes megoldás megtalálása érdekében megvizsgálom az osztrák és német büntetőkódex vonatkozó rendelkezéseit, illetve az ezekhez kapcsolódó egyes szakirodalmi megállapításokat. Választásom azért is esett az említett két országra, mivel mindkettő uniós tagállam, így az Európai Unió jogi aktusai rájuk is ugyanúgy kötelezőek. Mindez azért lényeges, mert ezáltal lehetőség nyílik a magyar szakirodalomban még csupán kialakulóban lévő jogharmonizációs jogösszehasonlítás módszerének alkalmazására, amely az elemzés középpontjába az egyes – esetünkben magyar, osztrák, német – normaszövegek uniós instrumentumoknak való megfelelést helyezi. A joganyagok ekképpen történő feldolgozása olyan következtetések levonására biztosít lehetőséget, amelyek feltétlenül összhangban állnak a jogi tárggyal, így irányadóak lehetnek a jövő jogalkotása számára is.

Diákköri munkám következő szerkezeti egységében további kizsákmányoló magatartások (pl. „futtató” vagy a rábíró személy cselekményei) büntetőjogi megítélésével foglalkozom. Megvizsgálom a de lege lata Btk. gyermekprostitúciót érintő egyéb deliktumait, rámutatok számos elhatárolási problémára, illetve ezek alapján egy önálló, sui generis jellegű tényállás megalkotásának szükségességére.

Az Országgyűlés által 2012 júniusában elfogadott, de még hatályba nem lépett büntető törvénykönyv számos változást hoz a gyermekek szexuális kizsákmányolásának szabályozása terén, így dolgozatom záró fejezetében a korábbiakban levont következtetések és a 2012. évi C. törvény tényállásainak összevetésére kerül sor.

SOLTÉSZ BERTALAN

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Sántha Ferenc

egyetemi docens, ME ÁJK

A kábítószerbűnözés tendenciái- A magyar és a német drogtörvény összehasonlítása

A társadalom kiemelkedő szerepet tölt be az egyének szocializálásában, értékrendjének kialakításában. Rendkívül fontos tehát, hogy a társadalom egészséges életképet mutasson az egyén számára fejlődése során, hiszen ezzel elősegíti a helyes életforma megteremtését. Napjaink egyik központi problémája a kábítószer abúzus, ami mind hazánk számára, mind nemzetközi szinten megoldandó kérdésként jelentkezik. Ezen kérdésre az egyes államok által adott válaszok számos pontban eltérő jellegzetességeket hordoznak, de álláspontjaik közös eleme a kábítószerre épülő bűnözés kriminalizálása. A kábítószer-bűnözés egy az egész világot érintő probléma, melynek enyhítésére nemzeti és nemzetközi szintű fellépésre egyaránt szükség van. Fontos belátni azonban, hogy a fogyasztói oldalon és a kínálati oldalon jelentkező szervezett bűnözés eltérő társadalomra való veszélyességet képvisel. Így túlzó a kábítószer-bűnözés minden rétegével a zéró tolerancia politikát valló büntetőjogi fellépés, mely a kábítószerfüggőkből is egyszerű bűnözőt farag. Mindemellett a büntetőjogi szabályozás csak egy része a probléma megfelelő kezelésének. Egy állam drogpolitikájának fő irányát a megelőzés és a kezelés kell képezze, melyet egységes egészé tesz a kábítószer-bűnözés kriminalizálása. A kábítószer-probléma kezelésének számos modellje létezik, de egy sem képes maradéktalanul a kábítószer-bűnözés és a függőség kialakulásának a felszámolására. Ez viszont nem csupán a kezelési modellek hiányosságaira vezethető vissza, hanem sokkal inkább a társadalmi problémákra. Ennek megfelelően a kábítószer állandó és hatékony hatósági fellépést igényel, mely megvalósulása során korlátozhatóvá és szűkebb keretek közé szoríthatóvá válhat az erre épülő bűnözés. Vizsgálódásaim során a probléma összetettségéből kifolyólag, a kábítószer-bűnözés történetének nemzetközi vizsgálatát helyeztem előtérbe, mivel az 1970-es évekig magyar viszonylatban (javarészt) a jogi szabályozás a nemzetközi egyezmények és szerződések ratifikálását jelentette. Magyarország a kábítószer-kereskedelem szempontjából részben cél –részben tranzit ország szerepét tölti be. Így hazánk számára is központi kérdést jelent a kábítószerrel szembeni sikeres fellépés. A magyar és a német szabályozást összehasonlítva megállapítható, hogy az elkövetési magatartások meghatározása terén, hasonlóan alakul a szabályozás, ami egyértelműen a kábítószer-bűnözés rokon jellegére utal.

SIMON NIKOLETT

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Belovics Ervin

tanszékvezető egyetemi docens, PPKE JÁK

Hamisság kontra igazság

A büntető anyagi jog fő célja az igazság kiderítése, mely azonban gyakran nehézségekbe ütközik. Ezen célkitűzés mentén vizsgálom meg azokat a bűncselekményeket, melyek legfőbb ismérve éppen az igazság ellentéte, a hamisság. Valótlanságok bármely bűncselekményhez kapcsolódhatnak, ugyanakkor a hamisság legközvetlenebb formájában éppen az igazságszolgáltatás elleni deliktumok körében ütközik ki leginkább, ezen belül is a hamis vád és a hamis tanúzás tekintetében.

Mivel egy tanú nem tanú, és a tanúvallomások gyakorta feloldhatatlan ellentmondásba keverednek egymással, és a vádlott legtöbbször tagad, mindezek okán a tényállások rekonstruálása nem várt nehézségekbe ütközhet. Ennek folytán az igazságszolgáltatás szervei elé olyan akadályok gördülnek, melyek kiváltó oka egy-egy hamis vádolási, vagy tanúzási cselekmény. A leírtak, azon a szerzői felismerésen alapulnak, hogy a büntetőjogi értelemben vett hamisság vizsgálatánál tehát egy radikális bűncselekmény szűkítést kell végrehajtani, annak érdekében, hogy a jelenséget a lehető legközvetlenebb hatókörében lehessen vizsgálni. A kutatás során felismert tendencia könnyen a büntető igazságszolgáltatás egyik legnagyobb tehertételévé válhat, melyet csak dogmatikai megállapításokon alapuló válaszokkal lehet megfékezni, amely az eljárások elhúzódására is hatékony megoldást jelenthet.

A dolgozatban érvényesített célkitűzés mentén azt bizonyítom, hogy a lefolytatott kutatás minden vizsgálati szempontja alapján elemzett kérdés egy újabb hamis megnyilvánulási cselekményt rejt magában, s ezzel már dolgozatom tárgyát is meghatároztam. Az átfogó dogmatikai vizsgálatot jogeset értelmezés egészíti ki, mely során a legjellemzőbb elkövetési módozatokra hívom fel a figyelmet, valamint megkísérlem az elkövetők motivációjára és a társadalomban elterjedt téves nézetre visszavezetni a jelenség széles körű elterjedtségét. Ugyanis ha e cselekmények elszaporodnak, könnyen egy ördögi körforgásban találhatjuk magunkat, hiszen ezen álláspont az előforduló kevés, de mégis hibás ítéletekre vezethető vissza.

A tudományos diákköri dolgozat önmagában egy de lege ferenda javaslat, mivel e kérdéskör ilyen megvilágításban és céllal korábban nem került ismertetésre. Továbbá a dolgozatban ismertetett személyes vélemény alapján is úgy gondolom, a lefolytatott kutatás legfőbb célja, mégis annak bebizonyítása, hogy a hamisság evidenciaként kezelése nem vezethet megoldásra, s erre hívom fel a figyelmet: a problematika koránt sem alapvetés.

GYÉMÁNT ANDRÁS

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Karsai Krisztina
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

Jogellenes drogpolitika, vagy téves jogértelmezés a bírói jogalkalmazásban? – A fogyasztás, mint elkövetési magatartás a kábítószerrel való visszaélés bűncselekményében

A dolgozat szerzője a Visszaélés kábítószerrel bűncselekményi tényállást (Btk. 282. §) vizsgálja behatóbban, melyen belül is az ún. megszerző-birtokló változattal kapcsolatban felmerülő joghézag kérdését veti fel: milyen alapon válhat büntethetővé a kábítószer-fogyasztás, ha az mint elkövetési alakzat nem szerepel a törvényben?

A szerzőnek tehát a joggyakorlat elemzéséhez, megértéséhez és kritikájához a Legfelsőbb Bíróság (ma már Kúria) kapcsolódó véleményezése mellett a Btk. megfelelő szakaszaihoz fűződő kommentárokat és a Fővárosi Bíróság Büntető Kollégiumának állásfoglalását kellett elsőként számba vennie. Nem maradhatott figyelmen kívül a témával foglalkozó büntetőjogi szakirodalom sem, s mind az általános, mind a különös részi tudományos meghatározások alapul szolgáltak az elemzéshez. Tekintettel azonban a kérdés komplexitására és a kábítószer-jelenség jogi elhatárolásokat messze túllépő terjedelmére, a kutatás magában foglalja a kriminológiai és szociológiai vonatkozásokat egyaránt.

Mivel a dolgozat a joggyakorlattal, a hatóság módszereivel és a törvényi rendelkezésekkel szemben kritikai álláspontot képvisel, a felsorakoztatott ellenérvek nem ártanak az alkotmányos normaszintig sem visszanyúlni, de a nemzetközi viszonylatok összehasonlítása és az ott tapasztalható pozitív példák felvonultatása is részét képezi az argumentációnak. Bár a napjainkra már jóval nehezebben hozzáférhető honi bűnügyi statisztikák kifejező hatást gyakorolhatnának a mondanivalót illetően, a hivatkozások elnehezülése miatt ezekből csak elenyésző mennyiség jelenhetett meg a mellékletek között.

A dolgozat levonja a következtetéseket a hazai drog- és (a kapcsolódó) jogpolitika jelenlegi állapotáról. Véleményt nyilvánít az új Büntető Törvénykönyv (azaz a 2012. évi C. törvény) kábítószer-fogyasztást érintő kriminalizáló rendelkezéseiről, s pellengérré állítja azoknak létjogosultságát. Szó esik továbbá a probléma megfelelő kezelésének lehetséges módjairól – a minden észérvet megkerülő pönalizálástól azonban a szerző elhatárolódik.

DUDAY GÁBOR

jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Deres Petronella

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

Kiskorúak sérelmére elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmények, különös tekintettel a tiltott pornográf felvételre és a pedofiliára

A témám a kiskorúak sérelmére elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmények, különös tekintettel a tiltott pornográf felvételre és a pedofiliára. A témámnak a célja, hogy bemutassam a dolgozatban szerepelt bűncselekményeket példákon keresztül, nagy hangsúlyt fektetve a pedofiliára, amit ugyan a magyar hazai jog nem szabályoz, de jelenségként nálunk is megtalálható. Olyan alapvető emberi jogokat sértenek ezek a bűncselekmények, aminek megőrzése és védelme minden embert megillet, kiváltképpen a gyermekeket, azaz sérti a nemi élet szabadságát és a gyermekek esetében a nemi fejlődésnek a tisztaságát. A dolgozatban ismeretek néhány gyermeki jogot, amely a véleményem szerint a legfontosabbak, és amelyek a témámhoz köthetőek. A dolgozat szerkezetét tekintve, három részre osztható, az első részében kifejtem azokat a bűncselekményeket, aminek ismertetését indokoltnak gondolom, tehát az erőszakos közöszlést, a szemérem elleni erőszakot, a megrontást és a vérfertőzést. Az alábbi bűncselekmények esetén ismertetem a védett jogi tárgyat, a sértetti pozíciót, az elkövetői magatartást és egy jogesettel zárva, hogy érthetőbbé illetve megismerhetőbbé tegyem az említett bűncselekményeket, és nem utolsó sorban ismertetem a bűncselekményekhez kapcsolódóan az áldozati oldalt kicsit részletesebben. A másik részben kiemeltem a tiltott pornográf felvétellel visszaélést, hiszen véleményem szerint, a mai modern világban az internet bárhol, bármikor való hozzáférhetőségét tekintve az egyik legnagyobb veszélyt jelentik a kiskorúakra, ezért ennek tükrében az elkövetői magatartást vizsgáltam és elemeztem különösképpen. Ismertetem a gyermekpornográf és a pornográf felvétel közötti különbségeket és említem, a szabad testkultúra anyag tartalmát. A harmadik részben, pedig a pedofiliát, mint erkölcs elleni bűncselekményt emelem ki, elemzem az elkövetői magatartásokat, az áldozati oldalt és ezek viszonyát egymáshoz. Vizsgáltam, az internet és a pedofília összefüggéseit esetleges kapcsolódási pontjait. Továbbá azt, hogy mennyire ültethető át a pedofil magatartás más nemi erkölcs elleni bűncselekményekre. Az új Btk. vonatkozó rendelkezéseit is a téma kidolgozásánál figyelembe vettem. Végezetül pedig a dolgozatot egy-egy megoldási javaslattal, illetve észrevételekkel zárom.

KIRÁLY ANETT

jogász

Osztatlan, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Deres Petronella

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

Visszaélés kábítószerrel bűncselekmény változásai a 2012. évi C. törvényben

Visszaélés kábítószerrel bűncselekmény változásai a 2010. évi C. törvényben című dolgozatomban a jelen 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről és a 2013. január 1. hatályba lépő 2012. évi C. törvény rendelkezéseit szerettem volna összehasonlítani, elemezni.

Az első fejezetben a szabályozás múltjával foglalkozom. Elsőként a kezdeti időkkel, amikor a társadalomban még nem szankcionálták a kábítószerrel kapcsolatos cselekményeket. Majd a fejezet második felében pedig a különböző egyezményeket ismertetem röviden.

Ezt követően a második fejezetben az elkövetési magatartások részletes ismertetésével foglalkozom a bírósági határozatokon keresztül.

Majd a harmadik fejezetben összehasonlítom a jelenleg még hatályos 1978. évi IV. törvényt a 2013 januárjától hatályban lépő törvénnyel. Mindezt úgy teszem, hogy a törvényi tényállást részenként vizsgálom meg a jövőbeni szabályozás szerkezeti felépítése alapján. Ezekhez a különböző cselekményekhez saját véleményemet hozzáfűzöm valamint rendelkezésekkel kapcsolatosan felmerült kérdéseket vizsgálom az általam Márián Hajnallal készített interjú alapján.

A negyedik fejezet a Prevenációs kutatás címet viseli. Ebben a fejezetben a XVIII. kerületi Kastélydombi Általános Iskolában folytatott interjúról valamint a tanulókkal folytatott beszélgetésemről írok. A kérdések 4 csoportot képeztek. Az első a szülők és a gyermekek közti kábítószerrel kapcsolatos kommunikációra kérdeztem rá. Ezt azért tartom fontosnak, mert az elsődleges magatartási példákat az ember saját szüleitől tanulja. Továbbá lényeges, hogy ne csak az iskolában halljon a kábítószerrel, hanem a szülőktől is érezze azt, hogy bizalommal van felé a szülő és ő is merje megosztani a vele történeteket esetlegesen, ha már kábítószerhez nyúl merje elmondani.

A második kérdéskör témája, hogy mennyire volt rájuk hatással a drog prevenációs előadás, milyen következtetéseket vontak le belőle. Mi az, amit esetlegesen hiányoltak, nehezen értettek meg. Harmadik rész az osztályfőnök és az osztály közötti kommunikációról szól.

Az utolsó kérdésben azt kérdezem használt-e már kábítószer, és ha igen milyen.

Utolsó fejezetben összegzem saját véleményemet azzal kapcsolatban, hogy valóban jó döntés-e, hogy a törvény ilyen magas büntetési tételeket rendel a különböző elkövetésekhez.

LAUFER HENRIK

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Gál István László
egyetemi docens, PTE ÁJK*

A csődbűncselekmény új szabályozásának kritikai elemzése az elmélet és a gyakorlat tükrében

Jelen dolgozat célja a csődbűncselekmény kritikai elemzése, melynél fogva a bűncselekmény meglévő és lehetséges gyakorlati problémáira hívja fel a figyelmet. Szükségesen tartom kiemelni, hogy egy bűncselekmény teljes, átfogó elemzése megkívánja annak teljes történeti áttekintését, valamint a törvényszöveg feltüntetését. Azonban - jelen esetben - a terjedelmi korlátozás csak a bűncselekménnyel kapcsolatos releváns dogmatikai és gyakorlati gondolatok kifejtésére készlet. A csődtörvény elsődleges célja a csődvédelem ernyőjének kiterjesztése, végső soron egy védett állapot megteremtése az adósokra nézve, melynek célja a reorganizáció, valamint ennek hiányában a mihamarabbi felszámolás, kilépés a gazdasági életből. Viszont az ernyőn túl ott van a Btk. csődbűncselekményre vonatkozó rendelkezése, amely épp az adósokkal ellentétben a hitelezőket részesíti védelemben arra az esetre, ha az adós visszaél a védett helyzetével. Amennyiben nem a megfelelő norma kerül alkalmazásra – amelyre majd a későbbiekben látni fogjuk ma a törvények fogyatékosága ad jogalapot – a gazdaságban hatalmas károkat tud okozni.

A csődbűncselekmény szabályozása dogmatikailag pontosan szerkesztett. A háttérnorma, valamint a Btk. együttes használatát a magyar bírói gyakorlat megszokta, az egyes bírói határozatok alapján kiforrottnak látszik e gazdasági bűncselekmény gyakorlata, noha „de lege feranda” javaslatok pont az egyes hiányosságokra, pontatlanságokra hívják fel a figyelmet. Itt emelném ki az elkövetési értékhatár hiányát, amely lehetővé teszi az eljárás megindítását azokban az esetekben is, amelyekben a hitelezői csekély kárra tekintettel – amely akár 1 Ft is lehet – a büntetőeljárás perökonómiaailag nem lenne indokolt. Emellett nem lehet elégszer hangsúlyozni a fizetésképtelenség fogalmi rendszerének elhibázottságát, amely nehézkessé, bizonyos esetekben pedig lehetetlenné teheti a felelősségre vonást. Említést érdemel még a bűncselekmény minősített esetével kapcsolatban annak szubjektivitása, noha az új törvény elkészítői belátva e problémát, objektív mértéket is beültetettek a törvényi tényállásba vagylagos feltételként. E dolgozat még az új törvény hatálybalépése előtt elébe megy e gyakorlatban felmerülő lehetséges problémáknak.

BELINSZKY ADRIENN

jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Madai Sándor

tanszékvezető egyetemi docens, DE ÁJK

A fogantatás, és ami mögötte van - egyes speciális kérdések a büntetőjog szemszögéből

Ahogy a cím is mutatja a fogantatás világát, körülményeit vizsgálom meg a büntetőjog oldaláról. Miért is ezt a témát választottam? – Az emberi élet kialakulása mind gyakorlatban, mind törvényi szinten egy érzékeny téma. Ahogy fejlődik az orvostudomány úgy a jogalkotónak is lépést kell tartani ezzel a tendenciával, mert ezekben az esetekben a bűncselekménnyé nyilvánítás és az egészségügyi beavatkozások között vékony határról beszélhetünk, ha van egyáltalán megállapítható pontos határ. Meddig van szó, gyógyításról, kutatásról, amelyek a fejlődő élet javát szolgálják, és ettől válnak az alanyok a tudomány áldozatává? Beteg érdeke kontra jövőbeli beteg érdeke – ha választani kell, melyik élvezzen elsőbbséget?

Az élet kialakulási folyamatának megfelelően sorra veszem a génállomány, az embrió, a magzat ellen elkövethető bűncselekményeket. Ezen kívül megvizsgálom a társadalmat foglalkoztató aktuális kérdéseket, mint a mesterséges megtermékenyítést, össejtkutatást, bérnyaságot és otthonszülést, bár ezek alapesetben nem minősülnek bűncselekményeknek, de velük kapcsolatban feszegetem a büntethetőség határait. A mind ezekkel kapcsolatos orvosi felelősség megállapítása is szükséges.

Dolgozatomban kitérek a morális, erkölcsi alapokra, az alkotmányos büntetőjogra és egyéb ágazati jogszabályokra is. Az Alaptörvény is deklarálja az állam életvédelemi kötelezettségét, sok vitát váltott ki, hogy jogrendszerünk alaptörvénye lefekteti-e a magzat élethez való jogát. Az alaptörvény azonban nem az élethez való jogát deklarálja a magzatnak, hanem azt, hogy a magzati életet a fogantatástól kezdve védelem illeti meg. Le kell szögeznünk azt is, hogy a büntetőjogi értelemben azonban se az embriót, se a magzatot nem tekintjük személynek, a védelem a szülési folyamat kezdetétől számít.

A Büntető Törvénykönyv XII. fejezetének II. címében találkozunk az egészségügyi beavatkozás, az orvostudomány kutatási rendje és az egészségügyi önrendelkezés elleni bűncselekmények felsorolásával. Az új Btk., a 2012. évi C. törvény érdemben nem módosítja a tényállásokat, csak kisebb pontosításokat hajt végre.

A büntetőjogi szabályozás sem teljes, de zsinórmértékül szolgál. Ezek a törvényi tényállások ritkán kerülnek alkalmazásra, de jelentőségük nem kevésbé elhanyagolható, a társadalom védelme érdekében. Figyelmet igényelnek ezek a kutatási területek, megfelelő kriminalizáció szükséges tehát, a joghézagok, ellentmondások feloldására.

GÓCZA ÁGNES

jogász

Osztatlan, 3. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Madai Sándor

tanszékvezető egyetemi docens, DE ÁJK

A jövedéki adóztatás a jövedéki törvény és a büntetőjog aspektusából

A jövedéki adó nem igazán tartozik a legszélesebb körben ismert adók közé, de jelentősége nem vitatható sem Magyarország költségvetésében, sem az Európai Unió adórendszerében, melyben kiemelt helyét mutatja a magas szintű jogharmonizációra való törekvés is.

Az adó be nem vallása, ezáltal a meg nem fizetése azonban az emberi történelem kezdete óta problémát jelent, és igazságtalan azokkal szemben, akik teljesítik törvényi adófizetési kötelezettségeiket. Ezen társadalmi problémakezelés sajátos eszköze a büntetőjog. Dolgozatomban rávilágítottam, hogy az adólekerülés módszereinek - a kifogyhatatlan emberi leleményességből adódó – állandó változása újabb és újabb kihívások elé állítja a jogalkotókat. Ez arról győz meg minket, hogy a büntetőtörvénykönyv gazdasági bűncselekményeivel foglalkozó része egy élő, állandóan és dinamikusan változó anyag. Úgy tűnik, az adólekerülés érdekében talált „kiskapuk” jog erejével történő folyamatos bezárogatása ahelyett, hogy eltántorítaná az adókerülőket, inkább kihívásnak tekintik.

Dolgozatomnak aktualitást adott, hogy a 2011. évi LXIII. tv. 2. §-a 2012. január 1. napjától a Btk.-ba iktatta a költségvetési csalás tényállását.

A védelem fókuszába a bűncselekmények közvetlen jogi tárgya és az annak sérelmét jelentő elkövetési magatartások (pl.: adókötelezettség megállapítására vonatkozó valótlan tartalmú nyilatkozat tétele) kerültek azáltal, hogy magasabb általánosított formában és a lehető legabsztraktabb formában kerültek meghatározásra.

Ismertetem a költségvetési csalás alapeseteit, melyek a következők:

I.: A költségvetési csalás általános elkövetési magatartásai

II.: A jövedéki termékekre elkövetett költségvetési csalás elkövetési magatartásai

III.: A költségvetésből származó pénzeszközökkel kapcsolatos egyes kötelezettségek megszegésével elkövetett költségvetési csalás

A 3 alapeset közül a jövedéki termékekre elkövetett bűncselekmények szempontjából releváns költségvetési csalás II. alapesetét, a költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztását és a jövedékek visszaélés elősegítése tényállásokat vizsgáltam meg. Ezek részletes bemutatásával, az egyes fogalmak definiálásával próbáltam mélyrehatóan elemezni, értelmezni a benne megfogalmazottakat. Igyekeztem rávilágítani, milyen fontos összefüggések vannak a jövedéki törvény, a jövedéki törvény felhatalmazása alapján született jogszabályok és a jövedéki termékekre elkövetett bűncselekményekkel foglalkozó büntetőjog között.

KINCSES KRISZTIÁN

jogász

Osztatlan, 11. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Nagy Zoltán András
egyetemi docens, PTE ÁJK*

A kiberterrorizmus

A XXI. század a kiberbűnözés évszázada, és ennek a növekvő tendenciája jelenti a legnagyobb veszélyt. Kimondható: a probléma közös.

Kitekintésem főként a kiberterrorizmusról szól, de érinteni fogom a kiberbűnözés egyéb aspektusait, azok eredetét, fejlődését és eszközeit, valamint bemutatom az Internet kialakulását is. A kiberbűnözés az egyik legdinamikusabban fejlődő terület. Egyre több bűnelkövető aknázza ki a modern technológia nyújtotta gyorsaságot és névtelenséget, hogy bűncselekményeket kövessen el. Ez az aktuális probléma visszavezethető a modernkori vívmányok tömegességére, a jogi szabályozás lemaradottságára és a túl liberális szemléletre.

Az Internet globális volta lehetővé teszi az elkövetők számára, hogy számítógépes abúzusokat kövessenek el bárhol a világon. A terroristák arra használják az Internetet, hogy tagokat toborozzanak, ezzel egyidejűleg egyre radikálisabbak, amely komoly nemzeti és nemzetközi veszélyt hordoz.

Elmondható, hogy a kiberbűnözés természete is változóban van. A múltban az elkövetők egyénileg vagy kiscsoportosan hajtották végre akcióikat, napjainkra azonban jellemző, hogy a klasszikus szervezett bűnözés és a szakemberek egymásra találtak, és közösen tevékenykednek.

Mint említettem, a terroristák is érdeklődnek a technika iránt, és tetteit igen széles kört fognak át. Ezek az új kihívások a büntetőjogi fellépést is átalakíthatják.

Amint azt látni fogjuk, ezek a kihívások erős fellépést és közös összefogást igényelnek.

Dolgozatomban bemutatom a hatályos hazai szabályozást, a lehetséges fejlesztési irányokat, valamint a kiberbűnözés és kiberterrorizmus kriminológiai aspektusait. Mindezt hazai és külföldi szakirodalom alapján.

Előjáróban: a fenti jelenségekre választ kell adni mind kormányzati, mind egyéni felhasználói szinten.

BÁLINT BETTINA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Belovics Ervin

tanszékvezető, egyetemi docens, PPKE JÁK

Bűnözés.Net - internetes bűncselekmények Ausztriában és Magyarországon

Korunk meghatározó jelenségévé vált az internet, mely a bűnelkövetők figyelmét sem kerülhette el. Egyre gyakrabban hallhatunk, jelszó lopásokról, adathalászatról, illegális hackertevékenységről anélkül, hogy pontosan tisztában lennénk, mit is jelentenek pontosan ezek a cselekmények, miért bűncselekmények, hogyan védekezhetünk ellen, és egyáltalán védekezhetünk-e ellene.

Dolgozatom ennek a rohamos gyorsasággal terjeszkedő, de viszonylag homályos terület feltérképezésére tesz kísérletet.

3 véleményem szerint bizonyos szempontból kiemelkedő internetes bűncselekmények - hacking, spam, phishing- vizsgálatát végeztem el. Dolgozatom végén pedig az interneten töltött idő szempontjából uralkodóvá váló közösségi portálokat és azok veszélyeit tekintettem át, a fent említett bűncselekmények vonatkozásában. Az internetes bűnözés lényegi jellemzőinek megértéséhez szükségesnek tartom az egyes cselekmények jellemvonásainak ismertetését, majd a nemzetközi és a magyar jogban rendelkezésre álló törvényi eszközöket tekintettem át.

Vizsgálataim eredményeképpen megállítható, hogy bár adottak törvényi rendelkezések, az ilyen típusú cselekmények visszaszorítására, de azok nem kellően hatékonyak.

A probléma átfogóbb kezelése céljából, a magyar szabályozás mellett, a velünk elsősorban a nemzetközi követelmények folyton, közel azonos szabályokkal rendelkező, alapvetően más mentalitású Ausztria szabályozását is áttekintettem. Ezzel arra próbáltam meg rávilágítani, hogy a nálunk nagy arányban jelenlévő internetes bűnözés oka a törvényi szabályozásban keresendő, vagy más, esetleg társadalmi jelenségekre vezethetők vissza.

Kutatásom eredményeképpen megállapítható, hogy az internetes bűncselekmények komoly veszélyt jelentenek az egyes felhasználók szintjén is, de rendelkezésre állnak olyan eszközök, melyek segítségével védekezhetünk a kiberbűnözők támadásai ellen. A már meglévő eszközök, és további eszközök, javaslatok segítségével felvehetjük, és fel is kell vennünk a harcot az internetes bűnözők cselekményeivel szemben.

SZABÓ ALEXANDRA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Gellér Balázs József
egyetemi docens, ELTE ÁJK*

Családi (v)iszonyok A családon belüli erőszak önálló büntetőjogi tényállásának dilemmái

2012. szeptember 17-én Magyarország Országgyűlése döntött: egyetértenek azzal a népi kezdeményezéssel, amely önálló büntetőjogi törvényi tényállást adna a családon belüli erőszaknak. De vajon ténylegesen egy külön törvényi tényállás a kulcsa egy világszerte jelentős probléma itthoni mérséklésének? Erre keresem a választ.

Dolgozatomban a családon belüli erőszak problematikájának történeti és tartalmi összefoglalása után elsőként a téma szempontjából jelentős nemzetközi egyezményeket, majd a közösségi jogalkotás instrumentumait vizsgálom. Ezen dokumentumok mely elemeit, javaslatait kellene a magyar szabályozásnak még inkább előtérbe helyeznie?

A téma kutatását az egyes országok „Hogyan”-jaival folytatom: Miként és milyen eredménnyel igyekeznek visszaszorítani a családon belüli erőszak terjedését határaikon belül a külföldi országok? Vajon Spanyolországban és Svédországban mit mutattak az eredményességi mutatók a családon belüli erőszak sui generis bűncselekményként való bevezetése után? És ezek az eredmények milyenek azon országok eredményeihez képest, ahol más szabályozási modellt követnek?

Javaslataim előtt elemzem az eddigi hazai szabályozást is. A hangsúlyt a családon belüli erőszak szempontjából releváns büntetőjogi tényállások vizsgálatára helyezem, összevetve azokat a 2013. július 1-jén hatályba lépő Büntető Törvénykönyv rendelkezéseivel.

A kapott eredményeket összevetve indoklom a dolgozat elején feltett kérdésre adott válaszomat: Véleményem szerint az önálló büntetőjogi törvényi tényállás önmagában nem megoldása a családon belüli erőszak visszaszorításának, ennél komplexebb szabályozásra van szükség. Dolgozatom zárásaként de lege ferenda javaslat formájában ismertetem az általam eredményesnek vélt ötleteket.

FERENCZY LILLA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Sinku Pál

címzetes egyetemi docens, PPKE JÁK

Környezetvédelmi büntetőjog a szabályozás tükrében

„A természetben nincsenek büntetések, csak következmények”. Ezek a „következmények” egyre hangsúlyosabbá válnak napjainkban. Az emberiség számára létkérdés a környezet védelmének széleskörű megvalósítása, melynek kiváló eszköze a jog. A jogban a közigazgatási jog, polgárjog és a büntetőjog is érinti a környezetvédelmet. A dolgozat a hazai büntetőjogi szabályozást helyezi a vizsgálódás középpontjába, ezen belül három fő kérdéssel foglalkozik: a szabályozást megalapozó dogmatikai oldallal, illetve a környezeti büntetőjog sajátosságaival; a szabályozást befolyásoló nemzetközi kötelezettségvállalásainkkal, illetve a közösségi jog szabályaival, (főként a 2003/80/IB kerethatározattal, illetve a 2008/90/EK irányelvvel); végül a hazai szabályozás történeti áttekintésével, illetve a hatályos és az új Btk., a 2012. évi C. törvény szabályozásával.

Áttekintve a hazai szabályozást megállapítható a jelentős fejlődés. Míg kezdetben a büntetőjogi szabályozás csak a vízvédelmet érintette, később megjelent az egyre átfogóbb szabályozás kezdetben kettő, később három közvetlen környezeti deliktummal (környezetkárosítás, természetkárosítás, hulladékgazdálkodás rendjének megsértése). A környezeti bűncselekmények a közegészség elleni bűncselekmények között kaptak helyet, habár a jogirodalmi álláspont ezt vitatta. Az új Btk. egységbe foglalja a közvetlen és a közvetett környezeti bűncselekményeket egy külön fejezetben. Megfigyelhető, hogy az antropocentrikus, emberközpontú szabályozás elmozdult a fenntarthatóság felé, ám még mindig az emberi környezet a védendő jogtárgy, a jövő nemzedékek érdekei még kevésbé jelennek meg a büntetőjogi szabályozásban.

Dolgozatomban olyan témával szerettem volna foglalkozni, ami eddig kissé mellőzött szegmense volt a környezetvédelemnek, de manapság egyre nagyobb figyelmet kap. A harmadik évezredben az óriási gazdasági társaságokkal szemben, illetve az egyre kifinomultabb zöld bűnözéssel szembeni fellépés csak hatékony környezeti büntetőjoggal oldható meg. A minél hatékonyabb fellépés közös érdekünk, hiszen a Föld a mi gazdasági tőkénk és otthonunk.

MONORI ZSUZSANNA ÉVA

jogász, nappali
Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Szomora Zsolt
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

Zaklatás – Egy tényállás kritikája a magyar joggyakorlat tükrében

ZAKLATÁS – EGY TÉNYÁLLÁS KRITIKÁJA A MAGYAR JOGGYAKORLAT TÜKRÉBEN

Kutatásom célja az volt, hogy a zaklatás tényállásának jelenleg hatályos magyar szabályozásáról egy olyan átfogó képet tárjak az Olvasó elé, amely ezidáig nem lehető fel a magyar jogirodalomban.

Dolgozatomban a zaklatás Btk. 176/A. §-ában található tényállásai alakzatainak elemzését és összehasonlítását fejtem ki, melynek kiindulópontja a klasszikus tényállás-elemzési rendszer. Az egyes tényállási elemek részletes kifejtése során jogeseteken keresztül is rá kívánok mutatni a jogirodalomban eddig feltárt és a még ki nem munkált ellentmondásokra és hiányosságokra. Az említett példákhoz és jogesetekhez ügyészségi joggyakorlatom alatt végzett aktakutatásom eredményeit használtam fel. Tekintve, hogy dolgozatomban jogalkalmazási kérdésekre is kitérek, egyes fejezetekben nem kerülhettem meg a büntetőeljárásról szóló törvény vonatkozó rendelkezéseit sem, annak ellenére, hogy dolgozatom elsődlegesen anyagi jogi témát tár fel. Az egyes tényállási elemekhez kapcsolódóan több de lege ferenda javaslattal is élek. Szükségesnek látom a tényállási elemek körében a háborgatás, mint elkövetési magatartás tartalmának egy értelmező rendelkezéssel való meghatározását, iránymutatást adva ezzel a jogalkalmazónak. Ahogyan a magánszférának, úgy sérelmének is számtalan megvalósulási módja létezik, amelyek nem minden esetben érdemelnek büntetőjogi reakciót. Az elkövetési módként meghatározott rendszerességgel és tartóssággal kapcsolatosan fontos lenne egy olyan generális minimum felállítása, amellyel a bagatell cselekmények kiszűrhetőek lennének a tényállásszerű zaklatások közül. Emellett a (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti zaklatásnak egy egységes tényállásba foglalását is fölvetem, továbbá a fenyegetés mellett indokoltnak érzem a félelemkeltés értelmező rendelkezéssel való meghatározását is. Valamit állást foglalok a zaklatás (1) bekezdés szerinti fordulatainak magánvádas bűncselekmények közé emelése mellett is, teret adva ezzel a sértetti szubjektum megfelelő módon történő érvényesítésének.

Befejezéseképpen külön fejezetet szentelek a jövő évben hatályba lépő, új büntetőjogi kódexünk által hozott tényállásbeli változásoknak, melyeket párhuzamba állítok a mai szabályozással kapcsolatosan korábban kifejtett jogi problémákkal. Végezetül azt vizsgálom, mennyire oldhatják fel, illetőleg mélyíthetik tovább e tényállási újítások az eddig felmerült jogalkalmazási nehézségeket.

LÉVAI MARIANN

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Fantoly Zsanett
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

A bizonyítékok elfogadhatósága az Amerikai Egyesült Államok büntetőeljárési jogában

A bizonyítékok elfogadhatósága az Amerikai Egyesült Államok büntetőeljárési jogában

Szerző: Dr Lévai Marianna Klaudia

(Győr, Viola u. 29. 9025; 70/3265673; levai.mariann88@gmail.com)

Jogász, V. évfolyam

Témavezető: Dr. Fantoly Zsanett, egyetemi docens

Rezümé

Az Amerikai Egyesült Államok egyike azon országoknak, amelyekben a common law gyökereknek köszönhetően a kontinentális jogrendszerrel teljesen idegen jogrendszer alakult ki. Éppen ez inspirálta a kutatás tárgyát, hiszen a merőben eltérő jogászai gondolkodás, jogintézmények illetve jogi megoldások számos értékes vagy éppen elvetendő, de mindenképpen érdekes példát rejtenek egy kontinentális rendszerben „nevelkedett” kutató számára.

A dolgozat az amerikai büntetőeljárás minden részletig leszabályozott bizonyítási rendszerét vizsgálja, egy olyan jogterületet, amelynek megfelelője részben vagy egészben hiányzik a hazai büntetőjogrendszerből. A dolgozat így rámutat arra a kérdésre, hogy a magyar szűkszavú törvényi szabályozás által képzett ür miképp kerül feloldásra a hazai büntetőeljárás során. Az Egyesült Államok bizonyítási eljárásában felmerülő kérdések ugyanis nem kizárólag a common law ország sajátjai, az ott szabályozott problémák a magyar bírósági tárgyalásokon is felmerülnek, és azokról ugyanúgy döntést kell hozni, még akkor is, ha a kérdésre vonatkozóan konkrét törvényi rendelkezés nem létezik.

A kutatás így arra az eredményre jutott, hogy írott jog híján a bírói gyakorlatban kell a választ keresni arra, hogy miként alakul egy-egy bizonyítási eszköz, bizonyíték sorsa az eljárásban. Ennek megválaszolásához elsősorban a megalapozatlanság kérdéskörének vizsgálata szolgálhatna támpontul, hiszen azzal kapcsolatban egyelőre nem ismert, hogy a bírói gyakorlat milyen tény bizonyításához pontosan milyen bizonyítási eszközt kíván meg (és hogy megkíván-e egyáltalán konkrét bizonyítási eszközt vagy eljárást) és, hogy ezzel kapcsolatban az egyes megyék, ítéletábrák gyakorlatában van-e eltérés.

A dolgozat így egy kutatási igényre világít rá, amelynek alapját a bizonyítás körében létező és a bírói gyakorlat által oldott „joghézag” képezi, vizsgálata azonban egyelőre elkerülte a kutatók figyelmét, pedig minden bizonnyal egy újszerű empirikus kutatás alapjául szolgálhatna.

KOVÁCS SZABINA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Fenyvesi Csaba

egyetemi docens, PTE ÁJK

A harmadfokú eljárás

A harmadfokú eljárást választottam témámnak, amely az általunk ismert formában talán egyetlen országban sem található meg, és ezzel párhuzamba hozható intézmény is csak kevés államban létezik. Bevezetése óta a büntető eljárásjog egy ingoványos területe, egyesek szerint nincsen rá szükség, míg mások kitartanak a szükségessége mellett. További ok, amiért erre esett a választásom, hogy hazánkban még nem született eddig összefoglaló mű róla.

Dolgozatom kezdetén ismertetem a harmadfokú eljárás történeti előzményeit, bemutatom hatályos szabályozását, illetve hasonlóságait és különbségeit a másodfokú eljárástól.

Végeztem egy kis nemzetközi kitekintést mind a kontinentális, mind az angolszász jogrendszerű országok körében a harmadfokú eljáráshoz hasonló, azzal egyenértékű intézmények felderítésére. Ennek következtében betekintést nyújtok egy-két külföldi ország perorvoslati rendszerébe, közelebbről a harmadfokú eljáráshoz más országokban fellelhető hasonló intézményekbe.

Egy jogintézmény vizsgálatánál elengedhetetlen az elmélet feltárása után a gyakorlat elemzése.

Éppen ezért a művem második felében elmerültem a harmadfokon eljáró bíróságok gyakorlatában.

Célom az volt, hogy választ kapjak az általam kutatót kérdésekre. Nevezetesen, hogy beváltotta-e a harmadfokú bíróság a hozzá fűzött reményeket; szükség van-e jogszabályi változásra, és ha igen, milyenre? Az eljárás elhúzódásához vezet-e egy harmadik eljárási szint belépése, valamint, hogy milyen sajátosságai vannak a harmadfokú ügyeknek?

Zárásként összegzem a levont következtetéseimet és kifejtem állásponatom a harmadfokú eljárás szükségességének kérdésében.

STANISZEWSKI ORSOLYA

Jogász

Osztatlan, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Hack Péter
hab.e. docens, ELTE ÁJK*

A kartelljog kriminalizációja

Dolgozatom eljárásjogi szempontból közelíti meg a kartelljog kriminalizációját. A célom az volt, hogy megvizsgáljam, a közigazgatási hatósági eljárások és a büntetőeljárás sajátosságait figyelembe véve vélelmezhető-e, hogy a kriminalizáció elősegítené a kartelljogi szabályozás hatékonyabb érvényre juttatását vagy esetleg éppen ennek az ellenkezője látszik valószínűnek.

Először is röviden ismertettem a kriminalizáció mellett felhozható legfontosabb érvet, miszerint a vállalkozásokra kiszabott bírságok és a szabadságvesztés egyéb alternatívái nem alkalmasak a kartellek visszaszorítására.

Ez után tértem rá a kriminalizáció eljárásjogi vonatkozásainak elemzésére. Alapvetően három kérdésre koncentráltam. Először összevettem a tisztességes eljárást biztosítani hivatott garanciarendszert a versenyfelügyeleti eljárásban és a büntetőeljárásban. Megvizsgáltam, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága értelmezésében büntetőeljárásnak minősülnek-e a versenyfelügyeleti eljárások, majd a tisztességes eljárás néhány konkrét elemének (funkciómegosztás, jogorvoslat, ártatlanság vélelme, önvádra kötelezés tilalma) érvényre jutásával foglalkoztam. Megállapítottam, hogy a versenyfelügyeleti eljárás garanciarendszere sokat közeledett ugyan a büntetőeljáráséhoz, teljesen azonban nem érte el azt.

Másodszor azt elemeztem, hogy milyen nehézségeket vet fel, ha ugyanazon ügyben több típusú eljárás (büntetőeljárás, tagállami vagy uniós versenyfelügyeleti eljárás, esetleg egy polgári jogi eljárás) folyik egyszerre, amelyek ugyanakkor az eljárás alanyának nem ugyanolyan szintű védelmet biztosítanak.

Harmadszor vizsgáltam a kérdés nemzetközi dimenzióit. Mivel a verseny nem ismer országhatárokat, egy a hazai piacra kiható kartellnek nem feltétlenül vannak hazai tagjai, és nem is feltétlenül tart belföldön üléseket. Ilyen körülmények között különös jelentősége van, hogy a kriminalizáció segítené-e a döcögő együttműködést az államok közt.

A dolgozat konklúziója szerint a kriminalizáció az alternatív megoldások alkalmatlansága miatt szükséges, sok problémát vet azonban fel, és így sikere messze nem garantált. Végül megkíséreltem összefoglalni, hogy mire van szükség a sikeres kriminalizációhoz.

PÁLI ALEXANDRA

Bűnügyi-igazgatási bűnügyi

BA, 6. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Rendészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Budaházi Árpád r. főhdgy.
főiskolai tanársegéd, NKE RTK*

A poligráf helye a büntetőeljáráásban

A poligráf helye a büntetőeljáráásban című dolgozatom témája a poligráf. A poligráf kialakulása, fogalma, szerepe a büntetőeljáráásban, jogi szabályozása. Dolgozatomban a kialakulástól a mai fejlett állapotáig végignézem a történetét. Ezt követően jogi szabályozásával foglalkozom, mennyire elfogadott műszer manapság, kivel szemben, és hogyan lehet alkalmazni. Milyen vitákat szül a tudósok, illetve emberek körében. Megbízhatóságát is firtatom. Dolgozatom megírásához nagyon sok szakirodalmat használtam fel, mind magyar nyelvű mind külföldi írásokat is.

KORMÁNYOS ZOLTÁN

jogász

Osztatlan, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Hack Péter
hab.e. docens, ELTE ÁJK*

A vád intézménye a büntetőeljárásban

REZÜMÉ

Dolgozatomban egy rövid jogtörténeti – dogmatikai bevezetést követően megvizsgálom a vádfogalom alakulását a hazai szakirodalomban. Ezután a hatályos szabályozást illetve annak előzményeit veszem górcső alá, kitérve a törvényes vád tartalmi és formai követelményeire egyaránt. Véleményem szerint azonban a törvényesség követelménye nem merül ki pusztán a jogszabálysöveg és a szorosan ahhoz kapcsolódó követelmények vizsgálatában. A Be. 2. §-ában megfogalmazottak egy tágabb szabályrendszerbe tartozó alaki és tartalmi minimumkövetelményekként értékelhetők. A Be.-ben szereplő törvényesség követelménye további eljárásjogi és szervezeti kérdéseket is felvet.

A szervezeti kérdések vizsgálatánál szét kell választani a vád általános illetve eljárásjogi értelemben vett törvényességét. Itt kizárólag az előbbivel foglalkozom, azon törvényi rendelkezéseket vizsgálom meg, amelyek az ügyészség, mint hierarchikus szervezet és a törvényesség - véleményem szerint - immanens elemeként definiálható függetlenség kérdéseit szabályozzák. E részben azokat a törvényi garanciákat szeretném bemutatni, melyek biztosítják, vagy adott esetben nem biztosítják a függetlenséget. Függetlenség alatt elsősorban azt értem, hogy a jogalkotó igyekszik minimumra szorítani annak a kockázatát, hogy az ügyész általi vádemelés a szervezeti hierarchiában felette elhelyezkedők utasítása folytán, illetve anélkül, az eljáró ügyész által törvényességet csorbító módon befolyásolhatóvá váljék, mind pozitív, mind pedig negatív irányban.

Megvizsgálom röviden az aktuális jogpolitikai törekvéseket, az eljárás felgyorsítását célzó rendelkezéseket, melyek a kiemelt ügyekben történő vádemelést is érintik. Mivel ha feltesszük a kérdést vajon sikerült-e a jogalkotónak olyan szabályokat alkotni, amelyek háttérbe szorítják az egyéni elfogultságot, a szenvedélyt, a rosszindulatot. Megítélésem szerint, nem.

DOMOKOS RÉKA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Belovics Ervin

tanszékvezető, egyetemi docens, PPKE JÁK

Az amerikai büntető eljárásjog egyes kérdései

A hazai és az Amerikai Egyesült Államok jogrendszere jelentős eltérést mutat, ez az oka annak, hogy tanulmányom témáját az amerikai büntető eljárásjog képezi. Kutatásomat az USA büntető eljárásának alapjai feltárásával kezdtem. Ezt követte az egyes eljárási sajátosságok tanulmányozása.

A különbözőségekre való tekintettel fontosnak tartottam, hogy egy átfogó képet nyújtsak a témával kapcsolatban, különös tekintettel a magyar szakirodalom hiányára.

Ezt követően az esküdszék és vádalku szabályozásával foglalkoztam. E két intézmény vonatkozásában igyekeztem összehasonlítani a magyar jogi megoldásokat az amerikaival.

Az esküdszék ősi common law jogintézmény. A laikus elem a legtöbb igazságszolgáltatásában megjelenik, így Magyarországon is. Rövid ideig esküdszék formájában, míg napjainkban ülnöki rendszerként. Dolgozatomban az esküdszék különböző formáit és működéseit megvizsgálva arra a megállapításra jutottam, hogy az eljárás elnyújtását eredményezi, melynek következménye az esküdti rendszer használatának háttérbe szorulása.

Napjainkban a büntető igazságszolgáltatás leterheltsége egyre jelentősebb, szinte minden államban problémát okoz. E probléma feloldására számos jogi megoldás született. Amerikában a vádalku szolgál az eljárási terhek csökkentésére. Mi sem mutatja ezt jobban, mint az, hogy az eljárások 90-92%-a az ügyész és terhelt közt létrejött megállapodással zárul. Tanulmányomban a vádalku működésének és jogi szabályozásának bemutatása mellett arra törekedtem, hogy jogesetek tükrében világítsak rá az amerikai rendszer működésére. A vádalku egy igen megosztó jogi megoldás, azonban nélkülözhetetlen az USA-ban.

Létezik-e Magyarországon vádalku? A előzőekben bemutatott formában a válasz nem.

Az eljárások elhúzódása, mint globális probléma Magyarországon is jelen van. A jogalkotó különböző megoldásokat épít be a Büntetőeljárás törvénybe, úgymint: tárgyalás mellőzése, lemondás a tárgyalásról.

Arra a következtetésre jutottam, míg Amerikában a vádalku túlzottan megengedő, addig hazánkban az azt szolgáló intézmények merevek. Ezért a szabályozás kompromisszumos kialakítását látom megoldásnak.

Dolgozatom célja a feltárt probléma megoldásának kutatása és egy alternatíva kidolgozása.

RÁCZ ANNA

Jogász

Osztatlan, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Kabódi Csaba

e. docens, tanszékvez., ELTE ÁJK

Az esküdszék intézménye a büntetőeljárásban, különös tekintettel annak magyarországi működésére 1900 - 1919 között

A laikus elemek büntetőeljárásba való bevonása, - annak lehetséges formái, intézményei -, az eljárásjog egyik sokat vitatott kérdésköre. Ennek megfelelően a probléma megközelítése is alapvetően eltérő. Egyes országokban az igazságszolgáltatási hatalom demokratizálódásához tartozik ezen intézmények működése, míg más országok elképzelhetetlennek tartják, hogy az eljárásban lényeges szerepet kaphassanak a laikusok. Dolgozatom témájául e változatos intézményrendszerből a számomra legérdekesebb esküdtbíráskodási rendszert, az esküdszék működésének elemzését választottam.

Magyarországon az esküdszékek működéséről ma már csak mint „történeti” jogintézményről beszélhetünk. Másutt, például az Amerikai Egyesült Államokban, - melyet az esküdszék „őshazájának” is tekintenek - , napjainkban is ez az élő eljárási gyakorlat. Szándékosan foglalkozom az amerikai és a francia rendszerrel is, mert a különböző intézményrendszerek jól mutatják a kétféle jogrendszer, a common law és a kontinentális jog eltérő megközelítését. Természetesen nem összehasonlításról van szó, hiszen mint minden más jogintézmény – az esküdszék, az esküdtbíráskodás is – csak az adott ország történelmi, jogtörténeti gyökereiből, hagyományaiból vezethető le és érthető meg.

Dolgozatom középpontjában az egykori magyar esküdszéki rendszer áll, az esküdszék részvételével folyó büntetőeljárás jellegzetességei. Bemutatom a korabeli vélekedést is az 1900 – 1919 között működő esküdszéki intézményről. Elemzem, hogy milyen kérdések foglalkoztatták leginkább a jogászi szakmát az esküdszék bevonásával zajló eljárásokkal kapcsolatban, milyen javaslatok fogalmazódtak meg a hatékonyabb működés érdekében, és azt is, hogy az intézmény kritikusai milyen problémákat fogalmaztak meg, és az ellenzők mit kifogásoltak leginkább a laikus elemek működésével kapcsolatosan. Kitérek arra is, mely eljárási kérdésekre helyeződött a legnagyobb hangsúly.

Foglalkozom továbbá azzal a kérdéssel is, hogy vajon átvihető lenne-e az esküdtbíráskodási gyakorlat a mai jogrendszerünkbe, kialakítható-e ennek olyan formája, mely megfelel a jogállami elvárásoknak, a jog és a társadalom által támasztott igényeknek.

Voksomat sem az intézmény ellen, sem mellette nem kívánom letenni, jelenkori működésének lehetőségével is csak mintegy fikcióként foglalkozom. Célom az, hogy bemutassam az intézményt, és annak továbbgondolására készítsem az olvasót.

BADICS JUDIT

jogász

Osztatlan, 6. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Jungi Eszter
bíró, Győri Törvényszék*

Bíróság vagy egyezség? Vizsgálódások a mediáció tárgykörében

„A mediáció lényege abban áll, hogy képes a feleket egymás felé fordítani, nem úgy, hogy szabályokat kényszerít rájuk, hanem segít megteremteni kapcsolatuk újszerű és közös felfogását, melynek révén megváltozik a két fél egymáshoz való viszonyulása.”

Riskin 1994-ben e szavakkal jellemezte a mediációt, az alternatív vitarendezési módok egyik formáját. A közvetítói eljárás törvényi szintű szabályozása Magyarországon 2002-ben született meg, így a gyakorlatban történő bevezetése és alkalmazása, illetve szélesebb körben történő ismertté válása csak az elmúlt években kezdődött el. A külföldi tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a konfliktusok megoldásának olyan módszeréről van szó, amely a bírósági eljáráshoz képest számtalan előnnyel rendelkezik, és szélesebb körben való elterjedése a bíróságok tehermentesítésének hatékony eszközül szolgálhat.

Dolgozatom központi témája a büntetőügyekben folytatott közvetítói eljárás legfontosabb jellemzőinek bemutatása, ugyanakkor fontosnak tartom a történeti gyökerek és a nemzetközi összefüggések felvázolását is. A közvetítói eljárás egy új vetületében, a börtönmediációban rejlő lehetőségek vizsgálata során Szurdi Beátával, a Győr-Moson-Sopron megyei Büntetés-végrehajtási Intézet büntetés-végrehajtási osztályvezetőjével készítettem interjút, amelyből kiderül, hogy milyen eredmények születtek ezidáig hazánkban a resztoratív igazságszolgáltatás e területén.

A jogviták jelentős részében ma már olyan módszert is választhatunk, amely – a peres eljárással ellentétben - valóban megoldja, és nem csupán kezeli/kezelné próbálja a problémát. A mediáció ilyen eljárás, ezért arra a következtetésre jutottam, hogy rövid időn belül Magyarországon is egyre ismertebbé és elterjedtebbé válhat.

Személyes véleményem az, hogy a közvetítói eljárásnak a jövőben jóval nagyobb visszhangot kell kapnia. Javaslatom szerint különböző fórumokon (a sajtón, médián keresztül is) fel kell hívni az emberek figyelmét a módszer előnyeire, hiszen olyan – a dolgozatomban is bemutatott - érveket hozhatunk fel alkalmazása mellett, amelyek miatt érdemes és kell is foglalkozni azzal, hogy megismertessük a társadalommal a benne rejlő kedvező lehetőségeket. Biztos vagyok ugyanis abban, hogy a mediáció térnyerésével a sokszor a bíróságok előtt végződő konfliktusok nagyobb hányada zárulhatna kézfogással, és valódi, mindkét fél számára elfogadható megoldással, a bűnelkövetőket pedig a szegregáció helyett hatékonyan indíthatná el a célként kitűzött reintegráció útján.

MIKLÓS ANDRÁS

jogász szak

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
dr. Jánosi Andrea
tanársegéd, ME ÁJK*

Europol - A határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelem alternatívái az Európai Unióban

REZÜMÉ

EUROPOL – A határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelem alternatívái az Európai Unióban

Europol – Alternatives of Fight Against Transnational Organised Crime in the European Union

Az Európai Unió létrejöttével a gazdasági és társadalmi élet egy olyan mértékű határokon átívelő, dinamikus mozgása vált lehetővé Európában, mely számos lehetőséget biztosított és biztosít napjainkban is az élet bármely területén. A tagállamok polgárai az Unió belső határainak felszámolása következtében korlátok nélkül mozoghatnak, így egyik tagállam hallgatói különösebb adminisztrációs problémák nélkül másik államban tanulhatnak, vagy munkavállalói munkát vállalhatnak, mindezt azért, mert az Európai Unió úgy alkotta meg intézményrendszerét, hogy a tagállamok intézményei szorosan együttműködve biztosítsák mindazon előnyöket, melyek egyben létrejöttének céljai is.

Ezekhez a „határok nélküli” lehetőségekhez azonban igencsak könnyen idomult a határokon átnyúló bűnözés is, kihasználva a határok és határellenőrzések felszámolásából eredő biztonsági deficitet.

Dolgozatomban az Europollal, mint az európai bűnözés új jelenségeire, trendjeire adott korszerű válasszal, az európai rendőrségi együttműködés kulcsszervével foglalkozom. Kitekintést teszek a Szervezet felállításának előzményeire, indokaira, az Európai Unió intézményrendszerén belül betöltött státuszára, szervezeti struktúrájára, valamint egyes konkrét ügyeken keresztül szeretném felhívni a figyelmet működésének nélkülözhetetlen fontosságára.

PONYOKAI JUDIT

jogász

Osztatlan, 10. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Elek Balázs
docens, DE ÁJK*

Hatékonyság és gyorsaság. Hatékonyság vagy gyorsaság? A kiemelt jelentőségű ügyek

Dolgozatom a kiemelt jelentőségű ügyeket veszi górcső alá, valamint a büntetőeljárás gyorsítását, hiszen az eljárások hosszadalmas voltának problematikája régóta foglalkoztatja a társadalmat és a jogtudományt egyaránt.

Egyrészt azt mondhatjuk mindenképpen üdvözlendő jogalkotói törekvés ezen ügycsoport Büntető Eljárásról szóló törvénybe iktatása, másrészt éles társadalmi és szakmai vitákat gerjesztett a külön eljárások e körének törvénybe emelése.

Értekezésemben megvizsgáltam a Büntetőeljárásról szóló törvény, kiemelt jelentőségű ügyekre vonatkozó rendelkezéseit, összevettem őket a büntetőeljárás egyes alapelveivel, alkotmányos jogokkal. Ezek után elméleti és gyakorlati szempontból elemeztem az ügycsoportot, tettem szemléletesebbé hazai, és európai uniós joggyakorlattal.

Végül elemeztem azokat az indítványokat, melyek az Alkotmánybíróság elé kerültek az ügycsoport kapcsán, az Alkotmánybíróság döntését, az ehhez kapcsolódó párhuzamos, és különvéleményeket.

MESTER MARTINA EMESE

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mészáros Bence

adjunktus, PTE ÁJK

Laikus elemek szerepe a büntető igazságszolgáltatásban

Az igazságszolgáltatás mindig sarkalatos pontját képezi egy adott állam jogrendszerének. A bíróságok, valamint azok jogalkalmazó tevékenysége sok ember életére vannak hatással. Ezáltal felmerül a kérdés, hogy laikusok hogy vehetnek részt ebben a folyamatban. Látszólag ez a probléma messze esik a társadalom érdeklődésétől, azonban vizsgálata nem elhanyagolható. A laikus elemek részvétele már viszonylag korán megjelent a történelemben, és alapvetően két formája alakult ki. Az egyik a főként common law jogrendszerben alkalmazott esküdtszék, a másik pedig a hazánkban is lévő ülnökrendszer.

Az ülnökökkel kapcsolatos információink azonban a legkevésbé sem kielégítőek. Jelenlegi ismereteinket a bírói rendszerre vonatkozó jogszabályokból, valamint az Alaptörvényből szerezhetjük meg, de a tényleges működésüket homály fedi. Mivel a bírói tevékenység a jogi és kritikai vizsgálódások egyik központi kérdését képezi, nem lenne elhanyagolható az ülnökök – mint nem hivatásos bírák – tevékenysége sem. Felmerülnek tehát olyan kérdések, hogy ezek a személyek milyen társadalmi rétegekből kerülnek ki, és hogyan képesek a társadalmat reprezentálni, valamint részvételüket tekintve, hogyan hatnak közre a bírói döntés meghozatalában a tanácskozás során. Jelenleg hazánkban a hatályos szabályozás elsősorban költséget okoz az igazságszolgáltatásnak, amelyhez tényleges szolgáltatás nem párosul. Az igazságszolgáltatás lényege egy mindenki számára megfelelő ítélet kialakítása lenne, amelyben nem hivatásos bírák is részt vesznek. Ez a részvétel viszont ilyen formában nem elképzelhető. Arra, hogy milyen szabályozással lehetne megoldást találni erre a helyzetre, számtalan lehetőség létezik. Megtalálni ezek közül a megfelelőt; a rendszer megszüntetését, átalakítását vagy egy teljesen új rendszer kialakítását jelentős változtatások árán lehetne, és ezek kimenetele is bizonytalanságot hordozna magával. Annak ellenére, hogy ránézésre nem egy jelentős és érdekes szegmense az igazságszolgáltatásnak az ülnöki rendszer, mégis megannyi problémát hordoz magával.

LÁSZLÓ BALÁZS

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Mészáros Bence

adjunktus, PTE ÁJK

Összeütköző érdekek – a titokvédelem a magyar büntető eljárásjogban

A jogelmélet és a gyakorlat számára is érdekes és fontos kérdések merülhetnek fel, amikor társadalmilag fontos és jogilag is védett érdekek ütköznek egymással. A pontos történeti tényállás, az igazság feltárása, a ténymegállapítás, mint a büntetőeljárás egyik jellegadó tényezője is így kerül szembe a jogilag releváns titok védelmével. E két jelenség összeütközése azonban nem csupán érdekek, de értékek versengését is jelenti, ugyanis mind a büntető igazságszolgáltatás, mind a titokvédelem értékhozó kategóriának tekinthető.

A jog társadalmi jelentősége ma már aligha kérdőjelezhető meg, de a titok is kiemelkedő szerepet játszik a különböző társadalmi alrendszerekben. Ahogy azonban Földesi Tamás is hangsúlyozza, a titok problematikája „nemcsak fontos és aktuális, hanem számos megoldatlan kérdést rejt magában”.

A dolgozat célja elsősorban nem az egyes titokfajták tartalmának pontos körülhatárolása. Ehelyett a büntető igazságszolgáltatás és a titokvédelem által hordozott értékek, érdekek összeütközését, a jelenleg hatályos eljárás törvényünk által az illetően kollízió kérdésére adott választ (válaszokat), illetve a jogi szabályozás esetleges hiányosságait és ezek orvosolásának lehetőségét kívánom vizsgálni.

Mint ahogy az elemzett kérdés szabályozása fragmentált és helyenként hiányos, az a jogalkotó részéről mielőbb átgondolásra szorul. A legsürgetőbb feladat e téren a pontos, egymástól elhatárolható titokfogalmak megalkotása. Ez után kerülhet sor a Be. egyes titokvédelmi vonatkozású szabályainak átalakítására. Az elsődleges cél, a koherens titokvédelmi rendszer kiépítése, mellett olyan rendelkezések megalkotása is szükséges, amelyek biztosítják, hogy ez a rendszer ne legyen megkerülhető (például a hallomástanúk vallomásával). A jogszabályalkotás során továbbá figyelemmel kell lenni a precíz, egyértelmű és következetes fogalomhasználatra is. Egy esetleges új szabályozás tekintetében több koncepció elképzelhető, és nem szabad elzárkózni egy esetleges átfogó titokkódex ötletének szakmai-tudományos megvitatásától.

KÓVÁRI PETRA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
dr. Mohay Ágoston
adjunktus, PTE ÁJK*

A dublini rendszer válsága a bírói esetjog tükrében - A kölcsönös bizalom vége?

A pályamunkám az uniós menekültjog fontos alrendszerének, a dublini rendszernek a közelmúltban tetőző válságát kísérli bemutatni a bírói esetjog tükrében. A dublini rendszer célja annak meghatározása, hogy mely tagállam felelős egy menedékkérelem megvizsgálásáért. A felelősség meghatározása egy hierarchikus kritériumrendszer alapján történik.

Az Európai Unió menekültjoga emberi jogokkal és a nemzetközi menekültjog vívmányaival átszőtt szabályozási terület, legfontosabb alapelve a „non-refoulement” (visszairányítás) tilalma. Az emberi jogi elvek mellett egy sajátos fogalom, a kölcsönös bizalom hatja át a rendszert, amely a dublini transzferek alapját képezi. Az ebből eredő vélelem szerint minden tagállam betartja a rá irányadó emberi jogi és nemzetközi jogi kötelezettséget (pl. a non-refoulement elvét). Görögország példáján keresztül kívántam szemléltetni az egyre gyakoribb jogsértések előfordulását és a kölcsönös bizalom megrendülését a tagállamok között.

A bírói esetjogban érdekes fordulatot hozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának az M. S. S. néven elhíresült ítélete, mellyel saját korábbi ítélkezési gyakorlatát írta felül, amikor egy tagállamot (Belgium) azért marasztalt el, mert menedékkérőt küldött vissza egy olyan tagállamba (Görögország), amely folyamatosan megsérti többek között a non-refoulement elvét. A másik általam feldolgozott ítélet, amelyet az Európai Unió Bírósága az M. E. és N. S. egyesített ügyekben hozott, meghivatkozta és lényegében megismételte az EJEB által kimondottakat és ezzel a dublini átszállítások felfüggesztését tette lehetővé.

2008-ban az Európai Bizottság már benyújtotta javaslatát a dublini és a kapcsolódó menekültjogi rendeletek reformjára vonatkozóan. 2012-ben azonban újra középpontba került a javaslat és kisebb átdolgozásokkal júniusban jutott kompromisszumra az Európai Parlament és a Tanács. A szakirodalom és a menekültek jogaiért kiálló nemzetközi szervezetek azonban éles kritikákkal illették a reformok bátortalanságát és alapvető intézményi változtatásokat sürgetnek. Ezek a hangok az Unión belül is megszólaltak. Az EP Állampolgári Jogi, Bel-és Igazságügyi Bizottsága jelentésében fokozottabb szolidaritást és a dublini rendszer mellett egy közös eljárást javasol a menedékkérelmek megvizsgálására.

A Közös Európai Menekültügyi Rendszer kiteljesítésének keretein belül soha nem látott alkalom nyílta a dublini rendszerről folytatott uniós viták újrakezdésére, az erre irányuló akarat azonban egyelőre úgy tűnik, hiányzik.

GULYÁS NÓRA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Blutman László

egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Dr. Váradi Szilvia

egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK

A Lisszaboni Szerződés hatása a nemzeti parlamentek szubszidiaritásvizsgálataira

A Lisszaboni Szerződés hatása a nemzeti parlamentek szubszidiaritásvizsgálataira

„... amit az egyes egyének saját erejükből és képességeik révén meg tudnak valósítani, azt a hatáskörükből kivenni és a közösségre bízni tilos.” (Quadragesimo anno kezdetű pápai enciklika)

A dolgozat témájának kiválasztásakor az a tény játszotta az elsődleges szerepet, hogy a Lisszaboni Szerződés 2009-es hatályba lépése óta a nemzeti parlamenteknek az európai jogalkotásban vállalt szerepe jelentősen megnőtt, vagyis egy igen jelentős eszköz került a tagállami törvényhozó szervek kezébe. Ezáltal azok az álláspontok, melyek korábban erőteljes demokráciadeficitet láttak megvalósulni az Európai Unióban, mostanra jóformán elcsendesedtek.

Dolgozatom első szerkezeti egységében ennek a folyamatnak a fontosabb állomásaira, releváns mérföldköveire helyeztem a hangsúlyt, kiindulási pontként a szubszidiaritás és arányosság elvének megjelenését tűzve ki. Lépésről lépésre haladva igyekeztem bemutatni annak az eljárásnak a fejlődését, mely végül az ún. early warning mechanism-ban teljesedett ki, és amely jelenleg is teljesíti a Lisszaboni Szerződésben lefektetett szigorú, az Európai Unió kezét erősen megkötő elveket. Ezen túlmenően az elméleti fejezetben a szubszidiaritásvizsgálatok gördülékenyebbé, gyakorlatiasabbá tételét elősegítő rendszerek (COSAC, IPEX) is bemutatásra kerültek.

A pályamunka második szerkezeti egysége a szubszidiaritásvizsgálat gyakorlati oldalára fókuszál, így a már elméletben felvázolt eljárás menetét egy már lezárult tanácsi rendelet (COM/2012/0130) hatáskörvizsgálatának részletes elemzésén keresztül világítja meg. Ebben a fellelhető tagállami véleményektől a megjelent szakcikkeken át a végső jelentésig minden citátum a szubszidiaritás elvének hangsúlyosságát erősíti, továbbá azt, hogy a Lisszaboni Szerződés által bevezetett módosításnak köszönhetően a nemzeti parlamentek nagy lépést tettek az európai uniós jogalkotás felett gyakorolt felügyelet tekintetében.

Dolgozatom elkészítésekor fontosnak tartottam, hogy a kutatásaim során feltárt eredményekből kiindulva de lege ferenda javaslatot is megfogalmazzak, így szolgálva megoldási javaslattal a szubszidiaritásvizsgálatok azon pontjai tekintetében, ahol az eljárás megbicsaklik, mint amilyen a nemzeti parlamentek kezébe adott kettős szankciós lehetőség.

HEGYI NOÉMI

jog

BA, 8. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Jogi Kar

*Konzulens:
drd. Kokoly Zsolt
adjunktus, EMTE TMK*

A szolgáltatási irányelv – Dilemma a kölcsönös elismerés és származási ország elve között

2006-ban, hosszas viták után elfogadásra került egy általános jellegű irányelv a szolgáltatásokra vonatkozóan az Európai Unió belső piacának keretén belül.

A Szolgáltatási Irányelv jelentős másodlagos jogi norma, hiszen a tagállamok nemzeti össztermékének meghatározó része a szolgáltatásokból származik, így az ezek szabad áramlására vonatkozó általános feltételek rögzítése önmagában is nagy jelentőséggel bír, de ugyanakkor az Irányelv sok szektorális jellegű szolgáltatói, illetve fogyasztói érdek találkozási pontját is jelenti.

De valójában milyen jelentőséggel bír az Irányelv a szolgáltatások szabad áramlása szempontjából?

Pusztán összefoglalta ezen a téren a Bíróság ítéleteiben foglaltakat, vagy esetleg újat is hozott?

A kutatás eredményeként megállapítható, hogy az Irányelv nem jelent mérföldkövet a szolgáltatások szabad áramlásának biztosítása terén, hiszen tulajdonképpen az Európai Unió Működéséről szóló Szerződésben a szolgáltatások szabad áramlására vonatkozó előírásokon, és ezek alapján a Bíróság ítéletei által megállapított elveken alapszik. Az irányelv a szolgáltatások szabad áramlását tekintve fejlődésnek tekinthető a jogharmonizáció szempontjából, hiszen összefoglalta, kodifikálta a Bíróság erre vonatkozó joggyakorlatát.

A szolgáltatási irányelv fő megvalósítása az adminisztratív tehermentesítés és együttműködés elősegítése, a szolgáltatások szabad áramlását gátló tényezők felszámolása érdekében.

Az Irányelv jelentős másodlagos jogi norma, hiszen a tagállami előírások jogközelítése által elősegíti a belső piac hatékony működését.

Jelentősnek tekinthető megvalósítása, hogy lehetővé teszi a más tagállamban letelepedett szolgáltatók számára határokon átnyúló szolgáltatások nyújtását, anélkül, hogy a szolgáltatót arra köteleznék, hogy telephellyel rendelkezzen abban a tagállamban, ahol a szolgáltatását nyújtja.

Összefoglalva, az Irányelv jelentősége főként az államok közötti kölcsönös segítségnyújtás, információcsere hatékonnyá tételében merül ki.

FÜLÖP NIKOLETT

jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Osztoivits András

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

Az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletek időbeli hatályának egyes kérdései

A tagállamok bíróságai részét képezik egy kialakulóban lévő európai igazságszolgáltatási rendszernek, mivel az uniós jogszabályok itt is alkalmazásra kerülnek, ezért fontos biztosítani és teljesíteni az egységes alkalmazás és értelmezés követelményét.

Túlzás nélkül kijelenthetjük, hogy az Európai Unió jelenlegi jogvédelmi rendszerében az előzetes döntéshozatali eljárásnak kiemelt szerep jut. A Közösségek alapításától kezdve a mai napig, ez az egyetlen olyan eljárás, amelynek keretei között a tagállami bíróságok segítséget kérhetnek és kaphatnak az Európai Unió Bíróságától (továbbiakban: EUB). Tény az is, hogy a luxemburgi Bíróság éppen ezen eljárás keretei között hozta meg az uniós jogrend egészére kiható legfontosabb ítéleteit.

Viszonylag kevésbé ismert és kutatott az előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott ítéletek időbeli hatálya. Az alapp probléma a következőképpen foglalható össze: amennyiben az EUB egy már évekkel korábban hatályban lévő uniós jogszabály helyes értelmét tárja fel, akkor -erre való hivatkozással- megnyílik a jogalanyoknak a lehetősége arra, hogy az ő nemzeti bíróságaik, hatóságaik által korábban már jogerősen eldöntött jogvitákat újra vitássá tehessek.

Ehhez képest némileg egyértelműbb gyakorlatot találunk arra nézve, ha az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának keretei között másodlagos uniós jogszabály érvényességét vizsgálja. Egyes irodalmi álláspontokkal szemben meggyőződésem, hogy éppen az EUB vonatkozó ítéletei alapján még az ilyen határozatainak sincs erga omnes hatálya. Ezen ítéletek időbeli hatályát azonban az EUB is többféleképpen kezeli.

Dolgozatomban arra tettem kísérletet, hogy feltárjam az előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott határozatok időbeli hatályával kapcsolatos elméleti és gyakorlati problémákat. Ennek érdekében - e jogintézmény rövid általános bemutatását követően - különbséget tettem az uniós jogszabályt értelmező, illetve az uniós jogszabály érvénytelenségét kimondó ítéletek között.

Gyakorlati jelentősége óriási ennek a kérdésnek, mivel a jogalanyok számára egyáltalán nem mindegy az ilyen ítéletek hatálya. Amennyiben ugyanis azok visszaható hatállyal érvényesülhetnek,

a jogalanyok újra vitássá tehetik már jogerössé vált, lezárt jogvitáikat nemzeti bíróságaik, hatóságaik előtt.

SZABÓ FRUZSINA MARIANN

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Bartha Ildikó

egyetemi adjunktus, DE ÁJK

Dr. Szabó Zsuzsanna

egyetemi tanársegéd, DE ÁJK

Az Európai Külügyi Szolgálat szerepe - út a szorosabb európai integráció felé?

Dolgozatomban az Európai Külügyi Szolgálatnak (EKSZ) az európai integráció fejlődésére gyakorolt hatását kívánom megvizsgálni. Először a történelmi és intézményi előzményeket, és az EK (EU) külkapcsolati intézményrendszerének fejlődését mutatom be. Ezt követően bővebben kitérek arra, hogy milyen tényezők vezettek a főképviselő intézményének, illetve az őt segítő Európai Külügyi Szolgálat megalakulásához.

Az EKSZ szerepét elsősorban abból a szempontból elemzem és értékelem, hogy – működését, hatásköreit tekintve – mennyiben erősítheti ezen intézmény megteremtése egy szorosabb európai integráció megvalósulását. E kérdést elsősorban a többi – az Unió külső tevékenységeinek kivitelezésében meghatározó szerepet játszó – uniós szervvel, illetve intézménnyel való együttműködés, feladat-, és hatáskörmegosztás relációjában kívánom megvizsgálni.

Ez utóbbiak közül is különösképpen a főképviselői tisztséggel szükséges foglalkozni, így részletes bemutatásra kerül Catherine Ashton eddigi munkája is. Meggyőződésem, hogy az Európai Unió jövőbeni sikere múlik a főképviselő azon képességén, hogy teljesíteni tudja a globalizálódó világ kihívásait, melyben az egyes európai országok súlya fokozatosan csökken és további csökkenés várható, ahogy olyan országok, mint Kína, India és Brazília gazdasági és politikai súlyra tesznek szert. Az európai országok egyetlen reménye arra, hogy megtartsák globális befolyásukat, ha együtt cselekszenek az EU-ban. Ezen „külső egység” megteremtésében az Európai Külügyi Szolgálat és Catherine Ashton szerepe kulcsfontosságú.

Az elmúlt 2 év munkája bebizonyította, hogy az EKSZ méltó lehet a szorosabb integrációt elősegítő intézmény címére. A dolgozatban lefolytatott vizsgálódásaim alapján a véleményem az, hogy az EKSZ hatékonyan járulhat hozzá az Unió külső tevékenységeinek sikerességéhez. Ugyanakkor csak félig van igaza azoknak, akik az Unió „szupranacionálisabbá” tételének eszközét látják az EKSZ-ben. Azért gondolom így, mert az EKSZ létrejöttével az EU külpolitikájának külső dimenziója egységesebbnek tűnik harmadik országok szemében, s mindez megkönnyíti a fokozódó külpolitikai nehézségek megoldását. Azonban, az EKSZ működésének belső dimenziója cáfolja a szupranacionális fejlődés melletti érveket hangoztatókat. A belső struktúra, motor, amely hajtja az EKSZ-t éppúgy áll tagállamok küldötteiből, mint az uniós intézmények képviselőiből. Ebből következően az is bekövetkezhet, hogy az EKSZ-t maguk a tagállamok formálják majd saját képükre és nem pedig fordítva. Tehát az EKSZ ténylegesen akkor lesz az európai integrációt elősegítő, azt mélyítő eszköze az EU-nak, ha azt maguk a tagállamok engedik. Ennek az integrációnak a kulcsa a tagállamok részéről az elköteleződési képesség egy magasabb szintű együttműködés megteremtésének irányába. Véleményem szerint azzal, hogy az EKSZ létrejött, a tagországok azt már mindenképpen bebizonyították, hogy készek az elköteleződésre.

KISS LILLA NÓRA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
dr. Rác Rita
tanársegéd, ME ÁJK*

Az Európai Unió csatlakozása az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez, különös tekintettel az Európai Unió Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bírósága hatásköri kérdéseire

REZÜMÉ

Az Európai Unió csatlakozása az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez, különös tekintettel az Európai Unió Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bírósága hatásköri kérdéseire

The Accession of the European Union to the European Convention on Human Rights having special regard to the jurisdictional issues between the Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights

A dolgozatom témája az Európai Unió csatlakozása az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez, amelynek középpontjában a csatlakozással kapcsolatban felmerült problémák és kérdések elemzése áll.

A csatlakozás által felvetett problémák többsége az Európai Unió Bírósága, valamint a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága hatáskörének viszonyából adódnak. Dolgozatom központi kérdése a hatáskörök megosztása a bíróságok között. Ennek pontosabb megvilágítása érdekében vizsgáltam az EJEE-hez való csatlakozás jogalapját, a csatlakozási tárgyalások menetét és jelenlegi állását. A kutatás megalapozásaként fontosnak tartottam a történeti előzmények áttekintését, különös tekintettel az Európai Bíróság által az Európai Közösségeknek az EJEE-hez való csatlakozása tárgyában adott véleményét és az ezen előzményekből levonható tanulságok értékelését is munkám során.

A csatlakozással foglalkozó számos magyar és idegen nyelvű szakirodalom segítségével dolgozatomban az egyes – sokszor ellentétes - véleményeket és érveket is ütköztettem és ezek alapján kialakult álláspontomat is megfogalmaztam. A kutatási téma feldolgozása során felhasználtam az uniós intézmények és az Európa Tanács által kiadott hivatalos dokumentumokat, valamint kifejezetten az Európai Unió Bírósága és a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága által a csatlakozás tárgyában kidolgozott dokumentumokat is. Dolgozatom legfontosabb vonulata az EJEE-hez való csatlakozás jogi és gyakorlati következményeinek vizsgálata: a csatlakozással megszűnő és keletkező problémák összevetése.

GÖMBÖS CSILLA

Európai és nemzetközi igazgatás
MSc, 3. félév

Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Horváthy Balázs
egyetemi docens, SZE ÁJK*

Egység az átláthatatlanságban?

Az Európai Unió a nemzetközi színtér kulcsfontosságú szereplőjeként csak hatékony, aktív globális aktorként, és egyben hiteles nemzetközi szerepvállalással képes megküzdeni a különböző globális szintű kihívásokkal, roblémákkal. Ennek tudatában a Lisszaboni Szerződés számos olyan reformot vezetett be az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikájának területén, melyek lehetővé teszik az EU egységesebb és hatékonyabb fellépését a nemzetközi porondon. Ezen alapfeltevésből kiindulva kiemelkedő jelentőségű az Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselő tisztségének bevezetése, illetve a főképviselő köré kiépülő új apparátus: az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) létrehozása.

Így a dolgozat e reformok átfogó, részletes vizsgálatán keresztül, arra keresi a választ, hogy az Európai Unió valóban képes-e egy egységesebb és hatékonyabb globális szintű fellépésre, illetve egy koherensebb uniós külpolitika kialakítására, megerősítve ezáltal az EU világban betöltött politikai súlyát

A koherens uniós külpolitika irányába mutató egyéb reformok ismertetése során nagy hangsúly kerül a külügyi és biztonságpolitikai főképviselő tisztség elemzésére: a főképviselőnek köszönhetően miként csökken az EU fragmentált nemzetközi megjelenése, milyen kapcsolata van a főképviselőnek az EU intézményeivel, s hány „kalapot” hord.

Ezt követően a főképviselő személye köré kiépülő új diplomáciai szolgálat mélyebb vizsgálatára kerül sor. A tanulmány nagy hangsúlyt fektet az EKSZ kialakulását övező hatalmi harcra az EU intézményei között. Tekintettel e szervezet sui generis jellegére, a dolgozat során kiemelt figyelem illeti az EU intézményi struktúrájában betöltött szerepét, felépítését, a demokratikus elszámoltathatóság problematikáját. Bár a tanulmány egészét áthatja a közös kül- és biztonságpolitikai tevékenységek ellátása kapcsán felmerülő kompetenciaütközések, mégis elmondható, hogy a Lisszaboni Szerződés által létrehozott új intézményi és jogi keretek olyan lehetőséget jelentenek az EU külpolitikájában, melyek maradéktalan kiaknázásával lehetőség nyílik az EU koherens külpolitikájának megvalósítására, illetve hatékonyabb és hitelesebb fellépésére a nemzetközi porondon.

Kutatómunkám eredményeit a megszokottól eltérően nem konklúzió formájában kívánom összegezni. Alapul véve a főképviselő pozitív értékelését az EKSZ eddigi tevékenységéről, a szervezet még hatékonyabb működését előmozdító javaslatokkal, jövőbe mutató gondolatokkal kívánom zárni a dolgozatomat.

FEKETE JÚLIA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
dr. Mohay Ágoston
adjunktus, PTE ÁJK*

Európai jogvédelem új utakon. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának reformja és az Európai Unió csatlakozása az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez

Dolgozatomban az emberi jogokat érintő általános, univerzális bevezető, rövid nemzetközi kitekintés után az alapjogvédelem európai dimenzióira koncentrálok. Először is külön kitérek az Emberi Jogok Európai Egyezménye, ehhez szervesen kapcsolódóan pedig az Emberi Jogok Európai Bíróságának keretein belül megvalósuló eljárásokra, és ismertetem a legutóbbi változásokat, reformelképzeléseket. Ezután az Európai Unió által kínált fontosabb alapjogi lehetőségeket veszem számba.

Ezt követően a két intézmény közötti kapcsolatokat mutatom be, a már a múltban felmerült kérdések, bírói döntések segítségével. Ismertetem az Európai Uniónak az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez történő csatlakozásának szükségességét, az ezen csatlakozási eljárásra vonatkozó szabályozást, és az eddig megtett lépéseket. Igyekszem feltárni az ezzel kapcsolatban felmerült intézményi, anyagi jogi, és eljárásjogi kérdéseket, és az ezen kérdésekre a szerződéstervezetből kiolvasható, kikövetkeztethető válaszokat.

Zárásképpen a még hátralevő szükséges lépéseket mutatom be röviden, és a várható következményekről igyekszem a konklúziót leszűrni.

SZILI-KIS ÁDÁM

jogász

Osztatlan, 9. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Sulyok Gábor

egyetemi docens, SZE ÁJK

Dr. Knapp László

egyetemi tanársegéd, SZE ÁJK

Közösség a békéért – Avagy az Európai Unió békefenntartó tevékenysége

A béke megteremtésének gondolata hívta életre a nemzetközi közösség eszközt a válságok kezelésére, ami nem más, mint a békefenntartás. Amikor ezt a fogalmat használjuk, az Egyesült Nemzetek Szervezete jut eszünkbe, mely globális szinten igyekszik megteremteni és biztosítani a nemzetközi békét. A békefenntartó műveletek költségessége, és a politikai nyomásgyakorlás azonban új irányt adnak a válságkezelésnek, melyben felértékelődik a regionális nemzetközi szervezetek szerepe.

Az Európai Unió, mint gazdaságilag jelentős erőt képviselő regionális nemzetközi szervezet, a nemzetközi politika színterére is betört, melynek háttérében a közös kül- és biztonságpolitika megteremtése áll. A 90-es évektől kezdődően indult meg az a folyamat, melynek során kialakításra került a közös fellépés jogi környezete és infrastrukturális háttere. A közösségi kül- és biztonságpolitika fejlődéstörténetében jelentős szerepet töltött be a petersbergi feladatok meghatározása. A válságkezelés ezen a ponton vált az alapul fekvő Uniós szakpolitika részévé.

Az Unió ma már kiemelt szerepet tölt be a nemzetközi béke és biztonság fenntartásában. Az európai integráció folyamata átértelmezi a világpolitika jelenlegi rendszerét. Ugyanis minden jel arra mutat, hogy az Unió ezen a területen akarja elérni, hogy gazdasági potenciáljának megfelelő világpolitikai státusba kerüljön. Az Unió békefenntartó műveletei e célnak alárendelten valósulnak meg, de nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt sem, hogy ennek következtében az EU képessé vált egységesen fellépni. Ennek eredménye, hogy jelenleg a világ békéjének egyik letéteményese az Unió. A finanszírozástól a tervezésen át a végrehajtásig követhetőek végig az EU által indított és támogatott békefenntartó műveletek.

A kialakult rendszer azonban még olyan hiányosságokban szenved, melyek feloldása a nemzetközi béke és biztonság érdekében jelentős feladat. A nemzetközi közösség kooperációjának gondolatát és jogi környezetének kialakítását már megkezdte az Unió. A kérdés csak az, hogy az EU aktív kül- és biztonságpolitikája mikor feszíti szét a békefenntartó műveletek keretét, vagyis mikor kívánja érvényesíteni státusát a nemzetközi politikában.

BOKROS ATTILA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Lattmann Tamás

tanársegéd, ELTE ÁJK

Strasbourg vs. Brüsszel. Az európai parlamenti működési helyek jelentőségének történeti változása

„Felhívom [Európát] a nemzetállamok demokratikus föderációjára” – hangzott José Manuel Barroso beszédében. Egy föderális európai állam kialakítása viszont mindaddig lehetetlen, ameddig az Európai Uniót olyan tényezők gyengítik, mint amilyen az Európai Parlament székhelye körüli probléma.

Annak ellenére, hogy az Európai Parlament a világ egyik leghatalmasabb jogalkotó testülete, nem rendelkezik azzal a joggal, hogy meghatározhassa saját székhelyét. Az Európai Parlament három működési hellyel rendelkezik, ezek: Strasbourg, Brüsszel és Luxembourg. De miért kell három székhely egy intézmény működéséhez? Nem lenne hatékonyabb egy helyszínre koncentrálni a parlamenti működést? Hogyan alakulhatott ki egyáltalán a jelenlegi hármas székhelyű struktúra, és hogyan változott az idők folyamán a székhelyek jelentősége, Parlamenten belül betöltött szerepe? Milyen álláspontok vannak az „utazó cirkusz” megszüntetésére? Melyik lenne a legmegfelelőbb egyetlen hivatalos székhely? A teljesség igényét ki nem merítően ezekre a kérdésekre keresi a választ dolgozatomban, bemutatva a hármas székhelyű intézményi struktúra mögött meghúzódó történelmi és jogi okokat, valamint politikai érdekeket.

A többes székhely kialakulása történelmi okokra vezethető vissza, míg a helyzet jelenlegi változatlansága politikai tényezőkön nyugszik. A kialakulási körülmények bemutatása után a dolgozat kitér a működési helyek jelentőségének történeti változására, a három székhely korszakonként változó súlyára, melynek alakításában az egyik legmeghatározóbb szereplő az Európai Bíróság, melynek vonatkozó határozatai jogszabályi deklarációra is kerültek.

Az Európai Parlament jelenleg az Európai Unió egyetlen közvetlenül választott testülete, és mint ilyen mára az uniós döntéshozatal megkerülhetetlen szereplőjévé nőtte ki magát. Mint jogalkotó szerv sok hasonlóságot mutat a nemzeti törvényhozásokkal, mégis számos területen eltérések tapasztalhatóak: ilyen többek között az, hogy az Európai Parlament nem rendelkezhet szabadon saját székhelyéről.

Jelenleg a fennálló helyzetet kritizálva két tábor formálódott, kik több esetben tudományosan alátámasztott érveket is felsorakoztatnak saját álláspontjuk igazolására. Ezen kritikák és érvek ellenére a helyzet megoldása továbbra is várat magára. A dolgozat egyik következtetése, hogy a helyzet végleges rendezése csak, az Európai Unióra eddig oly jellemző, óvatos lépésekkel, kisebb kompromisszumokkal vagy egy alulról szerveződő európai polgári kezdeményezéssel lenne elérhető.

HEGEDŰS LAURA

jogász

Osztatlan, 3. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Lapsánszky András
egyetemi docens, tanszékvezető, SZE ÁJK*

„A dolgozatban termék megjelenítés található!” – avagy a product placement szabályozásának egyes kérdései

Az utóbbi évtizedekben a média és a tömegkommunikáció jelentősége óhatatlanul megnőtt és az emberi élet egyik szerves, központi részévé nőtte ki magát. Tagadhatatlan, hogy jelentős befolyásoló erővel bír. Összefoglalva egy életstílust hirdet, mivel mindannyiunk nyakán ott a „láthatatlan póráz”, amely nagy teret enged ugyan, de kicsit mindig az általa megítélt helyes irányba húz.

Dolgozatom a reklámozással, azon belül is egy a magyarországi szabályozásba frissen implementált intézménnyel, a termék megjelenítéssel foglalkozik.

Míg a beágyazott reklám elsősorban főnként a filmek, sorozatok világában elképzelhető, manapság már egyáltalán nem meglepő, hogy zeneszámok klipjeiben, regényekben, számítógépes játékokban is tetten érhető. Az alternatív médiafogyasztási formák megjelenésével a reklámozók kénytelenek voltak új lehetőségeket keresni. A DVR (Digital Video Recorder) lehetővé teszi a műsorok felvételét és későbbi lejátszását, mely során a tradicionális reklámok áttekerhetőek, ezáltal pedig értéktelenné válnak, és a hirdetőik nem fordítanak felesleges összegeket az ilyen szpotokra.

Dolgozatom elején a termék elhelyezés történeti fejlődését mutatom be, majd a product placement típusainak ismertetése után térek át a jogi szabályozásra. Először az Egyesült Államok jogát ismertetem, hiszen ott már ősi intézménynek számít, onnan indult és terjedt el. A szabályozás és a körülötte forgó konfliktusok után az Európai Unió irányelveit részletezem, majd így kerül sor a hazai jogalkotásra, hiszen az új médiareform intézményesítette a termék megjelenítést 2010-ben. Kiemelem a társszabályozás jelentőségét is, melynek alkalmazását szintén az új szabályozás tette lehetővé.

Összegzésként megfogalmazom véleményemet, javaslataimat miszerint a társszabályozás ötlete rendkívül innovatív, és példamutató más országok számára is, mely a jövőben nagyobb önállóságot is kaphatna. Probléma azonban az alulinformáltság, a tájékoztatás hiánya főként a panaszbenyújtók körében, mely sürgős változtatást igényel. Végezetül elkülönítem a támogatástól és a burkolt reklámtól is a termék elhelyezést, mivel a határ nagyon vékony, és bár a műsorszolgáltatók nagyon óvatosak, a problémák többsége mégis ezen elválasztás nehézségén alapszik.

CSEH GERGELY

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
dr. Czékman Zsolt
egyetemi tanárságéd, ME ÁJK*

A közösségi portálok árnyoldalai

Az utóbbi évtizedben az adatvédelemmel kapcsolatos problémák száma jelentősen megnőtt. Ennek legfőbb oka az, hogy információs társadalom gyors fejlődésével nem fejlődtek párhuzamosan az adatok védelmére szolgáló tűzfalak, vírusirtók, különböző fajta biztonságtechnikai eszközök és jogszabályok. Célnak tekintem, hogy dolgozatom felhívja mindazon Internet használók figyelmét arra a tényre, hogy személyes adataik megvédését nem a jogszabályok és nem is a különböző közösségi oldalak biztonsági hálózatai biztosítják számukra, hanem csakis a saját döntésük arról, hogy milyen mértékben kívánják adataikat közzétenni az Internetezők nagy „családja” előtt.

Az adatvédelem a mostani információs társadalomban központi kérdés, s ennek ellenére az emberek tudása erről a témáról minimális. Pedig ha mindenki megfelelő módon tájékozódna a hackerok és adathalászok elleni védekezési módszerekről és meg is próbálná azokat megvalósítani, akkor valószínűsíthetően kevesebb adatlopással találkozónának a rendvédelmi szervek.

Az adatvédelem témáját nem csak a magyarországi jogi szabályozás szempontjából veszem górcső alá, hanem megpróbálom megkeresni az átfedéseket és az ellentéteket napjaink egyik legnagyobb közösségi oldalának szabályozási hátterével, a Facebookal. A Facebook adatvédelmi irányelveinek számos olyan hiányossága van, amik a hazai jogszabályoknak sem felelnek meg, ezek tehát könnyen utat engednek az adathalászok mesterkedéseinek. Ez azért is különösen érdekes, mivel a 29-es számú Adatvédelmi Munkacsoport véleményében kiemelte az uniós irányelv hatályát az ismertségi hálózatok esetében, még ha az unión kívülre esik is a székhelyük. Ilyenek hibák például, a magyar vagy az amerikai jogalkalmazás lehetősége, az adatbiztonság megfelelő szintjének kérdése, vagy a hozzájárulás formájának jogalapja. Amennyiben a Facebook háttérszervezete megpróbálna idomulni a magyar jogszabályokhoz, véleményem szerint több ember bizonytalanságát eloszlatnák az oldal biztonság technikai hiányosságai fölött és többen regisztrálnának az oldalon.

Következtetésként levonható, hogy a közösségi oldal adatvédelmi problémái nem feltétlenül csak az adott országok jogszabályainak be nem tartásából erednek. Sok hiányosság az európai irányelv tagállamonkénti különböző implementációjából adódik. Ennek kiküszöbölését fogja segíteni az európai adatvédelmi rendelet esetleges elfogadása.

IVANICS DORINA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Blazovichné Dr. Gellén Klára
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

A termék megjelenítés

Az általam választott téma a termék megjelenítés szabályozása és alkalmazása. A téma választásában szerepet játszott, hogy a termék megjelenítés kérdésköre véleményem szerint a közeljövőben gazdaságilag egyre nagyobb szerephez jut és ezért jogi szabályozása is egyre nagyobb jelentőséggel bír. Ebből kifolyólag érdemes az adott terület történetét és a jogi szabályozását is megvizsgálni nemzeti és nemzetközi szinten is. A téma mélyebb vizsgálatát alapvetően az általam kiválasztott államok jogforrásainak és szakirodalmainak elemzésével végeztem el. A dolgozatomban külön fejezetben tárgyalom a magyar szabályozást, a francia szabályozást és az amerikai szabályozást is. A magyar és a francia vizsgálat során párhuzamot vonok az Európai Unió Audiovizuális Médiaszolgáltatásokról szóló irányelv szabályrendszere és a tagállami szabályozások között, elemzésre kerül, hogy a két tagállam milyen módon építette bele a joganyagába az adott irányelvet. Ezen túl az Egyesült Államok joganyagának vizsgálata két okból bír nagy jelentőséggel a témában. Az egyik az, hogy a kereskedelmi közlemény ezen fajtájának történeti gyökerei az Egyesült Államokba vezetnek vissza, a másik pedig, hogy érdemes egy olyan szabályozást is megvizsgálni, amelyre az AVMS Irányelv nincs hatással. A három különböző szabályozás összehasonlításából lehetséges többfajta konklúzió levonása is. Ezek vizsgálatát követően javaslatot teszek arra, hogy melyek azok a szabályozási sajátosságok az egyes általam vizsgált államokban, amelyet esetlegesen a magyar szabályozásnak érdemes lenne átvennie. A joganyagok vizsgálatát követően a dolgozatomban kitérek a termék megjelenítés gyakorlatban történő alkalmazására is és a Médiatanács által készített több elemzést alapul véve bemutatom, hogy az új Médiatörvény hatálybalépésétől az egyes kereskedelmi csatornák, hogyan éltek a termék megjelenítés alkalmazásával, mennyire tekinthető megfelelőnek a szabályozás gyakorlati szempontból, valamint, hogy milyen esetleges jogsértések és szankciók születtek az elmúlt két év folyamán.

MEKLER KINGA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Udvari Sándor

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

Az emberi méltóság a médiában, különös tekintettel az ORTT és a Médiatanács gyakorlatára

Dolgozatom három alapjog a véleményszabadság, a sajtószabadság és az emberi méltóság történeti és elméleti megközelítéseiből táplálkozva az emberi méltóság média területét érintő kérdéseivel foglalkozik. A három alapjog közös vonása, hogy a demokrácia esszenciális feltételei, azonban az is kétségtelen, hogy a szóban forgó jogok nem abszolút érvényűek, s korlátozásukra legtöbbször pont a demokratikus értékek védelme érdekében van szükség.

A véleményszabadságból kiváló és ebből viszonylagosan önállóvá váló jog, a sajtószabadság korlátait tárom fel, ezen belül is azokat az eseteket vizsgálom, ahol az emberi méltóság olyan mértékben sérül, hogy ez a vele szemben álló alapjog meghátrálását eredményezi. Az elképzelésem, hogy a sajtószabadság korlátait meglehetősen nehéz feltárni, a dolgozat során többször bebizonyosodott.

Az emberi méltóság sérelme a médiában hétköznapi jelenség, orvoslására két mód létezik. Az egyik a közösségi érdekeket előtérbe helyező médiahatósági eljárás, egyéni érdekvédelmi eszközként pedig a bírói út ismert. A felhasznált jogesetek csoportosításával kirajzolódik egy rendszer, amely mentén könnyebben elhatárolható egymástól az egyéni jogérvényesítés és az intézményes jogvédelem, viszont ezzel sem áll elő egyértelműen átlátható joggyakorlat. Egyrészt ennek okát abban véltem felfedezni, hogy a médiaszabályozó hatóság döntései között találunk jó pár példát arra, amikor a testület egyéni jogsérelemre alapozta eljárását. Másrészt, hogyha ettől a tényről el is tekintünk, a dolgozatban felvázolt csoportosítással sem merül ki az emberi méltóság sérelmének mindenegyes lehetősége. Így a jogalkalmazó az egyedi esetek alapos vizsgálatával juthat csak arra a következtetésre, hogy az emberi méltóság védelmét a sajtószabadság fölé emeli.

HEGEDÜS ANDREA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szőke Gergely László

tudományos segédmunkatárs, PTE ÁJK

Az érintettek jogai az Európai Unióban

A dolgozat célja, hogy felvázolja az Európai Bizottság legújabb adatvédelmi reformjának az érintettekre gyakorolt hatását. A globalizációnak és a technológia gyors fejlődésének köszönhető, hogy az adatvédelem egyre inkább előtérbe kerül a mindennapokban. Az Internet térnyerésével például a mindennapi élet részévé vált a közösségi portálokön történő információ-megosztás, ezen kívül átalakult a személyes adatok gyűjtésének, hozzáférhetőségének, felhasználásának és továbbításának módja is. Ahhoz, hogy az érintettek tényleges ellenőrzést gyakorolhassanak adataik felett, az egész Unióra kiterjedő, korszerű és következetes szabályokra van szükség. A személyek alapvető jogainak tiszteletben tartása megköveteli az egységes és világos adatvédelmi szabályok alkalmazását és harmonizációját az Európai Unióban. Fontos megvizsgálni, hogy az új jogi keret (a Bizottság által javasolt általános adatvédelmi rendelet) milyen módon képes saját adataik ellenőrzését biztosítani az állampolgárok számára. A dolgozat a rendelet hatásaira, az érintettek jogaira és az adatkezelők kötelezettségeire összpontosít.

Jelentős változás a korábbi szabályozáshoz képest a jogforrási forma, a rendelet, amely átültetés nélkül is teljes egészében kötelező, közvetlenül alkalmazandó és közvetlenül hatályos valamennyi tagállamban. Az adatvédelem alapelveinek lefektetésével és a korábbi szabályozás bővítésével együtt ezért egységesebb szabályozást biztosít az érintettek számára az új javaslat. Az 1995-ös uniós adatvédelmi szabályokhoz képest kulcsfontosságú változások magukban foglalják az adatkezelés átláthatóságának növelését, az adatkezelő tájékoztatási kötelezettségeinek szigorodását az érintettek felé, az érintettek adatok hordozhatóságához való jogát, a hozzájárulás szabályainak szigorodását. Az újításként megjelenő „személyes adatok tárolásának megszüntetése” az érintetteknek különösen azt a jogot biztosítja, hogy személyes adataikat töröljék, és ne kezeljék akkor, ha az adatok megőrzésére jogalap már nem áll fenn. Ezen új szabályt a „felejtéshez való jogként” említik a források, amellyel kapcsolatban sok eltérő álláspont alakult ki, így a dolgozatban nagyobb hangsúlyt fektettem e szabály értékelésére. Ezek és a további változások is a magánélet védelmének erősítését szolgálják, és lendületet adnak az európai digitális gazdaság fejlődésének. Érdemes áttekinteni, hogy a fent említett messze nyúló változásoknak milyen hatása lehet EU-szerte.

FAJTA RITA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Deres Petronella

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

"Az leszel amit nézel" - erőszak a médiában

Dolgozatom témájaként az erőszakos bűnözés, és a média kapcsolatát választottam. Ez a téma egyre rohanó, médiaközpontú világunkban óriási aktualitással bír. Foglalkoznak vele neves tudósok, pszichológusok, érintett benne a pedagógia, a társadalomtudományok és megjelenik az irodalomban is. Felmerül a kérdés, hogy miért kap ekkora hangsúlyt manapság egy olyan kérdéskör, amely ellentmondások tömkelegét vonultatja fel. Miért érzi úgy a társadalom, hogy az erőszak és a média egymással szorosan összefügg, és elválaszthatatlan egységbe forr? Valóban van kapcsolat a média és az erőszak között? Ez mennyiben bizonyítható, és mennyiben cáfolható? Miért van az, hogy egyes tudósok szerint a médiumok romboló hatással bírnak a viselkedésre, míg mások szerint az így közvetített agresszió segít feloldódni? Képesek a médiumok úgy befolyásolni az embert, hogy az erőszakot váltson ki? Egyáltalán mi az erőszakos média? Még inkább a gyökerekhez leásva mi maga az erőszak?

Ilyen, és ehhez hasonló kérdések merültek föl bennem, mikor nekikezdtém kutatásomnak. Aztán, egyre inkább elkezdett az is foglalkoztatni, hogy a gyermekek, a fiatalok hogyan élik meg azokat az erőszakos jeleneteket, esetenként borzalmakat, amelyeket a tv képernyőjén látnak. Sajnos nem egyszer hallunk olyan történeteket, hogy kisgyerekek egy filmben látott jelenetsor miatt terrorizálják, majd végeznek társukkal, netán úgy gondolják, ők is rendelkeznek a szuperhősök erejével, majd kivetik magukat az ablakon azt feltételezve, hogy képesek repülni. Ezek az esetek rendkívül sokkolóak, az ember szinte képtelen feldolgozni, hogy valaki képes ilyen módon, mondjuk ki, a média áldozatává válni.

Mindezek miatt eredtem a nyomába elsőként annak, hogy mi az erőszak maga, mik a jellemzői, hogyan lesz valaki erőszakos elkövető, majd pedig később azt kezdtem vizsgálni, hogyan viszonyul egymáshoz a média és az erőszak, hogyan hat a mindennapjainkra az erőszakos média, ezt hogyan éljük meg, és miként befolyásol minket.

Végső célom az, hogy bebizonyítsam, az erőszakos média kizárása az életünkben ugyan lehetetlen, és véleményem szerint szükségtelen lépés is, hiszen egyfajta ismeretek igenis is szerezhetőek belőle, azonban kontrollálni kell azt, hogy kortól, és érettségtől függően ki, milyen mennyiségben, és hogyan kap belőle. Ha ezek a tényezők megvannak, akkor pedig úgy vélem, hogy kevésbé válhatunk a média „áldozatává”, és rálehetünk arra az útra, amely segít eligazodni a médiumok által uralt világban.

BÖRÖCZ ISTVÁN

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Polyák Gábor
egyetemi docens, PTE ÁJK*

Don't be evil – a Google adatvédelmi politikája az AdWords szolgáltatás tükrében

A társadalom jelentős része úgy tekint az adatvédelemre, mint egy feleslegre. Az adatkezelő cégek számviteli adminisztrációs kötelezettségként fogják fel, az emberek pedig egyáltalán nem foglalkoznak vele. Sokak szerint az adatvédelem csak a bűnözőket védi, miatta nem lehet kamerarendszereket telepíteni, illetve nem lehet a csaló munkavállalót lenyomozni.

A Google folyamatos és mindenre kiterjedő adatgyűjtő tevékenységet folytat a felhasználók többségének tudta nélkül. AdWords nevű reklámszolgáltatása a viselkedés alapú reklámozáson alapul, amelynek lényege, hogy a felhasználók internetezési szokásait vizsgálja, monitorizálja. Ennek során a meglátogatott oldalak, gyakran használt kulcsszavak, online létrehozott tartalmak kerülnek tanulmányozásra annak érdekében, hogy a kiértékelés eredményeként létrejöjjön egy egyedi profil, amelyhez könnyedén hozzá lehet rendelni a hozzá illő reklámokat.

A személyiségprofilok kialakításának egyszerűbbé tételében nagy szerepe van a Google 2012 márciusában megjelent legújabb adatvédelmi irányelvének, hiszen a korábbiakhoz képest legfontosabb újítása a több mint 60 termék specifikus adatvédelmi irányelv harmonizálása, általánosítása. Az irányelvek homogenizálása lehetővé tette a Google számára, hogy jogilag védetté tegye az adatvédelmi gyakorlatát.

Az Európai Bizottság 29-es számú adatvédelmi munkacsoportja felvette a kapcsolatot a Google-lal és felszólította, hogy tisztázza adatkezelői tevékenységét. A Google válasza több ponton is homályos, vagy tágan értelmezhető volt, ebből kifolyólag nem volt megállapítható pontosan, miként kezeli a felhasználók adatait.

Azok a felhasználók, akik adataik kétes kezelését el szeretnék kerülni, böngészőjükben beállíthatják az ún. Do Not Track funkciót, amely – nevéből is adódóan – letiltja a folyamatos monitoring tevékenységet. Ennek a lépésnek egyértelmű előnye a felhasználó adatainak védelme, gazdasági szempontból viszont inkább negatív hatást válthat ki, mert jelentősen lecsökken annak az esélye, hogy az internetező rákattintson a reklámokra. Ez komoly hátrányt okoz a Google-nek, aki bevételei jelentős részét reklámszolgáltatásából szerzi.

A Google elől ebből kifolyólag szinte lehetetlen elbújni, de a nagyobb problémát az internetezők okozzák, akiknek ez nem is áll szándékukban...

JAKUBECZ VIKTÓRIA

európai és nemzetközi igazgatás
MA, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Varga Zs. András
tanszékvezető, egyetemi tanár, PPKE JÁK*

Ez nem neked való! - Gyermekvédelem a képernyőn

A tömegkommunikációs eszközök piramisának csúcsán még vitathatatlanul a televízió áll. Ahogy a felnőttek, úgy a gyerekek is „rajongóivá” válhatnak, így a jövő generációjának életvitelére, gondolkodásmódjára nagy befolyást gyakorolhat. A sajtószabadság doktrínájából fakadóan a médiaszolgáltatók alakítják az irányvonalat, de ezt a Médiahatóság által szabta keretek között tehetik meg.

Tanulmányomban először a televízióval kapcsolatban kerestem érveket és ellenérveket, aszerint hogy miként hat a fiatalkorúakra. Ezt követően górcső alá vettem a jogszabályozási hátteret mind nemzetközi, mind uniós, mind hazai szinten. A magyar rendszer tekintetében vizsgálódásom kiterjedt a Médiahatóság által kibocsájtott ajánlás alapján a korhatár-besorolás rendszerére is, így a kategóriák és azok közötti különbségek részletesen ismertetésre kerültek, valamint az ennek megvalósításához szükséges technológiai oldalra is kitértem.

Mivel a televízióban nemcsak műsorszámokat sugároznak, így az erre vonatkozó szabályozások mellett a reklámjogi szabályozást is megvizsgáltam a gyermekvédelem tükrében.

A gyermekvédelem képernyőn való megjelenését veszélyezteti a Médiahatóság által felállított keretek túllépése, így a jogkövetkezmények típusait, azok érvényre juttatását, és új alapokra fektetett kiszabási rendszerét is ismertetem az anyagi jogi szankciókon keresztül. Végül pedig néhány a Médiatanács gyakorlatából kiragadott jogeset bemutatásával céloim volt ennek illusztrálása is.

Mindkét jogterülettel szemben szabályozási kritikákat, illetve hiányosságokat fogalmaztam meg, melyek javításra, vagy foltozásra szorulnak. Emellett a médiajog és reklámjog szabályozási szintje sincs egyensúlyban, így hatékony gyermekvédelem a képernyőn egyelőre nem valósul meg.

Kutatásom során arra a konklúzióra jutottam, hogy a megoldás három szereplői kör, a közigazgatás, a média, és a szülők összefogását igényli.

VOLENTICS NOÉMI

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Tóth András

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

Kiskorúak médiajogi védelme Magyarországon és az Európai Unióban

KISKORÚAK MÉDIAJOGI VÉDELME MAGYARORSZÁGON

ÉS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Dolgozatomban a médiában folyamatos aktualitást élvező kiskorúak védelmének kérdését kutattam hazánk mellett az Európai Unióban. Országhatárt átívelve vizsgáltam, hogy ki/kik nevezhetőek meg a feladat letéteményeseiként.

A vizsgált témában olyan kérdésekre kerestem a választ, mint például: miért az ún. minimumszabályozás mellett döntött az Európai Unió, vagy az újnak tekinthető magyar szabályozásban mennyiben indokolt a hatos piktogram megjelenése. A pályamunkában ugyan a jogi szempontok domináltak, de a teljesség érdekében mind a szociológiai, mind a történelmi vetületeket ismerttettem.

A tanulmány középpontjában a hatályos magyar és európai uniós rendszer elemezése helyezkedik el, amelyet különböző perspektívákból vizsgáltam. Ezt követően egy szervezet létrehozására tettem javaslatot, amely feladata egy még hatékonyabb protekciós szint elérése.

Végül záró gondolatként a dolgozat rávilágít arra, hogy a kiskorúak médiajogi védelme kiemelt társadalmi érdeknek minősül, amely végett az ehhez fűződő feladatok ellátása az állam mellett számos más szereplő kötelezettségeként realizálódik.

BODNÁR KATALIN

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szabó Sarolta

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Szavak határok nélkül? A személyhez fűződő jogok megsértésének nemzetközi magánjogi problémái, különös tekintettel az alkalmazandó jogra

Dolgozatom a tágabb értelemben vett nemzetközi magánjog felől vizsgálja és világítja meg a személyhez fűződő jogok, ezen belül a jó hírnév és a magánélethez való jog, valamint a véleménynyilvánítás és a sajtószabadság közötti éles feszültséget, az abból fakadó szabályozásbeli nehézségeket.

A munka elsőként a személyhez fűződő jogok megsértéséből eredő jogviták joghatósági kérdésének európai uniós szabályozásával foglalkozik, és az ennek alapján kialakult bírósági joggyakorlatot mutatja be. Amint az a dolgozathoz is kiderül, a joghatóság szabályai és annak uniós szintű esetjoga, még ha nehézségekkel megtűzdelve is, de már egy kiforrott helyzetet mutatnak. Az első rész végén a jogirodalmi nézetek és a legújabb európai uniós szintű jogalkotási kísérletek ismertetésén túl megfogalmazom saját, jövőbeli szabályozásra vonatkozó javaslatomat.

A pályamunka legterjedelmesebb része a határon átnyúló jogsértésekre alkalmazandó jog problémakörét feszegeti. Itt egy olyan kérdéssel foglalkozom, amely az európai uniós szabályozás hatályán kívül esik, vagyis jelenleg még nem megoldott, ami azt eredményezi, hogy az összes tagállam a saját kollíziós jogát alkalmazza a felmerült jogviták megoldására. A munka komparatív módszerrel tárja fel az Unió 27 tagállamában meglévő szabályozásbeli különbségeket és hasonlóságokat, ezután annak hátterét vizsgálja, hogy miért nem került sor európai uniós szintű szabályozásra e téren. Majd az uralkodó jogirodalmi álláspontok mellett, azoktól elkülönülten megfogalmazom saját véleményemet, egy az eddigi felvetésektől eltérő szabályozási koncepció megalkotásával, amelynek alapjául a román nemzetközi magánjogi szabályozás szolgált.

A dolgozat utolsó része a rágalmozási esetekben felmerülő forum shopping, azaz az ún. rágalmozás turizmus jelenségét elemzi, amely főként az Atlanti-óceán által elválasztott két common law ország, az Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok joggyakorlatában jelent gondokat, ami a két ország eltérő – a jó hírnév és a szólásszabadság védelmét érintő – anyagi jogi szabályozásából fakad. Az ezen problémával foglalkozó jogirodalmi álláspontok bemutatásával, az újabb jogalkotási kísérletek összefoglalásával és saját véleményem kifejtésével dolgozatomban megpróbáltam minél átfogóbban elemezni a fenti problémakört, mindemellett ugyanakkor megjegyezve, hogy valószínű, hogy nincs és nem is lehet tökéletes megoldás. Ezért inkább a jogalkotónak arra kell törekednie, hogy a legkevésbé igazságtalan megoldást találja meg.

MIKES LILI

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

ÁGOSTON FLÓRA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Zakar András

főiskolai tanár, SZTE ÁJK

Dr. Visontai-Szabó Katalin

Ph.D. hallgató, SZTE ÁJK

Adalékok a szegedi joghallgatók pályaképének vizsgálatához

TÓTH FRUZZSINA

jogász

Osztatlan, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Fleck Zoltán

egyetemi tanár, ELTE ÁJK

A Gyöngyöspata - modell

2011 márciusában szélsőséges politikai erők gyakorlatilag megszálltak egy Heves megyei települést és hetekig ellenőrzésük alá vonták azt. Úgy vélem, hogy ez a szélsőséges csoportok éles gyakorlata volt, amely mára szinte intézményesült gyakorlattá vált. Véleményem szerint a Gyöngyöspatát ellenőrzésük alá vonó szélsőjobboldali szervezetek tudatosan készültek erre, stratégiájuk volt, kimutatható előkészületeikben a fokozatosság is. Ezt támasztja alá az is, - bár ezzel nem foglalkozom ebben a dolgozatban, de a téma szempontjából jelentőséggel bír – hogy nem csak Gyöngyöspatán zajlottak le hasonló jelenségek. Később nagyon hasonló forgatókönyv alapján vonultak fel ugyanezek a szélsőséges szervezetek Hajdúhadházán, Devecseren, Cegléden. Mindez alátámasztja kiinduló hipotézisemet, hogy a gyöngyöspatai jelenségeknek önmagukon túlmutató jelentőségük van, az egyedi történésekben kimutatható egyfajta a modelljelleg.

Két aggasztó társadalmi folyamat találkozásának lehettünk tanúi Gyöngyöspatán. Az egyik, hogy a romák tömegei a társadalom legalsó decilisében, egy igencsak leszakadó társadalmi rétegben helyezkednek el tömegesen. Kitörni, igényeiket, jogaikat érvényesíteni képtelenek, nincsenek meg hozzá a szükséges fórumok. A másik, hogy a magyar társadalom 2006 óta folyamatosan radikalizálódik. A Jobbik Magyarországért Mozgalom, mint egyértelműen szélsőjobboldali politikai erő a harmadik legnépszerűbb párt ma Magyarországon, a „cigányozás” a közbeszéd részévé vált, valamint elterjedt az a megingathatatlan legenda is, hogy a jelenlegi helyzetet a romák kizárólag saját hibáiknak köszönhetik.

A következőkben arra keresem a választ, hogy mi vezethetett a gyöngyöspatai konfliktus kialakításához, milyen társadalmi-jogi környezetben indult el ez a folyamat, milyen érdekek mozgatták a szereplőket, miért nem sikerült megfelelő módon kezelni ezt a jelenséget.

SAS ANDREA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Paksy Máté

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

A törvényhozó mint az alkotmány öre? - Jeremy Waldron alkotmánybíráskodás-kritikája jogbölcséleti szempontból

Dolgozatomban azt vizsgálom meg, hogy vajon szükségszerű-e az alkotmánybíráóság intézményének jelenléte egy képviseleti demokráciában. Úgy tűnik, hogy a történelem e kérdésre igennel felelt, ez lett a jól bevált gyakorlat mind az angolszász, mind a kontinentális országokban.

Jeremy Waldron azonban az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának gyakorlatával kapcsolatosan fogalmazott meg éles kritikát és ezt kiterjesztette a többi angolszász ország gyakorlatára is. Waldron több érvet is felsorakoztat amellett, hogy a legfőbb taláros testület jelenléte miért nem szükséges egy képviseleti demokráciában. Ezek közül az egyik legfontosabb az, hogy az alkotmánybíráóság nem rendelkezik demokratikus legitimációval. Szerinte az sem bizonyítható, hogy az alkotmánybíráóság lenne az egyetlen intézmény, amely képes az alapvető emberi jogok védelmére. A legfőbb érv, ami az alkotmánybíráóság mellett elhangzik az, hogy a testület tagjai olyan morális gondolkodásra képesek, amely segítségével könnyedén képesek dönteni egy alapvető joggal kapcsolatos kérdésben. Waldron szerint azonban ez nem igaz. Ezért mondja Waldron, hogy helyettes intézményként a törvényhozó testületnek kell ellátni az alapvető jogok védelmét.

Waldron elmélete rendkívül vitatott a jogelméletben. Dolgozatomban ezeket a kritikákat is bemutatom.

S végül hangsúlyozom, hogy Waldron elmélete nem normatív jellegű, vagyis nem azt javasolja, hogy ne legyen alkotmánybíráskodás. Mindössze arra világít rá, hogy egy olyan alkotmányos berendezkedésben, ami magába foglalja a képviseleti törvényhozást valamint az alapvető jogok garanciális védelmét, nem szükséges velejárója az alkotmánybíráóság jelenléte. E dolgozat pedig pontosan erről szól, hogy rávilágítsunk arra, hogy miért érdemes megfontolni Waldron érveit.

KOVÁCS KRISZTIÁN

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Pokol Béla

egyetemi tanár, KRE ÁJK

Dr. Tóth J. Zoltán

egyetemi docens, KRE ÁJK

Az állam fogalma

Az állam fogalmának meghatározására irányuló tanulmány az államelmélet diszciplína körébe tartozó, általános állam-és jogbölcselet tantárgy tematikájához kapcsolódó dolgozat. A vizsgált terület elsősorban az államelmélet keretébe illeszkedik.

Kísérletet tettem az állam fogalmának meghatározására. Eltérő korokban keletkezett műveket idéztem, az eltérő eszmei és ideológiai háttérrel rendelkező művekben, igyekeztem az állam fogalmára vonatkozó definíciók szintetizálását elvégezni.

A dolgozat négy részre tagolódik.

Az első részben hét eltérő korban keletkezett államelméleti, majd 1949-et követően állam-és jogelméleti tárgyú munkából (Schelling J. A., Franz Oppenheimer, Moór Gyula, Horváth Barna, Állam-és jogtudományi enciklopédia és a Takács Péter által szerkesztett Államelmélet II. egyetemi tankönyv) ismertetem az állam fogalmára vonatkozó meghatározásokat. A definíciók főlvázolását követően összegzem a meghatározásokat, kiválasztom az állam fogalom megalkotásához szükséges ismérveket. Az összegzésben megállapítom, hogy az állam fogalma nem alkotható meg a szuverenitás fogalmának tisztázása nélkül.

A második részben a szuverenitás fogalmát általános rendezőelvként választva választ adok arra a kérdésre, hogy létezhet-e állam fogalom a szuverenitás fogalma nélkül? Az állam fogalmának meghatározásához a Nemzetközi jog, mint különös államtani tárgy eredményeit hívom segítségül. A lehető legkisebb mértékig egyszerűsített fogalmat kibontva megalkotom az állam fogalmát.

A harmadik részben a már megalkotott állam fogalmat elhelyezem térben és időben. A marxista terminológia szerint az állam történeti kategóriát jelent. Két egymástól eltérő elméletet ütköztetek arra vonatkozóan, hogy mikor lehet államról beszélni. Az egyik elmélet szerint az állam fogalma az ókori kelet despotikus monarchiáihoz rendelhető hozzá. A másik meghatározó elmélet szerint az állam fogalmát csak a modern állam fogalmával egyidejűleg lehet alkalmazni. Az állam csak a 16. században létrejövő abszolút monarchiákban jelent meg. Az abszolút monarchia megjelenéséig a politikai közösség fogalmát célszerű alkalmazni. Az elmélet megalkotójának művéből röviden ismertetem az egyes terminológiák jelentésváltozásait is.

A negyedik részben az antik és a középkori államelméletek kategorizálása és osztályozása történik.

A dolgozat módszerét tekintve elsősorban fogalomtörténet jellegű. A fogalomtörténet módszerhez a textualista módszer párosul. A dolgozat meghatározásánál elsősorban az írott szövegek elemzésére törekedtem.

ZELENC SZANDRA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. M. Tóth Balázs
adjunktus, ME ÁJK*

Az államhatalmi ágak megosztásának kialakulása, különös tekintettel az igazságszolgáltatásra: Az emberi jogok érvényesülésének problémái valamint a bírói érvelésben fellépő egyéb szakmai problémák

Dolgozatom központi témája a bírói ítélkezés. Fókuszba helyeztem az egyének jogait az igazságszolgáltatás során, valamint az ítélkezéssel kapcsolatos problémákat, például hogy a bíróság mennyire veszi figyelembe az alapjogokat a döntése során, milyen az alapjogokhoz való viszonya, és milyen egyéb ítélkezéssel kapcsolatos szakmai problémák merülhetnek fel a hazai bírói gyakorlatban. Többnyire ezekre igyekszem válaszokat adni, konkrét eseteken keresztül megvilágítva az egyes problémákat.

A dolgozat négy fejezetre osztható. Az első egy rövid történeti áttekintés, ami az ókorhoz nyúlik vissza, és az államhatalmi ágak megosztásának kialakulásáról szól. Ennek azért láttam szükségességét, hogy mielőtt az igazságszolgáltatásra térnék, tisztában legyünk azzal, hogy mi szükség volt a hatalmi ágak elválasztására, és az önálló bírói hatalomra.

A második fejezet a magyar igazságszolgáltatást vizsgálja, és bemutatja, hogy a bíráskodás milyen változásokon ment keresztül az 1900-as évektől egészen napjainkig, érvényesült-e a bíráskodás függetlensége, a rendszerváltás előtt milyen problémákkal kellett szembenézni, és mennyiben változott azóta a helyzet.

A harmadik fejezet központjában az igazságszolgáltatással kapcsolatos alapelvek, illetve az azokból levezethető, egyént megillető jogok, valamint a bíróságok működésére vonatkozó alapvető követelmények állnak. Az elemzést nem szűkítem sem a büntetőeljárás, sem pedig a polgári eljárás alapelveire, összességében taglalom ezeket az elveket, néhol hivatkozva, vagy kiemelve jogesetet, melyben valamelyik elv sérült, és a bíróság ennek következményeként hogyan járt el. Ezen a fejezeten belül kerül sor a bírói ítélkezés és alapjogok viszonyának megvizsgálására is.

Az utolsó fejezetben pedig a mai gyakorlattal kapcsolatos problémákat veszem górcső alá. Milyen bizonyítékokat vesznek a bíróságok figyelembe egy-egy döntés meghozatalakor, vagy mitől tekintenek el, mi vonatkozik rájuk, mi köti őket, miért baj, ha ellentmondásos a Legfelsőbb Bíróság két döntése, vagy helytálló-e, ha az országon belül területenként más döntések születnek? Végezetül olyan reformjavaslatokat vázolok fel, melyek segítségével javítható az igazságszolgáltatás tekintélye.

LENCSE GEORGINA BEATRIX

Jogász

Osztatlan, 3. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Hekáné Dr. Szondi Ildikó
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

Az oktatás statisztikai szemmel vizsgálva

Tudományos Diákköri Dolgozatom első részében a magyar oktatás hierarchikus struktúrájával foglalkoztam. Először az óvodai rendszerről, illetve a családok szociális védelmi hálójáról igyekeztem átfogó képet adni. Ezt követően az alapfokú oktatási rendszert helyeztem a középpontba, ahol külön kitértem a napközit igénylő gyermekek számának alakulására, országunk régióinak megoszlásában.

Mivel hazánk területén évről-évre nő a sajátos nevelési igényű, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, így elemeztem a hozzájuk kapcsolódó adatokat is.

Külön témakörként emeltem ki a korai iskolaelhagyók problémáját, amely nemcsak hazánkban, de az Európai Unió területén sem mellőzhető társadalmi problémaként jelentkezik. Úgy gondolom, hogy érdemes ezt a témakört az uniós viszonyok tükrében is tanulmányozni, ugyanis a 2004. május 1-jei uniós csatlakozásunkkal hazánk sorsának alakulása elválaszthatatlanul összefügg az Európai Unió további 26 tagállamának helyzetével.

Ezt követően a középfokú oktatásról, a rendszert egyértelműen meghatározó oktatáspolitikai változásokról, illetve ezek következményeiről is szót ejtettem.

Mivel jómagam is a felsőoktatásban veszek részt, rendkívül fontosnak ítélem meg, hogy ezzel a szekcióval külön is foglalkozzam.

A dolgozat második részében az oktatási rendszer gyakorlati megvalósulásához kihagyhatatlan alapokat vizsgáltam meg. Így szót ejtettem a feladatellátási helyek hálózatáról, a pedagógusok helyzetéről, bérezésükről, továbbá a szisztéma mögött elhelyezkedő költségvetési mechanizmusokról.

A tanulmányban két kérdést vettem fel és igyekeztem statisztikai adatokkal alátámasztani. Az egyik kérdés, hogy hogyan jelennek meg a változó jogszabályok hatásai az oktatás különböző területein, második kérdésem pedig, hogy milyen okokra vezethetők vissza a változások, részletezve itt, hogy gazdasági, politikai vagy jogszabályi hatásról van-e szó. Így például megállapítottam, hogy az óvodások létszámának alakulása egyértelműen a változó jogszabályok miatt alakult ki, míg például az SNI-tanulók integrálásának hátterében a nemzetközi oktatáspolitikai nyomása áll.

Végezetül saját de lege ferenda javaslatomat is megfogalmaztam, mellyel igyekszem hozzájárulni a jövő ifjúságának kulturális és oktatási programjához. Ezt két szabályozás útján képzeltem el, melyek a törvény állandóságának biztosítására, illetve az oktatási költségvetésre vonatkoznak.

VOJTEKOVÁ ZOFIA

jogász

Osztatlan, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Nagypál Szabolcs
adjunktus, ELTE ÁJK*

Cicero és Seneca államelmélete: a sztoikus uralkodó és az eszményi állam

A jelen dolgozat hármas célja, hogy szemléletesebbé tegye Marcus Tullius Cicero (Kr. e. 106–43) és Lucius Annæus Seneca (Kr. e. 4–65) államelméleti nézeteit, különös tekintettel az uralkodó- és a helytartóeszményükre; hogy bemutassa a nevezett államférfiaknak a korabeli római államvezetési kérdésekre adott válaszait; illetve hogy érzékeltesse e válaszadási elképzeléseknek a tényleges társadalmi és hatalmi viszonyokra vonatkozó életképességét. E célkitűzéseket a dolgozat szerzője a beható állambölcseleti elemzés és az összehasonlító módszer igénybevételével kívánja elérni.

Cicero és Seneca kora viszonyainak, életfölfogásának és gondolkodásmódjának közelebbi bemutatását és érthetőbbé tételét szolgálja a dolgozat szerves részét képező polybiosi ciklikus államelmélet, valamint a sztoikus bölcselet alaptételeinek a bemutatása. E kérdéskörök körüljárása arra szolgál, hogy a cicerói és a senecai hatalomelméleti gondolatvilágot egyfajta összetett keretrendszerben láttassa.

A dolgozat a királytükör műfajában íródott két nagyhatású államelméleti munkát elemez egyfajta kiemelt fogalomkör segítségével: ebben a nagylelkűség (clementia) gyakorlása a legfőbb erény, továbbá az emberszeretet, a türelem, valamint a jó hírnév megtartása jelennek meg mint olyan vonások, amelyek hatékonyan elősegítik a jó és tárgyilagos hatalomgyakorlást, és amelyek a tárgyalt szerzők szerint elengedhetetlenek az eszményi uralkodó hatalmának megtartásához és személyének mintegy istenként tiszteletéhez.

A dolgozatban megjelenik a római vezető réteg, vagyis az ősnemesség és az új nemesség között feszülő éles ellentét társadalmi és társadalomelméleti kérdésének az elemzése, valamint e szóban forgó feszültségnek a római erkölcsi és hatalmi rendre gyakorolt hatásának bemutatása is a két gondolkodó szemszögéből. Az írás összefoglalja, hogy a szerzők a polybiosi államelmélet jelenségeiben és a sztoikus fogalmi körben gondolkodva milyen maradandó következtetésekre jutottak a hatalomgyakorlás módját illetően.

A dolgozat legfőbb következtetése pedig ama fölismerés, hogy az elemzés tárgyává tett ókori szerzők olyan merev római állameszmerendszerben voltak kénytelenek gondolkodni, amely az ősi fölfogás miatt kiirthatatlanul és sajnos minden körülmények között ragaszkodott a római kisvárosállam-elképzeléshez; mindez pedig végül a birodalom bukásának az egyik legfőbb okozója lett, valamint az arisztokrácia erkölcsi romlásának, illetve a birodalom gazdasági összeomlásának is az előidézőjévé vált.

MENYHÁRT BARBARA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Sólyom Péter

e. tanársegéd, DE ÁJK

Emberek birodalma

Képzelnék el egy modern alkotmányos demokráciát, amely elfogadja a pluralizmus tényét. Ennél fogva ennek az államnak a polgárai különböző filozófiai, erkölcsi, vallási meggyőződéseket vallhatnak magukénak, az állam pedig a sokféle világnézetű polgárok együttélését támogatja.

Képzelnék most el ebben a demokratikus államban egy, a világnézeti sokszínűség tényével együtt élő keresztény hívő polgárt. Vajon az ő világnézete felől miként lehet viszonyulni a pluralizmus tényéhez? Az állam hogyan tudja számára az együttműködés elfogadható szempontjait felmutatni egy olyan berendezkedés keretei között, ahol világnézetét csak a sokféleség egyik elemeként tartják számon és annak elsősorban csupán a magánszférában való érvényesítését fogadják el?

E kérdés megválaszolásának nagy tépje van. Az állam kényszerrel alkalmazó intézményeinek, kötelező erejű aktusainak elfogadása ugyanis nem magától értetődő, igazolásra szorul. Sokáig a vallás szolgáltatta ezt a transzcendentális hatalom-igazolást. A modern alkotmányos demokráciák azonban már máshol keresik az igazolás alapjait. Fontos azonban, hogy erre az állam valamilyen módon válaszolni tudjon, mert ha fel tudja mutatni az együttműködés mindenki számára igazolható szempontjait, úgy polgárai toleránsabbak lesznek az állami hatalomgyakorlás sajátosságaival kapcsolatban is.

Dolgozatomban egy keresztény hívő polgár perspektívájából igyekeztem megválaszolni ezt a kérdést, az írás végén azonban olyan szempontokra próbálok javaslatot tenni, melyek a társadalom más világnézetet valló polgárai számára is elfogadhatóak lehetnek.

Ezért megvizsgáltam néhány, a pluralizmus tényére adott szekuláris és vallásos választ, melyek a közösség egy vallásos világnézetű polgára számára igyekeznek az együttműködés elfogadható szempontjaival előállni. E válaszokban közös, hogy bár elkötelezettek valamelyik megközelítés mellett, mégis arra törekszenek, hogy nézőpontjaikat közelítsék egymáshoz.

A dolgozat John Rawls és Jürgen Habermas liberális elméleteivel indít, majd rövid komunitárius kitérő után a keresztény teológia plurális társadalmakra adott választ vizsgálja meg.

Létezhetnek-e tehát az együttműködésnek elfogadható közös alapjai? Nézőpontom szerint igen –és ez egyúttal a keresztény polgárok pluralizmusra adható választ is jelenti –, e szempontok elfogadásához azonban egyaránt szükség lesz a hívők és nem hívők kompromisszum készségére.

PONGÓ TAMÁS

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Trócsányi László

egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Dr. Sulyok Márton

egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK

A boldogság, mint alkotmányos érték megjelenítése európai alkotmányokban

A „pursuit of happiness” vizsgálatára a Rocky Balboa című amerikai film egyik jelenete indított.

A filmben elhangzott érvelés keltette fel a jogi érdeklődésemet e jog, eszme iránt. Miután az alapötlet az USA jogrendszerének keretei között játszódó filmből jött, így a tengerentúli jogrendszerben, annak alkotmányos dokumentumai között kezdtem kutatásomat. A források elemzése, vizsgálata közben egy érdekesebb aspektust kívántam elemezni, azt, hogy vajon megtalálható- eme eszme a kontinentális jogrendszerekben, főként az Európai Unió tagállamainak alkotmányaiban.

Tekintettel arra, hogy a boldogság keresése egy alkotmányos érték, az amerikai jogrendszer három pillérének egyike, így kutatásom elsősorban a preambulumokra, mint alkotmányos értékhordozókra irányult, s ezen belül a boldogság keresésének mikénti megjelenésére. Első lépéseként forráselemzést végeztem, mely magába foglalta az USA alkotmányának, a Függetlenségi Nyilatkozatnak, valamint az összes Európai Unió tagállam alkotmányának preambulumát, illetve alapjogi katalógusának elolvasását.

Ezután alkottam egy jogi koordinátarendszert, egy elméleti vázat, melyben elhelyeztem a saját szemléletem, amely illeszkedik a mai elfogadott jogelméleti rendszerbe. Az elmélet kimunkálása során olyan kérdésekre igyekeztem választ adni, mint a boldogság- boldogulás elhatárolása, a közjó és a boldogság közti azonosíthatóság lehetősége, s annak indokolása.

Az elméleti alapok megteremtését követően újfent górcső alá vettem az EU tagállamok alkotmányait, azok preambulumait. Az ír, a spanyol alkotmányokat, illetve a magyar Alaptörvényt elemeztem részletesen.

Célom volt, hogy bebizonyítsam, hogy az Európai Unió tagállamainak egyes alkotmányaiban már most is, mint „bújtatott” államcél megjelenik a boldogság keresése, de szükségét érzem ennek expressis verbis kifejezését az alkotmányokban. E megjelenés legmegfelelőbb eszközének a preambulumokat tartom, mint alkotmányos alapértéket, fő értékhordozót.

PONGRÁCZ ALEX

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Szigeti Péter
egyetemi tanár, SZE ÁJK*

A Nyugat alkonya 2.0

Oswald Spengler 1918-ban jelentette meg két kötetes munkáját, amely a Nyugat alkonyát mutatta be egy merően újszerű megközelítésből. Munkája nem kis felzúdulást keltett a nyugat-európai értelmiségiek körében: sok gondolkodó tartotta szükségesnek, hogy pro vagy contra állást foglaljon a Nyugat hanyatlásáról szóló vitában. Dolgozatom során Spengler elmélete mellett számos szerző gondolatait ismertetni fogom. Hangsúlyozni kívánom, hogy ők a rendelkezésükre álló tényekből különböző konzekvenciákat vontak le és nem feltétlenül vizionálta mindegyikük a Nyugat tényleges hanyatlását.

Dolgozatomban röviden tisztázni fogom, hogy mely entitásokat tekintem a magam részéről Nyugatnak – az egyes szerzők által elért eredmények felhasználásával, annak tudatában, hogy lehetetlen a „Nyugatot” egyetlen egzakt definícióba kumulálni. A „Nyugatra” is messzemenőig igaz Marján Attila Európáról szóló megállapítása: „A közös és többé-kevésbé nyilvánvaló alapértékeken és kulturális jegyeken túl mindenki számára létezik egy szubjektív és elmosódott Európa-élmény” – ennek ellenére bevezetek egy általam elfogadhatónak tartott munkafogalmat.

A kulturális áttekintés után bemutatom azt a folyamatot, amelynek során a Cudenhove-Calergi által a keresztény és lovagi ideál szintéziseként tételezett „gentleman-eszmény” a globalizálódó világ által oktrojált elvárásoknak megfelelően a „mindent átfogó, szervezett infantilizmus” reprezentánsává vált – ahogy Huizinga fogalmazott a Hollandia szellemi ismérve című művében.

A XXI. század hajnalára gyakorlatilag megcáfolhatatlan tényé vált, amit a többség korábban csak a Nyugat hanyatlásáról szóló mániákus elméleti fantazmagóriáknak, lázálmodoknak tartott. Századunkra az Egyesült Államokon és Európán (az Európai Unión) a válság számos tünetét diagnosztizálhatjuk, ezzel párhuzamosan pedig új, korábban periférikusnak tekintett államok kapaszkodnak fel Toynbee képzeletbeli sziklafalára.

A nyugati dominancia tónusvesztése és a Nyugaton kívüli civilizációk erősebb kontrasztúvá válása nem jelenti azt, hogy a Nyugat véglegesen és helyrehozhatatlanul a szakadék felé halad, de a „többiek” robbanásszerű felemelkedését szemlélve le kellene vonnia néhány konzekvenciát.

CSEH BALÁZS

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Visegrády Antal
egyetemi tanár, PTE ÁJK

A tradicionális vallási jog és a kodifikált állami jog együttélése

A 2009-es német adatok szerint 4,3 millió muszlim él Németországban, ami a lakosság 5,4 %-át teszi ki. Ez a szám avagy arány folyamatosan növekszik. A magukkal hozott iszlám-vallási jog és az elfogadtatni kívánt, számukra ismeretlen, új jogként megjelenő német jog alapvető különbségei az integrálódást akadályozzák. A két jogrendszer pedig érvényesülésük, hatékonyságuk, tekintetében „küzdelmet” folytatnak egymással. A dolgot ezt a problémakört vizsgálja a jogelmélet szempontjából.

Az iszlám vallási jog állami legitimációjához a kodifikált joganyag teljes átalakítása lenne szükséges. Alkotmányjogi alapjogok átértékelése a német oldalról, ami lényegében lehetetlennek mutatkozik a jelenlegi nyugati felsőbbbségérzet szűk keretei között. Az iszlám vallás a rendszeréből adódóan - mivel egy kinyilatkoztatott vallás, amely központi egyházzal (normaalkotó szervvel) nem rendelkezik, és központi vallási normaalkotásra sem képes – nem tudja megváltoztatni vallási dogmáit, normaanyagát vagy jogát, annak érdekében, hogy az jobban idomulhasson a német kodifikált állami joghoz.

A teljes jogi integrálódás vagy asszimiláció sem lehetséges a vallási érzület, a vallásosság és a hit okán. A vallási jogi normák nem képesek egészükben feloldódni a közösségek tudatában, mivel folyamatosan áthatja mindennapjaikat, életüket, szokásaikat és gondolkozásmódjukat. Egy tisztán jogi norma hamarabb és könnyebben vesz erejéből mint a spiritualitással megerősített vallási. A társadalom jelentős része az isteni parancsokat az állami normák fölé helyezi még napjainkban is. Az iszlám lakosságnál ez még inkább megfigyelhető.

A bevándorlókra az új jogi környezet csak annyiban tud hatni, amennyiben a környezet és társadalom befogadása megvalósul és nem épülnek ki erősen zárt mikroközösségek. Az ilyen mikroközösségek a jog tekintélyét ássák alá, a jog hatékonyságát és érvényesülési lehetőséget pedig nagymértékben csökkentik. Sőt a közösségekben meglévő jogi szubkultúrák által kimunkált pseudo-jog konkurál az állami joggal, némely esetben pedig képes azt lerontani mind a jogtudatban mind a valóságos joggyakorlatban. Vallom, hogy a megoldás keresésére a jog- és állambölcsélet elméleti és filozófiai szemlélete lehetőséget biztosít. Így további kutatást és kutatási eredmények produkálást kívánja meg a jogász társadalomtól.

SZAKÁCS VERONIKA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Rixer Ádám

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

Jog és Szépirodalom

Dolgozatomban a jog és szépirodalom közötti lehetséges kapcsolódási pontokat, összefonódásokat igyekeztem bemutatni az írásbeliség születésétől napjainkig. Olyan szépirodalmi műveket gyűjtöttem csokorba, melyek vagy jogász szerzők alkotásai, vagy a bennük jelen levő jogi tematika révén kapcsolódnak a kutatásom tárgyához, valamint olyan regényeket, színpadi műveket, melyekben jelen van a jogvégzett emberek önreflexiója, vagy a korabeli társadalom jogvégzettekről alkotott képe. Külön fejezetet szenteltem a XIX. században, valamint a XX. század első felében jellemző negatív jogászabrázolásnak.

A történelmi fejlődési ív bemutatása után olyan kortárs irodalmi műveket dolgoztam fel, melyekből megismerhető a kor jogrendszere, egyes jogintézmények, lehetséges jogi pályák, valamint a jogászság mindennapjai, vívódásai. Emellett rövid kitekintéssel éltem a szórakoztató irodalom felé, mely manapság sokkal inkább része az olvasóközönség mindennapjainak.

Dolgozatom központi kérdésére - hogy van-e helye az irodalomnak a jogban, a jogi oktatásban - irodalmi művekre épülő oktatási segédanyagok, tanulmánykötetek, interaktív iratmintatár felsorolásával és rövid elemzésével, valamint a téma neves kutatóinak véleményét idézve igyekeztem igennel válaszolni.

Végezetül röviden bemutattam azokat az irodalmi műfajokat, melyek kapcsolatba kerültek, kerülhetnek a joggal.

ÁRVAI PÉTER

Politológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bretter Zoltán

egyetemi docens, PTE BTK

Lehet-e halálos a bűn?

A halálbüntetés egyidős az emberi igazságszolgáltatással, és évszázadokon át napi gyakorisággal használták. De az első halálbüntetés-ellenes mozgalmak megszületésétől fogva a világ demokratikus államai folyamatosan hagytak fel a halálbüntetés intézményének alkalmazásával. De nem az Amerikai Egyesült Államokban. Az Egyesült Államok még mindig hisz a halálbüntetésben. A dolgozatomban megpróbálom megválaszolni az adekvát kérdést, hogy Miért? Ennek megtételéhez végignéztem a halálbüntetés magyarországi, és más országokbeli történetét, illetve végül két amerikai legfelsőbb bírósági döntéssel foglalkoztam.

HORVÁTH GÁBOR

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Könczöl Mikós

egyetemi tanársegéd, PPKÉ JÁK

Sorsszerű felelősség: az emberi önazonosságot formáló felelősség szerepéről

A felelősség fogalmának felelős használata a feltétele annak, hogy megalapozásának lehetőségeit, hatókörét, alkalmazásának módjait felismerhessük. Dolgozatom középpontjában a H. Jonas által kidolgozott Prinzip Verantwortung áll, mely elsődlegesen az emberiség hatalmának olyan józan belátásból vállalt gyepölője kíván lenni, amely képes megfékezni a mindenáron önmaga kiteljesítésére törekvő embert, aki eközben saját léte alapját, társadalmi és ökológiai egyensúlya gyökereit, önazonosságát pusztítja el. A felelősség éltető szerkezeti eleme a jogállamnak és a demokratikus társadalmaknak, s úgy tűnik, hogy a jelen társadalmak nem képesek a túlélésre egy ilyen szociális és politikai iránymutató kategória hiányában. A XXI. században az államoknak a közösségi lét minden területét átfogó felelősségi koncepció megvalósítása irányába kell fejlődniük. A felelősség nem csupán egy igazságosságra és méltányosságra vonatkozó korrekciót, lehetséges vagy szükséges kiegészítést jelent, hanem a jog, a törvényhozás és a társadalmi intézmények soha le nem zárható javításának motorja. E felelősségi koncepció megalapozása érdekében vizsgálom a nem reciprocitásban gyökerező felelősség Ehrfurcht általi születésének folyamatát, a felelősségre való készség alakulását a célok és eszközök szférájában, ehhez kapcsolódóan pedig a Sein és a Sollen viszonyrendszerében az értékek szerepét, valamint a Sollen és Können sorrendiségének korunkban tapasztalható felcserélődését. A felelősség aszimmetrikus természetéből kiindulva teszek kísérletet a politikai felelősség működésének leírására - különös tekintettel a Staatsmann-léthez kapcsolódó köteleességekre. A felelősség időbeli horizontját vizsgálva arra keresek választ, hogy miben áll a felelősség totalitása, aktív és konstruktív jövő felé fordulása. Végül fogalmi tisztázásra töreksem a demoralizáló hatalom jelenségének bemutatása és a kollektív felelősség határának megvonása útján. Alkalmassá kell tennünk a felelősség fogalmát arra, hogy segítségével - a méltányosság és egyenlőség elveivel összhangban - vizsgáljuk és értékeljük cselekvések összefüggéseit és következményeit, és tisztábban lássuk messzire ható kollektív cselekmények és adott cselekvők szerepének összefüggéseit. Mindenekelőtt pedig arra, hogy olyan eljárások vezérfonalává váljon, melyek a közösségek feltételrendszereiben mindenkor adott aránytalanságokra, különbözőségekre reflektálni képes látásmódot formálnak, és helyreállítják az ezek miatt törékeny társadalmi egyensúlyt.

CSÁSZI-NÉMETH MÁRK

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Varga Csaba

professor emeritus, PPKE JÁK

Dr. Könczöl Miklós

egyetemi tanársegéd, PPKE JÁK

Társadalmi Szerződés - Genesis Civitatis

Társadalmi szerződés. Ennek az aktusnak a mögöttes tartalma gondos szemlélődés után is kétes és homályos, ahogyan maga a kontraktualista felfogás is csupán úgy hivatkozik rá, mint egy transzcendentális fogalomra, mellyel modern civilizációnk alapjait igazolja, semmivel sem konkrétabb vagy megfoghatóbb formában, mint ahogyan a teremtésről és az idők hajnaláról beszélünk.

De vajon miként kell elképzelni a társadalmi szerződést, ha maguk a szerzők is – igaz nem mind – úgy gondolják, hogy ez egy olyan jogon kívüli fikció, melynek szerepe mindösszesen a társadalom egzisztenciájának és jogrendjének a legitimálása?

Kezeljük továbbra is fikcióként? Vagy fogjuk fel a szó legszorosabb értelmébe vett atipikus szerződésként, mint a felek közötti megállapodással létrehozott jogügyletet?

Meglepő módon ez az ötlet nem is olyan elrugaszkodott, mint amilyennek tűnik, maga a szerződés pedig nem is atipikus, sokkal inkább tipikus, római jogi gyökerekkel rendelkező konstrukció, ahogyan már a római jogászok is filozofáltak az állam megállapodáson alapuló létrejöttéről.

A pályamunka során ráébredhetünk, hogy a társadalmi szerződések valós konszenzusos helyzetet takarhatnak, és mint e konszenzus valóban összeegyeztethetőek a római jogi gyökerekkel rendelkező modern magánjog intézményrendszerével, ideértve a szerződésjog irányadó rendelkezéseit, a módosítás, megszüntetés és alanyváltozások lehetőségét.

Teoretikus filozofálgatásainkon túl megismerkedhetünk azokkal a civilizációkkal és állam nélküli társadalmakkal (így például a kalózállamokkal), melyek iskolapéldái lehetnek a társadalmi szerződések valóságos megállapodáson alapuló létrejöttének, egyúttal kitérőt teszünk az Európai Unió irányába is, és önálló fejezetet a témának szentelve megvizsgáljuk, hogy az a szupranacionális közösség, mely a huszadik század második felében kibontakozott az európai térségben, miért, illetve miért nem fogható fel társadalmi szerződés generálta kollektívának, egyúttal megfeleltethető e a társadalmi szerződésekben foglalt normatív elvárások követelményeinek.

Vizsgálódásunk végén pedig a már létező társadalmak és közösségek államstruktúrájának legitimitási alapjait vizsgáljuk meg, és fellebentjük a fátylat arról, hogy az állam és a hatalom (kis)embereken felüli, önállósult fogalmak-e, avagy a néptől és a közakarattól elválaszthatatlan tényezők?

Nézzünk bele saját szerződésünkbe!

BALOG BALÁZS

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Fülöpné Dr. Homoki-Nagy Mária
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

A haszonbérleti szerződés a XIX. század magyar bírói gyakorlatában - Az Osztrák Polgári Törvénykönyv hatása a magyar magánjogra

Az 1848-49-es szabadságharc bukását követő két évtizedben a magyar alkotmányos és közigazgatási rendszer mellett magánjogi rendszerünkben is állandó változások történtek. Az 1848 előtti magyar magánjog újbóli hatálybaléptetésének elvetése és a magyar magánjogi kodifikáció lehetetlensége miatt 1853-ban Magyarországon is hatályba léptették az Osztrák Polgári Törvénykönyvet (Optk.), melyet azonban 1861-ben az Októberi Diploma nyomán az Országbírói Értekezlet az ország jelentős területén hatályon kívül helyezett és visszaállította azt a magyar szokásjogot, amelyben a kötelmi jog szinte teljesen kidolgozatlan maradt.

Az Optk.-nak a magyar jogrendszerre gyakorolt hatását idáig viszonylag kevesen vizsgálták, s az ez irányú munkák jelentős része is csak az elméleti szempontú vizsgálódást végezte el, a gyakorlati oldallal a szerzők nem igazán foglalkoztak. A kutatók nem vizsgálták meg a szerződéses és a bírói gyakorlat viszonyulását az Optk.-hoz, annak 1861-es hatályon kívül helyezését követően.

A fenti okoknál fogva levéltári kutatásokba kezdtem a Tolna Megyei Levéltárban, s a Tolna Vármegyei Törvényszék szerződéses jogvitákhoz kapcsolódó polgári peres iratait kutatva vizsgáltam meg, hogy a bírói gyakorlat miként tudott alkalmazkodni a neoabszolútizmus zavaros magánjogi viszonyaihoz.

A szerződési típusok változatossága miatt ebből a levéltári kutatásból jelen dolgozathoz a haszonbérleti szerződéseket emeltem ki, a további kutatásaimat erre a szerződési alaptípusra szűkítettem, ugyanakkor a kutatást mind időben, mind módszerében kitágítottam. Időben a tágabb értelemben vett, ún. hosszú XIX. századra terjesztettem ki a kutatást, hogy az Optk. hatását vizsgálandóan átfogó képet kaphassak a jogintézményben a rendi magánjoghoz képest az első világháborúig bekövetkezett változásokról. Módszerét tekintve ezt a jogintézmény rendszerezett bemutatásával, a XIX. századi magyar magánjogtudománynak, a felsőbbírói döntvénytárak alapján a bírói gyakorlatnak és az Optk. rendelkezéseinek az egymásra vetítésével, összehasonlításával tudtam elvégezni. A haszonbérlet, mint szerződési alaptípus részletes elemzését képező rész tehát a jogintézménynek az első világháborúig történő fejlődését, ekkori állapotát mutatja be, visszautalva a rendi magyar szokásjogra, s összevetve az Optk. rendelkezéseivel. A levéltári kutatásom során talált, haszonbérleti szerződésekhöz kapcsolódó Tolna megyei jogvitákat és szerződéseket az elemzés megfelelő pontjaiba építettem bele.

LÁSZLÓ BALÁZS

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Béli Gábor
egyetemi docens, PTE ÁJK*

A hűtlenség miatti vagyonkobzás az Árpád-kori ius regium körében

A mindenkori államok közjogában központi helyet foglal el a hatalmat megtestesítő intézmények jogállásának kérdése. Magyarország esetében, minthogy hazánk államformája a XI. századtól rövid megszakítással 1946. február 1-ig királyság volt, a fenti kérdés jogtörténeti vizsgálatának középpontjában a király jogállása helyezkedik el. Különösen igaz ez a személyes királyság idején. Jelen dolgozat célja az Árpád-kori királyi jog (ius regium) egyik legfontosabb elemének, a hűtlenség miatti vagyonkobzás intézményének bemutatása, első sorban a korabeli latin nyelvű dokumentumok (saját fordításon alapuló) feldolgozásával.

A vagyonkobzás (confiscatio) legfontosabb tárgya éppen a királyi hatalom alapját is képező földbirtok volt. A hűtlenség így, szankcióján keresztül, kapcsolatba hozható olyan jogintézményekkel is, mint az alattvalói hűséget jutalmazó királyi birtokadományozás, vagy az azzal együtt járó egyéb megfontolások, a birtokhoz kapcsolódó esetleges későbbi alattvalói kötelezettségek.

A confiscatio tehát kiindulópont lehet a korszak több jogtörténeti kérdésének későbbi vizsgálatához is. A hűtlenség miatti vagyonkobzás Árpád-kori alakulásának feltérképezése pedig, az önmagában hordozott érték mellett, talán a legjobb kiindulópontot jelentheti egyrészt az Árpád-kori fiscalia regum és ezen keresztül a teljes ius regium, másrészt a confiscatio XIII. századot követő alakulásának, végső soron a ius regium I. (Szent) Istvántól a XX. századig terjedő történetének vizsgálatához.

A latin nyelvű dokumentumok széleskörű felhasználása pedig egyfelől azért nagyon fontos, mert az adott korszakra nézve aligha található hitelesebb forrás, mint a király és a hiteleshelyek által kiadott, a királyi akaratot tükröző oklevelek. Másfelől, e dokumentumok feldolgozottsága rendkívül alacsony, miközben a latin nyelv oktatása, ismerete egyre inkább visszaszorulóban van. További céloom tehát az Árpád-kori írott forrásokban rejlő hatalmas jogi, jog-, gazdaság-, hatalom- és társadalomtörténeti, valamint kulturális és (a szórványos magyar nyelvemlékek útján) nyelvi ismeretanyag részleges közvetítése a jelenkor, illetve megmentése az utókor számára.

SCHNELL GÁBOR

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Horváth Attila

egyetemi docens, PPKE JÁK

A magyar szövetkezeti mozgalom és szövetkezeti jog első évtizedei (1830-1920)

Az 1945 előtti szövetkezeti mozgalom és szövetkezeti jog még mindig egy kevésbé ismert területe a jogtörténetnek, pedig e jogterület a magyar kereskedelmi jog egyik legmélyebb gyökerekkel rendelkező, de máig elfelejtett kincsestára. Sajnos a szövetkezeteket sokan ma is a szocialista termelőszövetkezetekkel azonosítják. Dolgozatomban rávilágítok arra, hogy a polgári szövetkezetek és a szocialista termelőszövetkezetek teljesen ellentétes modellt képviselnek. A szövetkezetek eszméje is a társadalmi egyenlőtlenségeket okozó kapitalista rendszerrel szemben jött létre, azonban nem hirdette meg a társadalmi osztályok harcát, ráadásul a szövetkezetek nem kívánták felszámolni a kapitalista rendszert - ahogy arra Kuncz Ödön, kiváló kereskedelmi jogászunk több munkájában rámutatott - hanem a kapitalista rendszeren belüli társadalmi egyenlőtlenségek kiküszöbölésére adtak alternatívát.

A második világháborúig létező magyar jogi szabályozásban a szövetkezi jogunk nagy része a 1875-ös kereskedelmi törvényben volt szabályozva. A szabályok túlnyomó többsége a részvénytársaságokra vonatkozó rész alá lett rendelve, külön szabályozást csak azok a viszonyok nyertek, amelyek eltérőek voltak a részvénytársaságokra vonatkozó jogszabályoktól. Ezt a megoldást a szocialista és mai szövetkezeti jogtudomány számos képviselője kritizálta illetve kritizálja. Véleményem szerint azonban pontosan ez a szabályozási modell alapozta meg a szövetkezetek sikerét.

Dolgozatom elején röviden bemutatom szövetkezeti mozgalom kialakulását Európában, különös hangsúlyt fektetve Angliára, a szövetkezeti mozgalom bölcsőjére és a német jogi szabályozásra, amelyre az 1945 előtti magyar szabályozás épül.

Ezt követően ismertetem a magyar szövetkezeti mozgalom kialakulását és az 1875 és 1920 közötti magyarországi szabályozást, kiemelve az 1875. évi XXXVII.tc. kereskedelmi törvény szövetkezi szabályait és 1898. évi XXIII.tc. szövetkezeti törvényt. Részletesen foglalkozom a szövetkezet fogalmával, a szövetkezeti típusokkal, különös figyelmet szentelve a fogyasztási és a hitelszövetkezetekre, amelyek Magyarországon a legelterjedtebbek voltak. Részletesen tárgyalom az Országos Központi Hitelszövetkezet, és a Hangya szövetkezet kialakulásának történetét. A dolgozatom végén röviden foglalkozom a szövetkezeti jog 1920-as reformjával.

MIREISZ TÍMEA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Horváth Attila

egyetemi docens, ELTE ÁJK

A nem vagyoni kártérítés fejlődése a magyar jogtörténetben, különös tekintettel a XX. század első harmadának bírói gyakorlatára

A magyar jogtörténetet kutatva aligha találunk még egy olyan nehéz sorsú jogintézményt, mint amivel a magánjog a személyiségi jogok védelmét kívánta biztosítani. A nem vagyoni kártérítés kialakulását, fejlődését és egész létét olyan fogalmi ellentmondás és elméleti bizonytalankodás övezte (és övezi mind a mai napig), mely jelentősen megnehezítette mind a jogalkotók, mind a jogalkalmazók helyzetét a törvényi szabályok megalkotásánál és tartalommal való megtöltésénél.

A modern kártérítési jog kialakítása csak a XIX. század első felében kezdődött el, a személyiségi jogok pedig csupán a század második felében jelentek meg, mégis a hasonló, büntetőjoggal összefüggő intézmények és hozzájuk kapcsolódó esetek már sokkal korábban is formálták a törvényalkotók és a bírók szemléletét, egyúttal ezek a korai intézmények és történetek jelzik számunkra azt is, hogy a személyiségi jogok védelmét a koronként változó és egymásnak ellentmondó nézetek is egyaránt szükségesnek ítélték.

A tanulmány célja elsősorban nem az, hogy rámutasson a jogintézmény tartalmi szabályozatlanságából eredő hiányosságokra, hanem megpróbálni bemutatni azt, hogy hogyan találták meg a múlt századok magyar bírói a kapcsolatot a nem vagyoni kártérítéssel, és hogyan törtek utat a büntetőjogtól mindinkább függetlenedő „lelki fájdalmak” megítélésének. Annak a nehéz helyzetnek a megoldása ugyanis, amit az intézmény szabályoz(hat)atlansága teremtett, a bírói gyakorlatra hárult. A judikatúra jelentősége viszont éppen ebben rejlett: a törvényhozó az intézmény alapjainak kidolgozásával megadta a lehetőséget a bíróságoknak arra, hogy az adott jogtörténeti korban jelentkező esetekre maguk teremtsék meg a nem vagyoni kártérítés szabályait.

A hiányos jogszabályi kapaszkodók és a szétszórt (sokszor téves, ellentmondásos) ítélkezési gyakorlat ellenére is ráarkta a jogintézményre a bírók „jogalkotása” a maga sajátos és sok esetben máig élő jegyeit. A XX. század első harmadában keletkezett ítéleteken már világosan látszik, hogy a múlt században is megtalálhatók voltak azok a tényállásjegyek, melyek olyan oltalmi szférákat rendeltek védeni, ami a kor társadalmának erkölcsi felfogását, értékrendszerét tükrözték vissza.

Végül érdemes felhívni a figyelmet arra is, hogy mennyire közel állnak ezek a nem vagyoni kártérítés iránti igényre vezető esetek napjaink nem vagyoni kártérítési tényállásaihoz, és mennyire megdöbbentő, hogy a bennük felmerülő hasonló jellegű problémák – habár periodikusan ugyan – de napjainkig végigkísérték az egész nem vagyoni kártérítés történetét.

BARTA ÁRON

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Mezey Barna

egyetemi tanár, ELTE ÁJK

A szökés és büntetése a kuruc hadseregben

A dolgozat témája a szökés és büntetése II. Rákóczi Ferenc hadseregében. A szökésekkel együtt tárgyalom a kóborlás jelenségét is. A dezertálás jelenségének tanulmányozása rávilágít a szabadságharc mélyebb katonai és jogi összefüggéseire, megismerhetjük a kuruc hadsereg katonai szabályait.

Dolgozatomban a következő kérdésekre keresem a választ: Mi számított szabadságharc hadseregben jogi értelemben vett „szökésnek” vagy „kóborlásnak”? Mik voltak a szökések okai? Hogyan tipizálhatók a szökési esetek? Hogyan próbálták kezelni ezt a szabadságharc büntetőjogi kodifikációja során? Jogtörténeti munkámmal azt kívánom bizonyítani, hogy noha a hadi regulák segítségével megpróbálták a kuruc hadsereg belső rendjét megszilárdítani, ennek ellenére a szökések száma nem csökkent és ez jelezte a harci morál süllyedését, valamint az egész haderő válságát.

A dolgozat első felében vázolom a szabadságharc hadseregének szerkezeti sajátosságait, majd a szökés jelenségét, különböző definícióit és okait mutatom be. Dolgozatom gerincét a levéltári anyagokból származó, szökésekkel kapcsolatos iratok bemutatása és elemzése képezi. Ehhez kapcsolódva megvizsgálom a Rákóczi- szabadságharc hadi reguláinak idevágó részeit, kitérve arra, hogy a perekben hozott ítéletek alapján milyen különbségek voltak a bíró jogalkalmazás és a fejedelmi jogalkotói szándék között.

Kutatásaim eredményeim a következők. Rákóczi hadseregében jogi értelemben vett szökésnek számított, ha valaki a parancsnoka engedélye nélkül a hadból vagy táborból szolgálata vége előtt elment. A levéltári források alapján a tipikus szökési ügy általában a nem nemesi származás közvitézeti ügye volt, ahol többnyire gyors, statáriális eljárás volt a jellemző, nyilvános kivégzéssel. Nem szokványos ügyek voltak a nemesemberek szökési ügyei. Ilyen esetekben a bíróság enyhébben állt a kérdéshez, mérlegelt. A szökés jelensége olyan mélyreható gazdasági, társadalmi és hadsereg szervezési problémákból eredt, amelyeket a fejedelem és a kuruc állam törvényhozása a rendelkezésre álló gazdasági és katonai erőforrásokkal és jogi eszközökkel nem tudott megoldani. Kitűnő példaként arra, hogy a jog lényegét tekintve alkalmatlan arra, hogy társadalmi-gazdasági problémákat el tudjon rendezni.

PALGUTA VIRÁG

jogász

Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:**Dr. Gosztonyi Gergely
egyetemi tanársegéd, ELTE ÁJK*

Balogh Jenő tevékenysége a büntető anyagi és a büntetés-végrehajtási jog területén

A magyar büntetőjogi és kriminológiai tudományok a XIX. és XX. század fordulóján az európai színvonallal együtt haladtak, és ennek megfelelően hosszas előkészítő munka után egy jól átgondolt, a gyakorlatban is kivitelezhető jogszabály született: az 1908. évi 36. tc., az első büntetőnovella. A törvény, és az ehhez kapcsolódó végrehajtási jogszabályok Balogh Jenő jogtudós munkájához szorosan kapcsolódnak, ezért dolgozatomban célja egyfelől a jogalkotási folyamat bemutatása, másrészt ezen keresztül a professzor tanulmányaiba bepillantást engedni. Dolgozatomban ismertetem a magyarországi reformtörekvések megjelenésében szerepet játszó folyamatokat, mintákat és körülményeket. Bemutatom, hogyan fejlődött a kriminológia és a statisztika tudománya, milyen külföldi minták szolgáltak a reform alapjául, valamint milyen célok vezérelték a jogalkotókat (és ezen belül kiemelten Balogh Jenőt) a Csemegi-kódex reformálásakor. Ezután ismertetem a büntető törvénykönyv fiatalkorúakra vonatkozó büntetési rendszerét, a kódex megalkotását követő, fiatalkorúakra vonatkozó büntetés-végrehajtási jogot. Végül pedig bemutatom a büntetőnovella megalkotásának folyamatát, a novella rendelkezéseit, majd szemléltetem a novellát követő, fiatalkorúakkal kapcsolatos végrehajtási jogot is.

SZEREDI KRISTÓF

jogász

Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Bódiné Dr. Beliznai Kinga
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK*

Büntetések és végrehajtásuk az Erdélyi Fejedelemségben

A dolgozat az Erdélyi Fejedelemség XVI–XVIII. századi büntetőjogával foglalkozik, különös tekintettel az egyes büntetéstípusok bemutatására. A főbb büntetési nemek felvázolása mellett a büntetés-végrehajtás erdélyi jellegzetességeit, különlegességeit is taglalja, utalva arra a fejlődési folyamatra, amely a középkortól kezdődően végigkísérte Erdélyt. Nem egy kiragadott büntetés kimerítő jellegű elemzésére vállalkozik tehát, hanem a büntetési rendszer egészét, összefüggéseiben vizsgálva kíván átfogó képet nyújtani a fejedelemségben kialakult büntetési viszonyok speciális jellemzőiről.

Célja, hogy olyan kérdésekre keressen választ, mint hogy miként hatott a népi kultúra a büntetésekre a többnemzetiségű Erdélyben, milyen eltéréseket találunk a büntetőjogi eszközök alkalmazásában más területekhez képest, illetve, hogy az erdélyi szankciórendszer mennyire tekinthető fejlettnek saját korának viszonyaihoz mérten. Ennek érdekében a büntetésekkel kapcsolatos jogi népszokásokra és végrehajtási szimbolikára is fókuszálva a rendelkezésre álló forrásokból, a téma szempontjából alapvető szakirodalomból, valamint az újabb kutatási eredményekből vett adatokat dolgozza fel.

A dolgozat felépítését tekintve deduktív logikát követ, az általános történeti bevezetéstől indulva, az erdélyi büntetés-végrehajtást közvetlenül befolyásoló tényezőkön keresztül jut el a súlyuk szerint sorba rendezett büntetések tárgyalásáig. Így a vagyoni büntetések, a megszégyenítő és testi büntetések, a szabadságtól való megfosztás, illetve a halálbüntetések kategóriája alá rendezve lesz szó a büntetés-végrehajtás jogi és gyakorlati kérdéseiről.

SZABÓ ZSANETT

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Papp László
egyetemi tanársegéd, DE ÁJK*

**Enyhítő és súlyosbító körülmények megítélése a vagyon elleni bűncselekmények kapcsán
1920-1925 között, különös tekintettel a Debreceni Ítéltábla ítélkezési gyakorlatára**

Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy a korszak sajátosságaiból adódóan konkrétan melyek azok a körülmények, melyek a büntetéskiszabásban enyhítő és súlyosító körülményként megjelentek, valamint hogy volt-e eltérés a büntetéskiszabás törvényi szabályozása és a bírói gyakorlatban való érvényesülése között.

Az általam vizsgálni kívánt időszak büntető-igazságszolgáltatás szempontjából sok érdekességet tartalmaz, ugyanis tény, hogy a háborúnak hatása van a kriminalitásra, amely nem csak a háború alatt, hanem a véget érő első világháború után is érezte hatását, nyilvánvaló, hogy a bűnelkövetők megítélésénél is szerepet játszott. Kiinduló időpontnak tehát ezért választottam 1920-at, valamint ekkor állt helyre Magyarország alkotmányossága, 1925-ig pedig azért korlátoztam le az időszakot, mert az erre az időszakra jellemző megnövekedett kriminalitásból adódóan alapos vizsgálódásra csak az említett 5 évre vonatkozóan nyílt lehetőségem.

A dolgozatomat a Törvényszékek által a megjelölt időszakban hozott vagyon elleni bűncselekményekre vonatkozó ítéletekre, a Debreceni Ítéltábla ítéleteire illetve a témához kapcsolódó szakirodalom alapos feldolgozására alapoztam, elsősorban a Hajdú Bihar Megyei Levéltár VII./2. b fon jegyzékébe tartozó levéltári forrásokkal dolgoztam. Ezek alapján vontam le azt a következtetést, hogy a fent megjelölt időszakban a büntetéskiszabás törvényi szabályozása és a gyakorlatban való érvényesülése között jelentős eltérések mutatkoztak. Ez legfőképpen abban jelent meg, hogy az elbírált esetek többségében a bíróságok a 92.§-t alkalmazhatónak vélték, és a középmértéktől eltérve, azt meg sem közelítő rendkívül alacsony büntetést szabtak ki, azt mondhatom, hogy a 92.§ alkalmazása főszabállyá avanszálódott. Ennek okait a korra jellemző szociológiai, és gazdasági körülményekben véltem felfedezni, valamint, hogy a bírósági szintek között nem volt egységes az enyhítő és súlyosbító körülmények megítélése. A bírák ugyanis számos esetben az enyhítő körülmények felhasználásával próbáltak alkalmazkodni a kor sajátos fennálló viszonyaihoz, mely által olyan körülmények is jelentőséggel bírhattak a büntetéskiszabás során, amelyet a klasszikus iskola tanaira épülő Csemegi- kódex nem tartalmazott.

PÓDÖR LEA

jogász

Osztatlan, 3. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Barna Attila

egyetemi docens, SZE ÁJK

Köteléki perek a Győri Egyházmegyei Szentszéki Bíróság ítélkezési gyakorlatában 1918 és 1945 között

A magyar jogtörténetben vitathatatlanul fontos szerepet játszott az egyház és az egyházi bíraskodás. Hazánkban a 19. században veszítette el az egyház azt az utolsó területet, melynek alakulását állami befolyás és állami törvénykezés nélkül tudta szabályozni: a házasságot. Az 1895-ben hatályba lépett állami házasságról szóló törvény bevezetése azonban nem jelentette azt, hogy az egyházi bíraskodás története 1895-ben befejeződött volna Magyarországon.

A dolgozat a szentszéki bíraskodás múltjának egy apró részét igyekszik feldolgozni a Győri Egyházmegyei Szentszéki Bíróság ítélkezési gyakorlatán keresztül az 1918-1945 közötti időszakban. A levéltári kutatómunka során arra a kérdésre kerestem választ, hogy hogyan vélekedik a házasság felbonthatóságáról az 1917-es Egyházi Törvénykönyv abban a korszakban, amikor már a házasság egyértelműen szekularizált jogintézménnyé vált.

E kérdés megválaszolása érdekében először a házasság mint jogintézmény helyének alakulását vázolom fel az állam és az egyház hatáskörében, majd pedig bemutatom az első egyházi Corpus elkészítésének folyamatát. Ezután következik a köteléki perek és az ágytól és asztaltól való elválasztás vizsgálata számos jogeset segítségével. A kánoni perben történő perceselexményekre fűzöm rá a gyakorlatban tapasztalt sajátos jelenségeket is, úgy, mint a percímek megfogalmazásával kapcsolatos problémákat, a felek békéltetését, a szavahihetőségi bizonylat kiállítását, vagy éppen a szegények ügyvédjének perbeli szerepét.

A vizsgált peranyag segítségével világos válasz adható a dolgozatban feltett kérdésre. A Szentszék nem ismeri el a házasság felbontását, ugyanakkor bizonyos keretek között szabad állapotúvá nyilváníthatja a feleket, vagy engedélyezheti különélésüket. Az egyházi házasságra felállított jogrend az egyház belső ügyének tekintendő, mely minden esetben köti az egyháztagot. Az azonban, hogy az egyháztag él-e az egyház által a vitás házassági ügyet érintő jurisdictiójával, avagy megpróbál békét és szeretetet teremteni házassági életközösségében, inkább erkölcsi kérdésként fogható fel. Ennek eldöntése az érintettek lelkiismeretén nyugszik, akik tudják, hogy az egyház tanításának megfelelően a házasság eleve felbonthatatlan kötelék.

A gyakorlat szülte jelenségek és a levont következtetések nagyban segítik a kánoni eljárásjog megismerését, megértését. További jellegzetesség maga a vizsgált időszak, amikor is az egyén először találta szembe magát az említett kérdés megoldásának problémájával.

MASA GABRIELLA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Fülöpné Dr. Homoki-Nagy Mária
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Szeged Város Bünyfenyítő Törvénysekének ítelkezési gyakorlatá 1861 és 1864 között

Dolgozatomban Szeged Város Bünyfenyítő Törvénysekének ítelkezési gyakorlatát mutatom be az 1861 és 1864 közötti időszakban. Az első részben a történelmi háttérrel vázoló fel Magyarországon, kitekintve az 1848-as szabadságharc által hazánk közjogi helyzetében okozott változásokra egészen 1867-ig.

Ezt követően az igazságszolgáltatási rendszer reformjaira térek rá, különös tekintettel az osztrák jog, valamint az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok hatására a büntető jog és a büntető eljárásjog területén. A bírósági szervezet alakulásával kapcsolatban betekintést nyújtok az osztrák reformok által kialakított új ítelkezési fórumokra, majd pedig az Ideiglenes Törvénykezési Szabályokkal visszaállított rendi intézményekre.

A következő részben foglalkozom a Habsburg elnyomás Szegedre mért befolyásával, kitérve részletesen a Szegedi Bünyfenyítő Törvénysek ítelkezési gyakorlatára.

Kutatásom utolsó egysége az élet és testi épség elleni büncselekményekre terjed ki az 1861 és 1864 közé eső időszakban. Bővebben szemléltetem jogesetek segítségével az egyes cselekmények elbírálásának menetét, a kiszabott büntetéseket és azok alapját szolgáltató bizonyítási eszközöket, valamint nem utolsó sorban a lehetséges perorvoslati módszereket.

Dolgozatom jelentősebb egységében a levéltári kutatásaim során áttanulmányozott jegyzőkönyvek és iratok, valamint a megvizsgált élet és testi épség elleni büncselekmények segítségével próbálok meg bemutatni, és minél átfogóbban felvázolni Szeged Város Bünyfenyítő Törvénysekének ítelkezési gyakorlatát.

Konklúzióként megállapítható, hogy a közjogi helyzetből eredő jogbizonytalanság késleltette ugyan a büntetőjog és a büntető eljárásjog fejlődését, de az eredendően szokásjogon alapuló bírósági gyakorlatot nem befolyásolta különösképpen Szegeden. A joggyakorlat hiányosságai pedig az egységes magyar büntetőkódex minél rövidebb időn belüli megalkotásának fontosságát tükrözik.

SUTKA CSILLA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

SZÉLES FLÓRA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr Balogh Elemér
egyetemi tanár, SZTE ÁJK*

A Cherokee Nemzet mint szuverén hatalom (1831-1832.)

Kutatásunk során arra kerestük a választ, hogy az Amerikai Egyesült Államok egyik állama, a Georgia Állam területén élő cherokee indián törzs szuverenitásért folytatott törekvései az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága előtt milyen bírói döntések meghozatalát eredményezték. Kiindulópontként áttekintettük a különböző korok uralkodó szuverenitás-elméleteit. Ezt követően sorra vettük az egyes államfelépítéseket a szuverenitás szempontjából, majd kitértünk az államterület kérdéseire is. Ezek után angolszász szerzők szuverenitás témakörében írt tanulmányaival bővítettük megállapításainkat, és végül bemutatjuk a háttérként szolgáló történeti előzményeket. Pályamunkánkban elsősorban a külső szuverenitásra kívánunk fókuszálni, hiszen a vizsgált döntések a Cherokee Nemzet saját államiségének, döntési szabadságának meglétét vizsgálták. Megkerestünk két XIX. századi bírói döntést az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának joganyagából. Ezeket lefordítottuk, majd elemeztük, kiemelve a Cherokee Nemzet szuverenitására vonatkozó részeket. Az első ügy, a *The Cherokee Nation v. The State of Georgia*-per 1831-ben zajlott. A kezdeményezője John Ross - a cherokee törzs elnöke - a Cherokee Nemzet mint szuverén hatalom nevében fordult bírósághoz. A perindítás okául Georgia Állam indiánellenes törvényei szolgáltak. A döntőbíró, J. Marshall elismerte a törzs önállóságát, ugyanakkor „függőségben lévő belső nemzetként” definiálta jogi helyzetüket. Ennek következtében a Legfelsőbb Bíróság megtagadta az igazságszolgáltatást. A második per 1832-ben folyt, szintén a Legfelsőbb Bíróság előtt, ez volt a *Worcester v. The State of Georgia*-per. Az ez ügyben született ítélet hatására döntöttünk úgy, hogy ezt a témát választjuk kutatásunk tárgyául, ugyanis annak ellenére, hogy mindössze egy év telt el a *The Cherokee Nation v. The State of Georgia*-perben hozott ítélet óta, a bíróság teljes mértékben ellentmondott az 1831-ben hozott döntésének. Ebben a perben elismerték a Cherokee Nemzet szuverenitását, és hogy területükön Georgia Állam törvényei hatálytalanok. Azonban azt is leszögezték, hogy az 1832-ben hozott ítélet csak az adott ügyre érvényes és a törzset ezután sem kezelik szuverén nemzetként. Végző soron arra a megállapításra jutottunk, hogy a szuverenitás problematikája mind jogi, mind politikai szempontból igen kényes kérdés. Kutatásunk végén a Cherokee Nemzet szuverenitásával kapcsolatban elmondottakat összevetettük a közelmúlt hasonló jellegű nemzetközi bonyodalmaival.

DEÁK VIKTÓRIA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Papp László
egyetemi tanársegéd, DE ÁJK*

A miniszteri felelősség az interpellációs gyakorlat tükrében 1861-1918 között

Dolgozatom témája a parlamentarizmus egyik talán legfontosabb ismérvének, a kormányzati felelősségnek, illetve az annak megvalósulását segítő parlamenti ellenőrző eszközök közül az interpellációnak a vizsgálata a dualizmusban.

Munkámban elsősorban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy az 1848: III. törvénycikk által lefektetett felelős kormányzat eszméjének megvalósulását miképpen segítette az interpelláció, mint jogintézmény, illetve, hogy elegendőnek tekinthető-e a parlamenti felelősség megállapításához. A téma alapos feltárása érdekében, a rendelkezésre álló szakirodalom tanulmányozásán túlmenően vizsgáltam meg az Országgyűlés Képviselőházának és Főrendiházának naplóit, valamint ezekkel párhuzamosan a korabeli házszabályokat. Ezek tanulmányozása során egyrészt arra a kérdésre kerestem a választ, hogy honnan ered, és milyen változásokon ment keresztül az interpellációs gyakorlat, másrészt, hogy mennyiben érte el egy-egy interpelláció a házszabályokban is meghatározott rendeltetését, és ezzel összefüggésben, mennyiben lehet az interpellációt, mint jogintézményt eredményesnek tekinteni.

Több, mint 500 interpelláció elolvasása után, egyrészt arra a következtetésre jutottam, hogy elsősorban a parlamenti gyakorlat volt az, ami jelentős hatást gyakorolt a jogintézmény fejlődésére. Másrészt, annak ellenére, hogy az ellenzék körében népszerű ellenőrző eszköznek volt tekinthető, elsősorban a kormány oldaláról tapasztalható közönyösség miatt, - mely főleg az interpellációkra adandó válaszok elmaradásában mutatkozott meg-, az interpelláció pusztán egy párbeszédet jelentett a kormány és az ellenzék között, mely alkalmas volt arra, hogy ráirányítsa a figyelmet egy-egy fontosabb kérdésre, de a kormányzati felelősség megállapításához önmagában nem volt elegendő eszköz.

MÁRKUS MÁTÉ

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Béli Gábor
egyetemi docens, PTE ÁJK*

A pénzügyi önállóság mint a vármegye autonómiájának alappillére, a nemesi vármegye létrejöttétől a felvilágosult abszolutizmus időszakáig

Dolgozatom célja annak bemutatása volt, hogy hogyan fejlődött ki a vármegyei autonóm pénzügyek rendszere, mik voltak a kialakulásának feltételei, hogyan, milyen célra s mennyi terhet róttak ki és szedtek be a megyék, továbbá arra szerettem volna rávilágítani, hogy a helyi közösségek széles pénzügyi önállóságának meglete hasznos, s a tényleges öngazgatás és önkormányzatiság szempontjából elengedhetetlenül fontos. Mindezeket a témát tárgyaló irodalom mellett a vármegyék jogalkotásának belső termékei, a statútumok szabályai által igyekeztem bemutatni.

Kezdetben a vármegyék csak a királyi hatalom helyi letéteményesei voltak. A nagybirtokosok hatalmának növekedésével, ennek ellenpólusaként szerveződött önvédelmi-önkormányzati testületté az egy-egy megyében élő nemesek közössége. A török hódoltság idején teljesedett ki a megyei autonómia, mikor a megyék az igazságszolgáltatás, közigazgatás fenntartóivá és a törvények, központi rendeletek egyedüli vidéki végrehajtóivá váltak.

A széleskörű feladatellátáshoz jelentős méretű apparátusra is szükség volt. A megyei tisztek javadalmazását több forrásból, a kirótt büntetésekből, bírságokból, a perceselexmények után fizetett taksákból, perköltség-hányadokból fedezték, de emellett gyakran napidíjat, útipénzt, természetbeni ellátást, a közgyűlés által megszavazott jutalmakat és állandó fizetést is kaptak. Mivel a javadalmazásról a vármegyék a közgyűléseiken döntöttek, így az megyénként igen változatos képet mutat mértéke és forrásai tekintetében. A megyei jövedelmek, többek között a megyei nemesség által fizetett háziadó és a helyi viszonyokra szabott bevételi források (pl: Baranyában a dohányzók, Nyitrában a pálinkafőzők terhei) mind a megye pénztárába kerültek. Jelentős megterhelést jelentett a megyéknek (elsősorban a török háborúk alatt és annak lezárultával) a területén fekvő hidak, utak rendbehozatala és fenntartása, illetve a vármegyeházák építési költségeinek fedezése is, de a közrend fenntartásához, a hadsereg ellátásához és az erősségek karbantartásához szintén szüksége volt a megyéknek pénzügyi mozgástérre.

FALUSI BERNADETT

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Szűcs Lászlóné Dr. Siska Katalin
egyetemi docens, DE ÁJK*

**Az 1956-os magyar revolúció és szabadságharc a lengyel-magyar kontaktus tükrében (1956
ötvenhat év távlatából)**

A cím olvasása alapján – jogosan – felmerülhet a kérdés: miért pont egy sokszor, sokféleképp megközelített témát, 1956-ot választottam?

A válasz valahol itt kezdődik: amíg valami létezik, rendelkezésünkre áll, bármilyen fontos is, addig nem jelentkezik az a hiányérzet, ami az eltűnése, elvesztése után tör elő. Ezért általában természetesnek titulált, s a mindennapi élet részeként, mondhatni csendesen van jelen. A legtöbben talán észre sem veszik... Úgy vélem költői túlzásokba esés nélkül kijelenthető, hogy a lengyel-magyar kötelék is valami ehhez hasonló: egy évszázadok óta létező, magát egyfajta kelet- európai unikumká kinövő kapcsolat, ami megérdemli, hogy ápolják, hogy foglalkozzanak vele.

A kutatásom centruma tehát a lengyel-magyar kapcsolat alakulásának vizsgálata. A kezdetektől napjainkig vezetve igencsak változatos a kapcsolódási pontok palettája, azonban évfordulós aktualitása miatt különösen az 1956- os magyar forradalomra és annak jogi vonatkozásaira fektettem hangsúlyt.

A dolgozat fő célja tehát annak bemutatása V. fejezeten keresztül, hogy a két nép története hogyan alakult, s idomult egymáshoz a történelem, s elsősorban a jogtörténelem eseményei során. S hogy konkrétan miben bontakozik ki sorsuk parallelitása? A tanulmányban egyrészt kitérek arra, a közös elnyomás ideje alatt hogyan befolyásolták az 1956- os lengyel események a magyarságot, s mindez hogyan jelenik meg az egyes hazai jogszabályi rendelkezésekben. Másrészt főként külföldi forrásokat alapul véve részletesen vizsgáltam, hogy miként reagált forradalmunkra, valamint annak következményeire- a szovjet beavatkozásra, Nagy Imre és társai perére, majd az enyhülés időszakára- a nemzetközi közösség. Mindezt főként a lengyelek hangján tolmácsolva, ezzel is bizonyítva, hogy a mekkora mélységben érintette őket ötvenhat októbere.

Mert kiderült, rövidebb- hosszabb kutatás után minden út a lengyelekhez vezetett. Ennek kifejtése közben pedig egy analízáló- összegző kitérőt teszek a „forradalom vagy ellenforradalom” problémakörre is, amely véleményem szerint a téma megkerülhetetlen részét képezi - már évtizedek óta.

CSEH BALÁZS

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Kajtár István

egyetemi tanár, PTE ÁJK

Dr. Béli Gábor

egyetemi docens, PTE ÁJK

Az egyházi nemesek jogállása Közép-Kelet Európában a XI. századtól a XIV. századig

A dolgozathoz olyan témát választottam, amely a jogtörténet kevésbé ismert területére vezethet. A fejezetekben található hipotézisek az eredeti primer források latin nyelvről magyarra való fordításának eredményei, illetve a külföldi szakirodalom részleges feldolgozásán alapulnak. A dolgozatban szereplő latin és német nyelvű forrásrészletek, avagy az ezekre való hivatkozás és az ezeken alapuló fordításból született magyar nyelvű részletek a saját fordítások.

A főbb következtetések között szerepel a minden országban tisztán érzékelhető jelenség, miszerint a társadalmi állás szorosan kapcsolódik az egyház hatalmának erejéhez. Az egyház erejétől függ az egyházi nemes társadalmi állása. A területenkénti és időbeli eltérések igazodnak az általános egyháztörténeti változásokhoz. Emellett az egyház nemes jobbágysai nagyon hasonló jogosítványokkal rendelkeztek a korban, amit az egyházak saját jogaikból engedtek át számukra. Az egyház jogainak fundamentumát viszont az egyetemes kánonjogi és egyházjogi szabályok adták. A kötelezettségek közötti hasonlóságok oka az egész státusz létrejöttének oka is egyben, amely mindenhol a lovas katonai szolgálat volt, mivel az egyház szükségesnek látta saját katonai rend fenntartását. A kötelezettségek közötti eltérés pedig a különböző egyházi célokban keresendő. Az egyház mindegyik országban mást tartott fontosnak, illetve a világi hatalom gyakorlója is más feladatokat, funkciókat várt el az egyháztól. A birtok tulajdonságai determinálják a jogi kapcsolatot, a jogviszonyt. Minden területen az egyház nemesét megillette a birtok felett való részleges vagy korlátozott rendelkezés joga, habár ennek fokozatai és szabadsága differenciált. A rendelkezési jogok közül pedig három alapjogon lehet leginkább kitapintani a jog adta lehetőségeket, ezek mindhárom területen az öröklési jogok, az elidegenítési jogok és a megterhelési jogok.

Az egyházi nemes sajátos jogállásában - a partikuláris jogok hatására, illetve a világi jogok elszigetelődésének ellenére is - sok hasonlóság mutatható ki. Amely hasonlóságok a korban egyetlen más világi státuszt sem jellemez. Ennek okát, illetve az egységesnek, hasonlóknak mondható státusz-és jogfejlődés okát az egyház tulajdonságából eredeztetőnek vallom, hiszen a nyugati-keresztény egyház a egyetemességéből adódóan összetartó és egységesítő erőként bír az egyházi nemesek jogállására és magára a jogfejlődésre a korban.

SZENTGYÖRGYVÁRI TAMÁS

jogász

Osztatlan, 4. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Barna Attila
egyetemi docens, SZE ÁJK*

Az Őrség és a Batthyányak küzdelme: legendateremtés kontra jogtörténet

Dolgozatomban a nyugati határvédelem egykori őreivel, az őrségi speculatorokkal foglalkozom. Ez a tájegység mai napig nevében hordozza, hogy lakói egykor katonai szolgálatot teljesítő kiváltságos népelemek voltak. Az Őrséget mint történeti fogalmat használom, ami 18 falut jelent.

Számos legenda kapcsolódik az őrségi örökhöz. Munkám elkészítésekor azt a célt tűztem ki, hogy az Őrség történetével összefüggő legendák valós magját elkülönítsem a folklorisztikus elemektől. Ezeket a legendák által közvetített történeteket jogtörténeti szempontból vizsgáltam. Arra a kérdésre kerestem választ, hogy mi az igazság abban, hogy az Őrség lakói nemesek voltak, és valóban a Batthyány család kényszerítette-e őket jobbágysorba. Feltételezésem szerint nincs jogtörténetileg megalapozott bizonyíték ezekre az állításokra.

Tanulmányom két fő részre tagolódik. Az első részben az Árpád-kori határvédelem megszervezésétől a speculatori jogállás elvesztéséig tartó folyamatot igyekeztem bemutatni a legújabb történelmi, régészeti illetve topográfiai kutatások alapján. A második részben azt a 300 évet kíséreltem meg elemezni levéltári források alapján, amely a már jobbágysorba került őrségieknek földesuraikkal, a Batthyány családdal való küzdelméről szól. Itt külön hangsúlyt kaptak a két fél között az úriszéken, valamint a Királyi Kúrián folyó perek.

A kutatómunkám alapján azt a következtetést vontam le, hogy az a tény valóban bizonyítható, hogy az örök az Árpád-korban a szabad, katonáskodó réteghez tartoztak, azonban az Anjou-korban sem az országos nemességbe nem sikerült bejutniuk, sem őr jogállásukat nem sikerült megőrizniük. 1391-ben jobbágysorba, majd 1524-től a Batthyány család földesúri hatalma alá kerültek.

A tanulmányban feltárt tények alapján kétségtelenül megdőlt az a legenda, amely szerint a Batthyányak kényszerítették jobbágysorba az egykori öröket. Az őrségiak tudatában a mai napig élő nemesség kérdéskörével kapcsolatban is eloszlanak a feltevések. Azt viszont nem jelenthetjük ki, hogy nemesek egyáltalán nem éltek az Őrségben. Az eddig csak átiratban ismert 1364-es oklevél fordításakor ugyanis bebizonyítottam, hogy Saska Péter és unokatestvérei is nemessé lettek Nagy Lajos adománylevele révén. A sors különös játéka az, hogy a felsőőri öröknek egy hasonló oklevél alapján sikerült az országos nemességbe jutniuk.

TÓTH GÁBOR

Igazgatásszervező
BSc, 5. félév

Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Szűcs Lászlóné Dr. Siska Katalin
Egyetemi docens, DE ÁJK*

Erőegyensúlyi politika és diplomácia a 15. századi Itáliában

Dolgozatomban a 15. századi itáliai fejleményeket vizsgálom jog- és diplomáciatörténeti szempontokból. A vizsgált időszakban teremtődött meg a modern diplomáciai rendszer alapja az állandó követi rendszer kialakulásával, s ez elősegítette az egymással vetélkedő és folytonosan háborúban álló államoknak otthont adó félsziget első pacifikációját 1454-ben.

Fontosnak tartom, hogy a korszakkal államelméleti, jogtörténeti és diplomáciaelméleti szempontokból is foglalkozzunk, és szülessenek olyan munkák, melyek ezt a három tudományterületet összefogják. Dolgozatomban erre tettem kísérletet, a szükséges történelmi háttér bemutatása mellett.

Bár a témával kapcsolatban eleddig átfogó monográfia nem született magyar nyelven, mégis számos munkára támaszkodhattam, amelyek a témát bizonyos aspektusból érintik. A használt szakirodalom jelentősebb része azonban angol nyelven volt számomra elérhető, és a dolgozatban prezentált idézetek is a saját fordításaim.

Dolgozatom első fejezeteiben az olvasó elé tárom a középkori államfelfogás és diplomáciai rendszer főbb jellemzőit, abból a célból, hogy érthetőbbek legyenek azok a változások, melyek a 15. századi Itáliában végbementek. Ezután a félsziget államainak erőegyensúlyra törekvő politizálását mutatom be, feltárva azokat az okokat, melyek elvezettek a pacifikációhoz, az Itáliai Liga megalakulásához. Az ezt követő fejezetben tárgyalom az állandó követi rendszer és az új fajta diplomácia sajátosságait. Végül pedig választ próbálok adni arra a kérdésre, hogy az univerzális liga teremtett-e politikai egységet a félszigeten, és sikeresen megelőzte-e a további konfliktusokat. Munkám során sikerült egyfajta átfogóbb képet adnom a korszak diplomácia- és jogtörténeti vívmányairól, ám a szakirodalom feltárása során rá kellett jönnöm, hogy a téma mindenképp megérdemli, hogy további vizsgálódások tárgya legyen a magyar jogtörténezszek között is.

TAKÁCS SÁRA

nemzetközi igazgatási
BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Rácz Lajos
egyetemi tanár, NKE KTK*

Felsőházi reformok a magyar Országgyűlés történetében: 1885 és 1926

Dolgozatomban egy jogtörténeti témát dolgoztam fel, az 1885. évi Tisza Kálmán-féle reformot, illetve az 1926. évi Felsőházi reformot. Kutatásaim elsődleges célja az volt, hogy bemutassam miként változott a második kamara összetétele és politikai erőviszonyai a tárgyalt időszakban. Elsősorban az Országgyűlési Naplókra és Irományokra hagyatkoztam, illetve a legfontosabb szakirodalmi művekre.

A magyar Országgyűlés az államhatalmi szervek közül a legjelentősebb, jogtörténeti szempontból a kontinuitást testesíti meg. Noha jelenleg a magyar parlament egykamarás szerkezetű, az évszázadok folyamán kétkamarás formában működött. Az általam tárgyalt reformok nem arra vonatkoztak, hogy változtassanak ezen, hanem a második kamara szerkezetét próbálták megújítani, az 1926-os reform esetén pedig visszaállítani a felsőházat.

A dolgozat első nagy egységében a magyar Országgyűlés történetét foglalom össze röviden, a témám szempontjából fontos eseményekre koncentrálni, mint például az 1608. évi I. tc.

Az 1885. évi Tisza Kálmán-féle reform tekintetében az arisztokrácia helyzetéből indultam ki. A főrendi tábla a XIX. század végére indokolatlanul nagy létszámmal bírt, amit sem a hatékonyság, sem a lakosság száma nem igazolt. Tisza Kálmán hagyott fel az óvatos lépésekkel, hogy megváltoztassa a főpapság és főnemesség erődjének számító második kamara szerkezetét. Az 1885. évi VII. tc.-t kompromisszumok sora előzte meg, így a kívánt hatást nem sikerült elérnie.

Az I. világháború gyökeresen átalakította Európát, így a dualista Magyarországot is. 1918. november 16-án a Nagy Nemzeti Tanács kimondta a képviselőház feloszlását és a főrendiház berekesztette üléseit. Bethlen István miniszterelnök a jogfolytonosság és az országgyűlés stabilizálásának érdekében 1925-ben benyújtotta az Országgyűlés felsőházáról szóló törvényjavaslatot. Az 1926. évi XXII. tc. sok elemében hasonlított az 1885. évi koncepcióhoz, de az arisztokratikus elem háttérbe szorult a választási elvvel szemben.

Az 1926. évi reform sem váltotta ki az elvárt eredményeket. Mi sem bizonyítja jobban, mint a Teleki-féle alkotmánytervezet, amit 1940-ben küldött a miniszterelnök Horthynak. A II. világháború után 1944-1945-ben pedig már a kétkamarás parlament igénye sem merülhetett fel.

A kutatásom során komplex módon próbáltam megvizsgálni és összefoglalni a második kamara problémáit. Az Országgyűlési Naplók és a korabeli sajtó alapján pedig megállapítható, hogy a komoly döntések nem az üléseken, hanem a háttérben dőltek el.

KISS GÁBOR

teológus szak

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola

Témavezető:

*Dr. Balogh Elemér, PhD, habil
tanszékvezető egyetemi tanár, SZTE ÁJK*

Pápai küldöttbíráskodás az Árpád-kori Magyarországon

A dolgozat a „Pápai küldöttbíráskodás az Árpád-kori Magyarországon” címet visel. A pápai küldöttbíráskodás egy olyan speciális témája a kánonjogtörténetnek, melyet a 20. században felélénkülő jogtörténeti stúdiumok nem tettek még vizsgálatuk tárgyává, így az egyes kézikönyvek is csak felületesen, pár sorban összefoglalva szólnak e jogintézményről. Ugyanakkor ennek elhelyezése a kánoni jogtudomány rendszerében nem haszontalan feladat, mivel az egyház olyan jogintézményéről beszélünk, mely jelentős befolyással bírt a kialakuló jogszolgáltatásra. Mindebből következik tehát, hogy megismerése, összefüggéseinek felvázolása az egyház tradicionális bíráskodási gyakorlatához hoz bennünket közelebb, mely tükrében hatályos joganyagunk is könnyebben érthető.

Dolgozatom címének megfelelően, küldöttbírói tevékenységet csak a 11. és 13. század között vizsgálom. Miután áttekintettem a megfelelő jogtörténeti háttérrel egy általános bemutatást igyekszem adni a iudex delegatus intézményéről. A küldöttbírák olyan egyes vagy társas, legtöbbször három tagból álló kollégiumot jelentettek, akiket a pápa vagy más egyházi hatóság rendelt ki, eseti illetve tartós megbízással egy adott ügyben való perceselemény elvégzésére, illetve ítélelhozatalra.

A tanulmányban arra a kérdésre keresem a választ, a fentiekben említett küldöttbírák bemutatása mellett, hogyan járult hozzá e jogintézmény a kánonjogi kultúra elterjedéséhez Magyarországon. Konklúzióként levonom a megfelelő következtetéseket: a pápai küldöttbíráskodás a vizsgált időszakban mindenképpen szorosan összekapcsolódott személyi szinten a helyi, területiális jellegű szentszékek munkájával. Mindebből következik, hogy aktívan hozzájárultak a kor kánonjogi műveltségének elterjesztéséhez, illetve a még korábban lezajló gregoriánus reform meggyökerezéséhez. Ugyanakkor nem tartható azaz álláspont, hogy pusztán csak a küldöttbírók tevékenységéből fejlődött volna ki az egyházmegyei bírósági szervezet.

HANCZ PATRIK

Jogász

Osztatlan, 3. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Barna Attila
egyetemi docens, SZE ÁJK*

Sine Ecclesia et religione - Az állampolgári jogok érvényesülésének kérdése az 1940-es évek II. felében (1944/45-1950)

Azért választottam a dolgozatnak ezt a témát, mert a szakirodalom, mely ezt az időszakot tárgyalja, úgy vélem nem helyez elég nagy hangsúlyt az állampolgári jogok gyakorlásának, érvényesülésének kérdésére az adott intézkedésekkel kapcsolatban. Az időszakban (1945-1950) végrehajtott intézkedések (a földreform, az egyesületek felosztatása az egyházi iskolák államosítása, a hitoktatás fakultatívvá tétele, a megállapodás, a szerzetesrendek működési engedélyének megvonása) hátterét fontos megvizsgálni két szempont alapján.

Egyrészt, kiemelkedő jelentőségű annak megvilágítása, hogy a tárgyalt időszakban a rendelkezések milyen mértékben támogatták a lelkiismereti- és vallásszabadság megvalósulását, kibontakozását. A másik központi kérdése a dolgozatnak, hogy ezek végrehajtása során mennyire érvényesültek az állampolgári jogok, illetve milyen garanciák voltak azok tiszteletben tartására, érték-e azokat sérelem vagy sem.

A kérdés itt elsősorban nem az, hogy megvalósult-e vagy sem, hanem, hogy ezen intézkedéseket sikerült-e törvényes keretek között végrehajtani, vagy pedig úgy biztosították a vallásszabadságot, hogy korlátozták azt. A dolgozatom célja, hogy ezeket a kérdéseket megválaszoljam, bemutassam egy másik szemszögből a tárgyalt időszakot, esetleg valamilyen pozitívumot keressek, emeljek ki. Kutatásom során igyekeztem minél több korabeli levéltári, jogalkotási forrást felhasználni, megvizsgálni a szakirodalmi álláspontokat. Volt egy jó elképzelés, azonban ezek végrehajtása sok esetben törvénytelen, alkotmányba ütköző volt.

Bízom benne, hogy dolgozatom és kutatásom hozzá tud járulni az időszak egy különleges jogtörténeti kérdéskörének feltárásához, megismeréséhez és ezzel rá tud világítani a hazai egyházak és különösen a Magyar Katolikus Egyház legújabb kori történetének egy sötét és vészterhes időszakára, annak jogi kérdéseire.

Megkezdődött a lelkiismereti- és vallásszabadság útjának kiépítése, azonban ezt annak korlátozásával akarták elérni. Így kialakult egy ellentmondásos helyzet. A szándék adva volt: a teljes vallásszabadság megvalósítása, de sine Ecclesia et religione.

SZILÁGYI SZABOLCS

jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Olajos István
egyetemi docens, ME ÁJK*

A csernelyi biomassza alapú energetikai rendszer kidolgozásának jogi problémái

A biomassza alkalmazása a hulladék vagy megújuló energiaforrások felhasználását jelenti. A hazai környezetpolitikai célkitűzések teljesítése is megköveteli, hogy növekedjék a megújuló energiaforrások részaránya, ez pedig hozzájáruljon olyan nemzetközi kötelezettség-vállalásaink teljesítéséhez, mint amilyen a kyotói vállalás vagy az Unió megújuló energiaforrás részarány előírásai.

A biomassza felhasználás ellen és mellett számos érvet illetve ellenérvet lehetséges felsorakoztatni. Mindenképpen mellette szóló érv, hogy a szerves hulladékot jól fel lehet így használni. Továbbá a biomassza bőséges és általánosan megújul. A Földön bárhol fellelhető, ezért enyhítheti az energianyomást a harmadik világon és az egyéb energiában szegény országokon. Végül pedig említésre méltó körülmény, hogy az eladási gondokkal küszködő mezőgazdaságnak új piacot jelent. Ellenérvként pedig szükséges megemlíteni, hogy a közvetlen égetés légszennyezést okoz, különösen a bizonytalan összetételű szemété, valamint ez az energiatermelési forma meglehetősen drága, kis mennyiségű termelése pedig nem gazdaságos.

Dolgozatom célja, hogy bemutassam a Miskolci Egyetem közreműködésével kidolgozásra kerülő, biomassza alapú energetikai rendszer projektjét, amely alapján 2013 után megvalósításra kerülhet egy biomassza alapú fűtőmű egy borsodi faluban, Csernelyen. Amint azt látni lehet majd, egy összetett projektről van szó. A cél az, hogy kidolgozásra kerüljön az összes olyan műszaki, gazdasági, jogi és egyéb feladat, amelyek a megvalósítást leegyszerűsítik. Dolgozattal azt a feladatot vállaltam, hogy a legfontosabb jogi lépéseket górcső alá veszem, megvizsgálva a problémákat, valamint a megvalósítást elősegítve alternatívákat mutatok be. Annak érdekében, hogy megértsük a rendszer működését, először bemutatom a projektet és röviden összefoglalom az egyes lépéseket. Úgy gondolom, mielőtt a jogi feladatokkal foglalkoznék, elengedhetetlen a megújuló energiákat és a biomasszát ismertetnem. Ezek után szemléltetem az egyes jogi lépéseket: a különböző szerződések megkötését, a hulladékgazdálkodás jogi szabályait, a biomassza alapú fűtőmű engedélyezési eljárását és a legfontosabb környezetvédelmi szabályokat. Végezetül egyfajta összefoglalásként megemlítem azokat a szakembereknek a körét, akik jelenléte és munkája elengedhetetlen a rendszer megvalósítása érdekében.

ZÁGON ORSOLYA

jogász

Osztatlan, 11. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

*Tahyné Dr. Kovács Ágnes
egyetemi tanársegéd, PPKE JÁK*

**A "génkezelt felelőség" - avagy egyes környezetjogi felelőségi viszonyok a koegzisztencia
kapcsán**

A „génkezelt felelőség” - avagy egyes környezetjogi felelőségi viszonyok a koegzisztencia
kapcsán

A méhek kulcsszerepet töltenek be a virágok beporzásában, így a mezőgazdaságban is kulcsszereplőként repkednek, a méztermelés elengedhetetlen résztvevői. A tudomány gyors fejlődésével a génmódosítás is teret nyert, a genetikailag módosított növények és a nem módosított növények virágai között a méhek viszont nem tudnak különbséget tenni. A módosított virágpor így eljuthat bárhova, de nem csak a méhek miatt, hanem akár a szél, akár más élőlények által, akár az emberi tevékenységek során. Ezek a keveredések viszont károkhoz is vezethetnek, vezetnek. Hogyan reagált, illetve reagál erre a jog, hogyan alakulnak a releváns szabályok?

A TDK pályamunka egy igen aktuális és megosztó témának egy szűk területével foglalkozik, a génmódosítás eredményeként létrejövő genetikailag módosított organizmusokkal. Azon belül a dolgozat tárgya a génmódosított szervezetekkel kapcsolatos tevékenységek során érvényesülő felelőségi szabályok, az együtt-termesztés során megjelenő felelőségi viszonyok. A vizsgálat kiinduló pontja és alapja a magyar szabályozás, aminek egyértelmű megértéséhez elengedhetetlen feltétel az Európai Unió jogalkotása is. A dolgozatban részletesen felvázolásra kerültek a különböző felelőségi irányok, környezetjogi felelőség, közigazgatási felelőség, polgári jogi felelőség, mindezt a génmódosított és a hagyományos növények együtt-termesztése során keletkezett, kialakult károk vonatkozásában. A pályamunka tehát részletesen ismerteti a hazai szabályozást, ellentmondásait, hiányosságait. Illetve keresi arra a kérdésre a választ, hogy hogyan lehet Magyarországon koegzisztenciáról beszélni, a hatásait mérni, ha hazánkban elméletben génmódosítástól mentes mezőgazdaságról beszélünk.

FEHÉR JÚLIA

Jogász

Osztatlan, 8. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Horváth Gergely
egyetemi docens, SZE ÁJK*

A GMO-kérdés megítélése a közösségi és a hazai jogi szabályozás tükrében

Dolgozatomban a genetikailag módosított organizmusok kérdéskörét vizsgálom, különös tekintettel a növények génmanipulációjára és az azt övező ellentmondásokra.

Olyan témát igyekeztem választani, ami amellet, hogy rendkívül aktuális, izgalmas kérdéseket vet fel, mindannyiunkat érint és heves indulatokat kelt. A „tudatos fogyasztóként” történő eljárás elvárás e területen. Feltehetjük azonban a kérdést: hogyan hozzon felelős döntést az egészségével törődő laikus ember egy olyan témában, amiben a kutatók is gyökeresen ellentmondanak egymásnak.

Munkám során arra törekszem, hogy eligazítást nyújtsak ezen útvesztőkben és megpróbáljam szintetizálni az eltérő álláspontokat a következő tematikát követve: tudományos alapvetéssel, biológiai terepszemlével kezdem a vizsgálódást, különös hangsúlyt fektetve a „zöld vonalon” felvetődő pro és contra érvekre. A következő pontban történeti áttekintést folytatok, kezdve az 1980-as éveknél, Amerikánál, a GMO melegágyánál, végigkövetve az Európába való begyűrés folyamatát, a határozott ellenállást és az enyhülés fokozatait. Különös hangsúlyt fektetek az Unió GMO-t érintő jogi szabályozására, ezt követően pedig a magyar állásfoglalásra mind a közvélemény, mind a jogi keretek vonatkozásában. Vizsgálatom tárgyává teszem alkotmányos lépésünk helyességének kérdését, rámutatok az értelmezési nehézségekre, ugyanakkor e legmagasabb szintű szabályozás elvi jelentőségére is. Végül, de nem utolsó sorban szó esik a várható pozitív és negatív következményekről, megítélésekről, a rendelkezés gyakorlati megvalósításáról, érvényesítéséről és az elkezdődött razziákról.

Következtetésem az alábbiak szerint foglalható össze:

- Amennyiben állást kívánunk foglalni a géntechnológia kérdésben (márpedig érdemes, hiszen a saját és gyermekeink egészségéről van szó) a pro és contra érveket azonos súllyal kell latba vetnünk, elveinkre, meggyőződésünkre és a kritikával kezelt forrásokra hagyatkozva meghozni a helyes döntést (a GMO mentes életmód mellett!).
 - Látnunk kell, hogy az Alaptörvényben történő szabályozás nem problémamentes és különösen nem következetes. Azon túl, hogy elvi jelentősége vitathatatlan, betarthatósága kétséges, a megjelölt cél pedig ilyen formában nem kielégíthető. A tiltást egyéb más jogalkotási módszerrel kellene megvalósítani.
 - Mindazonáltal a GMO-free státus megőrzése versenyszempontból (jelenleg) nemhogy hátrányt, de előnyt jelent hazánk számára, különösen az európai piac vonatkozásában. Törekednünk kell ennek megőrzésére!
-

LIPTAI NOÉMI

jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Fodor László

egyetemi tanár, DE ÁJK

A horgászat környezetjogi kérdései

A dolgozat az agrárjog és a környezetvédelem egy sajátos szegmensét mutatja be, gyakorlatias megközelítésben. A horgászat nagyon régi foglalkozás. Amíg az ökológiai rendszer – a víz, a hal és az ember megfelelő kapcsolata – nem bomlik meg, addig kevés szabály is elég lehet rá. Viszont az elmúlt 30 évben a horgászat fejlődése, hobbivá alakulása sok új feladat elé állította a jogalkotókat. A megoldandó problémák nem csökkennek, hanem növekednek, szó szerint is víz alatt lapulnak.

Elsősorban a pontyok, azon belül is a nagypontyok védelmét állítottam középpontba, de ezáltal természetesen a víz és a környezet védelme is nagy hangsúlyt kapott a dolgozatban. A személyes tapasztalataimból kiindulva, valamint a környezetemben élő szakemberek segítségét igénybe véve összegyűjtöttem a felmerülő problémákat, s jogi szabályozáson keresztül alkalmazható megoldásokat kerestem rájuk. Olyan jogi eszközök, szabályozási részterületek kerültek szóba, mint az állatvédelem, a horgászati módok és tilalmak, a horgászvizsga, a halörzés, a vízminőség védelme, stb. Mindezekhez – a terjedelmi korlátokra is figyelemmel – csak a legszükségesebb mértékig kapcsoltam hozzá a hatályos jogszabályi rendelkezéseket, azoknak a leírását nem tartottam feladatomnak.

Munkám során polgári és büntetőjogi kérdésekkel is foglalkoznom kellett. Lényeges eredménye ennek a magántó és az állami tó hasznosítási viszonyainak az összehasonlítása, amely rámutat a dologi jogi szabályok és a környezet- illetve halvédelem összefüggéseire. A büntetőjogi szankcionálás tekintetében pedig az állatkínzás törvényi tényállásának az alkalmazására, illetve a történeti tényállás megállapításának egyik lehetséges módjára teszek javaslatot.

BÁNYAI REGINA ENIKŐ

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Bándi Gyula
egyetemi tanár, PPKE JÁK*

A természetvédelmi jellegű oltalmak jogszabályi hátterének vizsgálata, különös tekintettel a technikai jellegű dereguláció hatásaira

Manapság egyre többet hallunk a globális felmelegedésről, a környezetbarát életmódról és a fenntartható fejlődésről. De miért olyan fontos erre figyelmeztetni bennünket? Ezen témáknak nem más a célja, mint hogy felhívják figyelmünket a minket körülvevő természetes környezet megóvásának szükségességére. A modern világ felgyorsult életmódja miatt ugyanis hajlamosak vagyunk időről-időre megfeledkezni arról, hogy milyen sérülékeny és pótolhatatlan környezetben éljük mindennapjainkat.

„És én mit tehetek ennek érdekében?” – hangzik el sokszor a kérdés. Bizonyára mindannyian számtalan választ hallottunk már erre a kérdésre, de jogászként nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy környezetünk védelméhez elengedhetetlen a megfelelő jogszabályi háttér megléte. Ez azért fontos, mert ezeknek a természet megőrzését szolgáló jogszabályoknak a segítségével tudjuk társadalmi szinten is biztosítani a kiemelkedő értékkel rendelkező területek természeti értékének megóvását. A védett természeti területek az ilyen kiemelkedő, emberi beavatkozásra érzékeny és megóvásra érdemes területek körét ölelik fel. Így oltalmuk biztosítására, megőrzésére és annak fenntartására a különböző jogalkotási – így a deregulációs – folyamatok közepette is ügyelnünk kell.

Dolgozatomban a természetvédelmi védettséget kimondó jogszabályok kapcsán felmerült problémákat mutatom be a 2007-ben lezajlott „technikai jellegű” dereguláció tükrében. Ez a deregulációs eljárás 460 település 727 helyi- és 120 országos jelentőségű védett természeti területének a védettségét érintette.

2007. december 31-ével ex lege helyezték hatályon kívül az érintett védettséget kimondó jogszabályokat. Az így megszűnt védettségeket azonnal szükséges volt pótolni az adott területek felett. Ez a „védettséget fenntartó” eljárás azonban nem ment zökkenőmentesen. A legnagyobb kihívás az egyszer már elért védettségi szint megőrzése volt.

A természetvédelemi szabályozás és a kapcsolódó témák (pl. fontosabb AB határozatok, ingatlan-nyilvántartás) érintése mellett a dolgozatomban elemzem az emiatt szükségesen lefolytatott „védettséget fenntartó” eljárás nehézségeit mind az országos- mind a helyi jelentőségű védett természeti területek kapcsán. Ezt azért tartom fontosnak, mert még mindig számos megoldatlan probléma van hátra.

A felmerült hiányosságokra igyekszem felhívni a figyelmet, amelyek miatt (a helyi jelentőségű védett természeti területek körében) még ma is zajlik ez az eljárás – így a téma fontossága napjainkban sem merülhet feledésbe.

BALOGH NIKOLETTA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Szilágyi János Ede
egyetemi docens, ME ÁJK*

Az ügyész környezetvédelmi - különös tekintettel a közigazgatási és magánjogi szakág intézkedéseire

Napjaink egyik leggyorsabban növekvő jelentőségű témája a környezetvédelem, amely kétségtelenül egyre nagyobb szerepet vív ki magának. Életterünkben bekövetkezett és ezután várhatóan bekövetkező változások arra figyelmeztetnek bennünket, hogy nem lehet eleget foglalkozni a környezetünk védelmével.

Az ügyészek törvényi lehetőségeikkel élve évek óta kiemelt feladatnak tekintik a környezetvédelemmel kapcsolatos ügyészi teendőket. Dolgozatomban ezt a napjainkban még kevésbé közismert, ám annál nagyobb jelentőségű munkát kívánom elemezni, bemutatni.

A legfontosabb kérdés annak ismerete, hogy mely jogszabályok alapján látják el a környezet védelmét szolgáló feladataikat a büntető-, közigazgatási- és magánjogi szakágak. Utóbbi két tevékenység részletesebb kifejtésére törekszem gyakorlati példákon, jogeseteken keresztül. Kutatásomat az alábbi fontosabb kérdéskörök megválaszolása köré építem fel: a szakági együttműködés kérdése, a környezetvédelem sajátosságaiból adódó egyedi problémák, együttműködés a bíróságokkal és a közvélemény szélesebb körű tájékoztatása.

Bemutatom az alkalmazható ügyészi módszereket és a rendelkezésre álló eszközöket, a gyakorlatban felmerülő problémákat. Külön fejezetben kitérek Európa más ügyészségeinek gyakorlatára, a külföldi megoldásokra, eltérésekre, utalva a környezetvédelmi ügyész intézményére.

Gyakorlati tapasztalatokon alapuló összehasonlítást mutatok be a főváros mellett - környezetvédelmi területen - országosan legnagyobb ügyforgalommal bíró két megye: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye és Borsod-Abaúj-Zemplén Megye tekintetében.

Kutatásom eredményeként igyekszem a legfontosabb problémákra adható megoldási javaslatokat és a szükséges változtatásokat összefoglalni - megemlítve e kiemelkedően fontos tevékenység eredményeit, hiányosságait.

HEID KRISZTINA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

dr. Horváth Zsuzsanna

egyetemi docens, PTE ÁJK

Eszköz a fenntartható fejlődés szolgálatában: a termék címkézés

A fenntartható fejlődés olyan gazdasági és társadalmi fejlődés, amely a természetes környezet értékeinek megőrzésével anélkül elégíti ki a jelen generáció szükségleteit, hogy meghiúsítaná a jövő generációk szükségleteinek kielégítését. A fenntartható fejlődés stratégiájának - nemzetközi, uniós és nemzeti szinten is - egyik fontos eszköze a fenntartható termelési és fogyasztási minták ösztönzése. A környezetvédelmi termékjelzés azzal járul hozzá a termelés és a fogyasztás fenntarthatóvá tételéhez, hogy egyrészt, a címkét viselő termékek fogyasztóit ösztönzi a környezetbarát termékek vásárlására, másrészt pedig, azok gyártóit ösztönzi a környezet kevéssé terhelő anyagok, energiák takarékos használatára, gyártási folyamatok alkalmazására, s ezzel egyidejűen jobb piaci pozíciók biztosításával nagyobb gazdasági előnyökhöz juttatja a címkét viselő termékek termelőit, forgalmazóit.

Az EU öko-címke, az „Európai virág” rendszere 1992-ben jött létre, a címke odaítélését és használatát az EP és a Tanács új, 66/2010 rendelete szabályozza. Célja, hogy a környezetvédelmi kiválóság jelzésével megkönnyítse a termelők számára a környezetvédelmi követelményekhez igazodást, és a vásárlók informálását, ösztönzését. A termék életciklus elemzésén alapuló öko-címke kritériumokat az EU Bizottság termékcsoportokra (pl. tisztítószer, textíliák, elektronikus berendezések, papírok, szálláshelyek, stb.) dolgozza ki, a címke használatát a gyártó kérelmére az illetékes nemzeti hatóság a rendelet mellékletében meghatározott eljárásban ítéli oda. Az öko-címke rendszerben való részvétel önkéntes, ám meghatározott díj fizetéséhez kötött. Az uniós címke mellett használhatók más termékjelzések is, pl. a bio-termékeket jelző „Eurolevel” vagy az energiacímke, továbbá nemzeti címkék, pl. a német Kék Angyal, vagy az „Északi Hattyú”. A magyar öko-címkét, a „tölgyet” a 29/1997 KTM rendelet vezette be, amely 2004-ben az EU-s szabályozásnak megfelelően módosult. A címke használati jogáról a Vidékfejlesztési Minisztérium a kijelölt szervezet szakértői véleménye alapján dönt. Az EU-s és a magyar címke is tartalmazza a termék lényeges környezetbarát tulajdonságait. Mindkét rendszerben a használat szerződésen alapul, s ellenőrzésnek alávetett.

Az öko-címke egyre bővülő rendszere a környezettudatos fogyasztói magatartás ösztönzésével hozzájárul a fenntartható fejlődés gazdasági és környezeti követelményeinek teljesítéséhez.

SZAMEK GABRIELLA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Bándi Gyula
egyetemi tanár, ELTE ÁJK*

A Kiotói Jegyzőkönyvre épülő kvótakereskedés eljárási szabályai

Korunk egyik kihívása az éghajlatváltozás, évtizedek óta küzdünk az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéréért.

Fontos mérföldkő az 1992-es Riói Éghajlatváltozási Keretegyezmény és 1997-es Kiotói Jegyzőkönyv. A jegyzőkönyv megosztja mind a politikai élet szereplőit, mind a környezetvédőket, számos bírálat érte, további léte is kérdéses.

A dolgozatban áttekintem, az első klímavédelmi egyezmény megszületésének körülményeit, melynek lényege, hogy a klímavédelmi törekvések eredményessége nagyban függ attól, hogy az hajt-e hasznot az egyes résztvevőknek. Bevezeti a közös, de megkülönböztetett felelősség fogalmát, amely azóta a nemzetközi környezetjog egyik alapelve.

Kitérek arra, hogy a fenntartható fejlődés fogalma miként kapcsolódott össze a köznyelvben a klímavédelemmel.

Bemutatom a Kiotói Jegyzőkönyv aláírásához vezető utat, és a hatályba lépése óta folytatott tárgyalásokat. Választ keresek arra, hogy a gazdasági növekedés fétise mely országokat tart távol még mindig az ahhoz való csatlakozástól.

Az Európai Unió Bíróságának joggyakorlata alapján bemutatom az EU-s környezetvédelmi alapelveket, és összhangjukat a jegyzőkönyvvel.

Ismertetem a Kiotói Jegyzőkönyv gazdasági integrációs szervezetekre vonatkozó fontos rendelkezéseit, és azt, hogy mi az „EU buborék”.

Bemutatom a legfontosabb, a klímaváltozással kapcsolatos irányelveket, és érdekességként egy merőben új technológiát és szabályozását: a CO₂ geológiai tárolásáról szóló irányelvet. Rávilágítok, hogy miért tartom ellentétesnek a Kiotói Jegyzőkönyvvel eme új tendenciát.

A hazai szabályozást a 2005. évi XV. tv. és a 213/2006. (X.27.) Korm. rend. alapján vázolólok.

Ismertetem a kvóta szerzés folyamatát, a Nemzeti Kiosztási Tervet, a Nemzeti Kiosztási Listát és a Nemzeti Forgalmi Jegyzéket. Tárgyalom a Ket. hatályát a környezetvédelmi ill. a klímaügyekre.

Elhatárolom egymástól az integrált szemléletű környezetvédelmi és a kibocsátási engedélyeket. A hazai környezetvédelmi intézményrendszer bemutatásakor ismertetem az Országos

Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelet Emisszió-kereskedelmi Osztályának feladatait. Bemutatom a hitelesítési tevékenységet, ill. a hitelesítőket és eljárási helyzetük bizonytalanságát.

Végezetül ismertetem a hazai és a nemzetközi kereskedés menetét, a kvóta jegyzésére szakosodott tőzsdék forgalmát és a kereslet-kínálat érvényesülését.

A zárszóban vázolólok a de lege ferenda javaslataimat, és véleményemet: miért szükséges a klímavédelemmel foglalkoznunk.

PAPP OLGA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:**Dr. Balázs István**habil. egyetemi docens, DE ÁJK*

A helyi önkormányzathoz való kollektív alapjog a közigazgatásban

A helyi önkormányzatokkal kapcsolatos egyik téma aktualitását sem lehet most vitatni, hiszen a régi Alkotmányt (a 2012. január 1-jével hatályon kívül helyezett 1949. évi XX. törvényt) felváltó Alaptörvény az önkormányzati rendszert is erőteljesen érinti. Korábban az Alkotmány IX. fejezete foglalkozott a helyi önkormányzatokkal, most az Alaptörvény 31-35. cikke tartalmaz néhány rendelkezést rájuk nézve. Nem kizárólag alkotmányi szinten történt változás, hanem a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényt is felváltotta a 2011. évi CLXXXIX. törvény (bár sok rendelkezése csak 2013. január 1-jétől, illetve a 2014. évi általános önkormányzati választások napján fog hatályba lépni), amely Magyarország helyi önkormányzatairól szól.

Dolgozatomban a változások egy aspektusára szeretnék rámutatni, nevezetesen arra, hogy az új Alaptörvény nem deklarálja a helyi önkormányzathoz való kollektív alapjogot, ellentétben a korábbi Alkotmánnyal. Mi a jelentősége ennek? Szükség van-e egyáltalán ennek a jognak az alkotmányi szintű rögzítésére? Milyen okokat, illetve következményeket lehet kimutatni a deklaráció elmaradásával kapcsolatban?

Munkámban ezekre a kérdésekre keresem a választ, a jogszabályok elemzése mellett felhasználva az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatát, hiszen úgy gondolom, ez a jövőben is irányt mutathat a jogalkotónak. Röviden áttekintettem, hogy néhány európai országban hogyan jelenik meg a helyi önkormányzathoz való jog, hiszen ez segít elhelyezni a magyar szabályozást. Ezen túl szakirodalmi álláspontokat is figyelembe vettem, bár hangsúlyoznom kell, hogy céloom nem ezek kimerítő feldolgozása volt, hanem a jelenleg zajló folyamatok és változások vizsgálata és értékelése.

Úgy látom, a jelenlegi tendenciák azt mutatják, hogy a helyi önkormányzatok kisebb súlyt kapnak az új Alaptörvény és az új önkormányzati törvény nyomán, mint korábban. Pedig álláspontom szerint a helyi demokrácia adta energia a válságkezelés kimeríthetetlen eszköze lenne, amelyhez hozzájárulna az önkormányzati autonómia megőrzése és esetleges tovább erősítése. Arra teszek kísérletet a dolgozatban, hogy igazoljam ezeket az állításokat.

„Demokrácia nincs eleven, pezsgő, szabad és demokratikus önkormányzatok nélkül. Minden országos demokrácia merő fikció, ha nincs meg az egyes emberek számára hozzáférhető kisebb közösségekben a szabad közélet iskolája” – mondta Bibó István. De hogy van ez ma?

TOMBOR CSABA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kecő Gábor

egyetemi tanársegéd, ELTE ÁJK

A helyi önkormányzatok eladósodásának folyamata és fékezése Magyarországon

Dolgozatom témája a magyar önkormányzati rendszer eladósodottsága, amely a helyi önkormányzatok pénzügyi nehézségeinek legsúlyosabb tünete. A dolgozat arra vállalkozik, hogy a rendszerváltástól kezdve elemezze az önkormányzatok eladósodásának folyamatát és azokat a jogszabályi rendelkezéseket, amelyek az eladósodás fékezését szolgálták vagy szolgálják. A téma aktualitását különösen az adja, hogy 2012. január 1-jével modellváltás történt az önkormányzati hitelfelvétel korlátozása körében. Az ún. passzív kontrollt az aktív kontroll váltotta fel.

Dolgozatom hat fejezetből áll.

Az első fejezetben a dolgozat bevezetéseként megfogalmazom a dolgozat célját, valamint kitérek témaválasztásom személyes vonatkozására is.

A második fejezetben bemutatom a kontinentális önkormányzati modelleket és az önkormányzati kölcsönfelvétel korlátozására szolgáló technikákat. Az előbbieket tükrében jellemzem a magyar önkormányzati rendszert.

A harmadik fejezetben hangsúlyt fektetek a hazai önkormányzatok eladósodásának folyamatára a gazdasági-politikai korszakolás alapján. A helyi önkormányzatok által felhalmozott adóssággal összefüggésben külön foglalkozom az adósság összetételével és alakulásával, illetve egy esettanulmánnyal is szolgálok a folyamatok alátámasztása érdekében.

A negyedik fejezetben részletesen tárgyalom a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 2012. január 1-jéig hatályos hitelfelvételi korlátjának (88. §) bevezetését és annak módosítását. Felvázolom a korlát intézményesítésének indokait és az eredménytelenségére vonatkozó gyakorlati tapasztalatokat.

Az ötödik fejezetben dolgozom fel a jelenleg hatályos adósságfűkre vonatkozó rendelkezéseket, amelyek egyfelől az Alaptörvényben, másfelől a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényben (10. §) találhatóak. Ebben a fejezetben alaposabban vizsgálom az új szabályozás kialakulását, törvénybe való átültetését, valamint tartalmát és lehetséges következményeit.

A hatodik fejezetben befejezésként megfogalmazom a záró gondolatokat, amelyek között levonom a lényeges következtetéseket. Megállapítottam, hogy a korábbi szabályozáshoz képest az új korlát nagyobb mértékben garantálja az adósságfűknek való megfelelést. Felhívom a figyelmet arra is, hogy az önkormányzatoknak felelős gazdálkodást kell folytatniuk a jövőben.

PÁL EMESE

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

*Dr. Bencsik András
tanársegéd, PTE ÁJK*

*Dr. Ivancsics Imre
egyetemi docens, PTE ÁJK*

A helyi önkormányzatok feletti törvényességi kontroll átalakulása

A közigazgatás törvényessége biztosításának fontos lépcsőfoka a helyi önkormányzatok működése feletti állami kontroll, amelyben szerepe van az Alkotmánybíróságnak, illetve különféle korrekciós mechanizmusoknak, amelyek közül dolgozatomban a megyei, fővárosi kormányhivatalok által a helyi önkormányzatok működése felett ellátott törvényességi felügyeletet vizsgálom.

A téma részletes tárgyalását a közelmúltban bekövetkezett jogalkotási lépések indokolják, amelyek keretében a jogalkotó a törvényességi felügyelet mint kontrollmechanizmus mellett tette le a voksát, ezzel eszközeiben és terjedelmében is erőteljesebb beavatkozást biztosítva az állam számára. E lépést megoldásul szánta a korábbi törvényességi ellenőrzést jellemző következmények-nélküliségre (az ellenőrzési megállapításoknak esetenként nem volt következménye) és az „állam az államban” állapot (az önkormányzatok széles körű autonómiája) elkerülésére a kormányhivatal számára biztosított többletjogosítványokkal. Mindennek megvalósításához azonban elengedhetetlen a „közös nyelv” kialakítása az ellenőrzés és a felügyelet jelentéstartalmát illetően. Ezért dolgozatomban egy teljes fejezetet szánok az ellenőrzés és a felügyelet fogalmának, illetve egymáshoz való viszonyának tisztázására, mind a külföldi, mind a hazai szakirodalmat vizsgálva. Ugyanis nemcsak elméleti-dogmatikai szinten hanem a jogi szabályozásban is következetesnek kellene lenni e terminus technicusok használatakor.

Bemutatom a helyi önkormányzatok állami felügyeletére vonatkozó nyugat-európai modelleket, kiemelve azon elemeket, amelyek akceptálása a hazai jogrendbe megfontolandó lenne. Teszem mindezt figyelemmel a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájára, összevetve azt a magyar szabályozással. Dolgozatom fókuszpontjába a hatályos hazai reguláció értékelő elemzését helyezem, különös hangsúlyt fektetve az Alaptörvény által intézményesített és a Mőtv-ben részletezett aktuspótlásra mint új felügyeleti eszközre.

Dolgozatomban fel kívánom hívni a figyelmet a felügyeletre vonatkozó jogi szabályozásban megfigyelhető hiányosságokra, jogalkalmazási problémákra.

Nem célom a hatályos felügyeleti rendszer elutasítása, csupán szeretnék rávilágítani olyan pontokra, amelyek átgondolása hozzájárulhatna a jogi szabályozás racionalizáltabb megvalósításához, s ezáltal a felügyeleti munka hatékonyabbá tételéhez. De lege ferenda javaslataimmal erre teszek kísérletet dolgozatom zárásaként.

SZALÓKI ISTVÁN

jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Balázs István
egyetemi docens, DE ÁJK*

A helyi önkormányzatok felügyeleti rendszere. Avagy a fejlődés vagy visszaesés évei következnek?

Témámnak a törvényességi felügyeletet választottam a közigazgatási jog területéről. A téma aktualitását az szolgáltatja, hogy megváltozott a helyi önkormányzatok államszervezetbeli helyzetéről alkotott kép, vagyis nem úgy tekintünk rájuk, mint kvázi önálló hatalmi ágakra, hanem a 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján, mint a végrehajtó hatalmi ág integráns részére. Ennek következtében az önkormányzatok autonómiája, s a Kormányhivatalok kontroll pozíciója erősödött, amely változás fontosságát a törvényességi felügyelet kialakulásával alátámaszthatjuk.

Ezek alapján, kutatási témámban célul tűztem ki azt, hogy a megfelelő elméleti és nemzetközi megalapozást követően három szempontból vizsgáljam a kutatott jogintézményt, ideértve felépítését, hibáit és hiányosságait. Elsőként is az „előző” rendszerbeli törvényességi ellenőrzés jogintézménnyel hasonlítottam össze, továbbá vizsgáltam a törvényességi felügyelet jogintézményének jogszabályi hátterét, ennek alapján kitértem a joghézagokra, valamint a félreérthető és korrekciót igénylő rendelkezésekre. Végül összesítettem a HBM Kormányhivatal Törvényességi Ellenőrzés és Felügyeleti Osztálynál észlelt gyakorlati problémákat.

Összességében a következő főbb konklúziókat vontam le dolgozatomban. A törvényességi felügyelet jogintézményének jogszabályi alapjai még számtalan korrekcióra és kiegészítésre szorulnak, tekintettel a gyakorlati problémákra. A jogalkotó megfelelően határozta meg a közigazgatás fejlődésének irányát a törvényességi felügyelet jogintézményére tekintettel, de a felügyeleti eljárást övező nem egységes bírói gyakorlat miatt nem tud teljes hatékonyságában működni. Ezt a problémát megoldja a jövőre felálló közigazgatási különbíróóságok rendszere. A Hivatalok megfelelő preventív, reparatív és represszív eszközökkel rendelkeznek, de ezeket bátrabban és célzottabban kellene alkalmazniuk a helyi önkormányzatok teremtette jogellenes helyzetekben, hogy egy preventív jellegű gyakorlatot alakítsanak ki. A felügyeleti és kvázi felügyeleti eszközöknek a helyi önkormányzatok autonómiáját csökkentő hatása van, de hogyan fog ez kifejlődni a jövő gyakorlatában? Természetesen – álláspontom szerint – ez a fejlődési irány elegendő lesz ahhoz, hogy elérjük a szakszerű, stabil, gyors és hatékony közigazgatási rendszert!

MOLNÁR RÉKA

közigazgatási
MA, 9. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Lentner Csaba
egyetemi tanár, NKE KTK*

A magyar állam újjászervezésének lokális színterei a megyei jogú városok példáján keresztül

Magyarország esetében mindenképp beszélnünk kell az államadósság kérdésköréről, hiszen olyan jelentős problémával állunk szembe, ami ellen sürgősen fel kell vennünk a harcot. Egyértelműen megfogalmazható az, hogy az országot olyan irányba kell terelni, ahol nem a hitelek növekednek, hanem a gazdasági stabilitás erősödik. Ezt a kijelentést az is alátámasztja, hogy Magyarország az Európai Unióhoz történt csatlakozása óta nem tudott kikerülni a túlzott deficit-eljárás alól.

A kutatásom során, az adósságnövekedési folyamatot, az önkormányzatok, főként a megyei jogú városok szemszögéből elemeztem. Az önkormányzatok eladósodásához az EU-s támogatású beruházásokhoz szükséges önerő hiánya, továbbá, a többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok helytelen gazdálkodása is nagymértékben hozzájárult. Az EU-s támogatással megvalósuló projektek utófinanszírozása likviditási nehézséget okozott, ezért rendkívül fontos a programok finanszírozásának újragondolása. Az önerő biztosítása során, az újragondolást egyértelműen az is megalapozza, hogy a törzsvagyonhoz tartozó vagyonelemek fedezetként való felhasználása jelentős kockázatot hordozott az önkormányzatok esetében. A helyzet súlyosságát mutatja, hogy az Állami Számvevőszék 2011 tavaszától öt ütemben vizsgálta az önkormányzati szektor pénzügyi helyzetét, amely során kiderült, hogy az önkormányzati szféra adóssága 2007-hez képest 2010-re 77,7 százalékkal, 1247 milliárd forintra nőtt.

A dolgozatomban egyértelműen hangsúlyozom, hogy a nem megfelelő jogszabályi környezet jelentős szerepet töltött be az önkormányzati adósság kialakulásában.

Az adósság kialakulása mellett, az adósság csökkentésére irányuló intézkedések elemzésére is nagy hangsúlyt fektettem, aminél egyértelműen kiderült, hogy a magyar önkormányzatok megragadtak a megszorító intézkedések bevezetésének szintjén. A jövőre vonatkozóan, az Állami Számvevőszék elnöke kijelentette, hogy a nemzetközi példákól merítve, új intézkedési terv megvalósításán dolgoznak, amelyet a következő évben kívánnak megvalósítani.

Végezetül megfogalmazható, hogy olyan stabilizációs programra van szükség, amely figyelembe veszi az önkormányzatok sajátosságait, és lehetővé teszi az egyensúly hosszú távú fenntarthatóságát.

KOVÁCS PATRIK GERGŐ

Igazgatásszervező

BA, 3. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Közigazgatás-tudományi Kar

*Témavezető:
Kovács Éva Margit
tanársegéd, NKE KTK*

Az önkormányzati közszolgáltatás ellátás múltja, jelene és jövője

A dolgozat áttekinti az elmúlt húsz év normatív meghatározottsága és gyakorlata alapján az önkormányzatok közszolgáltatás nyújtását. Ezzel összefüggésben arra keresve a választ, hogy a rendszerváltás óta melyek voltak a leggyakrabban felmerülő jogi illetve gyakorlati hiányosságok, és melyek voltak az ezeket előidéző problémák. Ennek feltárása érdekében a jogszabályok elemzése mellett támaszkodom az adott területen érintett gyakorlati szakemberek (polgármesterek, jegyzők és egyéb helyi igazgatási szakemberek) tapasztalataira, véleményére, melyeket interjúk során rögzítettem. A dolgozat első részében, az önkormányzatiság fogalmi rendszerének megalapozása céljából, áttekintem az önkormányzatokkal és közszolgáltatással kapcsolatos alapfogalmakat, mint például centralizáció és decentralizáció, szubszidiaritás. Ezt követően a vizsgálatom fókuszában az önkormányzatiság normatív szabályozása áll a nemzetközi és hazai viszonylatban. Egy rövid nemzetközi kitekintés keretében ismertetem a meghatározó önkormányzati modellek – angolszász, francia, német - sajátosságait. Ezután a helyi önkormányzati közszolgáltatások szabályozásának hazai normatív hátterét tekintem át. A jogszabályi hierarchiát követve a korábbi Alkotmány és a jelenleg hatályos Alaptörvény kapcsolódó rendelkezéseit, valamint a 2012-ben hatályos és a 2013-tól hatályba lépő új önkormányzati törvény elemeit hasonlítom össze rávilágítva a szabályozásbeli különbségekre. Ezután – az általam legjelentősebbnek ítélt kötelező feladatok kiemelésével - gyakorlati problémák elemzésén keresztül alternatív megoldási javaslatokat mutatok be az önkormányzati közszolgáltatások szervezésére. Ennek keretében foglalkozom a társulások rendszerével, az önkormányzatok és a civil- valamint a magánszféra kapcsolatainak formáival. Véggkövetkeztetésem, hogy a szétaprózódott önkormányzati rendszer nem nyújt megfelelő keretet a hatékony közszolgáltatás ellátáshoz. Ennek orvoslására született az új önkormányzati szabályozás, amely részben megoldást nyújthat a dolgozatban tárgyalt problémákra, de meglátásom szerint az önkormányzatok közötti és azon túl nyúló (magánszektor, civil szféra) együttműködés további erősítése szükséges a hatékony és minőségi közszolgáltatás-nyújtáshoz.

ROKOB BALÁZS

jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Barabás Gergely
tanársegéd, ELTE ÁJK*

Az önkormányzati rendeletek felülvizsgálata az igazságszolgáltatás átalakítása után

A közelmúlt sarkalatos törvényalkotási folyamata eredményeképp az önkormányzati rendeletek felülvizsgálatára szolgáló eljárási szabályok és mechanizmusok is átalakultak. Dolgozatomban a főbb változásokat ismertetem, melynek keretében rövid elméleti és jogtörténeti bevezetés, valamint nemzetközi kitekintés mellett az elmúlt hónapok kúriai valamint alkotmánybírósági gyakorlatát is elemzem.

Mint hogy az önkormányzatok, mint a közhatalom helyi gyakorlói fontos szerepet töltenek be az állampolgárok mindennapi életében, lényeges, hogy működésük – anélkül, hogy annak demokratikus mivoltát veszélyeztetnénk – kontroll alatt álljon. A dolgozat célja az, hogy a hatályos joganyagra és a már rendelkezésre álló gyakorlati tapasztalatokra alapozva választ keressen arra a kérdésre, hogy a jelenlegi felülvizsgálati rendszer alkalmas-e rendeltetésére, azaz tudja-e kezelni a felmerülő jogsértéseket, orvosolni képes-e az állampolgári panaszokat. A kérdéses, netán problémás pontok feltárása mellett az összehasonlító módszer alkalmazásával, illetve de lege ferenda javaslatokkal törekedtem rávilágítani eltérő megoldásokra is.

JÁBORCSIK KRISTÓF

Bűnügyi-igazgatási (gazdaságvédelem)

BA, 3. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Rendészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. habil. Balla Zoltán Ph.D

egyeremi docens, NKE RTK

Az önkormányzati rendőrség a magyar közigazgatásban

A tanulmány célja, a municipális rendészeti alternatíva átfogó bemutatása, államtörténeti vonatkozásokkal, jogi aspektusú vizsgálattal, és gyakorlatban - hazánkban és külföldön-megvalósuló példákkal.

A tanulmány, - a jogforrási hierarchia szignifikáns részét érintő, közelmúltbeli változások alapján- a hatályos joganyagra épül és olyan alapvető alkotmányos értékeket és jogelméleti téziseket érint, melyek közül a legitim fizikai erőszak kérdése, a biztonsághoz való alkotmányos jog érvényesülése, vagy a büntető joghatóság megosztásának következményei alapjaiban orientálják a vizsgált kérdéskört.

A rendészeti-hatósági jogosultság és a rendfenntartás jogának megosztása számos közigazgatási jogi vonatkozást generál, így a rendészet alapfogalmain túl, a centralizált és decentralizált működés rendészeti vetületei is feldolgozásra kerülnek. Privilegizált szerepet kap a rendészeti jogosultság hatályos joganyag tükrében végzett elemzése, mely értelmezési keretként szolgál a vizsgálat során. A rendőrségre, a helyi önkormányzatokra, és az egyes rendészeti tevékenységet végző személyekre vonatkozó joganyag tételes áttekintése megalapozza a tárgykört érintő legalapvetőbb kérdéseket: így értékelésre kerül a polgármester közbiztonság fenntartásában betöltött funkcióját, és a kényszerítőeszközök használatának jogosultsága is.

A történeti áttekintés az önkormányzatiság és a rendészet fejlődésének kölcsönösségére épül, korszakonként vizsgálja a két elem közti koherenciát. A vizsgálat kitér a nemesi, és polgári közigazgatás illetve az ezekhez kapcsolódó rendvédelmi berendezkedések jellemzésére is. Az áttekintés a rendőrség államosításával zárul, mely felvázolja azt, hogy az egykori önkormányzati funkcióként megjelenő rendfenntartás hogyan vált állami monopóliummá.

A tanulmány törekszik a decentralizált, önkormányzati rendészeti alternatíva felett ítéletet mondó laikus közvélemény álláspontja és a konkrét tárgykörben megjelent, valamennyi kiemelkedő, tudományos igényességű publikáció vélekedése közötti egyensúly megteremtésére, a tárgyi jogi normák és a gyakorlati példák segítségével. Két külföldi és két hazai alternatívát vonultat fel, ezzel igazolva a decentralizált modell objektív társadalmi szükségszerűségét, az önkormányzati rendőrség további térnyerésének igényét.

A dolgozat a témakör legjellemzőbb nézőpontjait összegyűjtve nyújt betekintést az önkormányzat és a rendészet viszonyába: a rendvédelmi hagyományok, a tárgykört meghatározó elemi jogszabályok és napjaink uralkodó kormányzati elképzelései alapján.

ERDŐS ISTVÁN

Igazgatásszervező
BA, 5. félév

Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Erdős Éva
intézeti tanszékvezető, egyetemi docens, ME ÁJK*

Nincs rend a közigazgatásban... Van, csak máshol kell keresni. Egy kistéleplülés gazdálkodása a reformok tükrében.

A dolgozatom témája az elmúlt évek önkormányzati gazdálkodását érintő jogszabályváltozásainak vizsgálata és ennek kihatása egy kistéleplülés pénzügyi helyzetére. A téma jelentősége abban áll, hogy komplexitásában mutatom be a hatásokat a különböző jogágakban hozott szabályozás ismertetésével, elemzésével.

Az önkormányzati gazdálkodás a szerteágazó feladatellátásból adódóan indokolttá teszi a számviteli-, gazdálkodási törvények, rendeletek alkalmazásán túl a létszám- és bér-gazdálkodási, adó-, oktatási-, szociális (speciális célú ellátások)-, gyámügyi-, igazgatási, stb. feladatokkal összefüggő jogszabályok ismeretét is.

A dolgozat során elemzésre kerül az Alkotmány és az Alaptörvény összehasonlítása az önkormányzatokat illetően. Bemutatásra kerül a költségvetési szervek jogállásáról és gazdálkodásáról szóló törvény miatti átalakítások kihatása. Az állami támogatások rendszere jelentősen átalakult az elmúlt években, ennek igen jelentős hatása volt a bevételek alakulására. A szociális ellátórendszer és a közfoglalkoztatás reformjai saját forrás-kiegészítésre kényszerítették a településeket, ennek az összetett formának egyes elemein keresztül mutatom be a pénzügyi kihatásokat. Az igazgatási feladatok is átalakításra kerültek és kerülnek, a járási rendszer újbóli kialakítása során átalakulnak a hatás és jogkörök. Mindez kihat a bér- és létszám-gazdálkodásra, a költségvetés tervezésére és annak végrehajtására.

A dolgozatom mottója: Nincs rend a közigazgatásban... Van, csak máshol kell keresni.

BAKOS ZSOLT GERGŐ

Európai és Nemzetközi igazgatás
MSc, 6. félév

Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Hulkó Gábor
egyetemi adjunktus, SZE ÁJK*

A járás, avagy egy közigazgatási egység múltja és jövője

Pályamunkám témája a járás, a járási rendszer, mely a mai magyar közigazgatás legaktuálisabb, talán az egyik legtöbb vitát kiváltó témája.

A 2010. nyarán hivatalba lépő második Orbán kormány célul tűzte ki a magyar közigazgatás átfogó reformját, melynek egyik legfontosabb pillére a 2013. január 1. napjától ismételten felálló járási rendszer. Mit is jelent a járás, milyen szerepet töltött be a magyar közigazgatásban, milyen feladatokat, funkciókat lát el és tölt be egyes európai országokban? Ezen kérdésekre szeretném megadni a választ pályamunkámban.

Egy-egy közigazgatási egység kialakításánál nem elhanyagolhatóak a külföldi példák, az egyes európai országok közigazgatása, igazgatási rendszerük fejlődése. Így dolgozatom első fejezetében bemutatom, hogy egyes európai országokban a járás, mint közigazgatási egység miként jelenik meg, milyen feladatokat lát el, mekkora szerepe van az egyes országok közigazgatásában. A külföldi példák alapján látható, hogy nincs egységes forma a járási rendszerre vonatkozóan, hisz ahány ország, annyi kialakítási forma. Ahogy az amerikai geográfus Jordan mondja Európáról „both one and many” (egyszerre egységes és sokszínű.). Ezt követően tárgyalom a magyar járási rendszert és annak kialakulását. Jól látható, hogy a járás, a járási rendszer nem egy új fogalom a magyar közigazgatásban, hanem egy hosszú, több évszázados múltra visszatekintő közigazgatási egység, mely a magyar közigazgatási rendszer szerves részét képezte. Megjelenése - mely a 13. századra tehető – óta megfigyelhető a járás szerepének folyamatos változása, szerepének erősödése. Hiszen megjelenésekkor csak pénzügyi, azonbelül az adózás területén volt szerepe, addig az idő múlásával ezen feladatkör folyamatosan kibővült, többek között bizonyos katonai jellegű feladatokkal, igazságszolgáltatási hatáskörrel is. Ez a fejlődési tendencia egészen az 1960-as évekig tartott, mikor is megfordult a feladatbővülés. Ezt követően egy gyorsított visszafejlődés figyelhető meg egészen a járás 1984-es megszüntetéséig. A járás megszüntetésével keletkezett űrt többféleképpen próbálták betölteni (városkörnyéki igazgatás, kistérség), azonban ezen megoldások nem tudtak megfelelni azon elvárásoknak, melyeket létrehozásukkor támasztottak a jogalkotók ezen közigazgatási egységekkel szemben. Milyen feladatkörrel hozták létre a városkörnyéki igazgatást és a kistérséget, illetve ezen fejlődési tendencia hogyan vezetett el a járási rendszer ismételt bevezetéséig? Ezt szemléltetem pályamunkám utolsó fejezetében.

A dolgozatomat egy összeggel zárom, melyben kihangsúlyozom, hogy nem egy új, a magyar közigazgatásban eddig ismeretlen egység kialakításáról van szó, hanem a magyar közigazgatás

történetében hosszú múltra visszatekintő, annak szerves részét képező közigazgatási egységről. A járások ismételt felállításakor az egyik legfontosabb szempontként kell érvényesülnie az ügyfélközpontúságnak és az állampolgárközeliségnek.

FARAGÓ TAMÁS

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Tóth András

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

A jegyző jogállásának változása

Napjainkban zajló közigazgatási reform egyik kiemelt érintettje a jegyző.

A jegyzői státusz évszázadok óta létező tisztség, mely a kezdetek óta kiemelt szerepet játszott a települések és azok lakosai életében.

A dolgozat első szakasza a jegyzői munkakör létrejöttét, annak tartalmi változásait mutatja be. Emellett ez a rész mutatja be a jegyzőképzés történetét is.

A köztisztviselői jogviszonyt szabályozó törvény 90-es évekbeli megszületése óta bekövetkezett változásainak ismertetése, annak tartalma jól láthatóan illeszkedett a közigazgatási kar változási igényeihez, irányaihoz. Ebben a részben ismertetésre kerül a napjaink jegyzői szerepváltozása bemutatása többféle összefüggésben (pl: képviselő-testület, polgármester, hivatal, stb)

A közigazgatás változása jelentős mértékben érinti a jegyzői jogállás tartalmát, és alapvetően megváltoztatta annak jellegét. Az eddigi hatósági igazgatási középpontú szerep helyére a közszolgáltatások menedzselése kerül a jegyzői feladatok központi elemévé. A járási hivatalok létrehozása a jegyzőtől elvonja az államigazgatási feladatok egy részét, és áttelepíti a 2013. január 1-étől működésüket megkezdő járási hivatalokhoz, azonban egyelőre még nagy számban maradnak a jegyzőnél államigazgatási feladatok, valószínű téve azt, hogy ez első lépése a feladatok átrendezésének. A jegyzői feladatkör 3 nagy terület köré csoportosítása (1./ a képviselő-testület és szerveivel kapcsolatos előkészítő, koordináló és törvényesség biztosítási feladat, 2./ a választások lebonyolításában játszott kiemelt szerepe, 3./ államigazgatási és önkormányzati hatósági feladatok ellátása) után olvasható a dolgozatban az egyes területeket érintő változásokat és a dolgozat elkészítésekor észlelhető anomáliákat. A dolgozat leadása után kerülnek elfogadásra a változásokat megalapozó jogszabályozások, így ezt követően válik láthatóvá a jegyzői feladat tartalmának pontos változása.

A dolgozat tartalmazza annak a kutatásnak az eredményét is, melyet a készítő a jegyzők körében végzett. Ennek során a jegyzői kar területi eloszlási, életkori, végzettségi adatainak

összehasonlítását elemezve a közigazgatásra vonatkozó véleménye mellett olvasható a változásokról vallott álláspontja.

A változásokkal a jegyzőknek is változniuk kell, és ennek biztos szakmai bázisa lehet a Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem, amennyiben a kidolgozás alatt levő tananyagok illeszkednek majd a változások miatt szükséges ismeretekhez, és segítik a jegyzőket, hogy helyt tudjanak állni a megváltozott szerepükben.

KARSAI ADRIENN

Európai és nemzetközi igazgatás
MA, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Gerencsér Balázs
egyetemi docens, PPKE JÁK*

A tervezés szerepe a közigazgatás-fejlesztésben

Mely korban hogyan valósul meg a közigazgatás fejlesztése, egyáltalán megfogalmazódik-e a fejlesztés szükségessége? Milyen célok jellemzőek a közigazgatás kapcsán, a jogalkotó a rendelkezésére álló alternatívák közül mi alapján és melyeket választja a cél eléréséhez? Mi az oka annak, hogy napjainkban ismét felértékelődni látszik a tervezés gyakorlatának alkalmazása a fejlesztések kapcsán? Mit jelentett a tervezés a tervgazdaság idején és hogyan valósul meg ma? Mi a különbség a stratégiai tervezés és a tervgazdaság között? Miért nem elég féléves, éves távlatokban gondolkodni? A hosszabb távú tervezés eredményességét mennyiben befolyásolhatja a mindössze egy-egy évre tervezett központi költségvetés? Tervezés-e a költségvetés? Van-e kapcsolat az egyes ágazatok stratégiai között? Mindezek után pedig mennyiben hatékony egy tervszerű, a közigazgatás egészére kiterjedő stratégiai fejlesztés és mennyiben egy olyan modell, melyben az egész részei különböző módon és irányban kerülnek fejlesztésre?

A történelem folyamán hol demokratikus, hol autokratikus eszközökkel szabályozva, de a közigazgatás az állam irányításának mindig fontos területét képezte. Természetesen a történelem más-más korszakaiban különböző célok elérését volt hivatott szolgálni, ebből adódóan fejlődése és fejlesztése is eltérő irányokat és mértékeket mutat (így például magyar viszonylatban a közigazgatás fejlesztése különböző módon, eltérő értékek mentén valósult meg a tervgazdaság idején és napjainkban). Abban azonban minden korszak rendszere hasonlít, hogy valamiféle módon szabályozni kívánta az igazgatási tevékenységeket. Az eltérő módszerek eltérő eredményekkel párosultak.

A dolgozat szerkezetét tekintve a közigazgatás fejlesztésének általános bemutatásával kezdődik, ezt követi magyar viszonylatban egy történelmi visszatekintés, megvizsgálva a főbb korszakok közigazgatás-fejlesztéshez és tervezéshez való viszonyát, mindez pedig kiegészül az aktuális kormányzati megközelítésekkel. Számba véve immár a kezdeményezéseket és azok eredményeit, következő lépés a tervezés kiemelkedő szerepének alátámasztása. Ehhez első lépés a fogalom definiálása, fázisainak részletes elemzése, majd pedig sikeres Európai Unió és nemzetközi tervező gyakorlatok példájának bemutatása. Végül ismét magyar viszonylatban a Magyar Program részletes ismertetésére kerül sor, megvizsgálva, hogy mennyiben felel meg a fentebb felvázolt tervszerű fejlesztés módszerének.

VERES ENIKŐ

jogász

Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Hoffman István
adjunktus, ELTE ÁJK*

A városi kormányzás közjogi eszközei

Pályamunkám témájaként a városi kormányzás közjogi eszközeinek bemutatását választottam. A városok és az őket körülvevő települések közszolgáltatási hatékonyságát növelő intézmények kialakítását a kontinens modellalkotó államaiban már közel fél évszázada a közigazgatás fontos feladatának tekintik. E modellek a mérethatékonysági problémákból fakadó szolgáltatás-szervezési gondokat településegysítések alkalmazásával, illetve a differenciált társulási rendszer kialakításával (esetenként e kettő megoldás együttes alkalmazásával) kezelik. Habár a közjogi megoldások mellett adottak a köz-és magánszektor együttműködései (magánjogi eszközök) is, mivel ezek az eszközök nem mindenhatóak, közigazgatás-hatékonysági szempontból jól működő közjogi megoldások biztosítása is indokolt. Annak ellenére, hogy a közjogi eszközök reformjához hazánkban éppen ideális a jogi környezet is – hiszen a nyugati folyamatokhoz hasonlóan az önkormányzati középszint átalakítása megtörtént –, a modellalkotást számos tényező nehezíti. A közjogi megoldások vizsgálata nemcsak érdekes, hanem időszerű is. A kutatási terület érdekessége abban rejlik, hogy a témát a hazai szakirodalom még csak szűk körben tárta fel, s a vizsgálatok jellemzően nem közigazgatási jogi, hanem urbanisztikai szempontúak. Időszerűségét az adja, hogy a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Möt.) új alapokra helyezett önkormányzati rendszerbe beépíthetők a város és környékének összevonását vagy speciális társulási formákba szervezését jelentő városi kormányzati eszközök. A magyar rendszer megreformálásához az európai közjogi megoldások szolgálhatnak mintául, mivel a hazai szabályozáshoz képest speciális jellegadó sajátosságokkal – a társulások esetében erősebb jogosítványokkal - rendelkeznek, és egyes közszolgáltatási kérdéseket hatékonyan képesek kezelni. Annak megítéléséhez, hogy ezek a megoldások (részben vagy egészben) adaptálhatók lennének-e a magyar jogi szabályozásba, szükséges megvizsgálni a városkörnyékiség előzményeit, és feltárni az elmúlt 20 év városi kormányzást érintő társulási rendszerének előnyeit és hibáit. A Möt. a városok szerepét újragondolja ugyan, a nyugati minták irányába történő elmozdulás azonban nemcsak hogy nem egyértelmű, hanem a városi kormányzás ellen ható elemeket is tartalmaz. Kérdés, hogy a sajátos utat követő új önkormányzati törvény adta keretek között megvalósulhat-e a hatékony és demokratikus városkörnyéki igazgatás feltámadása?

KISS VIKTÓRIA

igazgatásszervező
BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Horváth Attila
tanársegéd, NKE KTK*

Járásról járásra – a LAU-1 szint vizsgálata a visegrádi országokban

A NUTS rendszer lokális szintjei -LAU 1, LAU2- a regionális szintekkel szemben háttérbe szorultak a tudományos vizsgálódás során, ellenben mind területileg mind közigazgatásilag közelebb helyezkednek el az állampolgárokhoz. A kutatásom középpontjában a LAU 1 szint áll, amely a járást mint területi és/vagy közigazgatási egységet hasonlítja össze a Visegrádi országokban.

Csehország, Lengyelország és Szlovákia járásainak tulajdonságait négy szemponton keresztül veszem sorra, majd összevetem a 2013. január 1-jén Magyarországon létrejövő rendszerrel. A vizsgált négy szempontom a következő:

1. Történelmi előzmények, jelentősebb közigazgatási reformok.
2. LAU 1 szint körülhatárolása az egyes országok vonatkozásában.
3. LAU 1 szint feladat-és hatásköre, szervezeti egységei.
4. LAU 1 szint kapcsolata más területi szintekkel.

Az összehasonlítás eredményeként megállapítható, hogy magát járást mint általános fogalmat nehéz meghatározni, amelynek oka egyrészt, hogy a lokális szint nem kötelező tartalmi eleme a NUTS jegyzéknek, illetve a LAU 1 szinten található egységek nagyfokú heterogenitást mutatnak. A poszt-kommunista országok elsődleges célja a rendszer jegyeinek levetkőzése, amely egy sor változást indított el a közigazgatás területén is. A közigazgatás folyamatos átalakítása, átszervezése következtében a létező közigazgatási egységek átalakultak, megszűntek vagy helyüket más szervezetek, intézmények vették át. LAU 1 szinten minden egyes országban olyan ügyeket látnak el, amelyek helyi önkormányzati szinten vagy NUTS 3 szinten már nem intézhető, illetve amit a törvény a hatáskörükbe utal. Lehetőségük van más szervekkel együttműködve hatékony feladatellátásra, illetve más szervek, intézmények telepíthetnek ide feladatokat. A cél az állampolgárokhoz közelebb vinni a közigazgatást, ügyeiket gyorsan, egyszerűen intézhessék. Az országok közigazgatási rendszerének minden szintje összekapcsolódik egymással, így alakítva ki egységes struktúrát az ország egész területére kiterjedően.

A hasonlóságok és a különbségek egybevetését követően elmondható, hogy Szlovákia körzeteihez hasonló rendszer jön létre Magyarországon. Az önkormányzati típusú járások számos érdekütközéshez vezetnének a lokális szintek között, akárcsak Lengyelországban. Csehországban a települési rendszerre telepítették a járások feladatait, amely jelentősen terhet jelent ezzel szemben Magyarországon a települések tehermentesítésére vezetik be ismételten a rendszert.

KIS PETRA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Józsa Zoltán

egyetemi docens, SZTE ÁJK

Dr. Siket Judit

tudományos segédmunkatárs, SZTE ÁJK

Jegyző: az állami és önkormányzati igazgatás metszéspontjában

Gyakran felvetődik a kérdés, hogy ki is a jegyző valójában. Funkció? Megbízás? Tisztség? Megnyugtató válasz hiányában deklarálni lehet, hogy elsősorban nem foglalkozás, hanem sokkal inkább hivatás. Feladata egyrészt az államigazgatási-hatósági- jogkörök gyakorlása, a hatáskör elsődleges címzettjeként, másrészt az ő felelőssége elsődleges a helyi önkormányzat törvényes működésében, a polgármester mellett ő is felelős a gazdálkodás szabályszerűségéért, a testületek működésének törvényes voltáért, az önkormányzati hatósági ügyekben a jogszerű eljárásért. Pályamunkámban a jegyző jogállásával, a jegyző sajátos feladatkörével kapcsolatos legfontosabb változásokat állítom a középpontba -a XIX. század utolsó negyedének szabályozásától egészen napjainkig. Kiemelten foglalkozom az új intézményi megoldásokkal, az esetlegesen felmerülő problémákkal.

Magyarországon a 2011-es és a 2012-es év az önkormányzati igazgatás területén jelentős módosulásokat hozott, melyek eredményeként új önkormányzati törvény és új köztisztviselői törvény született, a 2011. évi CLXXXIX. törvény, Magyarország helyi önkormányzatairól, és a 2011. évi CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről. 2013. január 1-jétől újra felállításra kerül az 1984. január 1-jével megszüntetett járási rendszer, mely új alapokra helyezi a jegyző feladat-és hatáskörének rendszerét.

Dolgozatomban bemutatom a jegyzői tisztség kialakulásának történeti alakulását, szabályozási hátterét és a változások fontosabb mérföldköveit. A jegyzői tisztség betöltésére vonatkozóan felvázolt dilemmák a különböző korszakokban érvényesülő törvényi szabályozás hiányosságaira, illetőleg a közigazgatási rendszerek centralizációs sajátosságaira is visszavezethetők.

A rendszerváltás eredményeként létrejött decentralizált helyi önkormányzati rendszerben a jegyző önkormányzati igazgatásban és az államigazgatás helyi szintjére telepített feladatok ellátásában betöltött szerepe meghatározásra került, a köztisztviselői jogviszony törvényi szabályozása a jogállására vonatkozó további kérdéseket is rendezte. Az elmúlt közel egy évszázad jogalkotása fordulatot jelent mind a jegyzői jogállás tekintetében mind pedig a hatáskörére vonatkozóan - gondoljunk csak a munkáltatói jogkör polgármester által történő gyakorlására és a járási hivatalok felállítására.

Ezen változásokat, a kialakult véleményeket, valamint a gyakorlat szempontjából már megfogalmazható problémákat gyakorlati példákkal illusztrálva, szakmai tapasztalatok összegezésével érzékeltetem.

CZIBOLYA ÁGNES

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Józsa Zoltán

egyetemi docens, SZTE ÁJK

Dr. Siket Judit

tudományos segédmunkatárs, SZTE ÁJK

Körjegyzőség - Közös hivatal

Dolgozatom témájául a közös önkormányzati hivatalokat választottam. Ezt a jogintézményt a közigazgatás reformja hívta életre, hiszen a korábbi Helyi önkormányzatokról szóló törvény minden egyes település számára biztosította az önálló önkormányzáshoz való jogot, ezzel egy nagyon széttagolt rendszert hozott létre. Eredményeként az ügyintézés színvonala településenként eltérő, emellett a korábbi önkormányzati struktúra fenntartása, működtetése óriási költséggel is jár állam és önkormányzatok számára is. A problémák megoldására alkotta meg a jogalkotó a közös hivatalok intézményét, mint kötelező társulási formát a 2000 fő lakosságszám alatti településeknek a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény által, felváltva a korábbi nem kötelező társulási formát, a körjegyzőséget.

Dolgozatomban a hangsúlyt az új jogintézmény bemutatására helyezem, fontosnak tartom azonban a hasonló alapon működő körjegyzőségek bemutatását, működésük felvázolását, melyek sok szempontból mintaként szolgálhatnak a közös hivatalok számára.

Vizsgálom a települések lakóinak – mint a helyi önkormányzáshoz való jog alanyainak - mindennapi életét mennyiben érintik ezen szervezeti átalakulások, vagyis a közös hivatalok létrejötte.

A vonatkozó jogszabályi környezet ismertetésének alapul vételével mutatom be mindkét hivatal alakításának és működésének szabályait, melynek keretében hangsúlyozom a közös hivatalokkal kapcsolatosan a gyakorlat számára már nyilvánvalóvá vált hiányosságokat, pontatlanságokat.

Megállapításaim alátámasztására gyakorlati példákat is bemutatok, a gyakorlatban tevékenykedő szakemberek által felvetett kérdéskörök, problémák által, a velük készült interjú alapján.

A közös hivatal teljesen új jogintézményként kerül be az önkormányzati működés rendszerébe, így, hogy a tényleges megalakítás és a jövőbeni működés hogyan alakul, egyelőre még bizonytalan.

Azonban a körüljárt problémák megvizsgálásának eredményeként arra a következtetésre jutottam, hogy a körjegyzőségek megfelelő mintaként szolgálnak a 2013. január 1-től felálló közös hivatalok számára, szervezett működésük, költséghatékonyságuk, szakszerű feladatellátásukkal kapcsolatosan.

NAGY-GÁL ESZTER

jogász

Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Fábrián Adrián

egyetemi docens, PTE ÁJK

Dr. Fülöp Péter

PhD hallgató, PTE ÁJK

Magyary Zoltán vs. Magyary Program

A dolgozatom célja bemutatni a Magyary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Programot (továbbiakban: Magyary Program) és – a tárgyalt témákkal kapcsolatban – megismertetni a Magyary Program névadójának néhány gondolatát. Arra a kérdésre keresem a választ, vajon hogyan kapcsolódik a Magyary Program Magyary Zoltán életművéhez?

A dolgozatom vizsgálati módszere azon alapul, hogy feldolgoztam a Magyary Programot, valamint Magyary Zoltán életművét és azokat – a Magyary Program tematikáját követve – összevettem. Dolgozatom első részében röviden bemutatom Magyary Zoltán életét, a magyar közigazgatásra gyakorolt hatását, majd az elméleti részben foglalkozom a Magyary Program elhelyezésével, eszközrendszerével és a legfontosabb fogalmaival. Ezt követően térek rá a négy beavatkozási területre, ugyanis a Magyary Program gyakorlati része négy nagy egységre oszlik. Ezek a közigazgatási szervezet, feladat, eljárás és a személyzet. Ezek közül, a közigazgatási feladatokat és a személyzet kérdésköreit tárgyalom részletesen.

A vizsgálódás során arra jutottam, hogy a hatékonyság fogalmánál és a közigazgatás definiálásánál is egyértelműen visszaköszönnek Magyary Zoltán gondolatai. A közigazgatás feladatai témakörénél találtam kisebb eltéréseket, mivel Magyary Zoltán racionalizálási programja a szükségletkielégítő közigazgatás kifejtésére irányult. Magyary Zoltánt iskolateremtőnek tekinthetjük abban is, hogy felismerte, hogy a hazát elhivatottan szolgáló közigazgatás megteremtésének alapja a jelen és a jövő tisztviselőinek következetes, sokoldalú képzésében és fejlesztésében rejlik. A Magyary Program is támaszkodik erre a felfogásra, ennek okán a közszolgálatban dolgozókkal kapcsolatos, tudatos személyzeti politikát dolgoztak ki. Hangsúlyosnak tekintik a közszolgálat társadalmi megbecsültségének helyreállítását és a közszolgálati tisztviselők képzésére, továbbképzésére, szakmai vizsgáztatására új szabályokat alkottak. Mindent összevetve elmondható, hogy Magyary Zoltán nem csupán divathullámból vagy marketingfogásból lett a magyar közigazgatás-fejlesztés névadója. Az állami, közigazgatási kapacitások fejlesztése terén – általában – az a felfogás érvényesül, ami Magyary Zoltán életművét is áthatja, és amelyet kormányzat is irányadónak tekint.

GÁL TAMÁS

jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Nadas György PhD
egyetemi docens, DE ÁJK*

A közszolgálati jogviszony megszűnésének és megszüntetésének esetei, különös tekintettel a Kttv. szabályaira

Tudományos munkámban a közszolgálati jogviszony megszűnését és megszüntetését kívánom áttekinteni, ezért a dolgozat elején elhatárolom a gazdasági szektor és az állami szféra munkajogát, továbbá meghatározom a közszolgálati jogviszony önálló szabályozásának értelmét, ill. indokait, vázolom a tisztségviselők közötti differenciát és a rájuk vonatkozó szabályozást.

A témaválasztás indoka, hogy a közszolgálati jogviszony megszűnésével és megszüntetésével kapcsolatos szabályozás, ill. a szabályozáshoz kapcsolódó gyakorlat véleményem szerint sok tekintetben megcáfolja a kiszámítható, konzisztens közszolgálati életpályához fűződő elképzeléseket, és ellentmond a köztisztviselői életpálya biztonságába vetett hitnek. Ezért a vizsgálódásokat az egyes intézmények esetén igyekszem ezekre a kollíziókra kielemezni, illetve rávilágítani arra, hogy az életpálya stabilitása a közszférában is gyakran meginoghat. Töreksem az egyes szabályozási egységekben fellelhető jogdogmatikai problémák szemléltetésére, ill. az új közszolgálati törvényben található koherencia zavarok feltárására.

A tanulmányban a tisztviselői törvény által konstruált rendszert veszem alapul az egyes szerkezeti egységek kialakításához, azonban helyenként a jogszabály felépítésétől eltérő vázlatpontok is megtalálhatóak, különösen ahol az Alkotmánybíróság jelentős határozatai is szükségesek voltak a szabályozás okán kialakult helyzet rendezéséhez.

Vizsgálódásom során törekedtem arra, hogy az értekezés ne váljon egysíkúvá az által, hogy sorozatosan a jogalkotót, ill. a munkáltatói túlkapásokat lehetővé tévő szabályokat bírálom, ezért ahol a kutatás során kialakult véleményem engedte, a munkáltatói oldal védelmére törekedtem. Úgy gondolom, hogy a dolgozat megírása érdekében folytatott kutatómunkám eredményeként a közszolgálati tisztviselői jogviszony megszűnésének és megszüntetésének módozatairól komplex képet kaptam és abban bízom, hogy ezt sikerült az olvasó számára is jól átláthatóan és következetesen átadnom. És ennek hatására az olvasó is azonosulni tud a tanulmány végső következtetésével, hogy a tisztviselői életpályához kapcsolódó egzisztenciális biztonságot maradéktalanul biztosító szabályok helyett, a jelenlegi szabályozás és a hozzá kapcsolódó gyakorlat inkább a rugalmas közszolgálati munkaerő gazdálkodást igyekszik megvalósítani.

ARATÓ ALÍZ

Közigazgatási
MA, 7. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

*Témavezető:
Jószai Attila
Egyetemi tanársegéd, NKE KTK*

A kreatív iparágak fejlesztésének közigazgatási kihívásai, különös tekintettel Budapest térségére

A kreatív iparágak fejlesztésének közigazgatási kihívásai, különös tekintettel Budapest térségére

Dolgozatom lényegi részét képező kapcsolat, az újonnan megjelenő kreatív iparágak és a közigazgatás között, számos érdekes tézist vet fel. A kreatív iparágak kimutatott gazdasági eredményei nagyobb figyelmet érdemelnek. A pozitív gazdasági kimutatások mellett a kreatív iparágak más területeken is jövedelmező „befektetésnek” tekinthetők. Többek között a közigazgatás területén bírhat fejlesztő hatással.

A kreatív iparágak közé sorolt olyan ágak, mint az infokommunikációs vagy a multimédia közigazgatásban történő alkalmazása jelentős előrelépést jelenthet a közigazgatási ügyintézés modernizálásában. Ez az elgondolás olyan lehetőségekkel járna, mint az adminisztratív terhek csökkentése, a bürokrácia visszaszorítása. Véleményem szerint a kreatív gazdaság igazgatására nagyobb hangsúlyt kell helyezni. Ezért a kreatív iparágaknak meg kell jelenniük közigazgatás szervezetrendszerében, mégpedig egységes formában. Kiemelten fontosnak tartom az uniós pályázati források lebonyolításával foglalkozó intézmények szervezetrendszerében, külön egy a kreatív projektek feldolgozását végző szerv létrehozását. Ez lenne a megoldás arra, hogy az uniós források minél nagyobb hányada a kreatív gazdaságban kerüljön felhasználásra. Ezen kívül a jövőben lehetőség nyílna egy körzetközpontos, költséghatékony közigazgatás kialakítására, amely a kreatív megoldások és ügyintézési módok közigazgatásba való átültetésével valósulhatna meg. A kreatív iparágak és a közigazgatás közti kapcsolat másik oldalát vizsgálva pedig elmondhatjuk, hogy a közigazgatásnak- a saját érdekét is szem előtt tartva - fel kell vállalnia a kreatív gazdaság támogatását és egyben igazgatását. Erre számos eszköze van, amelyeket dolgozatom során részletesen is kifejték. A legfontosabbak talán, egy a hazai forráson alapuló kreatív alap létrehozása, a kreatív kis- és középvállalkozások finanszírozásának segítése, a kreatív tőke szinten tartása különféle szakképzési és átképzési programok indításával.

Összességében azt állapíthatjuk meg, hogy a közigazgatás és a kreatív iparágak között egy kétirányú, kölcsönösen előnyös kapcsolat van, amelyben a közigazgatásnak számos kihívással kell szembenéznie, hogy a jövőben egyfajta minta kreatív gazdaság keretein belül kihasználhassa mindazokat az előnyöket, amelyeket dolgozatomban kifejtettem.

TANTÓ CSILLA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

dr. Turkovics István

egyetemi tanársegéd, ME ÁJK

dr. Tisza Tamás

ügyész, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség

A miskolci paneltűz - szerencsétlen véletlenek végjátéka vagy ...?

Nincs is jobb az otthon melegénél, tartja a mondás, de vajon, ha expressis verbis kell értelmeznünk ezt a szókapcsolatot, akkor is így gondolnánk? Bizonyára egy jó darabig élni fog még a köztudatban a négy évvel ezelőtti miskolci paneltűz, amely sajnos halálos áldozatokat is követelt. Máig lezáratlan ezen ügy „aktája”, és valószínű, hogy még sokáig nyitott kérdés lesz mindenki számára, vajon ki tehet mind erről?

Az állam, az önkormányzat, a lakóközösség, a kivitelező, a tűzoltóság, a katasztrófavédelem, az ügyészség... és a sornak még koránt sincs vége, ami a résztvevőket, érintetteket illeti. Többszereplőssé duzzadt ez a téma, amelyben az alanyok próbálják menteni a menthetlent, hiszen a történelemből már kitörölhetetlen ez a szomorú eset, viszont dolgozatomból célja elsősorban a figyelem felhívás a megelőzésre, hogy a történelem ne ismétlje meg önmagát. A központi kérdés megválaszolásához, számos aspektusból vizsgálni kell az ügyet, felkutatni a témához kapcsolódó hatásköri, jogalkotási hibákat, nem utolsósorban azt is tisztázni, ki minősül ügyfélnek ebben a szituációban.

A napjainkban igen nagy népszerűségnek örvendő, panel felújítási program keretei között elengedhetetlen, hogy tudatában legyünk az építésügyi igazgatással, azon belül is az építésügyi hatósági engedélyezésekkel, mivel ebben rejlik a titok nyitja: honnantól és meddig engedélyköteles egy lakás felújítás, és hogyan alakulnak akkor a hatásköri kérdések? Ezekre a kérdésekre próbálom a potenciális alternatívákat felsorakoztatni, és levonni a konzekvenciát, hogy hol a hiba.

Szöveget üthet a fejünkben, hogy a korrekt jogi szabályozás ellenére is bekövetkezett volna a tragédia, mint a fatális sors, de vajon tényleg ennyin múltott volna? A dolgozatomból kiderül.

KOVÁCS TAMÁS

Közigazgatási
MA, 9. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Budai Balázs
egyetemi docens, NKE KTK*

A mobilalkalmazások lehetőségei a helyi közigazgatásban

Kutatásomban a mobil közigazgatás előtt álló lehetőségeikkel foglalkozom. A pályamunka célja egy innovatív mobil közigazgatási ötlet bemutatása, a hangsúlyt a lehetőségekre és a javaslatokra helyezve. Témaválasztásom oka a mobil eszközök, pontosabban az okostelefonok hirtelen jött népszerűsége volt, amelynek okai között szerepelt az infokommunikációs technológiák fejlődése és az eszközökben rejlő hatalmas potenciál is.

Mivel a magyar szakirodalom még nem túl gazdag a mobil közigazgatás vizsgálatában, így dolgozatomban hiánypótló szándékkal készül – az SMS-alapú ügyintézés témaköre részletesebben kifejtett, ám az okostelefonokkal történő ügyintézése kevésbé. A helyi közigazgatás számára egyfajta evolúciós fejlődést jelentene a mobiltelefonok, és közülük is az okostelefonok bevonása. A nemzetközi trendeket figyelembe véve, az okostelefonok terjedésével jóval nagyobb lehet felhasználói aktivitás a helyi közigazgatásban is az m-ügyintézés területén.

Alapkérdésem az, hogy az uniós és hazai stratégiák, illetve jogszabályok mellett van-e mozgástér a mobil közigazgatás számára, és ehhez milyen megoldási javaslatok társulnak. A kérdésre diplomatikusan megfogalmazott hipotetikus válaszom – miszerint a szorítóerők, a globális trendek és a jogszabályok nyújtotta mozgástér adott – igazolódni látszott. Az OTDK-dolgozatomban célja, a csatorna sajátosságainak felsorakoztatása, a jelenlegi jogszabályi szabályozás vizsgálata, majd megoldási javaslat nyújtása, végül annak bizonyítása, hogy az okostelefonok bevonása által nagyfokú automatizáltság érhető el bizonyos ügymeneteknél, illetve olyan innovatív megoldást jelentene az önkormányzatok számára, amely megfelelő jogszabályi háttérrel együtt jelentős ügyfél elégedettséget generálhat akár rögtön már a bevezetést követően is.

CSÁKI PETRA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Hajas Barnabás

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Az ügyintéző orra mint bizonyítási eszköz-a bűzpanaszok vizsgálatának egyes bizonyítási kérdései

Dolgozatomban a bűzzel kapcsolatos panaszok bizonyítási problémáival foglalkozom.

A hazai jogszabályi háttérrel vizsgálva, arra törekedtem, hogy rámutassak a hatályos jogi szabályozás hiányosságaira, s arra miként lehetne e hiányosságok kiküszöbölésével a jelenleginél hatékonyabban megkötni a jogalkalmazók kezét a bizonyítási eljárás során.

Fő probléma az, hogy a bűzzel kapcsolatos szabályozás rendkívül szegényes, alig néhány jogszabályi rendelkezés foglalkozik kifejezetten a bűzzel járó tevékenységekkel, ezért a hatóságoknak konkrét jogi kapaszkodók hiányában kell döntést hozniuk a bűzügyekben.

A dolgozatom első részében tisztázom a témával kapcsolatos fontosabb fogalmakat (bűz, légszennyezés) és elemzem a bűzzel kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseket, majd kitérek a bűzügyekben érintett hatóságokra, tanulmányozva azok tényállás tisztázási gyakorlatát.

Statisztikailag alátámasztom, hogy a bűz olyan környezeti hatás, amely valóban sok embert érint, sokaknak okoz kellemetlenséget, éppen ezért a jogi szabályozás során érdemesebb lenne több figyelmet fordítani erre a területre.

A negyedik és ötödik részben a tényállástisztázás kérdéskörével foglalkozom, a hangsúlyt azokra a bizonyítási eszközökre helyezem, amelyek a leggyakrabban fordulnak elő a bűzzel kapcsolatos eljárásokban.

Dolgozatom fő kérdése: Létezik-e olyan megoldás, melynek alapján objektívizálható a bizonyítás vagy el kell fogadnunk, hogy az ügyintéző orra lesz a döntő bizonyítási eszköz az eljárás során.

Szagérzet szubjektív mely igaz az ügyintéző orrára is ez pedig azt jelenti, hogy döntését is a szubjektív alapokon fogja meghozni.

Van-e más megoldás a bűz mérésére? Igen van, ez az olfaktometria, mellyel a dolgozatom során következő részében foglalkozom.

Zárásként a hatóságoknál előfordult egy-egy esetet tanulmányozok.

Javaslatot teszek arra, miként lenne érdemes változtatni a hatályos jogi szabályozáson, többek között fontosnak tartom annak meghatározást, hogy mely tevékenységek minősülnek bűzzel járó tevékenységnek, változtatnák a jogszabály védelmi övezettel és jogkövetkezményekkel kapcsolatos szabályain is.

Bűz terén a legfontosabb a megelőzés, az utólagos beavatkozás, mint dolgozatomból is látszik, jogilag nehézségekbe ütközik. Konkrétabbá kell tenni a szabályozást, ám véleményem szerint még ezzel sem lehet teljesen kizárni a szubjektumot (ügyintéző orra) a döntéshozatal során.

KRIZSÁN JÁNOS NORBERT

Nemzetközi igazgatás

BSc, 7. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Lapsánszky András
egyetemi docens, SZE ÁJK*

Humánerőforrás-fejlesztés a közigazgatásban

Dolgozatomban arra teszek kísérletet, hogy a magyarországi állami működés hatékonyabbá tételét a köztisztviselők (és kormánytisztviselők) szemszögéből vizsgáljam; bemutassam az elmúlt húsz év emberierőforrás-menedzsment megoldásait, a témával foglalkozó szakemberek által „közszolgálati alrendszereknek” nevezett aspektusokból kiindulva: jogállás – képzés, továbbképzés – előmenetel – (teljesítmény)értékelés – toborzás és kiválasztás. A dolgozat célja, hogy bemutassa ezen alrendszerek alakulását az évek során, egymásra hatását, illetve az aktuális elképzeléseket. Szó lesz benne a versenyszférában alkalmazott emberierőforrás-menedzsment technikák közszolgálatban történő megvalósítási kísérleteiről; olyan eszközökről, mint (vezetői) kompetencia-alapú kiválasztás, versenyvizsga, teljesítményértékelés. A dolgozat második részében pedig arra teszek kísérletet, hogy az eddigi gyakorlat függvényében értékeljem a dolgozat írásakor (2012. április) hatályos jogi szabályozást, ill. szélesebb kontextusba helyezzem a Magyar Zoltán Közigazgatási-fejlesztési Programmal.

DOMOKOS KLAUDIA

Nemzetközi igazgatási
BA, 3. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Szentpéteri Nagy Richárd
tanársegéd, NKE KTK*

**Jogi-közigazgatási szóhasználat és a közérthetőség iránti igény jelentősége az igazgatási
tevékenység demokratizmusának tükrében**

Pályamunkámban a közigazgatási, illetve a jogi szakszókészlet egyediségének kiemelésére törekszem; néhány sajátos jellemző bemutatásával. A jogi-közigazgatási terminológiát alegységekre bontom. Ezen belül pedig a hivataltól az állampolgárok számára címzett dokumentumok közérthetőségét vizsgálom.

Témámnak kétségkívül nyelvi és kommunikációs oldala is van, dolgozatomban mégis a jogi vonatkozásokat helyezem előtérbe, a közigazgatási tevékenység demokratizmusán keresztül, de a hatékonyságot is megemlítve. Hangsúlyozom, hogy az előbbi két elv együttes megvalósítása igenis lehetséges, de kizárólag a közérthetőség feltételeinek teljesítése esetén. Az állampolgároknak a demokratizmusból eredeztethető alapvető joguk, hogy a nekik szóló hivatalos iratokat számukra érthető formában kapják meg. Sőt, a hivatal is profitálhat ebből: az egyszerűbb megfogalmazással ugyanis sok anyagi és szellemi ráfordítás spórolható meg; az esetleges félreértelmezések kiküszöbölhetők; nem is beszélve arról, hogy ritkábban van szükség kikényszerítésre: általában megvalósul az önkéntes jogkövetés. A közigazgatással szemben támasztott elvárásként jelentkező közérthetőség létjogosultsága, sőt szükségessége tehát elméleti és gyakorlati oldalról egyaránt megkérdőjelezhetetlen.

Teret adok többek között a közérdek és a demokrácia ide vonatkozó alapelveinek is: csak az lehet közérdekű és demokratikus, ami közérthető is egyben. Ennek megfelelően a szakirodalom kapcsolódó megállapításait, a jogi szabályozás kereteit, a közigazgatás által indított kezdeményezések lényegi elemeit és az állampolgárok véleményét tolmácsolom. Nemzetközi viszonylatban is áttekintem a jogforrások, illetve a hivatali dokumentumok közérthetőségét célzó főbb indítványozásokat.

Végezetül pedig a megfogalmazott követelmények meg (nem) valósulását és az általam szükségesnek tartott további változtatásokat összegzem. Rámutatok arra, hogy az egyszerűsítés – számos előnye ellenére – nem abszolutizálható még akkor sem, ha a közérthetőségre irányuló törekvéseket egyébként nemcsak az átlagemberek, hanem a joghoz értők is üdvözlik. A legfőbb akadály a szoros határidő, a hivatalos stílus merevsége, a hatalmi viszonyok rendszere és a nyelvi kompetenciák hiánya. Az előbbieket – lehetőség szerinti – kiküszöbölésével azonban jelentős változásokra lehetne számítani a közérthetőség előmozdítását illetően.

KOVÁCS LÁSZLÓ

Igazgatásszervező

BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Közigazgatás-tudományi Kar

Konzulens:

Dr. Boros Anita

egyetemi docens, NKE KTK

Jogorvoslatok a Lajtán innen és túl

Ausztria és Magyarország történelme igen hosszú ideig szorosan összeforrt. Ez elmondható a különböző gazdasági, társadalmi, külpolitikai kihívásokkal kapcsolatban, mindemellett pedig a jogtudománnyal kapcsolatban is. Úgy gondolom, hogy Ausztria nagy hatással volt a magyar jog fejlődésére, ami egyértelműnek látszik, különösen az Osztrák-Magyar Monarchia tükrében. Dolgozatom, a Jogorvoslatok Lajtán innen és túl arra szeretne rávilágítani, hogy a magyar közigazgatási jog fejlődésére és azon belül pedig a jogorvoslatok fejlődésére milyen hatással volt az osztrák törvénykezés. Ezen túlmenően pedig egy összehasonlításra is bátorkodom, mellyel a két ország jogorvoslati eljárási technikái közötti hasonlóságokat és különbségeket szeretném megvilágítani. Dolgozatom fő témája azonban az, hogy megvizsgáljam, van-e olyan elem a jelenleg hatályos osztrák közigazgatási eljárási törvényben (Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz) a jogorvoslatok tárgykörében, melyet adott esetben át lehetne ültetni a magyar közigazgatási eljárásjogba. Ennek érdekében a következők szerint építettem fel dolgozatomat: Mindenekelőtt a jogorvoslatot definiáltam, ugyanis ez elengedhetetlen a téma minél jobb megértéséhez. Ezt követően a magyar közigazgatási jogorvoslatok fejlődését vizsgáltam, majd a harmadik részben a hatályos közigazgatási eljárási törvényről fejtettem ki meglátásaimat, igyekeztem megfelelően csoportosítani a jogorvoslatok fajtáit, kommentárokkal, bírósági határozatokkal színesítve az elemzést. Munkám végén pedig az osztrák közigazgatásba engedek betekintést, mind a történeti részét, mind a hatályos szabályozást tekintve. Végezetül pedig megpróbáltam összehasonlítani a két ország közigazgatási eljárási törvényét.

BARKÓCZI DALMA

Közigazgatási Mesterképzési Szak
MA, 11. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Horváth Attila
tanársegéd, NKE KTK*

„Mondd meg a jövőm!” – A telejósák jogi megközelítésben

Az interaktív televíziós műsorok korunk olyan találmányai, melyek a tömeg- és telekommunikáció szimbiózisával kimozdítják a nézőt a passzivitásból. A telejósák egy különösen profitáló gazdasági tevékenységet építettek az emberek két alapvető tulajdonságára: a kíváncsiságra és hitre, mely nem véletlenül osztotta meg a társadalmat sem, és állította új probléma elé a hatóságokat.

Vajon be kell-e a jognak avatkoznia az okkultizmus területére? A jognak feladat-e megvédeni a hiszékeny fogyasztókat a jósműsoroktól? A dolgozatban egy komplex képet kapunk arról, hogyan jelenik meg a telejósítás a különböző jogterületeknél, milyen értelmezést kap, mely jogszabályi keretek között vizsgálандó, és milyen problémák mutatkoztak az eddigi joggyakorlatok során. A hatóságok szakembereinek megkeresése, a különböző határozatok, végzések, jegyzőkönyvek és beszámolók tanulmányozása során bontakoznak ki a betelefonálás jósműsorok jogi megközelítései.

Bár a jóslás tartalmába, mint okkult képességbe, praktikába, természetfeletti hatalmak létezésének hitébe való beavatkozástól minden jogág tartózkodik, a telejósák a hiten túlmutató gazdasági tevékenységek tekintetében élnek a jog által adott eszközökkel, vagy mindaddig nem avatkoznak be a folyamatokba, amíg azok más jogát nem sértik. Az alkotmányjog vallás és más lelkiismereti meggyőződés szabadsága egyben védelmet is nyújt a jósműsorok tartalmába való beavatkozástól. A büntetőjog az „ultima ratio” jogelvet követve nem alkalmazza szankciórendszerét, mivel nem áll meg a csalás törvényi tényállása. Gazdasági tevékenységükből, és a médiában való nyilvánosságuk folytán viszont szükséges a jogi beavatkozás. A Nemzeti Fogyasztóvédelmi hatóság a fogyasztói jogok sérülése esetében lép fel. A Gazdasági Versenyhivatal jelenleg is vizsgálatot folytat a telejósóműsorokban tapasztalt tisztességtelen fogyasztói befolyásolás lehetséges fennállása miatt. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósághoz érkező nem szűnő panaszok kérdésessé teszik a fogyasztói tájékoztatást. A betelefonálás jósák általános szerződési feltételei gyakorlatilag kizárják a műsorszolgáltató felelősségét.

Az eddig alkalmazott eszközök nem tudták a problémát feloldani, ezért a dolgozat végén javaslatok bemutatására is sor kerül, mint a „Jósok Kamarája” vagy a plurális tájékoztatás. A beavatkozás tehát szükséges, de csak megfelelő keretek között. A jogalkotó és jogalkalmazó tegyen bármit, a fogyasztót saját magától nem tudja megvédeni.

FEKETE SZABINA

igazgatásszervező

BA, 5. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Biró Gyula

c. egyetemi docens, DE ÁJK

A közlekedési bűncselekmények elméleti és gyakorlati kérdései

Dolgozatom elsődleges célja a közlekedési bűncselekmények és azok nyomozásának objektív szemléletű bemutatása, de az ezzel kapcsolatos bűn és baleset-megelőzést is igyekeztem elemezni. A dolgozat 4 részből áll.

Az első részben összefoglaltam a közlekedési büntetőjog és hazánk közlekedésbiztonsági helyzetének alakulását napjainkig, döntően a Csemegi-kódextől a 2012. évi C. törvényig, valamint ezzel párhuzamosan Magyarország közlekedésbiztonsági helyzetének alakulását a 2012. évi statisztikai adatok alapján.

A második részben a közlekedési bűncselekmények fogalmi köréről, a bizonyítás tárgyáról valamint a bizonyítandó tényekről írtam. Párhuzamosan bemutattam a régi Btk.-t, de még jelenleg hatályos 1978. évi IV. törvényt, valamint az új Btk.-t 2012. évi C. törvényből kifejezetten a közlekedési bűncselekményeket.

A harmadik részben a közlekedési bűncselekmények nyomozásának metodikájáról írtam, a tudomásra jutás módjától, az egyes bizonyítási eszközök és eljárásokon keresztül az igazságügyi szakértők tevékenységéig.

A negyedik részben a prevenció lehetőségeit kutattam a baleset-megelőzés érdekében.

A közlekedés biztonságának érvényesülése elképzelhetetlen néhány alapelv garantálása nélkül. Ezek olyan kötelezettségek, amelyekhez valamennyi úthasználónak alkalmazkodnia kell. Kompetens szakemberek ide sorolják a következőket: Ne okozzon balesetet, sőt a személy- és vagyonbiztonságot se veszélyeztesse. Tegyen meg minden tőle elvárhatót a balesetek elhárítására, illetve a balesetek következményeinek mérséklésére. A közlekedés többi résztvevőjét közlekedésében indokolatlanul ne akadályozza és ne is zavarja. (E fontos elvárások a bizalmi elvből és a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjából egyértelműen következnek.)

DENGEL XÉNIA ESZTER

bűnügyi igazgatási szak - bűnügyi
gazdaságvédelmi nyomozói szakirány
BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Budahzi Árpád r. főhadnagy
tanársegéd, NKE RTK*

A vallomás őszinteségének ellenőrzése

A dolgozatban a vallomást, mint bizonyítási eszközt vizsgálom. A tanúvallomásra és a terhelt vallomásra csak akkor támaszkodhat a bíróság, miután ellenőrizte hiteltérdemlőségüket. A hiteltérdemlőségi vizsgálat része voltaképpen a vallomás őszinteségének ellenőrzése is, hiszen az őszintétlen vallomást a bíróságnak ki kell zárnia a bizonyítékok köréből. A dolgozatban vázoló, hogyan folyik a vallomás őszinteségének ellenőrzése, és bemutatom, milyen eszközök és módszerek állnak a bíróság rendelkezésére. Mivel már a nyomozás során is elkezdődik a "rossz" bizonyítékok kiszűrése, ezért nyomozó hatósági és ügyészi szempontból is vizsgálom a vallomásellenőrzést. A dolgozatban arra is választ keresek, hogy a vallomás őszinteségének ellenőrzése felderítési vagy bizonyítási tevékenység-e. A műszeres és a nem műszeres vallomásellenőrzési módszereket is bemutatom, és krimináltaktikai ajánlásokat is megfogalmazok.

BALÁZS LILLA

közigazgatási
MA, 7. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

*Konzulens:
Veigl Péter*

*mb. alosztályvezető , Székesfehérvári Rendőrkapitányság, Közlekedésrendészeti Osztály,
Helyszínelő és Balesetvizsgáló Alosztály*

Az alkoholos befolyásoltság hatására történő közúti közlekedési balesetek rendőrhatalóság általi kivizsgálása – az ittas vezetés

Dolgozatomban az ittas vezetést, valamint az ennek hatására bekövetkező baleseteket mutatom be. Mivel azt vizsgálom, hogy a rendőrség mint elsődlegesen eljáró szerv, milyen intézkedéseket tesz, ezért egy balesethelyszínelő és balesetvizsgáló szemszögéből közelítettem meg a témát. A művet igyekeztem úgy összeállítani, hogy mindaz az elméleti és gyakorlati tudás és tapasztalat, amit a szakmai gyakorlatom alatt elsajátítottam, az ebben visszatükröződjön.

Azért, hogy közelebbről és élethűben is be tudjam ezt mutatni, egy konkrét – általam helyszínelő - esemény részletes ismertetésével kívántam vázolni a problémát, és ehhez kapcsolódóan pedig vizsgáltam a jogszabályi vonatkozásokat, az esetleges felmerülő problémákat, az adott terület közúthálózatát, az alkohol emberi szervezetre hátrányosan ható tüneteit, valamint a baleset megelőzési lehetőségeket és a statisztikai adatokat.

Végezetül pedig összegezve a jogszabályi változásokat, megoldási lehetőségeket vettem fel, hogy miként lehetne az ittas vezetés jelenségét még inkább lecsökkenteni.

KISS VIKTÓRIA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Fenyvesi Csaba

egyetemi docens, PTE ÁJK

Egy justizmord eset kriminalisztikai tanulságai

“Egy justizmord eset kriminalisztikai tanulságai” című dolgozatomban egy, a 90-es években híressé vált justizmord esetet dolgoztam fel, feltárva azokat a sarkallatos pontokat, amelyek a téves ítélet meghozatalához vezettek. Az emberöléssel vádolt “id. A.L.” bűnösségét az elsőfokon eljáró bíróság egyértelműen megállapította és 10 évi börtönbüntetésre ítélte olyan bizonyítékok alapján, amelyek azt kétséget kizáróan nem támasztották alá.

Értekezésem középpontjában a beismerő vallomás kikényszerítésének kérdése, valamint a szakvélemények túlértékelésének problémája áll, ugyanis meggyőződésem volt, hogy kizárólag a vádlotti beismerő vallomáson alapuló tényállás alapján, valamint teljes bizonyosságot nem tartalmazó szakvéleményekre hivatkozással egy ember bűnösségét kimondani nem lehet. Ennek érdekében tanulmányomban feltárom a nyomozó hatóság eljárási hibáit, az elsőfokú bíróság hibás ténymegállapításait, valamint azokat a bizonyítékokat, amelyeken a téves bűnösítő ítélet alapult. Következtetéseimet az ügyiratok teljes körű megismerése után, azok ellentmondásaira alapozva ismertetem, eljutva így a valódi elkövető személyéhez és az ő bűnösségét alátámasztó bizonyítékokhoz.

Pályamunkám célja, hogy feltárjam a nyomozás és a bírósági eljárás szabálytalanságait, amelyek okán egy ártatlan ember elítélése bekövetkezhetett, teljes körűen ismertetve ezzel Magyarország egyik justizmord esetét.

CZINEGE KINGA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Fenyvesi Csaba

egyetemi docens, PTE ÁJK

Felismerésre bemutatás és annak hibái, mint justizmord forrás

A felismerésre bemutatás és annak hibái, mint justizmord forrás című dolgozatom témájának megválasztását nagy fokban befolyásolta az elmúlt években Magyarországon ismertté vált justizmord esetek, ahol a téves bizonyítékok alapján ártatlan embereket ítélték el. Nem egy esetben a felismerésre bemutatás hibás lefolytatásának eredményeként született téves ítélet. Dolgozatomban megkíséreltem választ adni arra, hogyan lehetne a különböző szakaszokban fellépő hibalehetőségeket kiküszöbölni.

Pályamunkám felépítése a felismerésre bemutatás fogalmának kifejtésével, törvényi szabályozásának bemutatásával kezdődik, majd végigelemeztem és bíráltam az egyes szakaszok lefolytatásának előírásait, gyakorlati időm alatt szerzett tapasztalataim által véleményt formáltam a szabályozásban megjelenő kritériumok gyakorlatban megvalósuló fokáról. Nemzetközi vizsgálódást is végeztem a témával kapcsolatban, bátran állíthatom, hogy teljes mértékben eltérő az angolszász jogrendszerben az eljárás célja és lefolytatása, a szabályozottság kisebb foka ellenére ott hatékonyabban tudják alkalmazni a tárgyalásokon. Hasznosabb megoldásnak találtam az egyes eljárási hibákat konkrét esetekkel szemléltetni, így jobban rá tudtam világítani, miben tér el az elmélet a gyakorlattól, melyek a leggyakrabban elkövetett gondatlan vagy szándékos figyelmetlenségek, hibák. Dolgozatomban a leghírhedtebb justizmord esetként ismert móri bankrablást mutatom be, melyben konkrét tényeket felvázolva, eredményesen tudtam ismertetni és bírálni az elkövetett hibákat, a néha korrigálhatatlan következményeket, melyeknek kihatása van az egész eljárásra, az ítéletre, de emberi sorsokra is.

Lezárásként tömören összefoglaltam a justizmord intézményét, majd az összegzésben az általam felállított hipotéziseket válaszoltam meg, megoldásokat felsorakoztatva az eredményesebb lefolytatás mellett, bízván benne, hogy vizsgálódásom során helyes következtetésekre jutottam.

STANCIG ZOLTÁN

jogász

Osztatlan, 10. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Jungi Eszter
bíró, SZE ÁJK*

Küzdelem a jelentős mennyiségű kábítószer ellen

Magyarországon társadalmi problémát jelent a kábítószer-bűnözés. A fogyasztói és a forgalmazói oldal elleni harcnak párhuzamosan kell zajlania, kezdve a családok, pedagógusok, orvosok küzdelmétől, egészen a végső megoldást jelentő büntetőjogi eszközökig. Ez utóbbiakkal történő állami beavatkozás akkor lehet hatékony, ha a bűnüldöző szervek kiemelt célja a kínálatcsökkentés. A kábítószercsempészekkel, előállítókkal, természetőkkel szembeni fellépés, a jelentős források elvágása képes igazán nagy csapást mérni a kábítószerpiacra.

Dolgozatomban ebből a szempontból vizsgáltam a jelentős mennyiségű kábítószerrel visszaélés bűncselekményét. Végigkövettem a felderítés, nyomozás, bizonyítás folyamatát, bemutattam az egyes elkövetési magatartásokat, a titkos nyomozati eszközöket, illetve a sokrétű szakértői tevékenységet. Jogerős ítélettel lezárt, Győr-Moson-Sopron megyei ügyek elemzésén keresztül világítottam rá a gyakorlati problémákra és a jogalkalmazási nehézségekre, és tettem megoldási javaslatokat.

CSEH KATALIN

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Deres Petronella

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

Profilalkotás hazánkban és külföldön

Profilelemzést olyan bűncselekményeknél lehet készíteni, ahol az elkövető által fizikai erőszaknak a nyomai vannak a helyszínen, vagyis az elkövető és az áldozata között kialakult valamilyen kapcsolat. Ez a módszer alkalmas emberölés, rablás, szexuális jellegű erőszakos bűncselekmények sorozatai esetén az elkövető meghatározására. Bármely profil esetén a kulcsszó a valószínűség, illetve a „találati pontosságban” rejlik. A profilelemzés olyan jellemezőket ad meg egy ismeretlen elkövetőről és cselekményről, ami alapján a nyomozás megindítható. A profilalkotással nem konkrét személyt jelöl meg, nem arra keresi a választ, hogy ki követte el a bűncselekményt, hanem milyen ember követte el. A profilalkotásban megkülönböztetünk deduktív és induktív módszert. Az induktív esetben a profilalkotást a már elkészült tanulmányok, statisztikai adatok, elemzések, bűnügyi nyilvántartások adatai képezik. A deduktív profilalkotás a pszichológia, a kriminalisztika, viktimológia, törvényszéki patológia tudományából merít. Magyarországon 1996-ban kísérleti jelleggel a nyomozást segítve létrehozták az ORFK Kriminalisztikai Azonosító Szolgálatát, ami ma is működik az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Elemző és Koordinációs Igazgatóságán. Az erőszakos bűncselekménynek és gyanús eltűnési ügyek felderítésében nyújtanak segítséget. A szociológiai vagy más néven specifikus profilalkotást Fülöp Gyula szociológus és Pálvölgyi Miklós programozó alkotta meg. Profil megalkotásához szükséges információ a sértett adatai, bűncselekmény körülményei, áldozat sérülései, elkövető eszközei és cselekménye indítékai, elkövető adatai. Amerikai Egyesült Államok módszere a pszichológián alapszik, ellentétben a magyar módszerrel, hiszen hazánkban a profilalkotás a szociológián, matematikán, és statisztikán alapszik. Ha hasonló sértett sérelmére, hasonló módon követnek el bűncselekményt, akkor lehet arra következtetni, hogy az elkövetők azonos körből kerültek ki. Ez a profil természetesen tartalmazza elkövető nemét, korát, magasságát, vagyoni helyzetét lakáskörülményeit, partnerkapcsolata van-e, milyen végzettségű, milyen kapcsolatban állt az áldozattal, csoportosan vagy egyedül ölt.

HERMAN ZSUZSANNA

Jogász

Osztatlan, 3. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Madai Sándor
egyetemi docens, DE ÁJK*

A családon belüli erőszak egyes kriminológiai kérdései

Egyre többet hallunk és beszélünk arról, hogy a bűncselekmények száma rohamosan nő, elhatalmasodik és félelmetessé válik körülöttünk az erőszak. Sokszor emlegetjük, hogy „már az utcára sem lehet kimenni”, mert az ember nem érezheti biztonságban magát.

Mindeközben gondolunk e arra, hogy az erőszakos bűncselekmények jelentős része nem a nyílt utcán nem is a sötét parkokban, hanem családi otthonok falai között zajlik. Hazánkban minden második, halállal végződő erőszakos bűncselekmény „családi ügy”. Nagyfokú látencia jellemzi a családon belül történő bűncselekményeket, így azok csak ritkán vagy egyáltalán nem kerülnek a hatóságok látókörébe. Hiszen a büntető eljárás megindításához szükséges, hogy azt valaki kezdeményezze.

Fontosnak tartom, hogy kellő figyelmet fordítsunk erre a témára. Dolgozatomban részletesen kitérek a családon belüli erőszakot okozó tényezőkre, a férfiak illetve a nők sérelmére elkövetett bántalmazásra - (lelki, érzelmi, szexuális, tetteges bántalmazás). A bántalmazási folyamat ciklikusságára. Ismertetem a bántalmazott lélektanát milyen tulajdonságokkal rendelkezik az alávetettségbe kényszerített nő, milyen okai lehetnek annak, hogy az őt ért terror után is képes bántalmazója közelében maradni. Miért hagyta, hogy idáig fajuljanak a dolgok? Miért nem vált el előbb? Vagy ha el is vált férjétől, élettársától hová menjen? Mi a garancia arra, hogy a bántalmazó elhagyása után más minőségű élet fogja várni, mint annak előtte? Kitérek a jogalkotók által hozott jogintézményekre. Ilyen a büntetőeljárás során alkalmazható távoltartás. Részleteztem ennek szabályait, hatékonyságát, ellentmondásait. Fontos megemlítenünk egy napjainkban folyó eljárást, melyben egy népi kezdeményezés céljaként szerepel a családon belüli erőszak Büntető Törvénykönyvi tényállásként való kodifikálása.

A dolgozatom végén részletezem a prevenció fontosságát. Több felmérés útján fejtem ki a társadalom véleményét a téma kapcsán (pl.: Mi az oka annak, hogy azok a nők, akiket a házastársuk megvert titkolják azt és nem tesznek semmit?, Mit lehetne tenni az ellen, hogy csökkenjen a családon belül a nők elleni erőszak?) Saját nézőpontomból is élek néhány preventív javaslattal. A témában való elmélyülésem következtében megállapítottam, hogy a családon belüli erőszak kezelése olyan komplex társadalmi feladat, mely nem lehet egyetlen szervezet, vagy intézmény, de még csak ágazat dolga sem. Összefogást és együttműködést igényel.

BOGNÁR ALEXANDRA

Jogász Szak

Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Deres Petronella

egyetemi docens, KRE ÁJK

A disszociatív identitászavarban szenvedő bűnelkövetők nyomában, avagy a disszociatív identitászavar kriminológiai értékelése

Ezen tanulmány során azon kérdésre keressük a választ, hogy kik minősülnek disszociatív identitászavarban szenvedő személyeknek, illetve hogyan értékeljük, ha ők követnek el bűncselekményt. Ahhoz, hogy ezen kérdésekre választ tudjunk adni, először meg kell határoznunk, hogy pontosan mit is takar ez az elnevezés: mit jelent maga a fogalom, hova helyezik el a különböző szaktudományok, miként értékelik. Ezután azt kell vizsgálnunk, hogy vajon a mentális zavarban szenvedők - ide értve azokat is, akik nem követnek el bűncselekményt - veszélyt jelentenek-e a társadalomra. Azok viszont, akik eljutnak bűncselekmény elkövetéséhez, azoknál az elkövető személyiségének fejlődését kell megismernünk, hiszen ahhoz, hogy a bűnmegelőzés lehetséges módszereire ajánlásokat tudjunk tenni, szükséges, hogy megismerjük hogyan is jutottak el idáig. Hogyan előzhető meg - illetve megelőzhető-e egyáltalán - az erőszakos bűncselekmény (legfőképp az emberölés) elkövetése disszociatív identitászavarban szenvedő személyeknél?

Mennyire fontos tényező fejlődésük során az őket körülvevő miliő? Vajon a szűkebb (mikro-) vagy a tágabb (makro-) környezet hatása jelentősebb? Nélkülözhetetlen-e, hogy a társadalom tisztában legyen azzal, hogy léteznek disszociatív zavarban élő emberek, mi a betegség ismérve, milyen tünetekkel jár? Mennyire játszanak kulcsfontosságú szerepet az orvosok (pszichológusok, pszichiáterek) ezen emberek zavarának felismerésében, kezelésében, esetleges gyógyításában? A bűnös - nem bűnös, felelős - nem felelős kérdések kapcsán hogyan értékelünk? Ki okolható? Ki vádolható?

A tanulmány során - a magyar kutatások hiányából adódóan - nemzetközi vizsgálatok, kutatások eredményeit és bírósági döntvényeket egyaránt alapul veszünk. Ezeken túl, helyenként - kizárólag szemléltető példaként - olyan filmeket és könyveket is említünk, amik vélt vagy valós disszociatív zavarban szenvedő egyéneket mutatnak be.

KOVÁCS ANDREA

rendészeti igazgatási

BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Rendészettudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Sivadó Máté r. százados
tanársegéd, NKE RTK*

A fiatalok bűnözése - különös tekintettel a női fiatalok bűnelkövetőire

Aktuálisan felmerülő probléma a gyermek- és fiatalok bűnözése emelkedése mellett – illetve azon belül – a fiatalok női bűnözése és az abban bekövetkező változás. Dolgozatomban kitérek a fiatalokra vonatkozó büntetőjogi szabályok fejlődésére és a fiatalok lányok bűnelkövetésének megjelenésére. Majd a lányok bűnözésének pontosabb megismerése érdekében arányát és ezek okait felvázolva ismertetem ezen elkövetői csoport által megvalósított bűncselekmények jellegzetességeit, háttérben álló lehetséges okokat – különös tekintettel a fiatalok lányok szocializációjára ható tényezőket. Mivel nem csak a magyar, hanem a nemzetközi médiában is hallhatunk egyre többször erről a témáról, ezért egy rövid kitekintés keretében vázolólok más államokban a fiatalok lányok bűnözésének helyzetét. Szót ejtek a fiatalok női fogvatartottokról és elemzem a Bács-Kiskun Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben tett adatgyűjtésem eredményeit. Kitérek a megelőzés speciális kérdéseire is. Céлом, hogy a téma részletes áttekintésével felhívjam a figyelmet a bűnelkövetők ezen csoportjának kiemelkedő fontosságára.

DR. BEREI RÓBERT

rendészeti vezető

MA, 4. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Rendészettudományi Kar

Témavezető:

*dr. Sivadó Máté r. százados
főiskolai tanársegéd, NKE RTK*

A körzeti Megbízott a jövő közösségi rendőre? A community policing gondolkodásmód alkalmazásának lehetőségei Magyarországon

A dolgozat célja a „community policing” gondolkodásmód magyarországi alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata, különös figyelemmel arra, hogy a körzeti megbízotti szolgálati forma alkalmas-e, vagy alkalmassá tehető-e a közösségi rendészet alapeszméinek tényleges hazai megvalósítására. A vizsgálódás elsősorban a közrendvédelmi szolgálati ágra és a bűnmegelőzési lehetőségekre irányult.

A szerző kiindulópontja szerint a magyar rendőrség nem eléggé nyitott a helyi közösségek problémái iránt. Ennek hátterében főként a rendőrség militarizált és centralizált szervezete áll. A szerző szerint a közösségi rendőrség alapeszméinek gyakorlati megvalósításával a rendőrség helyi szinten eredményesebben tudna hozzájárulni a közbiztonság védelméhez.

A dolgozat első részében a szakirodalom tanulmányozása alapján tisztázásra kerülnek a téma eredményes feldolgozásához elengedhetetlen alapvető fogalmak. Ezt követően a szerző bemutatja a főbb modelleket és elméleteket, valamint áttekinti a mértékadó szerzők kutatási eredményeit.

A magyarországi helyzet bemutatása során áttekinti a jogi alapokat, a vonatkozó jogszabályokat, normatív utasításokat, megvizsgálja a közbiztonság megteremtésének, fenntartásának felelőseit, résztvevőit. A továbbiakban bemutatja a körzeti megbízotti szolgálat mai helyzetét, a tapasztalatokat. Végül számba veszi a fejlesztési lehetőségeket és a megvalósítás feltételeit, állást foglal a hipotézisben felvetett problémáról, valamint jobbító javaslatokat fogalmaz meg.

A végkövetkeztetés szerint a társadalommal való jobb együttműködés nyitottságot és decentralizációt feltételez. Vannak olyan jelenségek, mint a tömegmegmozdulások, vagy a szervezett bűnözés, amelyek kordában tartásához központi erő, speciális egységek kellenek, azonban a közbiztonság védelme alapvetően lokális szintű feladat. A magyar rendőrség jelenlegi szervezeti struktúrájának megváltoztatására, decentralizációra belátható időn belül nincs esély, minthogy arra nincs politikai szándék sem. A címben feltett kérdésre a szerző válasza, hogy a körzeti megbízott lehet a jövő közösségi rendőre, mint ahogy napjainkban is a körzeti megbízottak feleltethetők meg leginkább a közösségi rendőr tanulmányozott ismérveinek. A közösségi rendészet elveinek megvalósítása a jövőben is rájuk hárul elsősorban.

MÉSZÁROS PÉTER

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Tamási Erzsébet
tudományos főmunkatárs, PPKE JÁK*

A médiában megjelenő erőszak hatása a gyermekekre

Vajon a médiaerőszak valóban erőszakot szül? Ha igen, mindenki az áldozatául esik?

Bárhogyan is válaszoljunk meg a kérdéseinket, bizonyítani tudjuk az állításunkat?

A széleskörű szakirodalom és a személyes tapasztalatok ellenére sem egyszerű megfelelő és megbízható megoldást nyújtani a problémára. Véleménye a témáról mindenkinek van. A vélemény azonban önmagában kevés. Mi az, amit alá is tudunk támasztani? Dolgozatomban alapvetően arra keresem a választ, hogy a mára szinte minden egyes háztartásban jelen lévő új családtagokon – a televízió és a videojátékokon – keresztül a gyermekeket érő erőszak vajon befolyásolja-e negatívan a személyiségfejlődésüket. Vitán felül áll, hogy a média tartalmi eljutnak a gyermekekhez. Az információk értelmezése pedig – legalábbis látszólag – nagyon könnyű. Kérdéses, hogy a gyermekek szeme előtt ilyen módon zajló erőszak okoz-e bennük károkat. Ehhez a problémát több oldalról szükséges megvizsgálni, lehetőleg úgy, hogy ne döntsük el előre a válaszokat, amiket adni szeretnénk a kérdéseinkre. A helyes válaszok megtalálása véleményem szerint rendkívül időszerű és fontos lenne, amit jól mutat, hogy a téma számos alkalommal kerül szóba úgy a tudományos kutatások, mint a magánbeszélgetések alatt egyaránt. Azonban ahány tudományos kutatás, annyiféle különböző eredmény. Úgy gondolom, hogy hasznos lehet annak a háttérét is alaposabban szemügyre venni, hogy miért csak egy féle kutatási eredmény kap publicitást.

A cél az, hogy ebben az útvesztőben valamilyen módon mégis kiismerjük magunkat, és sikerüljön helyes döntéseket hozni. Ehhez szeretnék dolgozatommal minél nagyobb mértékben hozzájárulni.

TARKÓ ÁRON
bűnügyi nyomozó
BA, 6. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

Konzulens:
Dr. Sivadó Máté r. százados
tanársegéd, NKE RTK

A rendőri korrupció nemzetközi kitekintése és a megelőzés módjai

A RENDŐRI KORRUPCIÓ NEMZETKÖZI KITEKINTÉSE ÉS A MEGELŐZÉS MÓDJAI című, tudományos diákköri dolgozatomban a nemzetközi és a hazai rendőri korrupció elkövetésének okait elemzem a rendelkezésemre bocsátott adatok alapján. A dolgozatomban magyarázatot kerestem arra, hogy milyen okai lehetnek a rendőri megvesztegetéseknek, milyen motívumok jellemzik. Az elkövetett korrupciós formák közül, melyek a leggyakoribb problémák, a megjelölt bűncselekmények esetében tettek-e feljelentést, a bizonyítási eljárások hatékonyak és jogszerűek voltak-e. A nyilvánosságra került korrupciós bűncselekmények számszerű adatainak kiértékelése mellett leírtam a korrupciós tevékenységek elleni fellépés módjait és a büntetőjogi szabályozását is.

HOHNER ÉVA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Korinek László
egyetemi tanár, PTE ÁJK*

Az újszülöttek sérelmére elkövetett emberölés, annak okai és lehetséges megelőzése

Pályamunkámban főként az újszülöttek sérelmére elkövetett emberölés kiváltó okaira és körülményeire, a jogi szabályozásra, illetve annak hiányára és e bűncselekmény lehetséges megelőzésére helyezem a hangsúlyt. Dolgozatomat egy általam készített közvélemény-kutatással színesítem, amellyel fő célom, hogy ismertessem, mennyit tud a társadalom az újszülöttek sérelmére elkövetett emberölésről, valamint, hogy a kitöltők véleménye szerint melyek lehetnének a lehetséges előrelépési utak.

Pályamunkámat fokozatosan építem fel. A Bevezetésben megfogalmazom a felmerült jogi kérdéseket, amelyre a későbbiekben a Téma kibontása című fejezetben adom meg a válaszokat. Kérdésként merül fel a bűncselekmény privilegizálásának hiánya Büntető törvénykönyvünkben, az ítélkezési gyakorlat a 15-ös számú irányelvvel összefüggésben, a terhesség és a szülés titkolásában közrejátszó körülmények, az inkubátorprogram valódi célja és hasznossága, az újszülöttgyilkosságok megelőzéséért szerveződött különböző egyesületek, programok munkája és eredményessége, valamint, hogy melyek lehetnének a lehetséges előrelépési utak e bűncselekmény megelőzése és visszaszorítása tekintetében.

A titok motívumot, amely a terhességtől, a szülésen át, a megszületett gyermek megöléséig és elrejtéséig jelen van, több fejezeten keresztül, különböző ábrák segítségével mutatom be.

Pályamunkámban kitüntetett helyet foglal el az általam készített kérdőív kiértékelése.

Dolgozatomban, diagramok általi szemléltetéssel, részletesen ismertetem az általam feltett kérdésekre kapott válaszokat.

E problémakör tanulmányozása és saját vizsgálódásaim alapján véleményem szerint szükség lenne e bűncselekmény privilegizált esetként való újbóli feltüntetésére Büntető törvénykönyvünkben, valamint a több felvilágosítás, a fogamzásgátló készítmények árának csökkentése, a társadalom nagyobb fokú empátiája, a média-és reklámok nyújtotta lehetőségek kihasználása lehetne az, amely jelentős számban megelőzhetné a nem kívánt terhességeket, és így a későbbiekben abból fakadó, dolgozatomban bemutatott bűncselekmény előfordulási gyakoriságát is.

TRAN DÁNIEL

jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Gönczöl Katalin
egyetemi tanár, ELTE ÁJK*

Az uzsora jelenség kriminológiai elemzése

Kik az uzsora áldozatai ma Magyarországon? Miért marad oly sok uzsorabűncselekmény rejtve az igazságszolgáltatás előtt? Milyen megoldásokat kínál a törvénykezés, és hogyan kezelik a problémát a világ más országaiban?

Dolgozatomat az uzsora történeti kontextusban való elemzésével kezdtem, figyelemmel követve e jelenség vallási-kulturális megítélésének változásait is. Az uzsora gyakorlatilag egyidős az emberiség kultúrájával – e történelmi-kulturális beágyazódás nyomon követhető követhető Hammurapi törvényoszlopától az Ótestamentumon át a magyar Tripartitumig.

Az uzsora máig elterjedt jelenség, amely a társadalom peremére szorultakat, a leginkább leszakadózókat veszélyezteti, azokat, akiknek egy-egy krízis – pl. állás elvesztése, súlyos betegség – esetén sürgősen pénzre van szükségük, és ezt nem tudják más forrásból előteremteni. A túl magas kamatok könnyen adósságsapdába kergethetik a kölcsön felvevőjét, és az így kialakuló, kilátástalan helyzet további bűncselekményekhez vezethet mind az uzsora kölcsönzője, mind az uzsorás kölcsön felvevője részéről.

A jelenlegi hazai uzsorahelyzetet kevés kutatás mérte fel. Szükségessé vált egy új felmérés, melynek során részletesebb képet kaphatunk arról, melyek az uzsora legfontosabb jellemzői ma Magyarországon.

Kutatásom részeként egy széles körű ügyiratkutatást folytattam Hajdú-Bihar megyében, melynek eredményeit egy több hatóságra is kiterjedő megkérdezésben hasznosítottam. A megkérdezés során igyekeztem a lehető legjobban feltárni az uzsorával kapcsolatos bűncselekmények országszerte kirívóan alacsony nyomozáseredményességének okát. A dolgozatban leírt saját empirikus kutatás folyamán felfedeztem egy a szakirodalomban eddig nem regisztrált elkövetési módot, illetve az uzsorakölcsön törlesztésének egy eddig ismeretlen kikényszerítési módját.

A hazai uzsorahelyzet mellett vizsgálat alá vontam két másik állam, az Amerikai Egyesült Államok és Szingapúr uzsorahelyzetét. Az uzsora jelenségének számos aspektusában hasonlóságokat fedeztem fel e két kulturálisan egymástól távol álló ország tekintetében és hazánkkal is, így önálló javaslataim mellett törekedtem a megismert külföldi megoldások hazai implementálásának mérlegelésére is.

Dolgozatomban törekedtem a kortárs hazai és nemzetközi szakirodalom lehető legteljesebb bevonására a jelenségről alkotott árnyalt kép felvázolása érdekében, illetve megkíséreltem megfogalmazni az uzsora jelenségének kriminológia definícióját is.

SZEMES BETTINA

Bűnügyi igazgatási
BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Sivadó Máté r. százados
Tanársegéd, NKE RTK*

Kommunikáció és valóság. A kiskunlacházi gyilkosság megjelenése a tömegkommunikációban

A dolgozatom témája a rendőrségi kommunikáció bemutatása egy konkrét bűnügyön keresztül. A témaválasztás számomra nem volt kérdéses, ugyanis a bűncselekmény helyszíne és a lakóhelyem mindössze két településnyire fekszik egymástól, ez az eset a gyilkosság tudomásra jutása óta foglalkoztat engem és azt hiszem a környékbeli lakosokat egyaránt. Az áldozatot személyesen ugyan nem ismertem, de számos közös ismerősünk van, akik mind meghallgatásra kerültek a nyomozás során. Ez az eset mindenkit megrázott, majdnem egy éven keresztül folyamatosan foglalkozott vele a média és a különböző hírportálok, mindenki várta a kislány gyilkosának kézrekerítését. A lakosság, a bulvárlapok csak találgattak bírálták a nyomozás hatékonyságát, ami óriási nyomás alatt tartotta az ügyben dolgozó nyomozócsoportot. A sok helyi pletyka, a rendőrség nem kellően tudatos kommunikációja és a 2008-as roma gyilkosságok még tovább fokozták a feszültséget az egész országban. Tehát a kutatásom kiterjed először is a rendőrség belső és külső kommunikációjára, a média és a rendőrség kapcsolatára. A további részeiben a gyilkosság rövid leírás következik, majd az írott és elektronikus sajtóban, továbbá a televízióban és rádióban megjelent cikkek, riportok bemutatása összevetve a nyomozás folyamatával és végül az ebből levont konklúzió.

GUZI ZSUZSANNA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
dr. Gilányi Eszter
tanársegéd, ME ÁJK*

Néhány percnyi élet büntetőjogi „értéke”

Dolgozatom kutatási témája a tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés minősített esetén belül specifikusan az újszülöttek ellen elkövetett emberölés.

A tanulmány középpontjában álló bűncselekmény komplex illetve kényes, ezzel összefüggésben megosztó jellegét tükrözi, hogy mind a jelenlegi, mind a korábbi szabályozás vonatkozásában számos kritika és bírálat fogalmazódott meg. Az újszülöttek közvetlen szülést követő megölése az egyéb minősített esetek megvalósulásának és felderítési arányához képest csekély, azonban a bűncselekmény megosztó mivoltát eredményezi az elkövetés háttérében álló okok mélyebb vizsgálata, melyek mind jogi, mind pszichológiai szempontból meghatározóak. Dolgozatom célja egyfajta preventív jelleggel bemutatni, ezáltal felhívni a figyelmet a bűncselekmény háttérében álló kiváltó okokra, az elkövetői helyzetre, ezzel szoros összefüggésben a közvetlen környezet megkérdőjelezhető szerepére.

Dolgozatom középpontjában saját „kutatáson” alapuló vizsgálat áll, mely során a témához kapcsolódó nyomozati akták elemzése segítségével betekintést nyertem a bűncselekmény felderítési és bizonyítási nehézségeibe. A Kalocsai Fegyház és Börtönben újszülöttjük megölése, illetve halála miatt letöltendő szabadságvesztésre ítélt női fogvatartottakkal folytatott személyes beszélgetések során ismerkedtem meg közelebbről a fent említett bűncselekménnyel, az elkövetők helyzetével, igazolva ezáltal a kérdéskör komplexitását, kiegészítve a témakörhöz kapcsolódó szakirodalmak nélkülözhetetlen elméleti alapjainak tanulmányozásával.

FARKAS TÍMEA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Ihász Sándor

mb. oktató, Fellebbviteli Főügyész, KRE ÁJK

Dr. Deres Petronella

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

Transznacionális szervezett bűnözés és kábítószer- kereskedelem

A téma adott volt miután szakmai érdeklődésem tárgya mindig a szervezett bűnözés körül forgott-már évfolyamdolgozatot is ebben a témában írtam. Az ügyészségen és rendőrségen eltöltött szakmai gyakorlat során közelebbről is megismerkedhettem a kábítószer- kereskedelemmel, a felderítés és bizonyítás nehézségével. Rengeteg magyar és külföldi szerző írt már mind a szervezett mind a kábítószer bűnözésről. A szakirodalom bővelkedik ezekben a témákban. Interneten és könyvtárban is rengeteg szórakoztató és szakirodalmat lehet találni. Bízom benne, hogy a két terület összekapcsolása új színben tünteti fel ezt az érdekes szakterületet.

A nemzetközi kábítószer- kereskedelem fontossága napjainkra a határok elmosódásával egyre jelentősebbé válik, egyre nagyobb a biztonsági kockázat, egyre több feladat hárul a hatóságokra és jogalkotókra. Magyarország speciális helyzete (külső schengeni határország) arra ösztönzi a jogalkotót, hogy különös érzékenységgel kezelje a kábítószer- kereskedelem problémáját. Kábítószer- kereskedelem révén a transznacionális szervezett bűnözés trendjeit mutatom be, történeti kitekintéssel kiegészítve. A napjainkban jellemző szervezett bűnözői tevékenységek mellett a téma fókuszpontja a nemzetközi kábítószer-kereskedelem, egyes kábítószer fajták bemutatásán keresztül.

A dolgozat arra keresi a választ, hogy a kábítószer- kereskedelem, kábítószer problémák megjelenése együtt jár-e a szervezett bűnözéssel, és ha igen milyen okokból alakult így. A kábítószerfajták egyes bemutatása során választ keresek arra, hogy minden kábítószerfajta egyforma módon erősíti-e a kábítószer-kereskedelmet. Foglalkozom a drogpolitikai irányzatokkal és a marihuána eltérő európai szabályozásával.

A hazai keresletcsökkentés, a prevención keresztül lehet a kábítószer- kereskedelem megoldásának egyik kulcsa.

Az albán maffiától és leánykereskedelmi hálózatoktól kolumbiai drogbárókon át a Pakisztánból kiinduló heroin szállítmányig és az Afrika partjain hajózó kalózokig a világ szinte minden tájára elkalauzolom az olvasót.

VETTER DÁNIEL

Bűnügyi szak

BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Rendészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Vári Vince r. őrnagy
szaktanár, NKE RTK*

Újdonságok a fiatalkorúak bűnözésében

Dolgozatom célja a fiatalkorúak bűnözésében bekövetkezett változások, az ezeket kiváltó okok, illetve a fiatalkori bűnözés megelőzésének bemutatása.

Ismertetem a fiatalkori és a gyermekkori bűnözést morfológiai, etológiai és a prevenció tekintetében, ezt követően pedig a két csoport bűnözési sajátosságait, elkövetői és áldozati oldalról egyaránt.

Összefoglalom az elmúlt 20 évben a gyermek- és fiatalkorúak bűnözésében bekövetkezett változásokat, valamint a fiatalkorúak bűnözésének látenciáját, valamint a látenciát befolyásoló tényezőket.

A devianciákat, melyek a bűncselekmények elkövetésének előszobájaként tekinthetők, a vizsgált korcsoport vonatkozásában vizsgálom, különösen a bűncselekmények elkövetésére hajlamosító jellegére tekintettel, valamint bemutatom a legjellemzőbb deviáns magatartási formákat, így az alkohol- és drogfogyasztást, a csavargást, továbbá egyes szórakozási formákat.

A dolgozatom második felében ismertetem a gyermekvédelmi szakterületen dolgozók véleményét, meglátásait a gyermek- és fiatalkori bűnözés, a deviáns magatartások jelenlegi állásáról, azok okairól, az abban bekövetkezett változásokról, illetve megelőzésének lehetőségeiről. Bemutatom a Béke Gyermekotthon Vezetőjének álláspontját, aki sajátosan világít rá a probléma okaira, lehetséges megoldásaira.

Azt, hogy ezek a devianciák, bűncselekmények elkövetése mennyire van jelen, mennyire van hatással egy fiatal életére két állami gondozásban lévő fiatal élettörténetén keresztül teszem megfoghatóvá.

Összességében a dolgozatom bemutatja, egyfajta átfogó képet nyújt a gyermek- és fiatalkori bűnözésről, különösen azok változásairól, okairól. A gyermekvédelmi szakterületen dolgozók ezeket a megállapításokat gyakorlati oldalról világítják meg és fejtik ki véleményüket.

KELEMEN ROLAND

jogász

Osztatlan, 4. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Barna Attila
egyetemi docens, SZE ÁJK*

Magyar-Angol hűbériség összehasonlítása a XI-XIII. században - Különös tekintettel a földtulajdonra

Két önfényű jog van az angol és a magyar állítja Grosschmid Béni, ezalatt azt érti, hogy e két ország joga önálló fejlődés útján alakult ki, rá kevés hatással volt a római jog. Werbőczy és az angol jog című munkájában a XIX. századi angol jogot hasonlítja össze Werbőczy Tripartitumának jogintézményeivel, melyben a földtulajdon elemzése során kijelenti, hogy a XIX. század végének angol joga jobban hasonlít Werbőczyre, mint saját jogunk. Frederick Pollock erre a földtulajdoni rendszere írja azt, hogy „szokásos az angol rendszert hűbérinek nevezni”. Ez leginkább a szokások erős hatásában érhető tetten, hiszen az angol ember erősen ragaszkodik a régiek törvényeihez, szokásaihoz, erre kitűnő példa, hogy London városa még a XIX. század végén is meghatározott mennyiségű patkót és patkószeget ad át a koronának Szentmihálynapot megelőző napokban St. Clement Danes plébániához tartozó földek béreként. Természetesen ez ekkor már csak jelképes, de több száz évvel előtte ezek a szokások kötelező jogi aktusok voltak, amelyek be nem tartása a tulajdon elvesztését eredményezték, ugyan ez tapasztalható Magyarországon is ahol még a két világháború közötti időben is óriási szerepe volt az ilyenfajta jogi tradícióknak. De vajon az ekkor hasonló két jogrendszer alapjai is ilyen hasonlóak voltak, vagyis a magyar állam alapítását követő 300 évben kialakult szokások, ugyanennyire hasonlítottak-e a normann hódítást követő angol állam első 200-250 évében kialakult intézményekre. Ezen belül pedig a rendszert alapjaiban meghatározó földtulajdon intézményei vajon mennyire voltak hasonlóak és mennyire tértek el egymástól. Ez utóbbi kérdésre keresem a választ a dolgozatomban, annak megvizsgálásával, hogy milyen földtulajdon intézmények alakultak ki Magyarországon és Angliában a XI.-XIII. században, továbbá mennyire rendelkezhetett szabadon a föld tulajdonosa életében és halálában földje felett.

SZABÓ KLAUDIA NOÉMI

jogász

Osztatlan, 11. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

dr. Zaccaria Márton Leó

doktorandusz, DE ÁJK

Dr. Nádás György PhD

egyetemi docens, DE ÁJK

A csoportos létszámcsökkentés és a munkaerő-kölcsönzés mint a válságkezelés lehetséges munkajogi eszközei

Dolgozatomban a csoportos létszámcsökkentés, a munkaerő-kölcsönzés és a gazdasági és pénzügyi válság kapcsolatát, egymáshoz fűződő viszonyát tanulmányozom.

Kiindulópontom az, hogy az 1992. évi XXII. törvény megalkotása óta más lett a gazdasági és munkaerő-piaci környezet, és az egyes hiányosságokra a 2008/2009-ben kibontakozó gazdasági válság mutatott rá erőteljesen. Ezzel kapcsolatban vizsgálom a válság munkaerő-piaci hatásait az Európai Unióban és Magyarországon 2008-tól 2012-ig.

A vállalatok reakciói jellemzően vagy a kemény alkalmazkodás, így a csoportos létszámcsökkentés, vagy pedig a puhább, rugalmasabb megoldások felé mutatnak, mely keretében a munkaerő-kölcsönzés jogintézményének szerepe kiemelkedő.

Tanulmányomban elemzésre került mind a csoportos létszámcsökkentés, mind a munkaerő-kölcsönzés nemzetközi és hazai szabályozása, a hozzá kapcsolódó fontosabb bírósági határozatok, illetve gyakorlati problémák, az egyes előnyök és hátrányok. Az elméleti kérdések vizsgálatának aktualitását erősíti az a tény, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. tv. 2012. július 1-jén hatályba lépett, így mindenképpen érdemes és célravezető az egyes régi vagy új problémák, illetőleg még megválaszolatlan kérdések vizsgálata.

A dolgozat központi kérdése az, hogy a válság és az azt követő leépítések folyamatába hogyan is kapcsolódik be a munkaerő-kölcsönzés intézménye. Arra a következtetésre jutottam, hogy e tekintetben vegyes kép mutatkozik, hiszen egyrészt kiindulhatunk abból, hogy, a munkaerő-kölcsönzés a leépítés helyetti alternatív, rugalmas megoldások egyike, mivel a válságos helyzetű cégek számára gazdaságilag előnyös lehet, hogy egyes tevékenységek ellátására kölcsönzött munkavállalókat alkalmaznak. Más oldalról megközelítve viszont olyan megállapításra is juthatunk, hogy a válság kitörése óta a cégek a gazdasági nehézségek miatt, ha már a csoportos létszámcsökkentés helyzetéig eljutnak, akkor elsősorban a rugalmasan foglalkoztatott dolgozókat, közülük is a kölcsönzött munkaerő jogviszonyát szüntetik meg elsőként, legalábbis az elsők között.

Rá kívánok világítani arra is továbbá, hogy e jogintézményt számos kockázati tényező övezi, és a gazdasági válság még erőteljesebben rámutatott arra, hogy milyen bizonytalan a kölcsönzött dolgozók helyzete. Vizsgáltam, hogy ez mennyiben változott az új szabályozások hatására, és próbáltam következtetéseket levonni, hogy jelenleg mi is a helyzet pontosan ezeken a területeken.

FERKOVICS FANNI

Munkaügyi és Társadalombiztosítási Igazgatási

Alapszak

BA, 5. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Jakab Nóra
adjunktus, ME ÁJK*

A foglalkozási rehabilitáció rehabilitációja

A 21. század modern kapitalista államai mellett, Magyarországon is az a társadalmilag elfogadott norma, ha a társadalom tagjai dolgoznak, tehát saját munkájuk révén érik el, hogy a megélhetésük biztosítva legyen. Azonban az emberek nagy részét létbizonytalanság terheli, ami a rendszerváltozással kezdődött, amikor is bekövetkezett a munkaerőpiac szűkülése és közel egy millióan váltak munkanélkülivé. Ez a helyzet a mai napig sem változott. Sőt a helyzetet csak rontotta a 2005-ben kitörő gazdasági válság, amelynek hatásai még mindig nem múltak el. Tehát az esély a munkára, még a fizikailag és szellemileg munkaképesek körében sem egyenletesen oszlik meg. Vannak nyertesek és vesztesek, vannak olyanok is, akik a munka piacára be sem jutnak, vagy onnan idő előtt kirekesztődnek. Ilyen körülmények között vajon mi a megváltozott munkaképességű személyek sorsa? Jelen törvényi rendelkezések a passzív eszközök helyett az aktív megoldásokat preferálja. Alkalmazkodás helyett az integráció került előtérbe, ezt hivatott segíteni a foglalkozási rehabilitáció. De ezek az eszközök vajon biztosítják-e a lehetőséget számukra, hogy bekerüljenek a munkaerőpiacra és, hogy ott is maradjanak!?

A vizsgálódásom célja, hogy bemutassam a hazánkban működő foglalkozási rehabilitációs rendszert. Mik a konkrét törvényi rendelkezések? Mennyire befolyásolja a magyar rendszert az Európai Unió által támasztott elvárások? Az adott intézkedések milyen intézményeken keresztül valósulnak meg, és mit mutat a konkrét gyakorlat? Talán lehetőséget, esélyt biztosítanak a megváltozott munkaképességűek számára, hogy újra vagy végre integrálódjanak a munkaerőpiacra és ezzel közelebb kerüljenek egy teljes élet megvalósításához mellyel a társadalom hasznos tagjává válhatnak. Talán a hazánkban működő foglalkozási rehabilitációs gyakorlat nem alkalmas másra csak az államháztartás terheinek csökkentésére. Ez is egy nagyon fontos oka a változásoknak, mert az érintettek száma folyamatosan nő, a gazdasági visszaesés és az eddig elsőbbséget élvező passzív ellátások miatt jelentősen nőttek a megváltozott munkaképességű személyekre fordított kiadások. Tehát mindenképpen szükség volt a változásra, azonban hatékony, sikeres megvalósulása nélkül talán többet árt, mint használ, az egyén szempontjából mindenképpen. A foglalkozás rehabilitáció a rehabilitációnak csak egy állomása, de mint olyan fontos eredményes működése, hisz e nélkül nincs esély a komplex rehabilitációra.

LUKÁCS ADRIENN

jogász

Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Hajdú József
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

A munkavállalók személyiségi jogainak védelme, különös tekintettel a munkahelyi kamerákra

A munkahelyi ellenőrzésnek számos eszköze létezik, ezek közé tartozik a munkavállalók kamerás megfigyelése. A téma aktualitását az adja, hogy napjainkban minden fajta munkavállalót megfigyelnek, ehhez pedig egyre gyakrabban alkalmaznak kamerákat. Az alapvető problémát az jelenti, hogy alkalmazásuk során sérülnek a munkavállalók alapjogai. Emellett problémát jelent még, hogy a munkaviszony hierarchikus jellegéből adódóan a munkavállalók sokkal kevésbé tudják védeni ezen jogaikat, így fokozott védelemre szorulnak a munkáltató ellenőrzési joga gyakorlása során.

Dolgozatom célkitűzése annak vizsgálata, hogy a munkahelyi kamerás megfigyelés hogyan érinti, mennyire sérti a munkavállalók magánszféráját, személyes adatok védelméhez való jogát. Céлом ismertetni a probléma jelentőségét és mibenlétét, valamint kifejtetni, hogy miért fontos a magánszférához való jog tiszteletben tartása. Kutatásom során azt vizsgáltam, hogy a jelenlegi helyzet megfelelő-e, vagy indokolt lenne-e a kamerák használatának a visszaszorítása.

Dolgozatomban először a kamerás megfigyelés technológiai oldalát mutatom be, majd ismertetem az alkalmazásuk során felmerülő jogi probléma két oldalát: a munkáltatói érdekeket és munkavállalói jogokat. Röviden áttekintem a nemzetközi dokumentumokat, majd ismertetem a hazai hatályos törvényt, illetve az Alkotmánybíróság, a korábbi adatvédelmi biztos, valamint a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság dokumentumait.

Kutatásom eredményeként arra a következtetésre jutottam, hogy a kamerák munkahelyi ellenőrzés céljából történő használata túlzott mértékben avatkozik be a munkavállalók magánszférájába, valamint sérti a személyes adatok védelméhez való jogukat. Alkalmazásukat a jelenleginél szigorúbb feltételekhez kell kötni, használatukat csak ténylegesen indokolt és kivételes helyzetben szabad megengedni. Álláspontom szerint a jelenleg hatályos jogi szabályozás nem nyújt megfelelő védelmet a munkavállalók számára. A meglévő általános törvényen felül szükség lenne egy speciális törvényi szabályozásra, amely pontosan és átláthatóan szabályozza a munkahelyi ellenőrzéseket. Ennek megalkotása során figyelemmel kell lenni az alapvető jogi konfliktusra: a munkáltató gazdasági érdekének és a munkavállaló személyiségi jogainak az ütközésére. Mindkét oldalon jelentős érvek hozhatóak fel, a szabályozás során ezen érdekek és alapvető jogok közötti egyensúlyt kell érvényre juttatni. A dolgozat befejező része ezeket a de lege ferenda javaslatokat tartalmazza.

KONTA ÉVA MERCÉDESZ

jogász

Osztatlan, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Kun Attila

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

A prevenció és a biztosítási elv szerepe a munkajogi felelősség rendszerében - különös tekintettel a felelősségbiztosításra

Dolgozatom témája a prevenció és a biztosítási elv szerepe a munkajogi felelősség rendszerében, különös tekintettel a felelősségbiztosítás szempontjaira. Kutatásom során elsősorban a munkajogra helyeztem a hangsúlyt, de a téma természetszerű komplexitásából adódóan a munkavédelmi jog, a társadalombiztosítási jog és a polgári jog területén is vizsgáltam. Mindvégig törekedtem arra, hogy munkámat elméleti alapokon felépítve említésre kerüljenek gyakorlati megfontolások is. A főszerepet a hazai szabályozás kapta, nemzetközi kitekintésekkel, összefüggésekkel.

Szerkezetét tekintve a dolgozatban először a munkabaleset – mint az egyik leggyakoribb károsodási forma – kerül bemutatásra, majd a megelőzést szolgáló prevenció gondolata kerül felvetésre (amely az egész dolgozat áthatja, dominálja). Ezután a munkavédelem, mint intézményesített prevenció kerül bemutatásra, ezen belül az Európai Unió szerepe is, és egy fontos korábbi elvi előrelépés hazai vonatkozásban: a Munkavédelem Országos Programja. Majd a munkajogi kártérítési rendszert vázolom, ami tulajdonképpen az egész dolgozat horizontális alapja, hiszen a prevenció, a munkavédelem és a biztosítás azokban az esetekben nyer igazán jelentőséget, amikor a munkajogi felelősség kérdése felmerül. A felelősségi kérdések tisztázása után a kapcsolódó különböző biztosítási intézmények bemutatása következik (pl. társadalombiztosítás és magánbiztosítás), hangsúlyozva ezek preventív szerepét. Végül egy viszonylag új koncepció, a vállalatok társadalmi felelősségvállalása (CSR) kerül említésre, amely többek között szintén a munkahelyi balesetek megelőzését, valamint az egészséges és biztonságos munkahelyek kialakítását kívánja elősegíteni.

Fő célom a releváns, vázolt jogterületek közötti összefüggések elemző jellegű feltárása, mindvégig a prevenció és a proaktivitás szempontjait tartva szem előtt.

A munkajog ugyan önálló jogág, mégsem lehet a polgári jogtól teljesen elszakítottan kezelni, a két terület számos ponton kapcsolódik egymáshoz, ami az új munka törvénykönyvének rendszerében fokozottan megfigyelhető. Ennek okán ésszerű lehet a munkajogban felmerülő egyes problémákra polgári jogi megoldásokat (is) keresni. Dolgozatomban arra próbálok rámutatni, hogy miként segítheti, ösztönözheti a biztosítás (elsősorban a felelősségbiztosítás) – mint polgári jogi intézmény – a munkaviszony alanyainak (különösen a munkáltatóknak) preventív szemléletét, emellett a már kialakult károk megtérítésére miként nyújthat megoldást.

VIDA GABRIELLA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Nadas György PhD
egyetemi docens, DE ÁJK*

**Az érvénytelenség jogintézményének változásai az új munka törvénykönyvében -
összehasonlítva a Ptk. szabályaival**

A dolgozat megírására a téma aktualitása adott okot számomra, mely aktualitást az új munkajogi kódex hatályba lépése jelenti. Ahhoz, hogy megfelelő alapokon álljon a dolgozat, előbb a munkajog és a polgári jog elhatárolására került sor, majd pedig egészen a római jogig visszanyúlva az érvénytelenség jogintézményét mutattam be.

Az új munka törvénykönyvének érvénytelenségre vonatkozó szabályai immár számos hasonlóságot mutatnak a polgári jog szabályaival, közelítve ezzel egymáshoz a két jogágat. Ilyen kapcsolat korábban nem igazán volt jellemző a munkajog és a polgári jog között, az új kódex azonban nagyon helyesen létrehozta ezt a kapcsolatot. Ennek a vizsgálata, a hasonlóságok és a különbségek feltárása volt elsődleges célom a dolgozat megírásával. E klasszikusnak mondható téma feldolgozása során átfogó, átlátható, megfelelő szakirodalmi bázison alapuló bemutatásra törekedtem.

Az érvénytelenség jogintézményének bemutatása akár egy jogág szabályait vizsgálva is meglehetősen összetett feladat, két jogág szabályainak összehasonlító vizsgálata pedig talán még ennél is összetettebb, hiszen meg kell tudni találni és meg is kell tudni tartani azt az „egyensúlyt”, hogy az összehasonlítás során végig a munkajog szabályai maradjanak előtérben, ugyanis a dolgozat megírásának célja elsődlegesen a munkajogi szabályok vizsgálata. Ennek betartásával elemzem az egyes érvénytelenségi okokat, illetve az érvénytelenség jogkövetkezményeit, valamint számos ehhez kapcsolódó kérdést. Ilyen kérdés számomra például, hogy miért nem alkotott külön szabályt a jogalkotó az álképviselőnek a munkajogban előforduló esetkörére? Ennek lehetősége azzal, hogy immár lehetőség van képviselő útján nyilatkozatot megtenni, adottá válik a munkajogban is. Szintén érdekes kérdés volt számomra, hogy a munkaszerződésnek helye lehet-e az új Polgári Törvénykönyvben? Erre a kérdésre a dolgozatban is igyekszem megadni az álláspontom szerint megfelelő választ. A dolgozat végére nyilvánvalóvá válhat az olvasó számára a munkajogi és a polgári jogi érvénytelenségi szabályok egymáshoz való viszonya, és ez által a munkajog és a polgári jog új alapokra helyezett kapcsolata. A záró gondolatokban nyitva hagyott kérdések ugyan további vizsgálatot alapoznak meg, az azonban már az érvénytelenség komplex rendszeréből egyes kérdések kiragadásának vizsgálatát vetítené előre, ez azonban jelen dolgozat keretei között nem célom.

LEHOCZKI EMESE

jogász

Osztatlan, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Kun Attila

tanszékezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

Fiatalok munkavállalásának foglalkoztatáspolitikai, oktatásügyi, munkajogi vonatkozásai

A 2008-as gazdasági világválság kitörése után a fiatalkori munkanélküliségi ráta megsokszorozódott, fiatalok veszítették el munkahelyeiket, illetve a munkaerőpiac beszűkülésének következtében rengeteg pályakezdő nem talál munkát a gyakorlati tapasztalatok hiánya miatt. Ez egy igazán aktuális probléma, melynek megoldására mind nemzetközi, mind pedig nemzeti szinten születnek javaslatok, különböző törekvések. A dolgozatom célja ezen javaslatok, cselekvési tervek főbb irányainak bemutatása, illetve hatékonyságuk vizsgálata. Az ifjúsági munkanélküliség, mint kezelendő probléma komplexitása, multidiszciplináris jellege megköveteli, hogy a munkajogi szabályozás mellett az egyéb területeken történt változásokat, törekvési irányokat is bemutassam.

A dolgozatot szerkezetileg négy nagy részre lehet osztani. Elsőként egy nemzetközi áttekintés keretében tárgyalom, hogy napjainkban általában milyen nemzetközi trendek jellemzőek az ifjúsági munkanélküliség alakulására tekintettel, illetve hogy a fiatalkori munkanélküliség valójában globális probléma. Továbbá ebben a részben vizsgálom, a nemzetközi szervezetek milyen javaslatokkal kívánják orvosolni a fiatalok negatív munkaerő-piaci helyzetét. A következő két nagyobb egység a foglalkoztatáspolitikai és az oktatásügyi területét öleli fel, melyet az aktuálpolitikai intézkedések tárgyalása jellemez. A dolgozat utolsó, központi részében arra a kérdésre keresem a választ, hogy a munkajogi szabályozás lehet-e eszköz a fiatalkori munkanélküliség csökkentésében. Az új Munka Törvénykönyvébe bekerült több új atipikus munkavégzési forma (például munkavégzés behívás alapján, munkakörmegosztás, több munkáltató által létesített munkaviszony), melyek rugalmassága elősegítheti akár a fiatalok munkavállalását is. A munkaerő-kölcsönzés és az iskolaszövetkezeti foglalkoztatás igen sok kérdést hagy nyitva, így például problematikus az iskolaszövetkezeti foglalkoztatás konstrukciójának az EU-s szabályozással való konformitásának kérdése, illetve az iskolaszövetkezeti munkavégzés közteher-kedvezményben történő részesítése.

Kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy a munkajog önmagában minden bizonnyal nem elégséges eszköz a fiatalok munkavállalási problémáinak megoldására, számos szakpolitika (például oktatásügyi, foglalkoztatáspolitikai) koordinált együttműködésére lenne szükség, valamint jogon kívüli ösztönzőket (például pénzügyi, szemléletbeli) is igényelne a fiatalok munkaerő-piaci helyzetének javítása.

HRECSKA RENÁTA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Gyulavári Tamás

tanszékvezető, egyetemi docens, PPKE JÁK

Keleten a helyzet változatlan? A kínai és a magyar munkajogi szabályozás összehasonlítása a versenyképesség és a munkavállalói jogok tekintetében

Munkámban a Kínai Népköztársaság munkajogi szabályozásának alapjait vizsgálom, mellette a magyar munkajog egyes elemeit kontroll-relációban tárgyalom. Témám alapjául szolgál a távolkeleti ország kiemelkedő, világviszonylatban kivételesnek tekinthető gazdasági fejlődésének elemzése, amelynek egyik fő okaként a munkaerő-piaci jellemzőket jelölöm meg. Vizsgálatom célja két kérdés megválaszolása volt. A dolgozat első felében arra a felvetésre keresek választ, hogy vajon Kína azért tekinthető-e vonzó befektetési célpontnak a külföldi vállalatok számára, mert olyan alacsony szintű munkajogi standardok vannak érvényben, amelyek okán sokkal nagyobb mértékű nyereségre tehet szert a cég, mint bárhol máshol? A második kérdést úgy fogalmazhatjuk meg, hogy vajon a jogérvényesítési rendszer mennyiben segíti elő az említett külföldi vállalatok térnyerését?

A dolgozat első felében tehát a munkajog egészének rövid áttekintése keretében kitérek többek között a jogforrási rendszer sajátosságaira, elemzem a kínára jellemző „konzultatív leninizmus” fenntarthatóságának kérdéseit, emellett összesen tizenkét jogintézmény kínai és magyar szabályozását hasonlítom össze. Ezt követően a vidéki munkavállalók helyzetét vizsgálom. Szükséges külön tárgyalnunk ezt a dolgozói réteget, a szegény peremterületekről bevándorló „migráns” munkavállalók végzik ugyanis az ország belső termelésének közel felét. Munkakörülményeik ugyanakkor nagyban elmaradnak a városokban alkalmazottakétól.

A tanulmány második felében gazdasági jellegű megközelítésben tárgyalom a kínai munkajog – munkaerőpiac – versenyképesség hármását. Első pontban a „kínaiizáció” jelenségét vizsgálom, amelynek keretében az elmúlt harminc évben kilencvenesére emelkedett a külföldi befektetett tőke mértéke Kínában. A külföldről érkező vállalatok nevéhez fűződik a legtöbb munkaügyi visszaélés, így a jogérvényesítés körében felmerülő kérdéseket is körüljáró, amelyhez szervesen kapcsolódik a munkaügyi jogviták bonyolításának módja is.

DAN ADRIENN

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Hős Nikolett

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Kizárás - Aussperrung - Jogi megítélése Magyarországon és Németországban

A dolgozat főtémája egy olyan kollektív munkajogi jogintézmény, amely Magyarországon nincs szabályozva, a kizárás.

Míg a sztrájk, vagyis a munkavállalók kollektív munkabeszüntetése, egy olyan jogintézmény, amely számos hazai és nemzetközi kutatás tárgyát képezi, addig a munkáltatók által igénybe vehető kollektív nyomásgyakorlási eszközök és azok jogi szabályozása kevésbé feldolgozottak a hazai szakirodalomban. A kizárás viszont egy rendkívül vitatott jogintézmény. Nemcsak Magyarországon, hanem Európa más országaiban sem alakult ki egységes álláspont e jogintézménnyel kapcsolatban.

Annak ellenére, hogy Magyarországon a kizárásra nincsenek külön szabályok egy nagyon érdekes vita folyik a magyar munkajogászok körében e kollektív munkajogi jogintézménnyel kapcsolatban. A dolgozat egyik fő célja ezek összefoglaló bemutatása, illetve áttekintő jelleggel foglalkoztam néhány európai ország joggyakorlatával. Részletesen a németországi joggyakorlatot vizsgáltam, tekintettel arra, hogy – Németország azon kivételes országok közé tartozik, ahol a kizárás megengedett és ahol ez a jogintézmény a bírósági gyakorlat által részletesen szabályozott.

A vonatkozó joggyakorlat bemutatása mellett a dolgozat olyan fontos dogmatikai kérdésekkel is foglalkozik, hogy miként lehet a fegyverek egyenlőségének elvére hivatkozni egy olyan munkajogi jogintézmény bevezetése során, ami elsősorban a munkáltatók érdekét szolgálja. Ez ugyanis ellentmond a munkajogi szabályozás legfontosabb szabályozási elvének, mely szerint, a munkavállaló kiszolgáltatott helyzetben van a munkaviszonyban ezért a jogi szabályozás célja a felek közötti egyensúlyi helyzet helyreállítása kell, hogy legyen, elsősorban a munkavállalókat védő szabályok bevezetésével.

MADARÁSZ BÉLA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Bankó Zoltán

egyetemi docens, PTE ÁJK

Paradigmaváltás a munkaerőkölcsönzésben

Dolgozatom fő témája a munkaerő-kölcsönzés változása az új Munka Törvénykönyvének tükrében. Szakítva a korábbi tanulmányok és monográfiák gyakorlatával, kizárólag az új törvény általi szabályozást kívántam elemezni, ezáltal bemutatva a munkaerő-kölcsönzés dogmatikáját és jelentőségét a XXI. század munkajogában, alkalmazhatóságának feltételeit és a gazdasági folyamatokra gyakorolt univerzális voltát.

Különös hangsúlyt fektettem a kölcsönzött munkavállalók helyzetének bemutatására, milyen pszichikai tényezők befolyásolják munkamoráljukat és lojalitásukat ebben az atipikus munkaviszonyban. Az instabil gazdasági helyzetből adódóan kitértem a kölcsönzés gazdasági hasznosságára, közgazdasági szerepére.

Végezetül a kapcsolódó Európai irányelv elemzése után igyekeztem levonni a konklúziókat és megfogalmazni de lege ferenda javaslataimat a munkaerő-kölcsönzés esetleges fejlesztési lehetőségeiről

AJTAY-HORVÁTH VIOLA

Jogász szak

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Lehockyné Dr. Kollonay Csilla

Egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Quo vadis sztrájkjog? - Gondolatok a még elégséges szolgáltatásról

2010 decemberében hatályba lépett a sztrájkról szóló 1989. évi VII. törvény első jelentős módosítása, mely részletezte és egyben szigorította is a közszükségletet ellátó munkáltatóknál a sztrájk ideje alatt biztosítandó még elégséges szolgáltatás szabályait. Törvényi szabályozás és a felek megegyezésének hiányában a jogalkotó a munkaügyi bíróságok hatáskörébe telepítette a sztrájk ideje alatt biztosítandó minimális szolgáltatás mértékének és feltételeinek megállapítását. Mind a törvénymódosítás indokoltságáról, mind annak értékeléséről eltérő szakmai és érdekképviselői álláspontokkal találkozhatunk. Arról azonban kevés szó esik, hogy hogyan értékelhető az új szabályozás a sztrájkjog gyakorlati megvalósulását illetően, milyen tendenciát mutat a bírói gyakorlat?

Dolgozatomban a sztrájkjog korlátozásának lehetőségét az ILO dokumentumai és esetjoga, az Európai Szociális Karta valamint az Alkotmánybíróság releváns határozatai fényében vizsgáltam. Elemzésemben a szabályozási modellek alapján azokra a lényeges elemekre tértem ki, amelyek körülhatárolják az alapvető szolgáltatások biztosítása mellett gyakorolható munkaharc jogát. A módosítás előtti és utáni sztrájkjogi gyakorlat összefoglalásával és kritikai értékelésével azt igyekeztem bemutatni, hogy a lakosság jogainak védelme érdekében indokolt volt a garanciális rendelkezések törvénybe iktatása, azonban álláspontom szerint ezzel párhuzamosan a sztrájkjog kiüresedett.

A vizsgált bírósági végzések, a személyszállítási ágazatra vonatkozó szabályozás, valamint a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon szerzett tapasztalataim alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a sztrájkkezdeményezések kudarcainak oka az új szabályozási koncepcióban keresendő. A kötelező bírói út igénybevétele a bírósági eljárás jellegéből kifolyólag nem alkalmas a különleges szakértelmet, rugalmasságot és gyorsaságot megkövetelő kollektív munkaügyi érdekviták elbírálására. A nemzetközi elvárások tükrében megállapítható, hogy a hazai sztrájkjogi rendszer nem felel meg e standardoknak. A bírósági eljárásban felmerülő nehézségek megoldásaként a nemzetközi követelmények alapján olyan javaslatokat vázoltam fel, melyek a szolgáltatás mértékéről való megegyezés garantálása mellett nagyobb teret engednének a sztrájkjog érvényesülésének.

Úgy gondolom, hogy az új Munka Törvénykönyvére is figyelemmel megfontolandó lenne egy olyan sztrájkjogi modell kialakítása, mely nemcsak elvi szinten, hanem a gyakorlatban is fenntartja a munkaharc nyomásgyakorló erejét.

DAKA MARIJA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

dr. Csapó Zsuzsanna

adjunktus, PTE ÁJK

A koszovói függetlenségi nyilatkozat és az ehhez vezető út a Nemzetközi Bíróság tanácsadó véleménye tükrében

A dolgozat – annak címéből következően – a Nemzetközi Bíróság koszovói függetlenségi nyilatkozathoz kapcsolódó tanácsadó véleményét kívánja bemutatni illetve az azt megelőző történelmi-jogi előzményekhez kíván áttekintést nyújtani.

A történelmi felvezetés (ennek főbb csomópontjai a török berendezkedés, majd Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság illetve a délszláv háború) *conditio sine qua non*-ja a szerb álláspont, valamint a függetlenség kikiáltásának és körülményeinek jobb megértésének.

A dolgozat Koszovó kapcsán kitér az ENSZ rendszerére, szerepvállalására a nemzetközi béke és biztonság biztosítása tekintetében, a Biztonsági Tanács és a Főtitkár tevékenységére.

A szerző ismerteti a függetlenség kikiáltásának körülményeit, valamint a tanácsadó vélemény kérelmére vonatkozó eljárást. Nagy horderejű jogeset lévén az államok jelentős száma által előterjesztett írásbeli beadványok közül a legrelevánsabbak bemutatásra kerülnek. A dolgozat kritikai szempontú elemzést igyekszik adni a koszovói komplex problémakörrel, mindvégig ügyelve az objektivitás kívánalmára.

KECSKÉS TAMÁS

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Schiffner Imola

egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

A többes állampolgárok diplomáciai védelme

A diplomáciai védelem a nemzetközi jog tudományának örökzöld témája, ami elsősorban azzal magyarázható, hogy történetileg is a legelső, és sok esetben még a mai napig is az egyetlen lehetősége az egyénnek arra, hogy a nemzetközi jog alapján igényt érvényesítsen. A jogintézménnyel kapcsolatos szabályok kodifikációjára a mai napig nem került sor annak ellenére, hogy már a múlt század elején megkezdődtek az erre irányuló munkálatok. Egyedül a diplomáciai védelemről szóló 2006. évi Egyezménytervezet tudható be valamiféle eredménynek.

Mivel a diplomáciai védelem nyújtásának alapvető feltétele, hogy a sérelmet szenvedett egyén állampolgára legyen annak az államnak, amely őt védelemben szeretné részesíteni, kiemelten fontos szerepet kap annak tisztázása, hogy ki is tekinthető az adott ország állampolgárának. Kérdés, hogy elég-e pusztán a formális állampolgárság, vagy szükséges, hogy az állam és polgára között tényleges és szoros kapcsolat álljon fenn.

Az állampolgárság követelményéből értelemszerűen fakadó kérdés, hogy mi a helyzet a kettős, sőt a többes állampolgárokkal.

Ez a probléma napról napra egyre nagyobb jelentőséggel bír, hiszen míg korábban a többes állampolgárságot egy „ördögtől való” jelenségnek tartották, amit lehetőség szerint ki kell küszöbölni, addig mára előfordul, hogy egyes országok nem csak tűrik, hanem kifejezetten támogatják is azt. A határok fizikai és jogi értelemben is átjárhatóbbá váltak, ami kedvez a migrációs folyamatoknak és ezáltal a többes állampolgárság kialakulásának. A többes állampolgárság jelensége azonban bonyodalmakat okoz, amelyekre a jognak megoldást kell találnia. Egyik ilyen problémás terület épp a többes állampolgárok diplomáciai védelme.

A dolgozat esetekkel megvilágítva taglalja azokat a megoldásokat, amelyeket a probléma megoldására alkalmaztak. Ezt követően derül fény arra, hogy miért bír ma kiemelt aktualitással a dolgozat témájául szolgáló kérdés mind nemzetközi, mind magyar szempontból egyaránt. A dolgozat mindenekelőtt a Nemzetközi Jogi Bizottság kodifikációs munkája során keletkezett előkészületi anyagokra támaszkodik kiegészítve a dolgozat tárgyával foglalkozó bírósági döntésekkel. A témát aktualitása és fontossága ellenére a jogirodalom igencsak elhanyagolja, és a dolgozat épp ezt az űrt kívánja betölteni, természetesen a kérdéssel foglalkozó kevés munka minél szélesebb körű felhasználásával.

A dolgozat végső célja egy a kérdést szabályozó de lege ferenda javaslat kidolgozása a kutatási eredmények tükrében.

PAPP NIKOLETT

jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Szemesi Sándor
egyetemi docens, DE ÁJK*

Az államfő jogállása a nemzetközi jogban - a Sólyom-ügy példáján keresztül

Magyarország köztársasági elnöke, Sólyom László 2009. augusztus 21-én, egy szlovákiai székhelyű társadalmi szervezet meghívására a szlovákiai Révkomáromba szándékozott utazni, de Szlovákia megtiltotta az államfő belépését az ország területére, európai uniós jogi szabályra hivatkozva. Magyarország ez ügyben indított kötelezettségszegési eljárást az Európai Bíróság előtt, de a Bíróság a keresetet elutasította.

A jogvita alapjául az a tény szolgált, hogy Sólyom László Magyarország köztársasági elnökének hivatali minőségében, és nem csupán uniós polgárként szándékozott Révkomáromba utazni.

Az államfők látogatásai, még ha az Unión belül is történnek, a diplomáciai kapcsolatok területére tartoznak, amely a nemzetközi jog tiszteletben tartása mellett továbbra is a tagállamok hatáskörébe tartozik. Következésképpen az a körülmény, hogy valamely uniós polgár államfői hivatalt tölt be, igazolhatja az uniós jogáltal e személy részére biztosított szabad mozgáshoz való jog gyakorlásának a nemzetközi jogon alapuló korlátozását.

Az uniós jogot a nemzetközi jog releváns szabályaira tekintettel kell értelmezni, mivel a nemzetközi jog részét képezi az uniós jogrendnek, és így kötelező az európai intézményekre.

Az államfői jogállás sajátos jellegű, abból eredően, hogy azt a nemzetközi jog szabályozza, ami azzal a következménnyel jár, hogy az államfő nemzetközi szinten tanúsított magatartására a nemzetközi jog, különösen pedig a diplomáciai kapcsolatok joga irányadó. E sajátosság az ilyen jogállással rendelkező személyt az összes többi uniós polgártól megkülönbözteti, vagyis e személy valamely más tagállam területére történő belépésére nem ugyanazok a feltételek vonatkoznak, mint amelyek a többi polgár belépésére irányadók.

Dolgozatomban kifejtem, hogy jelenleg a kérdésre vonatkozó szabályozás hiányos, mivel nem létezik egyetlen nemzetközi jogi megállapodás sem, ami általános meghatározná az államfők nemzetközi jogi jogállását, így tehát az államfők más államok területére történő belépésével kapcsolatos kérdést sem. Ezzel összefüggésben a Sólyom ügy kapcsán elemzem az uniós jog és a nemzetközi jog viszonyát, az államfőkre vonatkozó nemzetközi jogi szabályozást és az államfelelősség kérdését.

KOVÁCS ANNA

Jogász

Osztatlan, 11. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Varga Réka

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Az ellenségeskedésben való közvetlen részvétel fogalmának elemzése és különböző értelmezései. A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága által kiadott értelmezési útmutató és visszhangja

AZ ELLENSÉGESKEDÉSBEN VALÓ KÖZVETLEN RÉSZVÉTEL FOGALMÁNAK ELEMZÉSE ÉS KÜLÖNBÖZŐ ÉRTELMEZÉSEI

A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága által kiadott értelmezési útmutató és visszhangja

Ahogy a dolgozatom címéből is kiderül, a Nemzetközi közjog, azon belül is a Nemzetközi Humanitárius jog egy kis szeletkéjével, a civilek ellenségeskedésben való közvetlen részvételével és ennek különböző értelmezéseivel foglalkozom.

A civilek ugyanis védelmet élveznek a támadásoktól a nemzetközi szerződések értelmében, kivéve, ha és amennyi ideig közvetlenül részt vesznek az ellenségeskedésben. A fogalom értelmezésének alapvető problematikája, amely dolgozatom inspirációja is egyben, hogy nincs egy egységes, nemzetközi szinten is kötelező értelmezési útmutató.

Ebből következően az egyes államok eltérően értelmezik a fogalom egyes elemeit. Nincs egységes vélemény arról, hogy mi az a határ, ill. mi az a mérce, amely az „ártatlan civilből” közvetlen résztvevőt és ezáltal potenciális támadási célpontot farag? Mik azok a konstitutív (mondhatni tényállási) elemek, amelyek megalapozottá teszik azt, hogy egy civil elveszítse a nemzetközi jog által biztosított védelmet illetve, hogy az elvesztett védelem pontosan mennyi ideig tart?

Mivel a civilek védelme alapvető nemzetközi kötelezettség, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, humanitárius szervezet lévén felismerte a lépés alapvető szükségességét és 2009-ben megalkotta az ellenségeskedésben való közvetlen részvétel fogalmának értelmezésére vonatkozó, újraértelmező útmutatót, mely dolgozatom alappillére is egyben. Bár az Útmutató nem kötelező erejű, mégis hatalmas jelentőségű, mivel az egyetlen átfogó jellegű analízisa a témának.

Kérdéses azonban, hogy elégedő e egy ilyen nem kötelező erejű útmutató ahhoz, hogy a fent vázolt problémát megoldja és hogy az egyes államok gyakorlatát egy olyan irányba terelje, mely képes fenntartani civil népeesség érdekei és a háború szükségletei közötti kényes egyensúlyt.

BECÁNICS ADRIENN

jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Szemesi Sándor
egyetemi docens, DE ÁJK*

Az emberi jogok érvényesülése a személyi szabadság elvonása során, különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Bírósága magyar vonatkozású döntéseire és az ügyészi ellenőrzések tapasztalataira

A szabadságvesztés büntetésüket töltő elítéltekkel szembeni bánásmód fontos értékmérője annak, hogy az állam mennyire tartja tiszteletben az alapvető emberi jogokat. Ugyan kétségtelen tény, hogy a jogerősen elítélt személyek korábban a bíróság döntése szerint valamilyen bűncselekményt követtek el, azonban számukra a személyes szabadságuktól való megfosztás jelenti a joghátrányt, ami nem párosulhat egyéb, az emberi méltóságukat sértő körülményekkel. Napjainkban már Európában általánosan elfogadott, hogy a nemzeti jog garantálja az elítéltekkel való megfelelő bánásmódot, mégis időről időre felmerül egyes államokban (hol egyedi ügyekben, hol tömeges jelleggel) a fogvatartottak emberi méltósága megsértésének lehetősége. Nem véletlen, hogy a belső jogon túlmenően számos nemzetközi egyezmény, és azokon alapulva nemzetközi bírói és egyéb szervek (ideértve mindenekelőtt az Emberi Jogok Európai Bíróságát és a Kínzás és az Embertelen vagy Megalázó Büntetések vagy Bánásmód Megelőzésére alakult Európai Bizottságot) tevékenysége is rendkívül fontos ebben a témakörben.

Tekintettel arra, hogy az elítéltek jogi helyzetének folyamatos vizsgálata elsősorban a hazai ügyészi szervezet feladata, és csupán az ügyek kis hányada jut el valamely nemzetközi fórum elé (de még a hazai bíróságok előtt is meglehetősen csekély az elítéltek számára kedvező ítéletek száma), ezért dolgozatomban az ügyészi törvényességi felügyelet jogintézményének vizsgálatából kiindulva mutatom be a fogvatartottak jogi helyzetét. Tekintettel a téma tág jellegére és a terjedelmi korlátokra, nem foglalkozok részletesen az előzetes letartóztatásban vagy idegenrendészeti őrizetben levő személyek jogi helyzetével.

Dolgozatom elsődleges céljának a hazai büntetés-végrehajtási intézetekkel kapcsolatos gyakorlat bemutatását választottam, éppen ezért az Emberi Jogok Európai Bírósága magyar vonatkozású ügyeit részletesen, míg a más államok ellen zajló ügyeket csak utalásszerűen ismertetem.

MUNKÁCSI LILLA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

*Konzulensek:
dr. Jaskó Luca
egyetemi tanársegéd, PPKE JÁK
Nyulász Viktória
tanácsos, Honvédelmi Minisztérium*

Az ENSZ békefenntartási politikájának kudarca: a srebrenicai népirtás nemzetközi jogi vonatkozásai

1995. július 11. 17 éve ezen a napon foglalták el a boszniai szerb csapatok Ratko Mladic vezetése alatt Srebrenicát, és e napon vette kezdetét a majdnem 8000 halálos áldozatot követelő mészárlás. A II. világháború óta ez volt Európa legnagyobb népirtása, mely a nemzetközi közösség akkori konfliktuskezelési technikájának eredményességét is megkérdőjelezte.

Dolgozatomban az ENSZ békefenntartási politikájának elméleti buktatóival, illetve a gyakorlati megvalósítások hiányával, nem megfelelő voltával foglalkozom. Ezek között is elsőként említendő, hogy az ENSZ BT 819. számú határozatával védett övezetté nyilvánította Srebrenicát 1993-ban. A város 1995 júliusában mégis elesett, holott a megelőzés eszközei rendelkezésére álltak a Világszervezetnek. A tragédia legitim úton történő megelőzésére a kellékek két irányból is elérhetőek voltak. A térségbe küldött békefenntartó katonák nem voltak alkalmasak a sérthetlenné deklarált város hatékony védelmére. Az erőfölényben lévő boszniai szerb hadseregnek nem kellett túlzott erőfeszítéseket tennie a védelem megtörése érdekében. A szervezetlen kéksisasoknak esélyük sem volt Mladic csapatai ellen. Azonban a Bosznia-Hercegovinában kialakult körülmények közepette az ENSZ BT nemzetközi jogilag elfogadható keretek között alkalmazhatott volna fegyveres erőszakot a város és lakóinak védelme céljából.

A megelőzés másik eszköze a korai NATO légi támogatás lett volna. A békefenntartók erre irányuló kérelmét azonban rendre elutasította a Világszervezet. Az ENSZ a költségtakarékosabb megoldást választotta, mégis hatalmas árat fizetett. A sok hezitálás, késlekedés, szervezetlenség, továbbá a NATO támogatás késve érkezése és eredménytelen volta, mind-mind hozzájárult a szörnyű tragédia megtörténtehez.

Sajnos a srebrenicai népirtás az (egyik) élő példája annak, hogy még a nemzetközi szervezetek 'gyámkodása' alatt is megtörténhet ilyen súlyos háborús bűncselekmény. Nem vitatom, a békefenntartás igen nagy kihívása mai társadalmunknak, talán lehetetlen feladata is. Annak ellenére, hogy a megelőzés 'döcögösen' megy, a bűnösök kézre kerítése, és felelősségre vonásuk nemzetközi szinten nagyjából megfelelően működik, már ami a nemzetközi bíróságok előtti eljárásokat illeti. A dolgozat elolvasása után mindannyiunkban felmerülhet a kérdés: vajon a béke és nemzetközi biztonság fenntartására létrejött szervezetek nem is alkalmasak e feladatuk megfelelő ellátására? Vagy talán maguk az emberi jogok nem is védhetőek meg egyetemesen?

BÉRES ATTILA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kirs Eszter
egy. docens, ME ÁJK*

Az immunitás jogintézménye a nemzetközi közjogban, különös tekintettel az államfők immunitására

Az államok belső jogában létező mentelmi joghoz hasonlatos jogintézmény a nemzetközi közjogban fellelhető immunitás. A két jogintézmény nagyvonalakban ugyanolyan joghatás kiváltására – vagy bizonyos jogi természetű események kizárására – alkalmas, ám részleteikbe menően különböznek egymástól.

Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy az államfőknek biztosított nemzetközi jogi immunitás milyen forrásokból ered, milyen célt szolgál, és milyen módon realizálódik a konkrét jogesetekben. Ahhoz, hogy az államfői immunitást értelmezzük és megismerjük, szót kell ejteni a részleteiben szabályozott diplomáciai és konzuli mentességgel közös aspektusairól, valamint az állam magas rangú tisztviselőit megillető immunitásról is. Az állam tisztviselőit és az államfőket megillető immunitás két, sokban hasonló jogintézmény, és annak eldöntése, hogy e személyek büntetőjogi felelőssége miként állapítható meg, véleményem szerint egy kiemelkedő jelentőségű és izgalmas kérdést jelent.

Az abszolút állami szuverenitás tételéből eredő államfői sérthetlenség tana a XXI. századra megdőlni látszik, hisz nyilvánvalóan léteznek olyan körülmények és esetek, mikor a törvény előtt egy hivatalban lévő vagy hivataláról leköszönt államfőt is terhelhet büntetőjogi felelősség. A nemzetközi büntetőjog fejlődésével a nemzetközi közösség eljutott arra a szintre, hogy olyan törvényszékeket hozzon létre, és olyan hatáskört biztosítson számukra, melyek révén egy büntetőjogi felelősséggel bíró államfő vád alá helyezése lehetséges. Mivel a nemzeti és nemzetközi bíróságok előtti eljárás komoly problémákat, ellene és mellette szóló érveket felvető témakör, ezért dolgozatomban igyekszem kimerítően bemutatni az immunitás elemeit, illetve a vizsgálatának esetlegesen eltérő szempontjait. Bár az államfői felelősség és immunitás gyakran politikai érdekekkel tarkított jogintézmények, dolgozatomban legfőképp a nemzetközi jogi mibenlétével foglalkoztam.

TÓTH ANGÉLA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Lattmann Tamás

tanársegéd, ELTE ÁJK

Az univerzális joghatóság problémája a nemzetközi jogban

Az univerzalitás (egyetemesség) – és így az univerzális joghatóság – elve az állam büntető joghatóságát megalapozó olyan elmélet, melynek alapján egy állam meghatározott bűncselekmények esetén konkrét kapcsolat hiányában lép fel. Dolgozatomban ebből az egyénileg megalkotott és sablonos meghatározásból indulok ki, majd a pontosabb definíció megtalálása érdekében vizsgálom már az elméleti meghatározás kapcsán is felmerülő problémákat. Így például, mely bűncselekmények tartoznak (vagy tartozzanak) ide, egy állam kötelessége-e ez alapján eljárni vagy pusztán jogosult arra, illetve az elkövető jelenléte egy adott államban mennyiben befolyásoló tényező.

Ezt követően foglalkozom az univerzális joghatóság megjelenésével egyes jogrendszerekben, lévén, hogy a jogintézményt az egyes államok eltérően értelmezik. Kiemelendő e körből a belga szabályozás, ahol igen széleskörűen biztosították az univerzalitás elvének alkalmazását, de a többi állam rosszallása (és politikai nyomása) folytán 2003-ban Belgium is szigorítani kényszerült a szabályokon.

Miért is válhatott ki rosszallást a tág határokat hagyó szabályozás? Ezzel a kérdéssel foglalkozik a dolgozat következő része, nevezetesen a szuverenitás kérdéskörének az univerzalitás elvéhez való viszonyával. Majd a Nemzetközi Büntetőbíróság és az univerzális joghatóság kapcsolatát vizsgálom, amely körben megpróbálok a jelenlegi megoldástól eltérő koncepciókat felvázolni, illetve azt vizsgálni, hogy a korábban már felmerült javaslatok miért ítéltettek kudarcra. A dolgozat végén megpróbálok mérlegre tenni a jogintézményt, hiszen ha már a meghatározás sem egységes, a gyakorlat pedig annál inkább ellentmondással teli, miért is van szükségünk az univerzalitás elvére?

Hiszen feltételekhez kötött, szubszidiárius jelleggel alkalmazható, de az egyetemességet sugallja; a nemzetközi közösség egészének célkitűzéseit fejezi ki, mégis egyes államok bíróságainak eljárását alapozza meg; a céljával minden állam egyetért, azonban a maga teljességében mindegyik vonakodik azt alkalmazni – mindezek csak példái azoknak az ellentmondásoknak és problémáknak, amelyek az univerzalitás elvét vizsgálendő témává teszik, melyet mi sem bizonyít jobban, mint az a tény, hogy az ENSZ Közgyűlésének 67. ülészsaka során a jogi bizottság is napirendjére tűzi az univerzális joghatóság jogintézményének vizsgálatát.

MILITÁR ZSÓFIA

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Prof. Dr. Blutman László
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

dr. Szalai Anikó
egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK

Az USA és a nemzetközi jog viszonya az amerikai Legfelsőbb Bíróság döntésein keresztül

Dolgozatom témájául a nemzetközi jog és az amerikai Legfelső Bíróság kapcsolatát választottam több okból is. Egyrészt jogi tanulmányaim alatt mindvégig kiemelkedő figyelemmel követtem az amerikai jog egyes területeit, és a szóban forgó bírói testület meghatározó döntéseit. Másrészt pedig véleményem szerint - és ez a dolgozatban kifejtettekből is látszódni fog, az amerikai Legfelső Bíróság – lévén az alkotmánybírászkodás megteremtője - a kezdetektől fogva jelentősen befolyásolja nem csak az Amerikai Egyesült Államok, de a világ többi részének politikai, illetve jogi felfogását is. A Bíróság nemzetközi joghoz fűződő kapcsolatának közjogi alapjául az amerikai alkotmány VI. cikkét tekintem, ami kimondja, hogy „A jelen alkotmány s annak értelmében alkotott törvények, valamint az Egyesült Államok meghatározása alapján létrejött és létrejövő nemzetközi szerződések az ország legfőbb törvényei, e törvények kötelezőek minden államban minden bíró számára tekintet nélkül az egyes államok alkotmányában vagy törvényeiben foglalt ellenkező rendelkezésekre.”

Dolgozatom célja annak bemutatása, hogy az Amerikai Egyesült Államok történelme során miként viszonyult a nemzetközi joghoz. A nemzetközi jogot nem csupán a nemzetközi közösség által létrehozott fórumok alakítják, hanem maguk az állami szervek is. Ezen megállapításból, valamint abból a tényből kiindulva, hogy az amerikai Legfelső Bíróság napjaink egyik legmeghatározóbb bírói fóruma, vizsgálódásom alapjául e szerv nemzetközi jogi tárgyú és jelentőségű döntéseit vettem. A döntések időrendben végigkísérik az amerikai jogi és politikai rendszer nemzetközi jogról – ezen belül pedig a nemzetközi szerződésekről, a nemzetközi szokásjogról, illetve a humanitárius jogról - kialakított véleményét. Megvizsgáltam továbbá azokat a témához kapcsolódó, Nemzetközi Bíróság előtt lezajlott ügyeket, melyben félként – és egyben alperesként – vett részt az Amerikai Egyesült Államok. Ezekben a döntésekben keresztül látható, hogy az amerikai belső jogrendszer milyen mértékben veszi figyelembe a nemzetközi fórum elviekben kötelező erejű döntéseit.

Mindezek alapján látható lesz, hogy az Amerikai Egyesült Államok – az egyes korokban, a nemzetközi közösségben fenn, vagy fenn nem álló hatalmi pozíciójától függően – a Legfelső Bíróság jogértelmezéseit, valamint a nemzetközi jog sajátosságait felhasználva saját érdekeinek megfelelően értelmezte-értelmezi és adott esetben hagyta- hagyja figyelmen kívül a nemzetközi jog egyes forrásait.

FARKAS ÁDÁM

jogász

Osztatlan, 9. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

KÁLMÁN JÁNOS

jogász

Osztatlan, 9. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Sulyok Gábor

egyetemi docens, SZE ÁJK

Dr. Sulyok Gábor

egyetemi docens, SZE ÁJK

Háború, védelem, magánosítás

„Aki zsoldosok fegyverére alapozza uralmát, sohasem érezheti magát biztonságban, mert a zsoldosok egyenetlenkedők, törtető, engedetlenek, hűtlenek, barátok közt hetvenkedők, az ellenséggel szemben gyávák...” írja Machiavelli A fejedelem című korszakalkotó munkájában. A gondolatnak a XX-XXI. században ismételten különös jelentősége lett, hiszen az 1990-es évektől egyre nagyobb méretekben kerültek kiszervezésre az államok katonai és biztonsági feladatai magánvállalatokhoz. Adódik is a kérdés, hogy a modern kor pretoriánusaiként tekinthetünk-e ezekre a vállalatokra, illetve alkalmazottakra, vagy valami más nemzetközi jogi rezsím vonatkozik rájuk?

E kérdést szem előtt tartva, a kortárs szakirodalom jelentős része – a könnyebb utat választva - a zsoldosok fogalma alá kívánja vonni a katonai magánvállalatokat és azok alkalmazottait, annak minden következményével együtt. A dolgot szerzőiként nem értünk egyet ezzel a megoldással, ugyanis a katonai feladatok kiszervezése még csak rövid múltra tekint vissza, így nem tisztázottak a fogalmak és nem tisztázottak a nemzetközi jogi kérdések sem.

Éppen ezért a dolgotunk célja a katonai tevékenységek kiszervezésének megismertetése, fogalmi alapvetéseinek tisztázása, kritikus pontjainak vizsgálata és javaslatétel azok orvoslására, különösen a zsoldosság, a humanitárius jog és a felelősség vonatkozásában.

A feltett kérdésre azt a választ adjuk, hogy nem tekinthetjük zsoldosnak sem a katonai magánvállalatokat, sem az alkalmazottakat, mert nem vonhatók a zsoldosok nemzetközi jogi fogalma alá. Másik oldalról azonban a humanitárius jogi megítélésük nagyon zavaros, rengeteg kérdést vet fel, a felelősségi kérdésekről nem is beszélve.

Álláspontunk szerint, a katonai magánvállalatok lényegében egy újfajta fegyvernemet képviselnek, ezért a humanitárius jogi és felelősségi kérdések rendezése elengedhetetlen. A katonai tevékenységek kiszervezésének megfékezése vagy kizárása irracionális törekvés lenne. A racionális cél a minél teljesebb szabályozás elérés, amelynek legfőbb szabályait nemzetközi szerződéseknek kellene meghatározni, amelyek keretén belül a szabályok tényleges alkalmazása nemzetállami kereteken belül kell, hogy megvalósuljon. Dolgotunk ezekre a keretekre tesz javaslatot.

MÉSZÁROS ORSOLYA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*dr. Csapó Zsuzsanna
adjunktus, PTE ÁJK*

Mavi Marmara A Gáza-Flottilla incidens nemzetközi jogi aspektusai

A dolgozatom a 2010-ben történt esetet dolgoz fel, amelyben két török szervezet, hat hajóból álló flottillája kísérelte meg áttörni az Izrael által felállított blokádot, mely hajóraj segélyrakományt szállított volna a Gáza-övezetben élők számára. Mivel az előzetesen bejelentett ellenőrzést megtagadták, így izraeli kommandósok szálltak a fedélzetre. A segélyszállítmány célba juttatása véres küzdelembe torkollott, amely során kilencen életüket veszítették és sokan megsérültek.

A munkám öt nagy részre tagolható, amelyben igyekszem rávilágítani azokra a szempontokra, amelyek nemzetközi jogilag relevánsnak tekinthetők az érintett ügy kapcsán.

Az első érdemi részben előzmények fejezetcím alatt bemutatásra kerül a két érintett ország múltbéli kapcsolata valamint Izrael és Palesztina viszonya, illetőleg a palesztin autonómia. Mindezek érintése nélkül nehezen érthetők meg az incidens kiváltó okai és következményei.

A második részben valamennyi érintett szervezet elemzésére teszek kísérletet illetve ebben a fejezetben részletesen is bemutatom az incidenst és a lehetséges felelősöket is számba veszem.

A következő nagy egységben az incidens nemzetközi jogi aspektusait mutatom be: menekültügy, tengeri blokádnak és a tengerjog, diplomácia, kombattánsi és civil státusz, a nemzetközi fegyveres összeütközés, valamint az ügy kivizsgálására létrehozott bizottságok munkáját, következtetéseit.

A dolgozatom záró részében egy lehetséges Nemzetközi Bíróság általi döntést kívánok bemutatni, amelyben – de lege ferenda – saját állásponatom ismertetem.

Az incidens számos nemzetközi jogi és politikai relevanciával rendelkezik. Az eset feldolgozása során angol és török nyelvű szakirodalmat használtam fel a dolgozatom hitelessége érdekében. A téma jelentőségére utalva megjegyezném, hogy a Közel-Keleten folyó „harcok” érintik az egész nemzetközi közösséget és arra ösztönzik, hogy mihamarabbi megoldásokat találjon az ügyek érdemi rendezése érdekében.

SZÜCS LAJOS

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Kecő Gábor

egyetemi tanársegéd, ELTE ÁJK

Az államadósság korlátozását szolgáló szabályok az Egyesült Államokban és Magyarországon, különös tekintettel az adósságplafonra és az államadósság-fékekre

A dolgozat középpontjában a magyar államadósságfékek és az Egyesült Államokban alkalmazott adósságplafon összehasonlítása áll. Azért választottam a témát, mert úgy vélem, a megfelelő szabályozási rendszer kialakítása elősegíti a fiskális politika hatékony működését. A teljes szabályozás összehasonlító ismertetése meghaladná a terjedelmi korlátot, ezért csak a két rendszer központi elemét vizsgálom.

Jogösszehasonlító módszert alkalmazok az elemzés során. Ehhez azért választottam az amerikai modellt, mert az Egyesült Államokban olyan minőségű ismeretanyag halmozódott fel a témában, ami nem hagyható figyelmen kívül a magyar szabályozás értékelése során. Eszközként a feldolgozott irodalom alapján kialakított formai és tartalmi szempontokat és két Kopits-Symansky kritériumot, a rugalmasságot és a kikényszeríthetőséget használom fel.

A kutatási hipotézis szerint az Alaptörvény államadósságfékei a kikényszeríthetőségnek teljes mértékben megfelelnek, a rugalmasságot azonban csak szűk körben biztosítják. Ezzel ellentétben a Stabilitási törvény szabályainak kikényszeríthetősége kisebb mértékű, ám rugalmasságuk nagyobb. Az amerikai adósságplafon a kikényszeríthetőség követelményét sem teljesíti, esetében a rugalmasság nem vizsgálható.

Bevezetésként ismertetem az Egyesült Államok adósságtörténetének 1980-tól napjainkig tartó folyamatait, majd a magyar adósságarány alakulását mutatom be 1990-től.

Ezt követi a két szabály elemzését biztosító fogalmi készlet ismertetése és az eladósodást gátló jogi szabályozás történetének bemutatása; majd a formai és tartalmi szempontok, és a kikényszeríthetőség és a rugalmasság követelménye alapján elemzem az amerikai és a magyar szabályozást.

A szabályok elemzését követően megállapítom, hogy az amerikai szabályozás az állandó módosítás miatt nem érvényesül, esetében a kikényszeríthetőség követelményét csak korlátozottan, a szabály rugalmasságát pedig egyáltalán nem lehet vizsgálni.

A magyar szabályozás kapcsán megállapítom, hogy az Alaptörvény szabálya kikényszeríthető, szigorú és kevésbé rugalmas; a Stabilitási törvény nagyobb rugalmasságot eredményez és mérsékelten csökkenti a kikényszeríthetőséget valamint az adósságfékek alkalmazási körét kiterjeszti az Alaptörvényhez képest. A kutatási hipotéziseket tehát sikerült bizonyítani.

JUGOVITS KÁROLY

Igazgatásszervező
BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Nyikos Györgyi
egyetemi docens, NKE KTK*

Az államkassza túloldalán – Fenntartható költségvetések elméletben és gyakorlatban

A tudományos szakirodalomban jelentős számú munka született már, amelyek a költségvetések fenntarthatóságát számos megközelítésből tárgyalják, ezzel igazolva, hogy a kormányzatok fiskális politikájának elméleti háttere egyre fontosabb szerepet játszik mind a közgazdaságtani-pénzügytani gondolkodáson, mind pedig a gazdaságpolitikai-pénzügypolitikai gyakorlaton belül. A népesség elöregedése, és a csökkenő születésszám miatt olyan mértékű terhek nehezednek a nem túl távoli jövő költségvetéseire (köztük Magyarországra is), amelyek elkerülhetlenné teszik a hosszú távú fiskális hatásokról való gondolkodást, és ennek szellemében bizonyos reformlépések meghozatalát.

A trendszerű folyamatok mellett strukturális feszültségek is lépéskényszerbe taszítják az államok döntéshozóit. Ilyen volt legutóbb az a többrétegű válsághullám, amely 2008-tól kezdődően jellemzi a világgazdaságot, további szorítóerőként erősítve a gyakorlat és elmélet képviselőinek azon elképzelését, miszerint a fiskális politika terén éles paradigmaváltásra van szükség. Egyre szélesebb körben ismerik fel, vagy kellene felismerniük a kormányzatoknak azt, hogy mindenkori költségvetési politikájukkal olyan kötelezettségeket is vállalniuk kell, amelyek csak hosszú távon fejtik ki hatásukat.

Ennek a szemléletváltásnak első lépése a döntéseket megalapozó, azoknak keretet adó magatartási szabályok lefektetése, vagyis a felelősségteljes, fenntarthatósági szempontokat is előtérbe helyező jogalkotás, amely aztán generálklauzulaként szolgálhat a gazdaságpolitikai döntések meghozatalában. A fordulat első jele az az elmúlt években, évtizedekben tapasztalható közpénzügyi tárgyú alkotmányozási hullám, amelynek keretében a világ országainak számos alapvető jogdokumentuma gazdagodott az átlátható, felelős, és nem utolsósorban fenntartható közpénzügyi gazdálkodás igényének érvényesítését célzó rendelkezésekkel.

Mindezekre figyelemmel dolgozatomban a demokratikus államberendezkedésű, vegyes piacgazdasággal rendelkező államok közpénzügyi jogalkotásának újszerű, de annál hangsúlyosabban megjelenő, napjainkra szinte egyik sarokpontját képező koncepcióját az annak érdekében végzett jogalkotói munka manifesztációinak részletes vizsgálata útján, azaz a gyakorlati megvalósulás szempontjából, de széleskörű elméleti bázisra támaszkodva elemzem.

CSORDÁS LEVENTE

jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Nagy Zoltán
egyetemi docens, ME ÁJK*

A zálogházak mai szabályozása

A dolgozat a hazai zálogházak jogi szabályozásával foglalkozik. Feltárja a hazai szabályozás részletkérdéseit, illetve kritikájával illeti a szabályozást. Külön elemezi az egyes üzemeltetési módokat, illetve azok jogszabályi hátterét. Áttekinti a pénzügyi vállalkozás társaságjogi hátterét az alapítás és a működés fonalán haladva, továbbá részletesen elemezi a kölcsön közvetítőjeként az ügyletben szereplő személyeket, megbízott társaságokat. Jogi szemszögből részletesen foglalkozik az elzálogosítás folyamatával az ügyfélkapcsolat létesítésétől a zálogtárgy kiváltásáig, illetve a lejárt követelést követő kényszerértékesítéséig. Áttekinti mi lehetett zálogkölcsön tárgya az üzletszerűen üzemelő zálogházak esetében a mai a szabályozást szemlélve. Részletesen kifejtésre kerülnek a szerződésben, vagy annak megkötésében résztvevő személyek, jogi személyek jogállása, jogai és kötelezettségei. Szó esik továbbá a tárgyban előforduló szerződésekről és egyéb jogi megoldásokról, amelyek a terület különlegessége miatt máshol csak elvétve találhatók meg. Vázolásra kerül a máshol ebben a formában nem található atipikus megbízási szerződés, amely a pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő között jön létre. Ezen keresztül vizsgálja meg a dolgozat a megbízott mögöttes felelősségét és annak indokait. Zárásként a dolgozat elemzi a hazai szabályozás buktatóit, és azt kritikával illeti.

A dolgozat célja, hogy a témában egy átfogó képet adjon a pénz- és hitelpiac erről a területéről. Ennek indoka, hogy az elnehezülő gazdasági helyzet miatt egyre többeknek lesz választott rövidtávú finanszírozási útja a kézzizálog fedezetű kölcsön. Továbbá a piaci szereplők – meglátva a lehetőséget – növekvő érdeklődéssel fordulnak e terület felé. Mindkét fél számára máshonnan csak nehezen és aprólékosan összeszedhető ismereteket kínál a dolgozat, amelynek ismerete a nagy ütemben változó piacon olyan előny lehet, amely a zálogházat a kezdeti nehézségeken könnyedén átsegíti, illetve az adós számára is útmutatást ad a jogai és kötelezettségei gyakorlása során. A dolgozat témája a pénz- és hitelpiacnak egy rendkívül szűk, de nagy társadalmi jelentőségű területét érinti. Éppen ezért a téma eddigi szakirodalmi rendkívül szűkös, a fellelhető munkák nagy része is túlnyomórészt a jelzáloggal foglalkozik. A dolgozat kísérletet tesz ennek a szakirodalmi résznek a szűkítésére, és esetleg a szakmát a téma mélyebb feltárására ösztönzi.

RIMASZÉCSI JÁNOS

jogász

Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Szabó Zsolt

egyetemi tanársegéd, KRE ÁJK

Az előadó-művészeti szervezetek jogállása, valamint az állami támogatásuk rendszere

Az új alaptörvényünk elfogadása révén átalakulóban van a magyar jogrendszer. A nemzetstratégiai szempontokat is előtérbe helyező jogalkotás magával hozza a korábbi szabályozási struktúrák felülvizsgálatának a szükségességét. Egy nemzet jövője szempontjából a kulturális, művészeti értékek gondozása kiemelt fontosságú, hiszen a tágabb értelemben vett kultúra az a kapocs, amely összetart egy nemzetet. A nemzeti kultúra fenntartása különösen fontos hazánk esetében, mivel az Európai Unió tagságából adódó csökkenő gazdasági autonómia miatt nemzeti öntudatunk fenntartásában egyre nagyobb szerepet fog játszani a kulturális értékek ápolása. Ez csak erőteljes állami szerepvállalással érhető el, aminek köszönhetően a nyugat-európai államok többsége is jelentős összegeket költ ilyen célokra. Kutatásaim során a hangsúlyt az állam és a kultúra kapcsolatára helyeztem, amelyet elsősorban a 2008. évi XCIX. törvény (Az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól) alapján vizsgáltam. A dolgozat első részében bemutatom a vonatkozó nemzetközi és hazai jogszabályi környezetet, ezt követően pedig az előadó-művészeti törvény (továbbiakban Emtv.) megalkotásának előzményeit.

A második részben az Emtv. hatályos rendelkezései alapján mutatom be a hazai szabályozást, összevetve a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete által 2003-ban írt törvényjavaslat fontosabb elemeivel. Részletes bemutatásra kerülnek a törvény által nevesített jogintézmények, illetve a bizottságok, annak jogköreivel együtt. Ezt követően a kategorizálási kritériumok, majd az állami támogatási rendszer, azon belül is a pályázati követelményeknek a részletezése következik. Mivel a művészeti munkavégzés rendkívül speciális tevékenységnek tekinthető, a tanulmány 5. fejezetében bemutatom a munkavégzés speciális szabályait. Dolgozatomban az elemzések során igyekeztem figyelemmel lenni a gyakorlatban felmerülő problémákra és igényekre egyaránt.

Kutatásaim során összegyűjtöttem és az összegzésben megneveztem azokat a szabályozási hiányosságokat, amelyekre törvény nem nyújt kielégítő választ. Mindazonáltal önmagában is pozitívumként említhető az Emtv. pusztá léte is, mivel egy több évtizedes hézagra adott választ oly módon, hogy alapjaiban szabályozza az előadó-művészeti terület működését. A téma jogirodalmi feldolgozatlansága miatt elsősorban a törvény kommentár, előkészítő anyagok, illetve minisztériumi és szakszervezeti tisztségviselők voltak a segítségemre.

NÉMETH KAMILLA

Jogász

Osztatlan, 3. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Farkas Csaba

egyetemi docens, SZTE ÁJK

Az építési közbeszerzési eljárás a 2011. évi CVIII. törvény fényében

A dolgozat címe: Az építési közbeszerzési eljárás a 2011. évi CVIII. törvény fényében

A szerző neve: Németh Kamilla

A szerző elérhetősége: nkamilla84@gmail.com, 06 30 25 20 625

A szerző által látogatott szak és évfolyam: jogász, II. évfolyam

A témavezető neve és beosztása: Dr. Farkas Csaba PhD, egyetemi docens

Dolgozatomban azt kívánom bemutatni, hogy a jelenlegi Magyarországi jogszabályi környezetben hogyan alkalmazzuk a 2011. évi CVIII. törvény (új Kbt.) építési beruházásokra vonatkozó részeit a gyakorlatban, illetve milyen lehetőségek merülnek fel a jogszabály és a kapcsolódó rendeletek egyszerűsítése felé.

Minden ország a saját fejlődési útját járja be közbeszerzési eljárásának kialakításakor. Ennek ellenére vannak általánosan elfogadott alapelvei is a közbeszerzési gyakorlatnak.

Amikor egy ország közbeszerzését vizsgáljuk, nem lehet figyelmen kívül hagyni az uralkodó gazdasági-társadalmi és jogi viszonyok bemutatását sem. Mindezen szempontokat figyelembe véve Magyarország közbeszerzési eljárásának elemzését is a jelenlegi gazdasági-társadalmi viszonyok bemutatásával kezdem, amely során a legnagyobb hangsúlyt a közbeszerzési eljárás ajánlattevők általi megítélésére és az építőipar jelenlegi helyzetének bemutatására helyezem.

Ezt követően térek ki az építési közbeszerzési eljárás gyakorlatban történő bemutatására, mely során az eljárás – ajánlattevői oldalról tekintve – legfontosabb állomásait mutatom be. Ezen elemzés során az elméletben és a gyakorlatban felmerülő ellentmondások bemutatása kerül előtérbe, mely során javaslatokat is teszek ezen eljárási anomáliák feloldására. Természetesen nagyon nehéz ugyanannak a problémának a megoldását az ajánlattevői és az ajánlatkérői oldalon is megnyugtatóan rendezni. Ezért ezeknél a pontoknál jelzem, hogy az adott probléma feloldása ellentmondást szülhet a két oldal között, főként a felelősségi körök megosztása tekintetében.

A dolgozatom végkövetkeztetése az, hogy Magyarországon a jogszabályi környezetnek köszönhetően a közbeszerzés helyzete európai mértékkel mérve modern és megfelelő keretet nyújt a jogszerű eljárások lefolytatásához. Ennek ellenére a gyakorlati megvalósítás még sokszor problémákba ütközik, mert sem az ajánlattevők sem pedig az ajánlatkérők oldaláról nincs megfelelő hozzáállás a modern és innovatív közbeszerzési gyakorlat kialakítása felé. Ezért javaslom két talán legfontosabb célként – a dolgozatomban bemutatott tanulmányokkal összhangban – hogy törekedni kell az ajánlatkérői oldal nagyobb ellenőrizhetőségére és az ajánlattevői oldal jobb szakmai felkészültségére.

SIMON BARNABÁS

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szilágyi Pál Béla

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Az oligopol piacok egyes kérdései. Koordinatív hatások, hallgatólagos összejátszás, közös erőfölény

Lehetséges úgy megállapodni egy kérdésről, hogy a felek semmilyen egyértelmű módon nem rögzítik a megállapodás feltételeit és részleteit? Létezhet önmagában hallgatólagos megállapodás, vagy ez csak egy pillanatkép a kifejezett megállapodáshoz vezető hosszú úton? Megelőzhető egy olyan állapot kialakulása, amelyben a hallgatólagos összejátszás (vagy megállapodás) egyszerűbbé, könnyebbé válna? Az előbb felsorolt kérdések, mind generálisan és mind a jog szempontjából speciálisan is vizsgálhatóak. Hallgatólagos összejátszásról beszélhetünk minden olyan esetben, amikor két vagy több entitás anélkül, hogy bármelyikük is kifejezetten utalna az általa elérni kívánt célra vagy eredményre, a pusztán racionalitásnak köszönhetően ugyanúgy viselkedik, mintha valóban fennállna közöttük egy kifejezett megállapodás. Ennek köszönhetően az eredmény minden résztvevő számára előnyös. Látszólag a résztvevők szempontjából ez egy tipikus win – win szituáció. Ha azonban a versenyjog szempontjából elemezzük a kérdéskört, könnyen kijelenthető, egy hallgatólagos megállapodás károsan érintheti mind a versenyt mind a fogyasztói jólétet. Márpedig a versenyjog legfőbb célja, ezen két érték védelme. Adott állam versenyhatósága könnyen elkövetheti azt a hibát, hogy túl gyakran avatkozik be a piac működésébe, túlságosan szigorúan vizsgálja az összefonódásokat és ezzel gátat szab a piac és a vállalkozások fejlődésének és az ebből fakadó esetleges hatékonyság növekedésnek. Avagy ezzel éppen ellentétesen, elmulasztja a beavatkozást illetve nem akadályozza meg egy a piaci struktúra szempontjából káros fúzió létrejöttét. A dolgozat célja a közös erőfölény, a hallgatólagos összejátszás illetve a koordinatív hatások igen vitatott témájának elemzése. A pályamunka, jogesetek bemutatásával fokozottan fókuszál a gyakorlati szempontú analízisre, de emellett többek között a kérdés jogi és közgazdasági komplexitása miatt nem nélkülözi a tudományos alapokat sem. Kiemelt figyelmet kap a magyarországi joggyakorlat és az Unió joggyakorlatának összehasonlítása, azok egyezőségének illetve eltéréseinek bemutatása. Mivel jogtudományi dolgozatról van szó, a szerző a versenypolitika jogi jellegére helyezi a hangsúlyt azzal a kitételrel, hogy a versenypolitika határtudományi mivoltja megköveteli a közgazdaságtudományi iskolák, paradigmák ismeretét is.

ÉLŐ DÁNIEL

Igazgatásszervező

BA, 5. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Közigazgatás-tudományi Kar

Témavezető:

Dr. Cserny Ákos

dékan, egyetemi docens, NKE KTK

Az országgyűlési képviselő választások pénzügyi tervezése és lebonyolítása

Minden választópolgár kezében ott van a döntés: Kire bízta a közhatalom gyakorlását? Az általános választójog a demokrácia alapja, annak megteremtője, hiszen azon keresztül érvényesül a népfelség elve. A népszuverenitás intézményesülése az országgyűlési választások lebonyolításán keresztül jön létre. Az ország vezetésének kötelessége a nemzet javaival ésszerűen gazdálkodni, s ezt a választási rendszeren keresztül is hatékonyan érvényesíteni. Dolgozatomban bemutatom, hogy mindezeknek az elmúlt 6 parlamenti választás során mennyiben sikerült eleget tenni, s hogy a választások pénzügyi tervezése során milyen gyakorlatok alakultak ki.

Most, hogy 2012-ben egy új választási rendszer van kialakulóban, még nem tudjuk, milyen következményekkel járnak a 2014-es országgyűlési választásokon először alkalmazott törvények. Az elmúlt rendszerekről, módszerekről viszont érdemes számot vetni. Vajon milyen folyamat vezetett idáig, s mik a tanulságok, melyekkel az elmúlt 6 választási ciklus szolgál?

Véleményem szerint különösen időszerű a rendszerváltástól kezdve a választások pénzügyi tapasztalatainak áttekintése, összegyűjtése, s rávilágítani azokra a tényekre, folyamatokra, amik végbementek az évek során. Mindez segíthet számunkra megérteni, mi vezette rá a döntéshozókat arra, hogy lépéseket tegyenek egy új rendszer kialakítása felé.

Az egyes témaköröket szeretném a vizsgált 20 évet felölelve bemutatni, jellemezni, majd a történeti áttekintés után a statisztikai adatok alapján diagramokkal ábrázolva értékelni őket. Dolgozatomban az adott választási évben hatályban lévő jogszabályi környezet, különösen az Állami Számvevőszék választásokat érintő utólagos vizsgálatát bemutató jelentései alapján szeretném felvázolni az országgyűlési képviselők választásának pénzügyi tervezését és lebonyolítását.

TISZAI CSILLA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Tóth András

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

Magyar termékes ügyek a GVH joggyakorlatában

Kutatásom során a Gazdasági Versenyhivatal joggyakorlatát vizsgáltam a magyar termékes ügyek kapcsán. Célom, hogy felhívjam a figyelmet erre a problémakörre, hisz ahogy a gyakorlati is mutatja nem egy esetben kellett a Versenytanácsnak vizsgálnia a magyar jelzővel való visszaélések tekintetében.

Ezen visszaélések, egy összetett kérdéskört vetnek fel, mivel nem csak a fogyasztók megtévesztését jelentik, hanem a magyar termékeknek és a magyar termelőknek az egzisztenciáját is csorbitják, éppen ezért az elmúlt években két rendelettervezet is született, melyek elfogadásra kerültek a magyar termékek és a hungarikumok védelméről.

Mindezek szemléltetésére, néhány kutatás eredményeit felvázolva, bemutatom a magyar termékekkel kapcsolatos marketingnek a jelentőségét, valamint a fogyasztók vásárlási szokásait, hisz a statisztikák alapján az elmúlt néhány évben megnőtt a kereslet a hazai termékek irányába, amit a kereskedők sem hagytak figyelmen kívül.

Értekezésemben mielőtt kitérnék magukra a konkrét esetekre, melyekben a GVH-nak el kellett járnia, sorra veszem azokat az ügyeket, melyeket kvázi előzményeknek tekinthetünk, mert bizonyos elemeikben hasonlóságot mutatnak. Ezek alapján végigkövethető, hogyan is kristályosodott ki annak az eljárásnak a menete, melyet a GVH már a magyar termékes ügyekben alkalmazott.

Jelen értekezés megszületéséig 4 olyan eset volt, melyben a Versenytanácsnak el kellett járnia. Ezek a következők nagyáruházak ellen indultak: CBA, Aldi, Spar, Auchan.

Mindegyik esetben a Versenytanács és a perbe vont által is megfogalmazásra került, hogy mit is kell érteni magyar termék alatt, melyekről még összességében sem mondható el, hogy annyira szigorú kritériumokat támasztottak volna, mint maga a magyar termék rendelet.

A rendelet egy új kihívás elé állította a GVH-t, mivel olyan ellentmondó szabályozásokat tartalmaz, melyek nincsenek összhangban az Fttv. rendelkezéseivel. A legnagyobb problémát az jelenti, hogy tartalmaz egy 1 éves türelmi időt a magyar termék jelző alkalmazására. Ez alapján a jelzőket továbbra is alkalmazhatják a forgalmazók a termékek csomagolásán 2013. szeptemberéig, annak ellenére, hogy nem felelnek meg a rendelet által megfogalmazott magyar termék kritériumainak. Mindezek alapján, abba az ellentmondásba ütközünk, hogy míg az Fttv. tiltja a fogyasztók megtévesztését, addig a rendelet engedélyt ad a megtévesztő, magával a tartalommal ellentmondó magyar termék jelző használatára az átmeneti időszak idejére.

GHIRA MÁRTON

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Csehi Zoltán

tanszékvezető, egyetemi docens, PPKE JÁK

Tőzsde határok nélkül - integrációs törekvések és lehetőségek a tőzsde világában

A dolgozat azt a kérdéskört járja körbe, hogy az Európai Unióban a tőzsdére vonatkozó szabályok egységesítése területén milyen piaci és jogalkotási folyamatok zajlottak le, különösképpen az utóbbi néhány évben, figyelemmel a válság tanulságaira is. E körben a dolgozat egyrészt áttekinti az alternatív kereskedési helyszínek elterjedését, a tőzsdei szövetségeket és tőzsdefúziókat, másrészt körbejárja a Pénzügyi Szolgáltatások Akcióterve (Financial Services Action Plan) keretében megalkotott egyes irányelvek szerkezetét és főbb pontjait. E körben kiemelt hangsúlyt kap az elmúlt években létrejött Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer tőzsdére vonatkozó joganyaga is. Konklúzióként a szerző elméleti javaslatot tesz arra nézve, hogy az európai tőzsdéket miként lehetne legteljesebb mértékben harmonizálni.

SCHÁB MIRABELLA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Szilovics Csaba
egyetemi docens, PTE ÁJK*

A létminimum adómentességéről

Ezen dolgozattal céloim prezentálni az adózásra vonatkozó igazságosság elméleti és gyakorlati érvényesüléseit, s munkám is ennek megfelelően tagolt. Az első rész a legfontosabb elméleti alapokról, a Bibliáról és a „jog Bibliájáról”, azaz Magyarország Alaptörvényéről, valamint ezekben hirdetett és érvényesülő igazságról szól. Az igazságosság egy rendkívül bizonytalan, erkölcsi alaptól, társadalmi szokásoktól függő értéktöltettel bíró eszme. Legtöbben meghatározás nélkül használják a fogalmát; leggyakrabban a tökéletesség, megtámadhatatlanság fogalmi elemeivel töltik ki kereteit, hisz az igazságtalanság pontosan résként fogható fel az igazságosság hibátlan matériáján. A Biblia egyik legmeghatározóbb alapelve az igazságosság hirdetése, hisz Isten szemében minden ember egyenlő, ennek fogalmi köre pedig kizárja a szegények társadalmi leszakadását. A Szentírásban fellelhető pénzügyi jogi vonatkozást megragadva igyekszem választ adni a kérdésre, hogy Isten mit mond az adózásról, az egykulcsos, vagy a progresszív adókulcsot preferálja-e, illetve az adókulcs konkrét mértékének meghatározásán felül hogyan valósít meg egyfajta szociális hálót tanítása érvényesülésének korolláriumaként. Ezt továbbfűzve az Alaptörvény új szemléletmódját veszem alapul, mely más jellegű kontextusba helyezi az állam és az egyén viszonyát, s a létminimum adómentességének expressis verbis deklarációja híján arra keresem a választ, hogy az igazságosság értékeit miképpen kívánja kivitelezni. Ehhez a közteherviselés alkotmányos elvét, s a szociális ellátás garanciáit kifejezésre juttató szakaszokat hívom segítségül. A második rész az egykulcsos adót hirdető Szentírás, valamint a szintén egykulcsos rendszerben született Alaptörvény után a jelenleg hatályban lévő magyar lineáris rendszer alapjairól szól. Nem értek egyet azzal ugyanis, hogy ezen kulcs igazságtalan lenne, s a szegényeket bünteti, viszont Magyarországra formált képe nem valósítja meg a szegények támogatásához fűzött reményeket, így ötletekkel, javaslatokkal járulnék hozzá ennek megmésztéséhez, hogy az igazságosságnak egy magasabb foka valósulhasson meg az adózás terén.

RÓNAI ORSOLYA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Nagy Zoltán
egyetemi docens, ME ÁJK*

Az Energiaadók az Európai Unióban

Az Európai Unióban a környezetvédelmi szakpolitika kiemelt szerepet élvez. Az energiaadók az energiapolitika gazdasági eszközei. Alkalmazásuk háttérében az a számos közgazdász által követett indok áll, amely szerint, hogyan tudjuk a negatív externáliákat internalizálni, vagyis: a piaci kereteken kívül keltett makroökonómiai hatásokat (zömében környezeti károkat) vállalati költségé kívánják úgy alakítani, hogy eleget tegyenek a környezetvédelmi politika egyik legfontosabb alapelveinek, a szennyező fizet elvnek. A környezetvédelmi politika keretein belül drasztikusan megnőtt a gazdasági eszközök használata az utóbbi egy évtizedben. A skandináv országok voltak az elsők, ahol először megjelent a politika, de pár év múltán a többi európai állam is követte példájukat.

A dolgozatomban először ezeket a gazdasági eszközöket mutatom be, röviden részletezem a környezetvédelmi szabályozást. A második fejezetben fontosnak tartottam a jelenleg hatályos energiaadó-rendszer kialakulásának történetét ismertetni. A következő fejezetben az Unió szintjén harmonizált adónem tagállami szinten létező megoldásait mutatom be, hiszen itt is megfigyelhető az integráció egyik jelenleg létező legnagyobb problémája, a kétsébséges fejlődés. Először a svéd energiaadózást vizsgáltam meg, amely az egyik legrégebbi történettel rendelkezik, egészen az 1920-as évekig kell visszanyúlnunk az ismertetése kapcsán. Európában az első helyen szerepelnek a környezetvédelem piaci alapú eszköztárát tekintve, közel 70-féle instrumentumot alkalmaznak a szabályozásban, amely minden tagállam számára követendő példát jelent. A sorban őket a német energiaadózás követi, amely Európában a leglátványosabban valósította meg az ETR reformot, több olyan megoldást is alkalmazva, amelyet korábban a svédek már használtak. A németek közel 20 év alatt az energiaadózás élmezőnyébe kvalifikálták magukat, a bevételeik növekedtek, a fogyasztók energiatudatosabbak lettek. A következő ország, amelyet megvizsgáltam az Egyesült Királyság volt. Az angol rendszer felépítése egyszerűbb, mint az előző két rendszeré, de mégis egyedülálló megoldásokat tartalmaz: az adózás fókuszában az áll, hogy a fogyasztókat ne terheljék adófizetési kötelezettséggel, így az adóterheket az üzleti felhasználású szektorokra hárítják. Ez a szektor önkéntes megállapodások kötésével adóelőnyöket vehet igénybe. Végül hazánk szabályozását vizsgálom meg. Magyarország az EU-hoz való csatlakozáskor dolgozta ki az energiaadó rendszerét, amely az EU-n belül az egyik legegyszerűbb és legfiatalabb is, hiszen közel 10 éves múltra tekint vissza. A gazdasági potenciál hiányára és a fogyasztók preferenciáira tekintettel viszonylag alacsony költségvetési bevételeket eredményez, és nem is valósul meg teljesen a várt ösztönző hatása úgy, mint a fenti három ország esetén. Van még mit tanulnunk, de könnyebb helyzetben vagyunk, mint a 20. század derekán a jelenleg élenjáró országok, hiszen a szabályozásunkat a több tíz éves nyugati tagállamok tapasztalatára alapíthatjuk.

ROZGONYI GIZELLA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Csűrös Gabriella
egyetemi adjunktus, DE ÁJK*

A zöld adórendszer lehetőségei

Mi is az a zöld adórendszer és milyen lehetőségek rejlenek benne? Vajon zöld-e a magyar adórendszer? Vagy a „szomszéd adórendszer mindig zöldebb”? Azaz az európai átlaghoz képest a hazai adórendszer és költségvetés vajon figyelembe veszi-e a környezetvédelmi szempontokat? A dolgozat megírása során felmerült kérdéseimre a választ elsődlegesen jogszabáylelemzéssel, teleologikus értelmezéssel, deduktív és összehasonlító módszerek alkalmazásával – figyelemmel a statisztikai adatgyűjtés és adatfeldolgozás rendelkezésre álló módjaira – kívántam feltárni. Ezen kérdések megválaszolása céljából a dolgozat struktúrája az alábbi logikai vázra épül: elsőnek meghatározom a zöld adó, illetve a zöld adórendszer fogalmát, lényegét. Ezt követően az energia adóztatásának általános kérdéseit vizsgálom uniós szinten, ugyanis e kapcsán került újra előtérbe a zöld adórendszer kedvező gazdaságpolitikai hatása, ezért bevezetésének, illetve mainál kiterjedtebb alkalmazásának ösztökélése.

Kutatásom tárgyának aktualitását mi sem igazolja jobban, hogy 2012 áprilisában az Európai Parlament elfogadta az energiaadó-irányelv felülvizsgálatáról szóló bizottsági jelentést, mely új irányokat jelölt ki a tagállami adóreformok tekintetében.

Hipotézisem, hogy a zöld adórendszer bevezetése – mely elképzelést az elmúlt évtizedekben számos ország (köztük Magyarország is) félresöpört a pénzügyi nehézségek megoldási lehetőségei közül – már nemcsak egy távoli képzet, hanem egy olyan, az Európai Unió által is támogatott irányvonal, amely megvalósítható eszköze, megoldása a gazdasági-pénzügyi válságnak. Ennek igazolása érdekében mind uniós, mind hazai szinten az energiaadóztatás, illetve a környezetvédelmi adóztatás pénzügyi aspektusait veszem górcső alá, továbbá a környezetvédelmi adóreform lehetséges pozitív hatásait mutatom be.

Kutatásaim eredményeként tanulmányom utolsó fejezetében de lege ferenda javaslatokat fogalmazok meg, hogy hogyan lehetséges pusztán a jogszabályok változtatásával, az adóterhek növelése nélkül több milliárdos államháztartási bevételi többletre szert tenni a zöld adórendszer bevezetésével – zöld adóreform keretében. Látnunk kell ugyanis, hogy a gazdasági, pénzügyi válság nemcsak veszély, hanem lehetőség is új irány(ok) meghatározására!

KÁLMÁN JÁNOS

jogász

Osztatlan, 9. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Bende-Szabó Gábor
egyetemi docens, SZE ÁJK*

Az új európai pénzügyi felügyeleti architektúra

2007-ben kitört a gazdasági válság komoly próbára tette az Európai Unió szabályozó és felügyeleti rendszerét. Soha nem látott sebességgel reagált az Unió az egyensúlytalanságokra és jogalkotási aktusok széles körét dolgozták ki, fogadták el és léptették hatályba rövid időn belül. Az Európai Unió integrálódott pénzügyi piacai azonban már nem csak ex post szabályozást igényelnek, hanem a szabályok közvetlen uniós szintű felügyeletét is.

Ebbe a kontextusba ágyazódik az európai integráció hosszú távú stratégiája is – az Európai 2030 projekt –, amikor arra az álláspontra helyezkedik, hogy „Ha az EU el akarja kerülni a válság megismétlődését, sürgősen hozzá kell kezdenie pénzügyi intézeteink működésének és felügyeletének reformjához. A pénzügyi intézmények – a hitelezés nagyarányú csökkentését leszámítva – mindmáig nem sokat változtattak a válságot előidéző gyakorlatukon. Kívánatos lenne, hogy e reformokat a G20-ak összehangolják egymás között, de az EU-nak addig is ki kell dolgoznia saját az ellenőrzésre és a felügyeletre vonatkozó szabályozás normáit és mechanizmusait.”

Ez a reformfolyamat 2009 elején el is kezdődött és 2011. január 1-vel indult útjára az EU teljesen új, de a - Lámfalussy-eljárás alapjaira és tapasztalataira épülő - pénzügyi felügyeleti struktúrája a Pénzügyi Felügyeletek Európai Rendszere.

A Pénzügyi Felügyeletek Európai Rendszerében két pillér - egy makro (ESRB) és egy mikroprudenciális pillér (ESA-k) - dolgozik annak érdekében, hogy fenntartsa a pénzügyi stabilitást az Európai Unió egészére nézve, megoldást találjon a válsághelyzetek előrejelzésére és a kialakult válságok menedzselésére. Ambiciózus, ám szükséges feladat, amelyhez a hatóságokat megfelelő „fegyverekkel” kellett felvértezni. Ennek megfelelően a felügyeleti hatóságok fegyvertárában új, minőségileg más „harci eszközök” kerültek elhelyezésre. Ezek a hatáskörökön keresztül az EU az ex post szabályalkotás mellett utat nyitott – a székhelyország felügyeleti elvét felülírva – a közvetlen uniós szintű pénzügyi felügyeletnek.

Ez az aktivizmus szükséges, azonban nem felel meg az unió hatáskör-átruházásra vonatkozó feltételrendszerének, amelynek rendezése szükséges ahhoz, hogy az új felügyeleti rendszer zökkenőmentesen működhessen, illetőleg, hogy a további felügyeleti integráció megvalósítható legyen. A tanulmány de lege ferenda javaslatként három alternatív megoldást vetít elő a jogi aggályok elnémítása végett.

TŐZSÉR TAMÁS JÁNOS

jogász

Osztatlan, 11. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Szilágyi Pál Béla

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Hitelminősítők az egységesülő európai tőkepiaci szabályozás tükrében

Az utóbbi bő hét évtized legnagyobb gazdasági válságát éli most a globalizált világgazdaság, amely az Európai Unióban először pénzügyi válságként jelentkezett, majd adósság és euró válsággá alakult át. A tőkepiacok „privát testőrei” – a hitelminősítők – pedig a válságban komoly szerepet vállaltak, sőt sokan a pénzügyi válság fő okozóinak tartják őket. Az amerikai Lehman-Brothers bankház csődje a tudomány, a politika és a közvélemény figyelmét végérvényesen a hitelminősítőkkel kapcsolatos rendellenességre irányították. Így elfogadottá vált, hogy a „globális névjegykártyát” kibocsájtó ügynökségeknek nagyobb a szerepük annál, mintsem hogy ne foglalkozzunk velük behatóan.

A pénz- és tőkepiacok XXI. századi legnagyobb kihívása, hogy miként lehet a különböző határon átnyúló piaci szereplőket megfelelően ellenőrizni. Mára elmondható, hogy az Európai Unióban tőkepiacnak egy teljesen új szabályozási struktúrája van kialakulóban, amelynek csak a legelső eleme a hitelminősítők szabályozása. Ennek megfelelően a dolgozatban feltárásra kerülnek az egységesülő európai tőkepiac aktualitásai és a legújabb európai normák magyar jogtudomány keretei között történő értékelése.

A válság és az azt követő események egyenes következménye, hogy a piac megrettent a bizalom hiányától. A pénzügyi intermediáció alapján a hitelminősítők tőkepiaci helyzete, arra determinál, hogy újra kell az intézetek szerepét szabályozni. Melynek az axiómája úgy hangozhatna, hogy nem elég, ha a minősítők eredményesen működnek, szabályok is kellenek hozzá. A dolgozat főcélkitűzése: a magyar jogtudományban mindeddig alig tárgyalt hitelminősítő intézetek szabályozásának dogmatikai feldolgozása.

A minősítőkkel kapcsolatban elemzésre és értékelésre kerülnek a már szabályozott és szabályozásra váró jogi problémák valamint a dolgozat betekintést enged a kutatási terület legfontosabb elméleti kérdéseinek a gyakorlatban felmerülő problémáiba.

POLLÁK KITTI

Jogász

Osztatlan, 11. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kampler Béla
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

Mérlegen az EVA Az Egyszerűsített Vállalkozói Adó múltja, jelene és jövője

A dolgozat tárgyát az egyszerűsített vállalkozói adó előnyeinek és hátrányainak részletes bemutatása képezi, hiszen az EVA megszüntetése körüli vita során az EVÁ-ról objektív képet kialakítani csak a fenti kérdéskör tanulmányozását követően lehet. Az EVA lehetséges jövőjének vizsgálata szintén a tárgyhoz tartozik.

A dolgozat keretében először az EVÁ-nak a magyar adórendszerben új adónemként történő 2003-as megjelenésével foglalkozom. Röviden ismertetem az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló 2002. évi XLIII. törvény hatályát és az évek során bekövetkezett főbb módosításait. Ennek fényében kijelenthető, hogy az EVA törvény számos jelentős mértékű változáson ment keresztül, amely általában szigorítást jelentett az EVA adóalany számára.

Ezt követően részletesen bemutatom az EVA előnyeit és hátrányait egyrészt az EVA adóalany, másrészt az állam szempontjából. Megállapítható, hogy az EVA adóalany számára leginkább az EVA pozitívuma az egyszerűségében, kiszámíthatóságában és átláthatóságában rejlik. Az EVA negatívuma az EVA adóalany szempontjából pedig az EVA adókörbe való bekerülés nehézségeiben, az EVA adókörből való kikerülés következtében felmerülő többletterhekben, az EVA adóalanyiság fennállása alatt megjelenő számos kötelezettségben, az EVA adókulcsának folyamatos nagymértékű emelésében, illetve az EVA bevételi értékhatárának alacsony voltában jelenik meg. Az elemzés teljességét az adja, hogy az állam szempontjából is feltérképezésre kerülnek az EVA előnyei, amelyek főként a következőkben állnak: az adóbevétel maximalizálása, az adóbevételek összegének meglehetősen stabil meghatározása, az adminisztráció terén megjelenő költséghatékonyság, az adózási morál és a közmorál javítása; valamint az EVA árnyoldalai, így például: a rejtett gazdaság terjedésének elősegítése, a kis- és középvállalkozói szektor csekély mértékű gazdasági fellendülése.

Végül, a dolgozatban ismertetett előnyök és hátrányok mérlegelését követően alternatívákat fogalmazok meg az EVA lehetséges jövőjére vonatkozóan. Abban az esetben, ha a törvényalkotó az EVA megtartása mellett dönt, szükségesnek tartom az EVA jelenlegi szabályainak átfogó módosítását, ideértve az adókulcs mértékét és az adóalanyi kört. Ha azonban az EVA megszüntetésére kerülne sor – amelynek jelen állapot szerinti valószínűsége nem kizárt – az EVA ezen elemzésben feltárt előnyeinek megtartására számos lehetőséget kínálok, hiszen a kis- és középvállalkozói szektor támogatását a továbbiakban is fontosnak ítélem.

LUKÁCS ENIKŐ

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Békés Balázs

megbízott oktató, PPKE JÁK

Nemzetközi adóügyekben történő információcsere

Turks és Caicos. Avagy ami az egzotikus koktélnak hangzó szigeteken történik, az ott is marad? A nemzetközi szinten óriási a harc az adóalanyokért. A legátláthatatlanabb miniállamoktól kezdve a legeldugottabb szigetcsoporthozig mindenki küzd a globalizáció generálta adóversenyben az információk megtartásáért vagy éppenséggel a banktitok intézményének leépítésért. Az utóbbi néhány évben, az adóbotrányba keveredett svájci óriásbankok óta ez a küzdelem kiéleződött és elemi erővel irányította rá az államok, az EU és a nemzetközi szervezetek figyelmét az információ hatalmára. A határokon átnyúló adócsalás megakadályozásának és a tisztességes adópolitika megvalósításának érdekében az államok regionális és globális szinten együttműködnek. Ennek egyik legrenitensebb eszköze a teljes és hatékony információcsere az adóhatóságok között. A dolgozat három szinten mutatja be az információcsere megvalósulását a közvetett és a közvetlen adókat illetően; átfogó képet adva ezzel a pénzügyi szolgáltatásaikkal az élen járó adóparadicsomokon át egészen hazánkig. Az első szint a közösségi szabályozás, melynek keretében az Európai Unió rendeletekkel és irányelvekkel szabályoz. A következő szinten az OECD munkájának eredményeként megalkotott bilaterális és multilaterális Modellegyezmények kerülnek bemutatásra, amelyet az államok többsége implementált egyezménykötési gyakorlatába. Az utolsó a hazai szint, ahol mindkettő bizonyos formákban leképeződésre került. Az információszolgáltatásnak három formája van: kérésre, automatikusan és spontán módon, ami minden szinten érvényesül. Egységesnek mondhatók az egyes szintek a titoktartás, a korlátozás és az információk átadásának megtagadásában is. A széleskörű adóoptimalizálás új intézmények megjelenését követeli az információcsere intenzitásának érdekében. Ezzel pedig már adóalanyok egy egész csoportjára vonatkozó információk kész csomagja válik hozzáférhetővé más államok adóhatóságai számára. A legújabb fejlemények szerint a költségvetési érdekek bizonyos államok esetében mégis előrébb tudnak kerülni az információéhségnél, és más taktikát választanak. Talán az adójog az utolsó eszköz az államok kezében, amellyel gazdasági szempontból versenyképességüket még befolyásolni tudják. De mint köztudott „az életben két dolog biztos az adó és a halál”.

BAGDI KATALIN

jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Nadas György PhD
egyetemi docens, DE ÁJK*

A munkajog és a társasági jog határán - Milyen szabályok alkalmazandók a munkaviszonyban álló vezető tisztségviselőkre?

A dolgozat középpontjában azok a vezető tisztségviselők állnak, akik a gazdasági társaság ügyvezetését munkaviszony keretében látják el, s így mind a társasági jog, mind a munkajog szabályait alkalmazni kell rájuk.

A különböző jogágak eltérő és egymástól független szabályokat tartalmaznak az életben előforduló esetekre. Egy-egy jogág az azonos élethelyzeteket szabályozza külön-külön, azonban a való életben ezek az élethelyzetek nem különíthetők el olyan élesen egymástól, ahogy azt a jogalkotó teszi valamely szabály megalkotása során. Ezért egy-egy jogi probléma kifejezetten komplex, ami így komplex megoldást igényel, s ehhez az esetek túlnyomó részében két vagy több jogterület szabályait kell egyszerre alkalmazni.

Ilyen helyzet adódik például, amikor a gazdasági társaság tagjai nem vagy csak alig vesznek részt személyesen a társaság tevékenységében, s így a gazdasági társaság a működéséhez munkaerőt kell, hogy beszerezzen a munkaerőpiacról. A munkaszerződések megkötésével pedig maga is munkáltatóvá, ezzel együtt pedig a munkajog alanyává válik, s így több társasági jogi szabályt a munkajogi rendelkezésekkel együtt kell alkalmazni. Különösen akkor, amikor a vezető tisztségviselőt munkaviszony keretében foglalkoztatják. Ebben az esetben viszont nagy a valószínűsége, hogy több munkajogi és társasági jogi rendelkezés ellentmondásba kerül egymással, többek között azért, mert a két szabályozás célja és alapelvei különböznek, illetve a jogalkotó elmulasztotta a vezetőkre vonatkozóan egységes szabályok kialakítását.

A dolgozat célja a törvényi szabályok összehasonlítása és az ellentmondások feloldása, amely cél eléréséhez szükséges mértékben kerülnek elemzésre a vonatkozó munkajogi, társasági jogi, polgári jogi és cégjogi szabályok is. Ehhez először szükséges a munkajog és a társasági jog céljai közti eltérések összehasonlítása, valamint olyan főbb definíciók vizsgálata, mint például a „vezető tisztségviselő”, „első vonalbeli vezető” stb. fogalma, amely során eltérő álláspontok kerülnek összevetésre. Csak ezek ismeretében lehet áttérni a szabályozás egyéb eltéréseinek részletes vizsgálatára. Ezt követően pedig a legjelentősebb problémák kerülnek említésre a dolgozatban, mint a jogviszony létrehozásának alapvető szabályai, a munkaviszony időtartama, a felelősség szabályai, valamint a jogviszony megszüntetése körüli ellentmondások.

KOLLER KÁRMEN CSENGE

jogász

Osztatlan, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Menyhárd Attila
egy. Tanár, ELTE ÁJK*

A tiszta gazdasági kár, különös tekintettel a könyvvizsgáló felelősségére

REZÜMÉ

Szerző neve: Koller Kármén Csenge

Pályamunka címe: A tiszta gazdasági kár, különös tekintettel a könyvvizsgáló felelősségére

Konzulens neve, beosztása: Dr. Menyhárd Attila PhD., tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Polgári Jogi Tanszék

A tiszta gazdasági kár a kártérítési jog egyik legvitatottabb területe, a magyar szakirodalom azonban ezidáig kevésbé foglalkozott e nagyon érdekes problematikával. A dolgozat kísérletet tesz a tiszta gazdasági kár fogalmának meghatározására, ezt követően pedig vizsgálja az e fajta károkért való felelősség megállapításának feltételeit.

A dolgozat bemutatja, hogy a tiszta gazdasági kár ok esetében olyan tényállásokról van szó, melyek rendkívül különböző élethelyzetekből származhatnak, mégis összegyűjthetőek egy fogalom alá. Különleges a károk ezen csoportja, mert bár a felelősség megítélésének feltételei a legtöbb esetben látszólag fennállnak, a bíróságok vonakodnak megítélni a tiszta gazdasági károkat, azonban nem tudnak magyarázatot adni ennek okára: még nem született meg az egységes elméleti, valamint gyakorlati válasz.

A dolgozat második egysége egy speciális kérdéssel foglalkozik: a könyvvizsgáló által harmadik személyeknek okozott tiszta gazdasági károkkal. Jelenleg nem fenntartható, hogy a piacok nem képesek felmérni a potenciális felelősség nagyságát, így nem képesek azt beárazni sem, ami ahhoz vezetett, hogy a könyvvizsgálók számára nem áll rendelkezésre elégséges biztosítási kapacitás. Elengedhetetlen, hogy az egyes jogrendszerek, így a magyar magánjog is, kidolgozza válaszait e tényállásokra, hogy a piaci szereplők a kockázatokkal számolni tudjanak, ezáltal megalósítva a jogbiztonság követelményét.

A jogösszehasonlítás módszerével, a magyar kártérítési jog közvetett károokra, valamint a felelősség korlátozására vonatkozó szabályai és a magyar bírói gyakorlat vizsgálatán keresztül a dolgozat feltérképezi a könyvvizsgáló harmadik személyek felé való felelősségének esetköreit. Összegyűjti a felelősség megállapítása melletti és elleni érveket, majd felállít egy olyan tesztet, melyben összegzi a könyvvizsgáló felelősségének vizsgálata során szükséges szempontokat.

A pályamunka a magyar magánjogi szakirodalomban elsőként foglalkozik a tiszta gazdasági károkkal, elhelyezi azokat a magyar magánjog rendszerében és próbál elméleti válaszokkal szolgálni több, a gyakorlatban jelentkező, mindeddig megválaszolatlan kérdésre.

DR. DELI EDINA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szegedi András

egyetemi docens, SZE ÁJK

A vezető tisztségviselők felelőssége

A gazdasági társaságok a modern gazdasági viszonyokban nélkülözhetetlen fikciók. Szükséges azonban, hogy a társaság álarca mögé bújó emberek se lehessenek teljesen elérhetetlenek és felelőtlenek. Ezt szolgálják a tagok és a vezető tisztségviselők vagyoni felelősségét szabályozó rendelkezések. Dolgozatomban az utóbbit szabályozását vettem górcső alá.

Vizsgálódásom során arra jutottam, hogy a gazdasági társaság élete során, annak különböző szakaszaiban eltérő mértékben és módon van lehetőség a vezető tisztségviselő felelősségre vonására, különös tekintettel a harmadik személyekkel szembeni felelősségre. A társaság „magzati” létszakájában a rendkívüli állapotra tekintettel a hatályos magyar szabályok megfelelően védik a hitelezőket és a közérdeket. Rendes működés során a társaság felel a vezető tisztségviselő által okozott kárért, a vezető tisztségviselő pedig a társaság felé, gyakorlatilag utólag. A vezető tisztségviselők közvetlen felelősségre vonásának véleményem szerint mindenképpen kivételesnek kell maradni, viszont a jelenlegi szabályozásnál szélesebb körben kellene ezt lehetővé tenni. A készülő polgári törvénykönyv várhatóan kiterjeszti ennek lehetőségét.

A szabályozás kétségkívül legneuralgikusabb része a fizetésektelenség közeli („életveszélyes”) állapot, ilyenkor szükség van egy szigorúbb felelősségi alakzatra, ugyanakkor ezt nem helyes a kérdésesen meghatározható fizetésektelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztéhez kötni. A határ meghúzásának másik problémája, hogy a fizetésektelenséggel fenyegető helyzet előidézéséért nem vonható közvetlenül felelősségre a vezető tisztségviselő, még akkor sem, ha ezzel visszafordíthatatlan folyamatokat indított el, és a későbbiekben elkerülhetetlen lesz a felszámolás, a társaság „halála”. Ezt nem oldja meg a joggal való visszaélés generális áttörő elvé emelése sem. Célszerű lenne a tényleges fizetésektelenség fogalmával operálni, azzal, hogy a wrongful trading alkalmazhatóságát ki kellene terjeszteni a tényleges fizetésektelenséget közvetlenül előidéző, felróható vezető tisztségviselő magatartások körére is.

A vezető tisztségviselők felelős magatartásra ösztönzésének a hatékony anyagi felelősségre vonhatóság megteremtése csak az egyik, ugyanakkor legfontosabb, nélkülözhetetlen eszköze.

BÓTA ZSUZSANNA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Papp Tekla

Phd. habilitált egyetemi docens, SZTE ÁJK

Az MNV Zrt., avagy az állami superholding társasági jogi analízise

Dolgozatom témája a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen működő Részvénytársaság társasági jogi szempontok szerinti elemzése. Témám aktuális, hiszen az MNV Zrt. jelenlegi szervezetének részletes elemzésére még nem került sor abból az aspektusból, hogy a rá irányadó normák mennyiben mutatnak egyezést vagy hasonlóságot a részvénytársaság általános társasági jogi szabályaival.

A vagyonkezelő sajátos jogállása és tevékenysége miatt egy speciális jogszabály, a Vagyontörvény rendelkezései jelentik a rá vonatkozó jogforrások első szintjét. Mivel azonban a társaság részvénytársasági formában működik, a társasági jog általános szabályai is előtérbe kerülnek. Ez a kettősség kérdéseket vet fel: kiindulópontom az, hogy a Vagyontörvény több ponton eltér a Gt.-től, illetve a Ctv.-től, de mi lehet e különbségek indoka? Mennyiben tér el az MNV Zrt. szervezetrendszere egy tisztán Gt. alapján működő társaság szervezetétől?

Pályamunkám célja, hogy társasági jogi megközelítésből mutassa be az állami vagyonkezelés legfőbb bástyáját.

Dolgozatom első részében az állami tulajdonra vonatkozó joganyagot tekintem át. Megállapítható, hogy a hatályos jogszabályok nem definiálják a nemzeti vagyon fogalmát és nem használnak egységes terminológiát. Ezt követően az MNV Zrt. kezdeti szervezetének rövid bemutatását, valamint társasági jogi jellemzőinek analízisét végzem el. Dolgozatom lehangsúlyosabb része a jelenlegi szervezetrendszer vizsgálata, amelynek során a klasszikus értelmezési módok (nyelvtani, logikai, rendszertani és teleológikus értelmezés) segítségével vetem össze a Vagyontörvény rendelkezéseit az általános társasági jogi szabályokkal. Kísérletet teszek a specialitások és különbségek kiemelésére, valamint azok megindokolására is.

Kutatásaim eredményeképpen megállapítható, hogy az MNV Zrt. szervezetrendszere alapvetően megfelel a Gt. által felállított kritériumoknak, ám több ponton eltérést találunk. A differenciák nagyobb részét a társaság speciális jogállása, valamint az általa ellátott feladat indokolja, más része azonban szükségtelen különbség, így azok felülvizsgálata indokolt.

Munkám összefoglalásaként három koncepciót vázlok fel, amelyek a jövőben az állami vagyonkezelés terén megjelenhetnek. A jogalkotó döntésétől függ, hogy milyen elvi alapon építi fel a rendszert, ezen múlik az MNV Zrt. sorsa is. Éppen ezért nem a társaságnál felmerülő problémákra kínálok megoldási javaslatokat, hanem komplex módon az állami vagyonkezelés jövőbeli lehetőségeit veszem sorra.

SZÖRÖS ANIKÓ

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. habil Papp Tekla
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

Cégbíróság vs. Fantomcégek

Az optimális gazdasági forgalom, a gazdasági szféra alanyaiba vetett bizalom megtartásához nem elegendő pusztán a piac szereplőinek jogkövető magatartása, szükség van egy segítő intézményre, a törvényességi felügyeleti eljárásra, amely a gazdasági szféra specifikusságából adódóan különböző hatóságokkal, és a Cégbírósággal mutat kapcsolatot. A mű ezek közül kizárólag a Cégbíróság, mint a törvényszék szervezetébe tartozó, annak cégeljárást lebonyolító szegmensének a munkáját tekinti át.

Napjainkban ez utóbbi jelentősége még inkább felértékelődik, ugyanis az elmúlt években tendenciaszerűen alakultak fantomcégek: székhelyein (telephelyein, fióktelepein) és a képviselőre jogosultak lakcímén elérhetetlen és fellelhetetlen cégek.

A mű elsőként a fantomcégek mibenlétét veszi górcső alá, kitérve annak törvényességi felügyeleti eljárásokkal való kapcsolatára is. A törvényességi eljárást a dolgozat újszerű, a szakirodalmakban eddig nem ismert rendező elv, a vétívek postai jelzése segítségével két aspektusból elemzi: vizsgálat tárgyává teszem az általános és az ismeretlen székhelyű cégek megszüntetésére irányuló különleges törvényességi felügyeleti eljárásokat, ezek közül azonban csak az előbbi kerül részletesen tárgyalásra. A választás indoka az, hogy e eljárástípus alkalmas leginkább arra, hogy szemléltesse az egyes cégbíróságok kialakult sajátos gyakorlatát, bemutassa a cégbírák individuális jogalkalmazói megoldásait; a megszüntetési eljárásról a sematizált eljárásmenete következtében ugyanez nem mondható el.

A műben nem csak összehasonlító-elemző vizsgálat tárgyává tettem a cégbíróságokon megismert, a fantomcégek ellen, 2006-2011. közötti időszakban megindult általános törvényességi felügyeleti és a megszüntetési eljárást magukba foglaló cégaktákat, hanem egyidejűleg ütköztettem a hatályos jogszabályokkal, a közzétett eseti döntésekkel, és a jogirodalmi művekkel. Ennek eredményeként a következő megállapításokra jutottam: a lehető legalkalmasabb intézkedés kiválasztására vonatkozó elv nem kerül betartásra, ennek legnagyobb akadályát a korábban hatályos cégtörvények által megkövetelt fokozatosság elvének cégbírák általi megtartásában látom, jóllehet ezen elv sem teljes mértékben kerül megtartásra. Nézete szerint a szankciók megválasztásánál irányadónak kellene tekinteni azt, hogy a céggel szembeni kapcsolatfelvétel szinte lehetetlen, így olyan intézkedések kiszabása, melyek a cég oldaláról elérhetőséget igényelnek, mellőzendőek, mivel ezektől nem várható eredmény.

TARKÓ IZABEL ÁGNES

Állam- és Jogtudományi
Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Fézer Tamás
egyetemi docens, DE ÁJK*

Helytállás és felelősség a fizetéseképtelen gazdasági társaságok tartozásaiért a magyar társasági jogban

A dolgozat célja, hogy bemutassa és vizsgálja az elmúlt tíz év csődjogában bekövetkezett jogszabályváltozások tanulmányozása alapján, hogy milyen jogi megoldások állnak rendelkezésre a fizetéseképtelenné vált gazdasági társaság és hitelezőik helyzetének rendezésére. Főként arra fókuszálunk, hogy milyen felelősségi szabályok érvényesülnek a hitelezői követelések kielégítésére és melyek a hitelezők számára biztosított törvényes igényérvényesítési lehetőségek a fizetéseképtelenségi eljárások lezárását követően, amennyiben annak eredményessége bizonytalanak mutatkozik. A probléma teljeskörű feltárása érdekében a tanulmány vizsgálja, hogy a gazdasági mindennapokat átszövő fizetéseképtelenségre vonatkozó szabályozásnak melyek a hiányosságai (amennyiben vannak), ellentmondásai, a jövőbeni jogalkotásra vonatkozó javaslatok közzétételének igényével.

Az utóbbi évek gazdasági recessziójának nagy ellentmondása, hogy miközben évente egyre több cég tűnik el a piacról, a működő vállalkozások száma rekordszintre emelkedett. Ennek oka, hogy jelenleg olcsón és viszonylag gyorsan lehet céget alapítani, mivel a Cstv. és a Gt. szabályanyaga jelentős liberalizáláson esett át az elmúlt években. A közelmúltban végrehajtott törvénymódosítások ennek a folyamatnak kívántak és kívánnak ma is gátat szabni. A Cstv.-ben szigorodtak a tartozásokért fennálló felelősség, a helytállás szabályai, melynek makrogazdasági okai vannak. A makrogazdasági szempontok azt diktálják, hogy minél több gazdasági társaságot alapítsanak, hiszen a cél a verseny fenntartása a gazdasági válság eredményezte körülmények ellenére is (vita tárgya).

A vizsgálódás során az volt a kiindulópont, hogy a fizetéseképtelenség és az ahhoz szorosan kapcsolódó felelősség legalább annyira közgazdasági, mint jogi kérdés, ezért fontos, hogy a nemzeti gazdaságpolitika mire helyezi a hangsúlyt, milyen prioritásokat jelöl meg a jogszabályi keretek kialakításához. A csődjog olyan jogterület, melyet sokkal összetettebb érdekek motiválnak, mint a jogi gondolkodás megnyilvánulása. A csődjog szoros kapcsolatban áll a mindenkori gazdasági viszonyokkal. Az elkövetkezendő években jelentős gazdaságpolitikai fordulatok várhatóak, amellyel együtt jár a csődjog szabályanyagának reformja, amely kétségtelenül elkerülhetetlen, de még kérdéses, hogy milyen szempontokat fog prioritásként kezelni a jogalkotó egy lehetséges kodifikáció során.

KISS EVELIN

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Nochta Tibor

egyetemi docens, PTE ÁJK

Dr. Szőke Ákos

osztályvezető, NAV, Nemzeti Adó- és Vámhivatal

Ki felel a végén? A tagi felelősség korlátoltsága a jogi személy gazdasági társaságok esetében

Dolgozatom témája a jogi személy gazdasági társaságok esetében alkalmazható felelősség-áttörés. Kiindulópontom a jogi személy tagoktól elkülönült önálló jogalanyisága és tagjai bizonyos esetekben történő felelősségre vonásának szükségessége közti ellentétet volt. Azokat az eseteket vizsgáltam, amikor egy korlátolt tagi felelősségű társaság tagjai e korlátozott felelősségükkel, a társaság elkülönült jogalanyiségével olyan mértékben visszaélnék, hogy a jogi személy tagok személyétől elkülönült, önálló jogalanyiségét és felelősségét figyelmen kívül kell hagyni. A korlátolt felelősség különösen jelentős jogintézmény, alapja lehet egy vállalkozási tevékenység adott társasági formában történő megkezdésének szintúgy, mint az e felelősségi alakzattal való visszaélések sokaságának. Arra próbálom felhívni a figyelmet, hogy a korlátolt felelősség, valamint a jogi személyiség létjogosultságának alapja korántsem az ezzel visszaélni kívánó, csalárd magatartásokat megvalósító személyek cselekedeteihez jogszerű álca biztosítása. Elsőként a hitelezővédelmi okokból történő felelősség-áttörés eseteit mutatom be; hogy milyen magatartásokban nyilvánul meg a korlátolt felelősséggel való visszaélés. E pontban hangsúlyozom, hogy a felelősségátvitel nem mögöttes jellegű, hanem sui generis deliktualis kártérítési kötelezettség. Szabályozásunk legfőbb hibájának a felelősségátvitel megállapításának a társaság megszűnéséhez való kötését tartom; e kérdés körében a Szegedi Ítéletábla ajánlását részletezem. Második témakör a társaságba bevitt apportért való felelősség, amit megközelítek az apportot szolgáltató és azt adott értéken elfogadó tagok felelősségének oldaláról. Itt is számba veszem a szabályozás visszasságait, ezek közül az apport felülértékelésével kapcsolatos büntetőjogi tényállás hatályon kívül helyezését emelem ki. Ezt követően a konszern alapján megvalósuló felelősség-áttörést, a tartósan hátrányos üzletpolitika megvalósulásának kritériumait vizsgálom. Külön pontban elemzem a felszámolási eljárásban megvalósuló felelősségátvitelt, a megállapítási- és marasztalási pert. A dolgozat utolsó szerkezeti egységében az amerikai lepelátszúrás doktrínáját mutatom be, követendő példaként arra, hogy milyen irányban lenne szükséges lépni jogalkotásunknak ahhoz, hogy a felelősség-áttörés megvalósítsa a célt, amiért életre hívták, ne tartalmában kiüresedett jogintézmény legyen.

BENDES ÁKOS LÁSZLÓ

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Kecskés András
adjunktus, PTE ÁJK*

Vállalati evolúció

A vállalkozások fejlesztése rendkívül sok izgalmas kérdést vet fel. A fenntartható fejlődés igényéből egyenesen következik, hogy a gazdasági növekedés mellett a vállalatok irányítási rendszerének is fejlődőképesnek kell lennie.

Ez a tanulmány az interdiszciplinaritás módszerével szeretne rámutatni, hogy milyen lényegesek a jogi, etikai és közgazdasági kérdésfelvetések a vállalati evolúció vonatkozásában. E munka határozott következtetése, hogy nem létezik hosszú távú növekedés anélkül, hogy a társaság ne alakítaná ki megfelelő irányítási szisztémáját és ne alakítana ki megfelelő üzleti gyakorlatot.

Ugyanúgy, mint az élőlények, a vállalkozások is saját életpályát írnak le és evolúción mennek keresztül. A belső irányítási struktúra jellege a vállalat DNS-ére emlékeztet, amely eleve meghatározza, hogy a társaság a jövőben milyen eredményeket képes elérni.

A felelős vállalati irányítás egy viszonyrendszerként értelmezhető a tulajdonosok, a menedzserek és más érintettek között. A megfelelő irányítási rendszer nélkülözhetetlen, amikor a vállalkozás új kihívásokkal szembesül a fejlődése folyamán. A jó irányítási modell hosszú távú sikereket garantálhat, és lehetővé teszi a vállalati vezetők számára, hogy keresztülvigyék a fejlesztésekre vonatkozó elképzeléseiket. Emiatt a helyes nézőpont nem szorítkozik önmagában a profittermelésre, hanem az egyes üzleti lehetőségek alapos értelmezését tűzi célul és szükség esetén képes újragondolni az irányítási gyakorlat fennálló, de elavult kereteit. Ez különösen fontos abban az esetben, ha a kezdő vállalkozások életpályáját követve a lehetőségek feltárása és a tőkebevonás következtében a fejlődés átível egy érett vállalati létszakaszba, majd tovább tágítva a tulajdonosi szerkezetet nyilvánosan tulajdonolt, tőzsdén jegyzett társasággá alakul.

Ez az értekezés emiatt választotta témául a társasági evolúciót, feltárva annak jogi hátterét és gyakorlati vonatkozásait, melyek tükrében arra a végkövetkeztetésre juthatunk, hogy a fejlődés nem egyenlő a növekedéssel. Azt magába foglaló, de annál lényegesen tágabb kategória, amely a fenntarthatóság és a társadalmi felelősség követelményeit is tömöríti. A jogalkotóknak fontos szerep jut e folyamatban, de legfontosabb a vállalkozások irányítási rendszere és az általuk kialakított legjobb üzleti gyakorlat.

SZABÓ NÓRA KATALIN

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Hegedűs Andrea
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

A házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat jogintézményének összehasonlítása

Az azonos nemű párok együttélési formáinak jogi elismerése az egyes országokban

Az általam elkészített dolgozattal azt a célkitűzést kívántam megvalósítani, hogy minél átfogóbb és kimerítőbb összehasonlítást végezzek a több ezer éves egyházi és több száz éves világi kultúrával rendelkező házasság intézménye és a hazánkban külföldi előzmények alapján újonnan bevezetett modernkori jogintézmény, a bejegyzett élettársi kapcsolat vonatkozásában.

Kontrasztba állítottam a két jogintézményt annak szem előtt tartásával, hogy a házasság hagyományosan egy férfi és egy nő önkéntes szövetségét jelenti, ezzel szemben a bejegyzett élettársi kapcsolatot hazánkban kifejezetten az azonos nemű párok számára alakították ki azzal a céllal, hogy az egyenjogúság, az egyenlő bánásmód és a diszkrimináció-tilalom jegyében immáron a meleg és leszbikus pároknak is része lehessen mindazon jogokban, előnyökben és kötelezettségekben, amelyek mindezidáig kizárólag a különmemű párok számára voltak biztosítva a házasságkötés által.

Az egyes fejezeteken keresztül részletekbe menően vizsgálat tárgyává tettem a két jogintézményt, az egymáshoz viszonyított rendszerbeli elhelyezkedésüket, a fogalmukat, a létrejöttük egyes állomásait, az érvényességi feltételeiket, a családjogi, valamint a polgári jogi joghatásaikat, végül a megszűnésüket, illetőleg a megszüntetésüket. Az összehasonlító elemzés során párhuzamba állítottam az iménti szempontrendszer alapján a házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat közti hasonlóságokat, valamint kiemeltem a két jogintézmény különbségeit.

Végül az utolsó részben – a teljesség igénye nélkül – arra vállalkoztam, hogy a dolgozati témám nemzetközi aspektusait is megvilágítsam, hiszen így látható a maga teljességében az a – már-már globálisnak mondható – liberalizálódási folyamat a homoszexualitás és a saját nemükhöz vonzódó személyek irányában, amely egyfajta kényszerhelyzetbe hozta az egyes állami jogalkotókat, hogy valamiképpen – adott esetben egy adekvát jogi szabályozás révén – reagáljanak a társadalomban végbemenő ez irányú változásokra. Az összehasonlításokból kitűnik, hogy az egyes külföldi jogalkotók eredetileg meglehetősen eltérő jogi konstrukciókat kreáltak, amelyek aztán az idő múltával egyre inkább liberalizálódtak és ezáltal tartalmilag is egyre közelebb kerültek egymáshoz.

BÉRES NÓRA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
dr. Pusztahelyi Réka
tanársegéd, ME ÁJK*

A házassági vagyoni szerződés jelene

Dolgozatom tágabb értelemben vett témája maga a házassági vagyoni szerződés. Bár e jogintézmény több mint két évtizede szerepel a Csjt. rendelkezései között, a házasulók és a házastársak mégsem mutatnak a jogalkotó által kívánatos mértékű szerződési hajlandóságot. Így a szerződés célja betöltésére – nevezetesen a házastársak autonómiájának érvényre juttatására – népszerűtlenségénél fogva nem képes. Nem túl gyakori előfordulása ellenére a házassági vagyoni szerződés jelen van a köztudatban, és nem túlzás azt állítani, erkölcsileg markánsan megosztja a közvéleményt.

A jogász szemszögéből nézve azonban, elsősorban már korántsem bizalmatlanságot sugalló szerződéstípust láthatunk benne, hanem a családi és a kötelmi jogi jogviszonyok átláthatóságát elősegítő, a felek érdekeit és igényeit személyre szabottan kielégítő, a házassági bontóperek elhúzódását csökkentő szerződésfajtát. Dolgozatom első részében a házassági vagyoni szerződés hatályos szabályozásának kialakulását, ill. a szerződés általános kérdéseit tárgyalom.

Ami a szűkebb értelemben vett témát illeti: a családjogi ítékezés a házassági vagyoni szerződéssel kapcsolatos legtipikusabb problémának a szerződési szabadság korlátainak ide tartozó esetköreit tartja. Így dolgozatom további részében azt mutatom be, miként érvényesül jogalkotási ill. jogalkalmazási szinten a szerződés tartalmi szabadságával szemben a családvédelem, a hitelezővédelem és a jóerkölcs védelme.

Továbbá a téma aktualitását fokozza, hogy a szerződéssel kapcsolatos rendelkezések az új Ptk.-ban részletesebb szabályozást nyernek, mi több, a Csjt. szűkszavúságától eltérően alternatív vagyoni rendszereket vázol fel a jogalkotó – preferálva a házassági vagyoni szerződések megkötését.

A szerződéstípus létjogosultságát napjainkban megkérdőjelezhetetlennek tartom, dolgozatommal ezt igyekszem alátámasztani.

KOVÁCS GABRIELLA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

KOVÁCS VIKTÓRIA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Jobbágyi Gábor
egyetemi tanár, SZE ÁJK*

A HIV/AIDS fertőzöttek betegjogai és személyiségi jogai a magyar egészségügyi ellátásban és büntetés-végrehajtási intézetekben, valamint az ebből eredő polgári jogi felelősségi kérdések

A HIV/AIDS fertőzöttek betegjogai és személyiségi jogai a magyar egészségügyi ellátásban és büntetés-végrehajtási intézetekben, valamint az ebből eredő polgári jogi felelősségi kérdések

Az orvosi jog nem önálló jogág, hanem egy komplex, koordinációs, viszonylagosan önálló jogterület, amelynek szoros kapcsolata van más jogágakkal, különösen a polgári joggal.

Dolgozatunk kezdő fejezetében röviden vizsgáljuk a HIV/ AIDS betegség kialakulását, majd a további fejezetekben rátérünk e betegségben szenvedők polgári jogi- személyiségi jogainak, betegjogainak érvényesülésére, valamint ezzel összefüggésben érvényesülő egyes alapjogok vizsgálatára.

Dolgozatunk jelentős részét teszi ki a kártérítési felelősség a HIV- vel történő megfertőzés módjai tükrében, különös tekintettel a szexuális partner felelősségére és az állam felelősségére. A Ptk. felelősségre vonatkozó általános érvényű generálklauzulája értelmében megállapítottuk, hogy az AIDS vírushordozó egy másik személy megfertőzésével jogellenesen a másik személy súlyos egészségkárosodását idézi elő, nyilvánvalóan nem úgy járt el, ahogyan az adott helyzetben általában elvárható. Következtetéseink szerint a kártérítési felelősség megállapításának valamennyi feltétele fennáll. Az állami kártalanítás feltétele az életben, az egészségben, vagy testi épségben szenvedett károsodás, aminek okozati összefüggésben kell lennie az Eütv.-ben a kártalanítás feltételeként meghatározott közérdekű tevékenységgel, illetve az átültetési célt szolgáló szerv, szövet, vér adományozásával. Az előre nem látható, el nem hárítható károkért és a kockázatokért az állam helytáll. Megállapítunk szerint a véradás esetében, és a szerv-, szövet adományozás esetében is ez az eset állapítható meg.

Dolgozatunk záró része azt a jogi problémát fejtegeti, hogy abban az esetben, ha egy HIV pozitív fogvatartottal szemben jogos korlátozásokat alkalmaznak egészséges társai testi épségét, egészségét, mint személyhez fűződő jogait figyelmebe véve, hogyan érvényesülnek a fertőzött elítélt személyiségi jogai, betegjogai azok mennyiben korlátozhatók. Előfordulhat ugyanis, hogy egyébként, formailag jogos korlátozások, intézkedések végrehajtása közben számos jogsértést következik be. Kutatásunkban arra az eredményre jutottunk, hogy ez esetben, az állam egészségvédelmi, egészség-megőrzési érdeke előnyt élvez a fogvatartott személyhez fűződő jogaival szemben, és ez alapján a szükséges és arányos mértékben, engedi az elítélt egyes jogainak korlátozását.

SZÁNTÓ KRISZTINA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Jakab Nóra
adjunktus, ME ÁJK*

A tájékozott beleegyezés

A hagyományos értelemben vett szociálisan hátrányos helyzetűek közé nem szokták besorolni a betegeket, pedig a szociális rászorultságot tágabban értelmezve őket is ide kellene sorolni, hiszen kiszolgáltatott helyzetük miatt még inkább szükségük van a jogaik biztosítására.

Dolgozatom témájául a betegek tájékozott beleegyezéshez való jogát választottam, mivel a tájékoztatáshoz való jog a betegjogok között kiemelt helyet foglal el, hiszen e jog sérelme szükségszerűen maga után vonja más alapvető emberi és betegjogok sérelmét is. A tájékoztatáshoz való jog önmagában is fontos, de nélkülözhetetlen ahhoz is, hogy a beteg gyakorolni tudja az önrendelkezéshez való jogát, hiszen milyen alapon tud beleegyezni gyógykezelésébe, vagy milyen információ alapján tudja visszautasítani azt, ha nem kap korrekt tájékoztatást betegségéről és a kezelésére szolgáló módszerekről.

A tájékozott beleegyezés az egészségügyi ellátás, illetve orvosbiológiai kutatások során egy olyan folyamat, amelyben a beteg megismeri az adott beavatkozás előnyeit, veszélyeit és ezek alapján dönt.

Ezen jogosítvány két betegjogi pilléren alapul, az egyik a tájékoztatáshoz való jog, a másik a beleegyezés, mint az önrendelkezéshez való jog megnyilvánulási formája. Tehát magába foglalja a tájékoztatást, a beleegyezést valamint az önkéntességet is.

A dolgozatomhoz készítettem egy kutatást, amelyben száz Miskolc vonzáskörzetébe tartozó személy által kitöltött betegelégedettségi kérdőívet értékeltem. Vizsgálatom arra irányult, hogy milyen mértékben érvényesültek a betegjogok az egészségügyi ellátás területén. A felmérésben különösen a beteg-felvilágosítást és ennek információtartalmát vizsgáltam. Célom, hogy a kutatás eredményeivel alátámasztva mutassam be a tájékozott beleegyezéshez kapcsolódó problémaköröket, illetve ezek feloldásának esetleges módozatait.

Kutatásaim során választ kerestem arra, hogy miként valósítható meg leginkább a gyakorlat és a jogi szabályozás közötti eltérések összhangja.

KÁLMÁN RENÁTA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Hegedűs Andrea
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

Az örökbefogadás, különös tekintettel a nemzetközi örökbefogadásra

Tanulmányom megírását több személyes momentum is inspirálta, ezek közül azonban csak a két legmeghatározóbbat emelném ki. Az egyik, nagymamám munkahelyéhez, a Jász- Nagykun Szolnok megyei Gyermekvédő Intézet és Gyermekotthonhoz kapcsolódik, ahol gyerekkorom jelentős részét töltöttem, és ahol már fiatalon szembetaláltam magam az örökbefogadás fontosságával. A másik kapcsolódási pont egy közeli barátom családjához kötődik, akik néhány évvel ezelőtt fogadtak örökbe egy tinédzser lányt.

Ezen emlékek és a későbbi jogi ismeretek birtokában jutottam arra a döntésre, hogy mélyebben szerettem volna megvizsgálni az örökbefogadás jogintézményét hazánkban, illetve külföldön is. Mivel e jogintézmény a gyakorlatban érthető meg igazán, ellátogattam a JNSz megyei Gyermekvédő Intézet és Gyermekotthonba, hogy bepillantást nyerhessek a „gépezetbe” valamint, hogy az ott dolgozó szakemberek véleményét és tapasztalatait megismerhessem, s engedélyükkel bele is építhessem a tanulmányomba.

A kellő ismeretanyag összegyűjtését és rendszerezését követően alkottam meg azt a logikai vázat, amelyre tudományos munkámat felépítettem. Ez alapján egy rövid eszmetörténeti bevezetőt követően a hazai és a nemzetközi örökbefogadási szabályozást ismertettem, áttekintve a Gyermekek Nemzetközi Örökbefogadásáról szóló Hágai Egyezmény főbb rendelkezéseit, melyhez képest figyelemmel voltam néhány ország – valamely szempontból átlagostól eltérő – örökbefogadási gyakorlatának sajátosságaira.

A téma feldolgozását követően keletkezett benyomásaim alapján, a jogalkotás és a jogalkalmazás esetleges problémáira is igyekeztem rávilágítani, mellyel kapcsolatos önálló gondolataimat az aktuális részekhez beépítve helyeztem el. Bár az örökbefogadásra vonatkozó hazai szabályozás, a családi jog egyik leggyakrabban változtatott területe, mégis javaslatot teszek a magyar családok külföldről történő örökbefogadását jobban elősegítő, és a gyakorlat által is jobban preferált ilyenfajta örökbefogadások támogatására.

KOVÁCS ZSÓFIA

jogász

Osztatlan, 10. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Jobbágyi Gábor

tanszékvezető egyetemi tanár, PPKE JÁK

Béranyság-dajkaanyaság - érvek és ellenérvek

A béranyság és dajkaanyaság vitatott területét vizsgálom dolgozatomban – kitérve a jog, etika, pszichológia, szociológia tudományterületei által felvetett kérdéskörökre. A téma aktualitását adja, hogy hazánkban a szabályozás hiányában jelenleg is kétséges a pótanyaság intézményének megítélése.

A fogalmi elhatárolás és a reprodukciós lehetőségek elemzésével vázoltam fel a tárgykör alapjait. Ezt követően a konkuráló érdekeket és a szülői státusz elméleti modelljeit mutatom be, melyek mentén állást foglaltak a nemzetközi szabályozás és a bírói döntések megszületésekor. A kikényszeríthetőség, az önrendelkezési jog és az utódnemzés szabadságának jogi szempontból történő tanulmányozását is elvégzem. Az etikai aggályok közül a meggondolás lehetőségét, a családtervezést, az anyaság kérdését és a kompenzáció problémáját emeltem ki. Célul tűzöm ki a dajkaanyaság által a személyiségre gyakorolt pszichológiai hatások, valamint a diszkrimináció és vallás szemszögéből történő szociológiai dilemmák felvetését is.

A pótanyaság hazai jogi körülményeinek bemutatása mellett fontosnak tartottam a nemzetközi helyzetre vonatkozó széles kitekintést is. Az Amerikai Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Írország, Németország, Franciaország, Hollandia és India gyakorlatát vizsgáltam át – jogesetekkel alátámasztva a dajkaanyaság összetett kérdését érintő szabályozás nehézségeit. Végül lényegesnek találtam a gyermekek és szülők jogainak, az örökbefogadásnak és kapcsolattartásnak a hazai és nemzetközi áttekintését a dajkaanyaság tükrében.

Azzal az elhatározással készítettem a pályamunkámat, hogy összetett képet nyújtsak a pótanyaság témaköréről és feltegyem a legkényesebb kérdéseket is. A kérdések már megfogalmazódtak – a válaszok még váratnak magukra?

PÉTER ÁKOS

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulensek:

dr. Reinhardt Ákos

külső konzulens, Emberi Erőforrások Minisztériuma, Sportért Felelős Államtitkárság

Dr. Koltay András

egyetemi docens, PPKE JÁK

Doppingellenőrzés személyiségi jogi szemszögből

Napjainkban, amikor a 21. század egyik legkiválóbb kerékpárosáról kiderül, hogy versenyzői fénykorában a sporttörténelem legkifinomultabb, legprofesszionálisabb és mostanáig a legsikeresebb doppingprogramja állt mögötte, teljesen természetesnek kell vennünk, hogy a sportszerető közösséget rengeteg doppinggal összefüggő kérdés foglalkoztatja. Ezek közül a kérdések közül emeltem ki egy olyan területet, ahol rá tudok világítani a dopping és a jog szerves kapcsolatára a polgári jogi személyiségvédelem és a "fair play" (tisztasport) etikai követelményének szemszögéből. A téma kiválóan szemlélteti, hogy a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökségnek (World Anti-Doping Agency) a WADA Kódex és hozzá kapcsolódó szabályrendszer megalkotásánál mennyire precíznek kellett lennie, hogy a doppingeljárás első mozzanatától egészen az eljárás befejezését követő következményekig mindig szem előtt tudja tartani a sportolók személyiségi jogait. Ennek elérése azért is kifejezetten nehéz, mert a doppingellenes harc a sportolók egészségének védelme mellett a tisztasportot és a fair play-t kívánja elősegíteni, a személyiségi jogok pedig a sportolók integritását, háborítatlanságát, beavatkozástól mentes mozgásterét hívatottak védeni és tiszteletben tartani.

A két cél figyelembevételével a nemzetközi és hazai szabályrendszer bemutatása és tárgyilagos kritizálása során olyan fontos területekkel foglalkozom, mint például a sportolók nyilvántartása és adataik kezelése, a rendelkezésre állási kötelezettségük és sportolók hollétére vonatkozó adatokat kezelő ADAMS rendszer, a mintavétel és a levett minták laboratóriumi kezelése, valamint a pozitív mintát szolgáltató sportoló személyiségi jogainak tiszteletben tartása. Az egyes kérdéskörökben rejülő problematikát olyan a hazai sportéletet is érintő jogesetekkel szemléltetem, mint Fazekas Róbertnek és Annus Adriánnak a 2004-es Athéni Nyári Olimpiai Játékokon elkövetett doppingvétsége, Vagyim Gjevjavovszkij és Ivan Tyihon 2008-as pekingi esete vagy a Fazekas Róbert által közvetlenül a Londoni Nyári Olimpiai Játékok előtt szolgáltatott pozitív mintájához kapcsolódó dopping eljárás.

Mindezeket körbejárva a téma széleskörű feltárásával célozom egy átfogó kép nyújtása erről a sportoló központú szabályrendszerrel valamint rávilágítás azokra a területekre, ahol a közeljövőben a sportolók személyiségi jogainak védelme érdekében további előrelépés szükséges.

IRMES ÁGNES

jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Leszkoven László
PhD, docens, ME ÁJK*

Helyrehozni a helyrehozhatatlant? A nem vagyoni kártérítés összecszerűségének megítélése az egyes személyiségi jogok megsértése esetén

„Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri, de lelke kárt szenved?”- hangzik fel a kérdés Máté evangéliumában, amely még kétezer év elteltével is aktuális. Az elszenvedett személyiségi jogsérelem orvoslására szolgál a nem vagyoni kártérítés jogintézménye, amelynek a Polgári Törvénykönyv csak a keretszabályait adja meg az absztrakció legmagasabb fokán történő szabályozással.

Mivel Ptk. nem ad részletes rendelkezést a kártérítés összecszerűségének szempontjairól, a bíróságok szükségszerűen jogalkotói feladatot látnak el. Mivel mind a jogalap megállapítása, mind pedig a nem vagyoni kártérítés összecszerűségének meghatározása bírói mérlegelésre, szabad bírói belátásra utalt, a bíróságok ítélkezési gyakorlata határozza meg a nem vagyoni kártérítés szabályait. A bíróságokra nehéz feladat hárul, hiszen a nem vagyoni kártérítés iránti igényre vezető jogesetek nehezen tipizálhatóak, és még az egy csoportba sorolható esetek tényállásában is olyan eltérések mutatkoznak, amelyek markáns különbségekre vezethetnek a jogalap és az összecszerűség kérdésében.

Dolgozatomban arra a kérdésre szeretnék választ kapni, hogy a bíróságok mely szempontok alapján döntenek az egyes személyiségi jogok megsértése által megalapozott nem vagyoni kártérítés megítélése, illetve annak összegének meghatározása során, valamint, hogy - a jogbiztonság követelményének megfelelően - egységes-e a kérdés megítélése kapcsán a bíróságok ítélkezési gyakorlata. A nem vagyoni kártérítés szabályaira mindezek mellett különös fényt vet az a tény, hogy az új Polgári Törvénykönyv a nem vagyoni kártérítés helyett bevezeti a sérelemdíjat, mint vadonatúj jogintézményt. Miben különbözik egymástól a nem vagyoni kártérítés és a sérelemdíj? Mi indokolja a változtatás bevezetését? Dolgozatomban erre is kitérek.

VÖLCSEY BALÁZS

jogász

Osztatlan, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Erdősné Dr. Szeibert Orsolya
egy. Adjunktus, ELTE ÁJK*

Közös lónak túros a háta, avagy a házastársak ingatlanán fennálló közös tulajdon megszüntetése

A házassági bontóperek legkardinálisabb kérdése- a gyermekelhelyezésen kívül - a házastársi közös vagyonnak, ezen belül is az ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetésének a problémája.

A közös tulajdon megszüntetése házastársi vagyonmegosztás kapcsán nem csak családjogi, de polgári jogi jogszabályok együttes alkalmazását is megköveteli, amit tartalommal a bírói gyakorlat tölti meg.

Ha a felek csak érzelmileg válnak el egymástól, de a lakóhelyük változatlanul ugyanaz marad, újabb és újabb konfliktushelyzetek alakulnak ki, megkeserítve ezzel egymás és a közös gyermekük életét is. Azaz közös lónak, túros a háta.

Az ilyen típusú perek rendkívül idő-és költségigényes bizonyítási eljárást követelnek meg a felektől, ezért a házastársaknak célszerű peren kívül kell megállapodniuk a közös tulajdon mikénti megszüntetésében.

Sajnos a legkézenfekvőbb megoldás, a természetbeni megosztás ritkán fordul elő.

Gyakoribb, hogy az ingatlant valamelyik fél tulajdonába adja a bíróság, feltéve, hogy az illető rendelkezik megfelelő anyagiakkal ahhoz, hogy a másik fél tulajdoni illetőségét magához váltsa. A gyakorlat azt igazolja, hogy a feleknek nincs annyi pénzük, hogy a másik fél ingatlan illetőségét magához válthassa. Ennek hátterében egyfelől a gazdasági recesszió másfelől a bankok alacsony hitelezési aktivitása áll. Ha pedig a felek nem képesek a másik házastárs tulajdonrészét magukhoz váltani, akkor megoldásként még mindig megmarad a közös értékesítés lehetősége. Ezt a bíróságok az eljárás szünetelésének a megállapításával biztosítják. Ez a legfeljebb fél éves időtartam azonban részben a fentebb vázolt okok miatt is rövid intervallum az ingatlan megfelelő áron történő értékesítésére. Így, ha a közös értékesítés sem jelent megoldást, lehetőségként az árverés útján történő értékesítés marad a felek számára. Gyakran előfordul, hogy a végrehajtó egészen a becsérték feléig lecsökkenti a vételárat, ami a feleknek a legkedvezőtlenebb megoldás, hiszen a valós érték töredékét kapják az ingatlanért. Így át kell gondolniuk a feleknek, hogyan kívánják a közös tulajdon megszüntetését, mi a számukra a legcélszerűbb megoldás. Ennek eredményeként a tulajdonostársak eljuthatnak még a legkilátástalanabb helyzetekben is annak a felismeréséig, hogy a közös ingatlan a gyermekeik öröksége is lehet, ezért annak árverésre bocsátása a lehető legrosszabb megoldások közé tartozik. Ami a társasház-tulajdonná alakítást illeti, az nem oldja meg az alapvető problémát, mert a közös tulajdon fennmarad.

BABUS GÁBOR

jogász, nappali
Osztatlan, 10. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:
Dr. Fuglinszky Ádám
egy.adjunktus, ELTE ÁJK

A banki egyoldalú szerződésmódosítási jog

A banki egyoldalú szerződésmódosítási jog vitatottságához napjainkban nem férhet kétség. A Magyar Bankszövetség erre a jogra a bankrendszer fennmaradásának zálogaként tekint. A közvélemény ezzel szemben jogilag és erkölcsileg is elfogadhatatlannak tartja, hogy a bankokat – a jogviszonyban erősebb felet – olyan egyoldalú alakító jog illesse meg, amellyel a másik fél helyzetét terhesebbé teheti, kockázatát a gyengébb félre hárítsa.

Dolgozatomban a problémakörnek újszerű szemléletű, objektív és a fennálló véleményklímától független bemutatására teszek kísérletet. Az általános gyakorlattól eltérően a közgazdasági törvényszerűségek figyelembe vételével vizsgálom az egyoldalú szerződésmódosítási jogot. Az így kapott következtetések tükrében elemzem a hazai szabályozást – annak időbeli változásait –, különös tekintettel arra, hogy a jogszabályok milyen mértékű lehetőséget biztosítottak a bankoknak az egyoldalú szerződésmódosításra, illetve hogy mikor, milyen mértékű védelmet garantálnak az adós számára.

Mindezek alapján rávilágítok arra az elhallgatott tényre, hogy a hatályos előírások felemás képet mutatnak. Míg a fogyasztókra irányadó rendelkezések – az ok-listának, az árazási elveknek, a tájékoztatási kötelezettségnek és az egyoldalúan módosítható szerződéses feltételek korlátozottságának köszönhetően – együttesen kizárják a pénzügyi intézmények önkényességet, addig a vállalkozásokkal szemben továbbra is fennáll a pénzügyi intézmények visszaélési lehetősége.

Bármennyire is hatásosak és hasznosak a fogyasztókat védő hatályos szabályok, továbbra sem képesek véleményem szerint arra, hogy az egyoldalú módosításra vezető okok kellő átláthatóságát biztosítsák. Az adósok ezért továbbra is úgy gondolják, hogy a kamatok a bankok kénye-kedve szerint alakulnak, oly módon, hogy ők minél rosszabbul járjanak.

Erre a problémára úgy gondolom van megoldás. Az egyoldalú szerződésmódosítási jog előnye, a változó kamatozás úgy is biztosítható, hogy az adósok szerződéses kamatai együtt változzanak a piaci kamatlábakkal, és ezt nyilvános forrásokon keresztül követni is tudják. Ezáltal elfogadhatóvá válna, hogy kölcsönszerződésük szerződéses kamatai gazdasági folyamatok következtében alakulnak.

Megoldási javaslataim közül, ezért a referencia-kamatláb – különösen a BUBOR – alkalmazását emelem ki, amely hatékonyan szolgálhatná a változó kamatozású hitelezés gazdasági céljait. Emellett ebben látom a hitelező és az adós érdekei közötti aurea mediocritas megtalálásának legnagyobb esélyét.

HARASZTI JUDIT

jogász

Osztatlan, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Németh Ágnes
külső konzulens, ELTE ÁJK*

A gazdasági válság mint szerződési kockázat

A dolgozat célja annak a problémának a vizsgálata, hogy napjaink válsághelyzetében, mennyiben tolodott ki a szerződési kockázat határa, hogyan értékelhető a gazdasági válság a szerződések túlnehezülésének, lehetetlenülésének okozójaként. A magyar és külföldi jogok jogszabályai és joggyakorlata, mint egy receptkönyv forgatható, amelyben, egyelőre nem összefoglalva ugyan, de meg van adva, hogy milyen megoldások, opcionális „receptek” léteznek egy bizonyos probléma megoldására. A probléma pedig nem más, mint a *pacta sunt servanda* szigorú alapelvi határainak túlfeszítése, az az alóli szabadulni akarás, a méltányosság keresés, az érdekegyensúlyok helyreállítása.

A „receptek” keresése során a dolgozat a gazdasági lehetetlenülésből indul ki, és kapcsolódási pontokat keres a múltbeli jogi fogalom és a hatályos szabályozás között. E körben az egyes jogintézmények, és elemzésük kapcsán felmerülő kérdések a gazdasági lehetetlenülés, az érdekbeli lehetetlenülés és a bírói szerződésmódosítás lehetséges kapcsolatának bemutatása köré koncentrálnak. A jogintézmények közötti átjárhatósági pontok a következő öt szempont szerint kerülnek elemzésre: mikor következett be a jogintézmény alkalmazására okot adó esemény, milyen jellegű esemény az, ami erre alapul szolgálhat, milyen magatartás várható el a felektől a kockázatvállalás és gondosság tekintetében, végül pedig lehetetlenség vagy egyensúlyfelborulás áll-e a szabályozások hátterében.

Kitér a dolgozat arra a kérdésre is, hogy a gazdasági válság jelensége mennyiben tekintendő *vis maior* körülménynek, melyek azok a bírósági határozatok, amelyek e körben olyan súlyú joggyakorlatot alakítottak ki, amelyek a mai napig kereteket adnak a problémával kapcsolatos jogalkalmazásnak. Külön hangsúlyt kap annak tárgyalása, hogy a napjainkban a leginkább válság-érzékeny devizahitel-szerződések esetén mennyiben alkalmazható a bírói szerződésmódosítás „receptje”. Az eredmény nem bizonyult kecsesítőnek, az eddigi tapasztalatok ugyanis azt bizonyítják, hogy a bírói kar hozzáállása a problémához merev, az objektív körülményvizsgálástól nem tesz lépéseket a szociális jogalkalmazás irányába. Amennyiben pedig ez a recept nem hoz eredményt, más módszerhez kell folyamodni, amely lehet a jogszabályalkotás általi beavatkozás, vagy a magánjog receptes könyvének egy harmadik megoldása, a tisztességtelen szerződési feltételre való hivatkozás.

Jelzésértékű eltéréseket mutatnak a külföldi jogok a problémakezelésben. A német megközelítésben például a legtöbb szerző a megváltozott körülmények lényegét a szerződés céljának akadályoztatásában látta. Szerintük a szerződés céljának megghiúsulása nem hat ki a szerződés érvényére, hanem csak a teljesítésért való szerződési felelősség mértékére, vagy a teljesítés mértékére.

A probléma nem új, hanem új formájában jelentkező, de régi ismerőse a jogrendszereknek. A helyzet megoldásra vár, az ezzel kapcsolatos jogintézmények fejlesztése, az alapelvek újraértelmezése és a gyakorlat egységesítése jelentheti a továbbhaladás útját.

TRENYISÁN MÁTÉ

Jogász

Osztatlan, 6. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
dr. Kőhidi Ákos
egyetemi tanársegéd, SZE ÁJK*

A hibás teljesítés szabályozásának problémái a joggyakorlat tükrében

A dolgozatomban a kötelmi jog és azon belül a szerződészegés egy mindig aktuális témájával, a hibás teljesítés szabályozásában felmerülő jogalkalmazási kérdésekkel foglalkozom. Az elmúlt néhány évtized tükrében kijelenthető, hogy a hibás teljesítés hazai szabályozása körében számos olyan kérdés merült fel, amelyre a bírói gyakorlat nem tudott egyértelműen és egységesen válaszolni. Ez a tény indukálta azon elképzelésemet, hogy hasznos és szükséges lehet egy olyan dolgozat elkészítése és egy olyan kutatás elvégzése, amely megkísérel ismertetést, áttekintést, és esetlegesen választ adni mindazon vitára okot adó kérdésre, amelyek e területen a jogalkalmazást - sőt akár a felek önkéntes jogkövetését és jogkeresését is - megnehezítik. A dolgozatom aktualitását csak tovább növeli az új Ptk. kodifikációja, amely számos - a dolgozatban is vizsgált - kérdésre kínál a jelenleg hatályos Ptk.-tól eltérő szabályozási alternatívát.

A dolgozat a hibás teljesítésre vonatkozó általános gondolatokat követően azon vitás kérdéseket mutatja be, amelyek a jogalkalmazás során nehézséget jelentenek. Ezen fejezetek a vonatkozó kérdéshez kötődő jogszabályok ismertetésével kezdődnek, majd ezt követi a részletező és kibontó fejtegetés a vitára okot adó problémákhoz kötve. A dolgozat harmadik szerkezeti egységétől kezdődik a jogértelmezési kérdések vizsgálata.

Először a határidők számításával és érvényesülésével kapcsolatban felmerülő problémákat ismertetem. Ezt követően a bizonyítási kérdésekkel, majd az egyetlen szerves egységbe nem foglalható egyéb vitás kérdésekkel foglalkozom. Végül pedig a kártérítés és a szavatosság egymáshoz való viszonyát mutatom be. A szerkezeti egységek végén a saját állásponatom jelenik meg és az esetlegesen felmerülő előremutató javaslataim. A hetedik szerkezeti egységben a dolgozat írása során levont következtetések összegző gondolatokkal való ismertetése jelenik meg, mellyel a végső állásponatom és konklúzióm ismertetem a vizsgált témakörben.

A munkám során számos hazai jogszabály, állásfoglalás, ajánlás, elvi döntés, és uniós irányelv rendelkezéseit és annak gyakorlati érvényesülését mutatom be, továbbá a dolgozat értékét növelendő bírói esetjog számos releváns ítéletét implementáltam és azok tapasztalatait felhasználtam elemzéseim során.

GYOVAI MÁRK

jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Harsányi Gyöngyi
egyetemi adjunktus, ME ÁJK*

A Learned Hand teszt a gondatlan károkozásról és az általános felelősségi alakzat gazdasági elemzése a magyar Ptk-ban

Dolgozatom témája az Egyesült Államokban a szerződésen kívüli károkozás (law of tort) területén széles körben alkalmazott, Learned Hand bíró által 1947-ben megalkotott szabály a gondatlan károkozásról. Az "United States vs. Carroll Towing Company" ügyben a gondatlanság eldöntésére alkalmazott teszt (Learned Hand teszt, Hand szabály és Hand formula) a megalkotása óta széles körben alkalmazott az amerikai bíróságok körében. A gondatlan emberi magatartás meghatározására alkalmas Hand formula jelenleg az American Law Institute által kiadott Restatement (Second) of Torts-ban szerepel. A vétkességi elvet követő amerikai felelősségi rendszer és a hazai felróhatósági rendszer közötti kapcsolódási pont bemutatása mellett a dolgozatomban feldolgozásra kerül az eredeti 1947-es jogeset (kizárólag angol nyelvű forrásokból), melyben a híres formula megalkotásra került. A Learned Hand teszt szerint a károkozó gondatlan, amennyiben az óvintézkedéseinek költsége alacsonyabb, mint a kár nagyságának és bekövetkezésének a valószínűségének a szorzata ($B < P * L$), azonban nem gondatlan, ha az óvintézkedések költsége magasabb ($B > P * L$). A képlet tulajdonképpen az angolszás jogrendszerekben addig is mintaként szolgáló reasonable person mércéjének a pontosítását jelenti, ami megfeleltethető a magyar jogrendszerben alkalmazott „adott helyzetben általában elvárhatóság követelményének”. Tehát a reasonable person magatartásánál és az adott helyzetben általában elvárhatóságnál a jogalkotó ugyanazt a mércét állítja a személyek elé. Tehát a mércé tulajdonképpen azonos, így lesz alkalmazható a vétkességi rendszerben megalkotott teszt a hazai felróhatósági rendszerben is. Állításomat Legfelsőbb Bírósági határozatokkal kívánom alátámasztani, melyeknél a Learned Hand teszt alkalmazásával is ugyanarra a megoldásra juthatunk, amelyre a Legfelsőbb Bíróság jutott az adott helyzetben általában elvárhatóság vizsgálatával. Vizsgálataimat a Ptk. 339-340 szakaszaival kapcsolatos jogesetekre korlátozom és megfogalmazásra kerülnek majd ezen szakaszok Learned Hand teszttel kiegészített szövegei is. Dolgozatom elsődleges forrásait azok az amerikai és hazai jogesetek képezik, amelyekben alkalmazható a Learned Hand teszt, a másodlagos forrásokat pedig amerikai és magyar magánjogászok azon tanulmányai és könyvei alkotják, amelyekben a Hand szabály valamint a kártérítés általános szabályi és az adott helyzetben általában elvárhatóság kerül feldolgozásra.

RAUS CSABA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Nochtá Tibor

egyetemi docens, PTE ÁJK

A szerződési kockázat kérdése a gazdasági válság tükrében Különös tekintettel a devizahitelek problémájára

Dolgozatom témája egy rendkívüli társadalmi jelentőséggel bíró, igencsak aktuális kérdés, mely a jogirodalomban a kérdéskör újszerű jellege miatt meglehetősen kiaknázatlan terület. A szerződési kockázat jogintézményét a 2007-től kezdődő, globális méretű gazdasági krízis kikezdte, újszerű értelmezést vetett fel, mely folyamat még napjainkban is zajlik. Egyesek kissé túlzó véleménye szerint a devizahitelek tragédiája nemzeti tragédia.

Élesen vetődik fel a bankszektor felelőssége is abban, hogy sok adós jutott kilátástalan helyzetbe. A dolgozat főleg a jogi aspektusokra koncentrál, ám óhatatlanul előkerülnek benne etikai, gazdasági és társadalmi, kis mértékben politikai szempontok is. A kérdésfelvetés és a jogelméleti szempontú elemzés mellett alternatívák felvázolása is célja a dolgozatnak. A devizahitelek problémája élő, mindennapokat meghatározó jelentőségű ügy lett, így az ilyen eseteken keresztül mutatható be legjobban a szerződési kockázat változó természete.

Jelenleg is több per zajlik, melyeket a bankok ellen indítottak. A dolgozatban bemutatom, hogy precedens értékű ítéletek már születtek, ám az adekvát jogalkalmazás még várat magára. A műnek célja a gazdasági krízis folytán kibillenő szerződési egyensúly helyreállításának megoldási lehetőségeinek, illetve irányainak vizsgálata, felvázolása. A lehetőségek minél szélesebb körű bemutatására törekedtem, rövid időbeli és területi kitekintésekkel.

A de lege ferenda javaslatokat a dolgozatba ágyazva, a saját és mások véleményével együtt fejtem ki. A dolgozat nyelvezetének megválasztásakor célt az volt, hogy közérthető, ám mégis pongyola megfogalmazásoktól mentes dolgozat szülessen. A dolgozat első felében a szerződési kockázat természetéről értekezem, majd kitérek a téma kapcsán számba vehető jogintézményekre, bírósági gyakorlatra. Ezt követően a devizahitelekkel kapcsolatos eseteken keresztül mutatom be a kérdéskör aktualitását és a lehetséges irányokat. Kisebb kitérőt teszek az általános szerződési feltételek mellett a tisztességtelen szerződési feltételekre, melyeket a bankok sok esetben alkalmaztak és alkalmaznak. Jelenleg Magyarországon nem nagyon találni olyan háztartást, családot, amit közvetlenül vagy közvetve ne érintene a téma, melynek megoldása egyelőre még várat magára, bár részsikerek már vannak.

MOLNÁR ERZSÉBET

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

*Dr. Blazovichné Dr. Gellén Klára
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

*Dr. Bóka János
adjunktus, SZTE ÁJK*

Az ajánlat jogintézményének szabályozása a hazai és a nemzetközi joggyakorlat tükrében

A szerződés létszakaszainak vizsgálata során annak létrejövetele az első lépcsőfok, így elengedhetetlen foglalkozni azzal a problémával, hogy egyáltalán mikor tekintünk egy szerződést létrejöttnek ahhoz, hogy azt követően annak érvényességét, hatályosságát vizsgáljuk. A dolgozat e tételből kiindulva foglalkozik a szerződéskötés folyamatának de iure kezdő momentumával, az ajánlattétellel, részletesen vizsgálva annak hatályosulását, az ajánlati kötöttség intézményét, valamint az elfogadó nyilatkozatot és mindezekkel kapcsolatban felmerülő jogelméleti problémákat, így például a halál tényének az ajánlat hatályára történő kihatását, az elfogadó nyilatkozat hatályosulásának koronként és jogrendszerenként eltérő szabályozását, avagy a határozatlan ideig fennálló ajánlati kötöttség problematikáját.

A dolgozat dogmatikai szempontból vizsgálja az egyoldalú nyilatkozatok jogi természetét, ezzel párhuzamba állítva az ajánlat jogintézményének e körülménytől függő speciális, illetőleg eltérő szabályozását a különböző jogrendszerekben.

A téma ismertetése során a hatályos hazai, és a majdani új Polgári Törvénykönyv szerinti szabályozás bemutatása mellett összehasonlító jelleggel ismertetésre kerülnek az olasz, a német, az osztrák polgári törvénykönyvek releváns rendelkezései, valamint a kodifikált kódex szintjén egységes szabályozással nem rendelkező francia jog megoldásai, továbbá a common law jogrendszerek tipikusan kontinentálistól eltérő szabályozási metódusai.

A dolgozat tárgyát képezi az ajánlattételre történő felhívás, mint az ajánlat jogintézményéhez szorosan kapcsolódó, tipikusan azt megelőző dogmatikai konstrukció, valamint e jogintézmény tekintetében esetlegesen felmerülő felelősségtani kérdések jogelméleti vizsgálata is.

A dolgozat célja egy átfogó kép nyújtása az ajánlat, ajánlati kötöttség jogintézményének hatályos szabályozásáról az új Polgári Törvénykönyv Javaslatának tükrében, nemzetközi összehasonlító jogi jelleggel. Cél továbbá a jogintézmény tanulmányozása során felmerülő dogmatikai kérdések, jogrendszerenként eltérő szabályozási metódikák bemutatása, ezen eltérések okainak feltárása, valamint az esetlegesen felmerülő dogmatikai kérdésekre történő válaszadás.

RAJCSÁNYI HAJNALKA GABRIELLA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Palásti Gábor
egyetemi docens, KRE ÁJK*

Az ajánlat szabályozása a Bécsi Vételi Egyezményben, különös tekintettel a német nyelvterületen kialakult bírói joggyakorlatra

Dolgozatomban a Bécsi Vételi Egyezmény ajánlatra vonatkozó szabályozását dolgozom fel. Tárgyalásra kerül az ehhez kapcsolódó német, osztrák és svájci esetjog, nem megfélemezve az egyik legjelentősebb magyar Legfelsőbb Bírósági döntésről. Az ismertetett jogesetek a Pace University által szerkesztett www.cisg.law.pace.edu adatbázisából kerültek kiválasztásra.

A jogesetek tanulmányozása kimutatta, hogy az esetek túlnyomó részében az érintett cikkek rutinszerűen kerülnek alkalmazásra. Mellőzöm azon bírósági döntések részletezését, amelyekben nem merül fel kérdés az ajánlatra vonatkozó szabályozást érintően.

Részletesen kerültek ismertetésre azok a bírósági ítéletek, amelyekben véleményem szerint a jogalkalmazó rávilágított valamely gyakorlati problémára. E jogesetek között található példa arra, amikor a jogalkalmazó ítéleti indokolásával a Konvenció cikkének rendelkezéseit pontosította, felhívva a figyelmet az ajánlat fogalmi meghatározásában szereplő elemek közötti kapcsolat fontosságára. Akadt példa arra is, amikor magában a Konvencióban megmutatkozó ellentmondás a jogalkalmazót választás elé állította, hogy az egymásnak ellentmondó két cikk között – amelyekre a felek hivatkoztak – melyik mellett foglaljon állást.

Előfordult olyan, amikor eljárásjogi kérdés nehezítette az Egyezmény alkalmazását, utalnék itt egyrészt a megérkezés körül felmerülő bizonyításbeli problémákra, másrészt arra az esetre, amikor a tényállás nem kellő mértékű felderítése az első fokot félrevezette a tekintetben, hogy ajánlatnak tekinthető-e egy javaslat.

Volt példa bírósági döntésre, amely olyan jogvitának az indokolását alapozta részben az Egyezményre, amelynek tárgyára vonatkozólag a Konvenció nem tartalmaz szabályozást. Nem utolsó sorban pedig ismertetésre került két olyan jogeset is, amely az ajánlat fogalmának Egyezménybeli meghatározásával kapcsolatban felmerülő bizonytalanságokra engedett következtetni, gondolván itt az áru minőségének árumegjelölésben betöltött szerepére és a vételár keretszerződésben való meghatározásának problematikájára.

Tapasztalataim alapján a CISG esetjogának csupán egy kis hányada érinti az ajánlat szabályozásával foglalkozó cikkeket, de akadnak köztük olyanok, amelyek lényeges, rendezésre szoruló problémákat vetnek fel.

Érdemes felhívni ezekre a gyakorlati nehézségekre a figyelmet, mert a jogalkalmazó e tisztázandó kérdésekre adott eseti válaszai fogódzónak minden részes állam bíróságai számára, beleértve hazánk fórumait is.

BOZSÓ ILDIKÓ

jogász

Osztatlan, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Erdős István
tanársegéd, ELTE ÁJK*

Az alapvető szerződésszegés és gyakorlata a Bécsi Vételi Egyezmény alapján

Dolgozatom célja az 1980-ban létrehozott Az ingó dolgok nemzetközi adásvételi szerződéseire vonatkozó bécsi ENSZ-egyezmény által központi jogintézményként szabályozott alapvető szerződésszegés szabályozásának bemutatása, a Bécsi Vételi Egyezmény szerinti definíció vizsgálata, összehasonlítása az alapvető szerződésszegés más egyezményekben megjelenő szabályozásával, valamint a jogintézményhez kapcsolódó bírói gyakorlat bemutatása.

A Bécsi Vételi Egyezmény a nemzetközi adásvételi szerződésjogra vonatkozó egységesítési folyamat kiemelkedő eredménye. A folyamat és a később tárgyalt egyezmények megismerése céljából, a dolgozatomban első körben az említett egységesítési törekvéseket vázolom fel.

A problémafelvetésben azt vizsgálom, hogy a szerződésszegő fél hogyan tud szabadulni a szerződéses kötelemből, milyen megoldások alkalmazhatók a kártérítés mértékének csökkentésére.

A felvázolt kérdéskör tekintetében három dokumentumban vizsgálom meg a kötelemből való szabadulás biztosítására szolgáló jogintézményeket. A három kiemelt dokumentum az UNIDROIT keretében létrejött Nemzetközi Kereskedelmi Szerződések Alapelvei, az Európai Bizottság javaslata a Common European Sales Law elfogadására és a Bécsi Vételi Egyezmény. A dolgozat célja az utóbbi szabályozásának kiemeltebb elemzése. Ennek indoka, hogy a Bécsi Vételi Egyezmény a másik két dokumentumnál időben hamarabb keletkezett, így hatást gyakorolt rájuk. Másrészt a Bécsi Vételi Egyezmény kötelező jelleggel rendelkezik. Harmadrészt már rendelkezik egy 1988 óta folyamatosan bővülő joggyakorlattal, ami iránymutatást jelent azokban a kérdésekben, ahol a jogszabálysöveg alapján joghézagok merülnek fel.

Végül Bécsi Vételi Egyezmény hatását vizsgálom, a nemzeti jogok közül az új magyar Ptk.-ra tett hatást, változást is felmérem.

BABOTH SZILVIA

jogász

Osztatlan, 11. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Raffai Katalin

egyetemi docens, PPKE JÁK

Az egységes jogértelmezés hiányának leképeződése a CMR felelősségi szabályainak a rendszerében - Kérdések és válaszok az Egyezmény jövőjét illetően -

A dolgozatom választott témája egyrészt egy főként Németországban végzett forrásgyűjtésem, másrészt egy nemzetközi szállítmányozási cégnél szerzett tapasztalataimnak az eredménye.

A jelen munkám célja, hogy bemutassa és elemezze a nemzetközi közúti árufuvarozási szerződést elsősorban a magyar és a német joggyakorlat alapján, valamint az Egyezmény legfőbb eredményeit, hiányosságait és a továbblépés lehetőségeit.

A fuvarozási szerződés a nemzetközi kereskedelmi forgalom talán legmeghatározóbb szerződés típusává vált napjainkra. Valójában tehát egy magánjogi szabályokkal lefedett növekedő gazdasági szektorról van szó. Az Egyezmény minden olyan szerződésre érvényes, amely áruknek közúton járművel díj ellenében végzett szállításáról szól, ha az áru átvételének helye és a kiszolgáltatásra kijelölt hely két különböző állam területén van, amelyek közül legalább az egyik szerződő állam.

Az Egyezmény egyre növekedő alkalmazást követel magának: valamennyi Magyarországból kiinduló és valamely szerződő vagy nem szerződő államba irányuló fuvarozásra, illetőleg fordítva, a CMR irányadó.

Az Egyezmény megalkotásával a nemzetközi szintű jogegységesítést kívánták megvalósítani, elsősorban a fuvarlevél és a fuvarozó felelősségének a vonatkozásában. Az Egyezmény figyelemre méltóan stabil nemzetközi szerződés, nehezen módosítható, – amely ugyan gátat jelenthet további jogegységesítési kísérleteknek – de egyrészt képes befolyásolni tagjainak nemzeti jogrendszerét, másrészt a tagállamok nemzeti jogára is támaszkodik alkalmazásában, mivel a CMR-nek megvan az a kiváló tulajdonsága, hogy a felbukkanó joghézagai által a felmerülő jogeseteket bonyolulttá tegye. A jogalkalmazás ezúton lépcsőzetessé válik, az egységes, nemzetközi jogot megtörve.

Összefoglalva megállapíthatom, hogy az Egyezmény mögött ott állnak az egyes nemzeti jogi kultúrák, amely azt vetíti előre, hogy Magyarországon is bőségesebb szakirodalomra lenne szükség, egységes magyarázatokkal és jogi nézőpontokkal, amely a jogászok, bíróságok és magánszemélyek munkáját is nagymértékben elősegítené. Ezt alátámasztja, hogy rendkívül nagyszámú jogeset jut el a legfelsőbb bíróságig. Végző értelmezést Magyarországon ugyanis a Kúria gyakorlata képvisel. Mivel egyes kérdéseire az Egyezmény, más kérdéseire a nemzeti jog irányadó, ezért alkalmazásának bonyolultsága folytán is igényli az egységes jogértelmezést.

Egy olyan terület bemutatására vállalkoztam tehát, ami természetéből fakadóan egy egész könyv tartalmát képezhetné.

NAGY VIKTOR

jogász

Osztatlan, 11. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Csöndes Mónika
tanársegéd, PTE ÁJK*

Az esély elvesztésének problematikája a magyar kártérítési jog rendszerében

Az esély elvesztése, mint kár homályosan kísérti a jogalkalmazót. A bírói gyakorlatban találkozhatunk számos olyan esettel, amelyben az esély elvesztését a jogalkalmazó hátránynak, kárnak tekinti, mint a gyógyulási/túlélési esély elvesztése/csökkenése, a nyereség/nyerés esélyének az elvesztése, a pernyertesség esélyének az elvesztése, illetve a pályafutás esélyének az elvesztése. Érdeklődésemet a téma azért keltette fel, mert az esély elvesztését, mint kárt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény nem szabályozza a kárfogalom keretei között. Pusztán amiatt, hogy a polgári anyagi jog nem szabályozza az esély elvesztését, mint kárt, nem következik, hogy az „nem is létezik”. Álláspontom szerint a legfőbb kérdés nem is az „esély-jelenség” mint kár létezése, avagy nem létezése, hanem az, hogy hova lehetne elhelyeznünk a kártérítési jog rendszerében.

Elsőként azonban fel kell tenni a kérdést, hogy egyáltalán az esély elvesztése során a károsult olyan érdekséremlmet szenved-e, amely kártérítés címén reparálható? Ha igen, akkor vajon egy jogalkotási lépés, a kárfogalom tágítása megoldást jelenthet-e a problémára? Egyszerűnek tűnhet ez, hiszen a kárfogalom tágítása – vagy szűkítése – javarészt jogpolitikai kérdés. Ha azonban a kárfogalom tágítását elvetjük, mint lehetséges alternatívát, akkor adódik a kérdés, szubszumálható-e esetleg a kárfajták (elmaradt haszon, tényleges kár, költségek, nem vagyoni kár) valamelyike alá az esély elvesztése? Ha igen, akkor az esély elvesztésének fent említett esetcsoportjai melyik kárfajtaéhoz rendelhetők? Lehetőségként felvethető az is, hogy az okozatosság oldaláról vizsgáljuk meg az esély elvesztésének problematikáját.

Tisztázandó az is, hogy ha az esély elvesztését a jogalkalmazó kárként megítéli, hogyan történhet meg a reparáció? A kárkötelemünk egyik alapelve a teljes kártérítés elve – a másik a káronszerzés tilalma –, amelyet azért szoktak a „mindent vagy semmit” elvvel azonosítani, mert a felelősségi feltételek fennállása esetén – elvileg – a károsult teljes kárát meg kell téríteni. Amennyiben azonban a felelősségi feltételek valamelyike nem teljesül, semmi nem illeti a károsultat. Feltehető így a kérdés, ha elfogadjuk az esély elvesztésének kárjellegét és reparálhatóságát, vajon a teljes kártérítés elve tartható, korlátozandó vagy elvetendő?

Dolgozatomban a fent felvetett kérdések mentén gondolom tovább az esély elvesztésének kárként való megtéríthetőségét és az azzal kapcsolatos kételyeket Jójárt Eszter írásai alapján a magyar jogban, nem vizsgálva azonban a külföldi – sem a kontinentális, sem az angolszász – jogrendszerek megoldásait, joggyakorlatát.

VAJNA ZITA BARBARA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Lábady Tamás

egyetemi docens, PPKE JÁK

dr. Pogácsás Anett

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Erkölcstelen és mégis jogszerű? A "jóerkölcs" generálklauzulájának gyakorlati jelentősége, és a "jóerkölcsbe" ütköző szerződések

A jogi normák mindig valamely erkölcsi, a társadalom által elfogadott normában gyökereznek, tehát a jog és az erkölcs egymástól elválaszthatatlan fogalmak. Így a generálklauzulák színes palettájából választásom a jóerkölcsbe ütköző szerződések tilalmára vonatkozó magánjogi generálklauzula vizsgálatára esett, melynek feladata, hogy a pozitív jog zárt rendszerébe jogon kívüli értékrendszerekből, az erkölcsi szférából származó szabályokat implementáljon.

Dolgozatomban az 'erkölcstelen és mégis jogszerű' ellentmondás feloldására teszek kísérletet a jóerkölcs generálklauzulája, valamint a jóerkölcsbe ütköző szerződések tilalmára vonatkozó magánjogi jogintézmény vizsgálatával illetve elemzésével. A vizsgált probléma súlyát jelzi, hogy a szabály – amely szerint a törvény tiltja azokat a szerződéseket, amelyek nyilvánvalóan sértik a kialakult erkölcsi normákat – a szerződési jogterület egyik alapelveként került megfogalmazásra, de a „jóhiszeműség és tisztesség” általános alapelvei követelményéhez szorosan kapcsolódva a magánjog egész jogterületére kiható követelmény. Így munkám választ keres arra a kérdésre, hogy mi a jóerkölcs generálklauzulájának jogrendszerbeli funkciója, és hogy milyen módon értelmezhető, konkretizálható ez a fogalom a jogalkalmazásban.

Munkám fő célja az áttanulmányozott széleskörű szakirodalomból kiindulva egy széles spektrum bemutatása, a témához kapcsolódó szerzők által képviselt álláspontok és vélemények ütköztetése. Ezek alapján kerül sor saját álláspontom kialakítására, majd következtetésem levonására és javaslataim megfogalmazására.

Hangsúlyos részét képezi a dolgozatomban az elmúlt húsz év részletesen áttanulmányozott bírói gyakorlatának áttekintése, mely a vizsgálódásom eredményeként, az általam kialakított esetkörökön keresztül kerül bemutatásra és elemzésre, valamint sor kerül az ellentmondások feltárására.

Figyelmet fordítok a jóerkölcs és a közrend fogalmi kapcsolatának, és a levonható következtetéseknek vizsgálatára, majd javaslatot teszek a jóerkölcsbe ütköző szerződések tilalmát kimondó szabály átfogalmazására, illetve a közrend fogalmának ezen jogszabályhelyre a szerződési szabadság korlátjaként történő beemelésére.

Végül a jóerkölcs generálklauzulája Európai Uniói szintű alkalmazásának lehetőségét is górcső alá veszem, javaslatot teszek ezen generálklauzula kiterjesztésére, hiszen nemzetközi szinten is alapvető követelmény lenne, hogy a szerződések ne csak jogszerűek, hanem erkölcsösek is legyenek.

KOVÁCS KRISZTIÁN

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

dr. Pogácsás Anett

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Fiduciárius jelenünk, zálogos jövőnk - gondolatok a szindikált hitelezésről és a szűkülő biztosítéki lehetőségekről

2012 júliusában T/7971. számon az Országgyűlés elé került az új Polgári Törvénykönyv tervezete. A hamarosan elfogadásra kerülő Kódex szemléletváltást hoz a dologi biztosítékok területén, célként tűzve ki a fiduciárius biztosítékok száműzését magánjogunkból, egy jóval egyszerűbb, éppen ezért jóval merevebb biztosítéki rendszer bevezetésével.

Dolgozatomban rá kívánok arra világítani, hogy nem indokolt egy ilyen mértékű változtatás a dologi biztosítékok területén. Szükséges ugyan valamilyen revízió, de annak sokkal inkább a kialakult bírói és kereskedelmi gyakorlatot kellene figyelembe vennie, semmint a nemrégiben elfogadott példaértékűnek tartott magánjogi kódexek megoldásait, melyek egészen más gazdasági környezetben szabályozzák a személyek életviszonyait. A bírói gyakorlat az utóbbi tíz évben, de különösen az Európai Unióba való belépést követően következetesen kimunkálta a biztosítéki rendszer sarokköveit, a fiduciárius biztosítékok alkalmazása ma már jóval kevesebb esetben hozza méltánytalan helyzetbe az adósokat, mint az ezredforduló elején. A jogalkotó feladatának sokkal inkább azt tartanám, hogy tovább csiszolja ezeket a sarokköveket, ne pedig porrá zúzza őket.

Az Új Ptk. három olyan újítást kíván bevezetni, amelyekkel én nem értek egyet: az első a biztosítéki formák rendkívüli szűkítése; a második a nem járulékos zálogjog vagy más biztosítéki forma elhagyása; a harmadik pedig egy olyan zálogjogi szabályozás bevezetése, amely megoldásaiban, de már nyelvezetében is angolszász mintát követ, azonban ezt egy magyar biztosítéki nyilvántartásra kívánja ráerőltetni.

A fiduciárius formák elvetése nem indokolt, ha azok használata mellett is lehetséges a megfelelő adós- és hitelezővédelem, márpedig - ahogyan az a dolgozattól is kiderül - Magyarországon is létezik olyan szabályozás, amelyen belül megoldható lenne a fiduciárius biztosítékok használata úgy, hogy a zálogjogi szabályoktól ne azok kijátszása miatt, hanem egyéb (üzletpolitikai, stb.) okokból térjenek el. A járulékoság kizárólagossá tétele akadály a feleslegesen lekötött biztosítékok (olyan biztosítékok, melyek érvényesítésére nem kerül sor) felhasználásának, melyeket így nem lehet átruházni, esetleg értékpapírosítani, kiesésük a gazdaság vérkeringéséből nem indokolt. A biztosítéki nyilvántartásunkba pedig nem illik egy olyan zálogjogi szabályozás, melyet egy sokszínű funkcionista-szemléletű rendszerbe alkottak.

KESERÚ BARNA ARNOLD

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Szalai Péter
egyetemi adjunktus, SZE ÁJK*

A felszólalás intézménye és gyakorlati tapasztalatai a hazai védjegyeljárásban, különös tekintettel egyes külföldi megoldásokra

A védjegy az árujelzők legfontosabb fajtája. A védjegy mint árujelző az egyes áruk és szolgáltatások azonosítására, egymástól való megkülönböztetésére, a fogyasztók tájékozódásának előmozdítására szolgál. Mindennapjaink ma már elképzelhetetlenek védjegyek nélkül, mint ahogy a gazdasági verseny sem alakulhatott volna ki és érvényesülhetne az alapvető versenyeszköznek számító védjegyek hiányában.

A védjegybejelentések lajstromozása során tekintettel kell lenni olyan szempontokra, amelyek fennállta esetén semmiképpen sem megengedhető a lajstromozás, és tekintettel kell lenni olyan korábbi jogokra is, amelyeket sértene a lajstromba vétel ténye. Azt mondhatjuk, hogy e szempontokat a fejlett védjegyjogi kultúrák mindenütt figyelembe veszik, azonban arra nézve, hogy ezt milyen eljárás keretében teszik meg, már sokszínű és egymástól jelentősen eltérő megoldásokat találhatunk.

A hazai védjegyjogunk 2003-ban bekövetkezett fordulatóval bevezetésre került a felszólalás intézménye a korábbi jogok érvényesítése érdekében. Figyelemmel arra, hogy korábban – a több mint 100 éves múltra visszatekintő – védjegyjogunk nem ismerte ezt az intézményt, mindenképpen érdekes és vizsgálatot érdemlő az a kérdés, hogy vajon hogyan is működik ez a rendszer, idegen jogintézményként mennyire tudott beilleszkedni védjegyjogunkba, milyen tapasztalatok halmozódtak fel a bevezetése óta eltelt nyolc esztendőben, és mik azok a problémák, amelyekre közvetlen jogszabályi rendelkezések hiányában a gyakorlat adott választ.

A dolgozat célja, hogy ezekre a kérdésekre válaszolva egy egységes képet fessen a védjegyügyekben történő felszólalásról. A tanulmány második felében egyes fontosabb külföldi jogrendszereket veszek szemügyre, és az azokban alkalmazott korábbi jogokra vonatkozó és azok érvényesítését célzó jogintézmények legfontosabb momentumait ismertetem, hogy az Olvasó összehasonlítást kaphasson a hazai és a világ egyéb országainak megoldásairól.

A dolgozatban részletesen kifejtettek alapján elmondható, hogy mind technikai okok, mind jogpolitikai indokok, mind pedig a nemzetközi jogfejlesztési tendenciák indokoltá tették, hogy hazánkban is bevezetésre kerüljön a felszólalás intézménye. A tanulmányban bemutatott országok is azt támasztják alá, hogy egységes európai irányvonalat képez a korábbi jogok felszólalás útján történő érvényesítésének gondolata, s folyamatosan adoptálják ezt a rendszert azon országok is, amelyektől korábban ez idegen volt.

TAKÓ SÁNDOR

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Tattay Levente

Egyetemi tanár, PPKE JÁK

dr. Pogácsás Anett

Egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

A filmkészítés folyamatát övező polgári jogi kérdések Magyarországon és az Egyesült Államokban, különös tekintettel a szerzői jogra

Napjainkban a film már több mint hetedik művészeti ág, a film hatalom, tőke, amelyre egy több milliárd dolláros iparág épül. A filmnek, mint vállalkozásnak a felfogása a világ számos részén felértékelődni látszik, mely óhatatlanul is maga után vonja a különböző hagyományú jogrendszerek egymáshoz való közeledését.

Jelen dolgozat bemutatja, hogy két, egymástól gyökereiben eltérő jogi kultúra milyen eszközökkel igyekszik ugyanazt a célt megvalósítani, a filmipar vállalkozás szemléletű szabályozását kialakítani, s biztosítani.

Az összehasonlítás megalapozásaként a dolgozat első nagy tartalmi egysége a magyar és az amerikai jogrendszer felfogásbeli különbségével foglalkozik, bemutatva azt, hogy a magyar jogalkotás hogyan célozza meg a vállalkozói kultúra jogi megalapozását a hazai filmiparban.

Ezután következik az értekezés központi kérdése, a filmkészítés szakaszaiban végbemenő jogi állapotváltozásokra koncentrálna annak a szemlére vétele, hogy egy filmalkotás milyen utat jár be az ötlet megszületésétől kezdődően egészen annak bemutatásáig, különösen a filmkészítéssel kapcsolatos szerzői jogi kérdésekre. Ehhez az analízishez a dolgozat segítségül hívja a legsikeresebb filmes angolszász rendszernek, az Egyesült Államoknak a jogalkotását, s jogalkalmazását. A kutatás legfőbb célkitűzése olyan intézmények, megoldások bemutatása, valamint a magyar gyakorlattal való összehasonlítása az amerikai „common law” rendszerből, amelyek jogirodalmi szinten sincsenek jelen a magyar filmkészítésben. Jogeseteken keresztül kerül megvitatásra, hogy a fokozódó és egyre gátlástalanabbá váló filmiparban a szerzői jog miért nem ad már elég biztonságot a filmkészítőknek, s válik az is világossá, hogy hogyan értékelődött fel napjainkban a kötelmi jog szerepe, mely dinamizmusával képes volt felvenni a piacgazdaság által diktált tempót.

Az összehasonlítás eredményeként a tézis azt a következtetést vonja le, hogy a magyar filmipar valódi sikeréről csak egy hosszú távú folyamatként kialakuló nyugati szemlélet elsajátítása után lehet beszélni, mely gondolkodásmód inkorporálása hiányzik leginkább a szakmából. Leszögezi azonban, hogy Magyarország a jogszabályi háttér sikeres kialakításával jó úton halad a felé, hogy a térség vezető filmes nagyhatalmává váljon.

BELCSÁK PÉTER

jogász

Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Grad-Gyenge Anikó

tanszékezető-helyettes, egyetemi docens, KRE ÁJK

A Hungarikumok jogi védelmének esszenciája, avagy értékeink felsőfokon

Mit is jelent a hungarikum a hétköznapi emberek számára, vagy a jogtudomány megközelítésében? Milyen nemzeti hagyományok tesznek bennünket külföldön is híressé és egyedivé? Mitől lesz egy termék, egy játék, egy tájegység, vagy a népzene különlegesen magyar és ezáltal hungarikum? Tanulmányom témaválasztása kevésbé lehetne aktuálisabb, a frissen hatályba lépett jogi szabályozás gyakorlatának körvonalazódása miatt, melynek tömör áttekintésére törekszem, nem megfélekedve arról, hogy az absztrakt normaszöveg igen változatos, heterogén, a gyakorlatban sokkal izgalmasabb területet ölel fel a borászattól a gasztronómián keresztül egészen a zenéig, és képzőművészetig.

Munkámban a nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény szabályait alapul véve mutatom be a „hungarikum-piramis” elméletet, az ahhoz kapcsolódó állami és önkormányzati feladatokat, és a kialakítandó intézményrendszert. Nagy hangsúlyt fektettem az iparjogvédelmi eszközök ismertetésére, és a hungarikum minőség elnyerésének folyamatára, illetve a hungarikum védjegy bevezetésének megvalósítására, amelynek jogi szabályozása még nem került részletes kimunkálásra.

A téma szempontjából lényeges hazai, európai uniós és nemzetközi joganyag érintőleges bemutatása mellett a kutatásomban ismertetem olyan neves magyar termékek hungarikum minőségét, illetve az azokkal kapcsolatos, közérdeklődésre számot tartó viták értékelését, mint például a Tokaji aszú, a szegedi és a budapesti téliszalámi, vagy az Unicum történetét, a Kodály-módszer, vagy a Rubik-kocka eredetét.

Dolgozatomban igyekeztem az olvasó számára megérthető, adott esetben gyakorlati módon a lehető legsokrétűbben, mindemellett kellően átfogó perspektívában bemutatni a jog kínálta védelmi eszközöket és feltételeket, illetve rámutatni néhány olyan nemzeti értékre, amely jellegénél fogva valóban olyan nemzeti kincsünk, amely hozzájárult az európai kultúra gyarapításához. Nyilvánvaló, hogy a téma több ponton is magában rejti annak a lehetőségét, hogy mélyebb, specifikusabb kutatást kezdeményezzünk, melynek feldolgozása és elemzése későbbi céljaim között szerepel.

SÁPI EDIT

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Barta Judit
egyetemi docens, ME ÁJK*

A jellegbitorlás jellemzői és elhatárolása a védjegybitorlástól

A versenyjog célja a tökéletes piac megteremtése, mely törekvés amennyire idealista, annyira bonyolult és összetett feladat. A tökéletes verseny megteremtéséhez alapvető követelmény, hogy a versenytársak egymást és a fogyasztókat tiszteljék, ne a másik vállalat által elért sikereket használják fel saját céljaik eléréséhez. Amennyiben ez a kölcsönös tisztelet nem valósul meg, szükség van jogi eszközök igénybe vételére.

A versenyjog csakúgy, mint a polgári jog védi a szellemi tulajdont. A szellemi tulajdon jogoknak hagyományosan két fő kategóriáját különböztethetjük meg, a szerzői és az iparjogvédelmi jogokat. Az iparjogvédelmi jogok a műszaki szellemi alkotások és az áruk és szolgáltatások megkülönböztetésére szolgáló megjelölések számára adnak oltalmat. A szellemi tulajdon jogok megsértése esetén az igényérvényesítés lehetséges útjai a polgári jog és/vagy versenyjogi, a közigazgatási és a büntetőjogi jogérvényesítés. Az iparjogvédelem előfeltétele a hatósági vizsgálat, majd az ez alapján elismert jog nyilvántartásba vétele, ún. lajstromozása. A tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény, ezen belül is elsősorban a jellegbitorlás tényállása az, amely versenyjogi szempontból jogvédelmet nyújt ebben a kérdéskörben. A versenyjogi védelem azonban nem kívánja meg a nyilvántartásba vételt, hanem a lajstromozott szellemi tulajdonjogokon kívül azokra is kiterjed az oltalma, melyek esetén a nyilvántartásba vétel hiánya miatt nem érvényesül az iparjogvédelem.

A dolgozat fókuszában a versenyjogi védelem áll. Munkám során végigtekintek a jellegbitorlás szabályozástörténetén egészen annak hatályos változatáig. A jogi norma elemzését mind elméleti, mind gyakorlati oldalról elvégzem. Dolgozatom második felében összehasonlítom a jellegbitorlást és a védjegybitorlást, azok egymáshoz való viszonyát, illetve kitérek a domain név kérdésére is, ami üzleti értékkel bíró és feltörekvő jogintézmény, emiatt pedig jelentősége nem elhanyagolható.

TOMASOVSKY EDIT

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Csécsy György
egyetemi tanár, DE ÁJK*

A követő jog alapproblémái, szabályozási kérdései

Rezümé

A dolgozat a szerzői jog egyik speciális jogintézményével, a követő joggal (*droit de suite*) foglalkozik, annak alapproblémáit, szabályozási kérdéseit vizsgálja. Arra keres választ, hogy a követő jog jelenlegi szabályozása Európában alkalmas-e a jogintézmény céljainak betöltésére: a művészi érdekek védelmére és a belső piaci torzulások elkerülésére. A jogintézménynek a szerzői jogi ágazaton belüli gazdasági súlya is indokolja a téma fontosságát, aktualitását.

A *droit de suite* fejlődéstörténetének, céljainak, dogmatikai alapjainak bemutatását követően a jogintézmény fogalmi elemeinek összehasonlító, elemző módszerrel történő meghatározása a dolgozat központi részét képezi. E fejezet a 2001/84/EK Irányelv rendelkezéseitől kiindulva ismerteti a magyar szabályozást, majd kitekintést tesz a francia és a német jog vonatkozó szabályaiba, amikor azokban valamilyen releváns eltérés, jogi sajátosság tapasztalható az irányelvi vagy a magyar szabályozáshoz képest. Egy önálló fejezetben az angolszász államok szabályozási kérdései és a követő joggal kapcsolatos dilemmái kerültek kifejtésre. Az utolsó érdemi rész nemzetközi magánjogi aspektusból közelíti meg a követő jogi problémákat, keresve a művész szempontjából és jogi szempontból is a legmegfelelőbb kapcsolóelvet.

A dolgozat végén levont konklúziók nem alkotnak egyértelműen pozitív képet a követő jog jelenlegi helyzetéről. A stabil bírói gyakorlat hiánya, a követő jogot nem alkalmazó országok egyre nagyobb térnyerése a nemzetközi műtárgypiacon, az Irányelv diszpozitív rendelkezéseiből fakadó jogbizonytalanság, európai szinten a szabályozás egységének hiánya – mind arra mutat, hogy még akad tennivaló e téren. A jelenlegi törekvések a teljesebb harmonizációra, a követő jogot még nem alkalmazó országok ösztönzése a jogintézmény bevezetésére, a művészek érdekeinek védelmét szolgáló garanciális szabályok megalkotása azonban azt jelzi, hogy a *droit de suite* szabályozásának alakulása jó úton halad afelé, hogy a vele szemben támasztott elvárásoknak kielégítően megfeleljen.

POZSÁR ZOLTÁN

jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Görög Márta

egyetemi docens, SZTE ÁJK

A munkaviszony keretében létrehozott találmányok szabályozása

A dolgozat megírása célkitűzéseként a munkaviszony keretében létrehozott – szolgálati és alkalmazotti - találmányok jogi szabályozását érintő kérdések vizsgálatát foglalmaztam meg, kitérve e jogintézmények magyar jogtörténeti fejlődésének mérföldköveire, jogrendszerbeli helyükre. Célom volt továbbá a fogalmi elemzés során megvizsgálni a találmányok szolgálatiságának kritériumait, és a velük való rendelkezési jogosultságot, összehasonlítva ezzel kapcsolatosan mind a munkáltató mind a munkavállaló jogait és kötelezettségeit. Ennek keretében feltárni szándékoztam az alkotói munka díjazása körében érezhető jogi visszasságokat.

Kutatási célkitűzésemnek megfelelően mind a szolgálati, mind az alkalmazotti találmány szabályozási hátterét vizsgálat tárgyává tettem, feltárva a magyar jogalkotás kiemelkedő erőnyeit a szolgálati találmányok jogfejlődésében. A kutatás során megállapításra került, hogy bár a dolgozat tárgyát képező jogintézmények köztes helyet foglalnak el a munkajog és a polgári jog között, háttérjogszabályuknak a Ptk. tekinthető.

A fogalmi elemzés során az egyes fogalmi kritériumokat részletes elemzés alá vontam, elkülönítve ezzel a szolgálati és alkalmazotti találmányok tárgykörét, könnyen megállapíthatóvá téve ezáltal a munkaviszony keretében létrehozott találmányok kategorizálását.

A találmányok feletti rendelkezési jog vizsgálata során kitértem mind a szabadalmaztatás, a know-how-ként történő hasznosítás, mint a szabadalmi oltalomról történő lemondás lehetőségének elemzésére, utóbbi esetben rámutatva a feltaláló hátrányos jogi helyzetére.

A találmányi díjazás problémakörében feltártam a díjazás aktuális kérdéseivel kapcsolatos jogirodalmi ellentéteket, melyek főként a licencianalógia és annak alkalmazása körében merültek fel hatályos szabadalmi jogunkban.

SZIGETI FLÓRA MÁRTA

jogász

Osztatlan, 10. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulensek:

Dr. Gyenge Anikó

tanszékvezető-helyettes egyetemi docens, KRE ÁJK

Dr. Menyhárd Attila

tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE ÁJK

A szellemi alkotásokhoz fűződő jog sajátosságai

Dolgozatom címe sűrítve tartalmazza azokat az aspektusokat, amelyeknek vizsgálatára vállalkoztam; így a szellemi alkotások mibenléte, a rajtuk fennálló jog vagy jogosultságok szerkezete és dinamikája dolgozatom tárgya.

A szellemi alkotások joga hagyományosan az egyik, ha nem a legdinamikusabban változó jogterület. Az innovációs környezet állandó aktivitása, az újmédia megjelenése és a kulturális fogyasztói szokások változása napról-napra újabb kihívást generál a tárgyalt jogterület számára. Dolgozatomban azt vizsgálom egy mesterséges modell elemzése mentén, hogy a szellemi alkotásokhoz fűződő jogok szabályozása mennyiben reagál a valóság jelenségeire, avagy mennyire rugaszkodott el tőlük.

A modellel kapcsolatos alapvetések, hogy a szellemi alkotások joga, valójában több, egymásra épülő jogosultságot takar, melyek mindegyike egy bizonyos érdek- és értékkört véd, és hogy ezek az aspektusok csak szigorú egymásutániségben érvényesülhetnek. Az egymásra épülő és dinamikusan a szellemi alkotások ernyője alatt aktiválódó jogosultságkörök egymás után: a megalkotás aktusához kapcsolódó személyiségi jogi vonatkozások, a monopól jogosultság, azaz a tulajdoni jellegű aspektusok, a vagyoni forgalomban való részvétel és végül a jogterület külső és belső, többek között alapjogi és versenyjogi korlátai. A modell működését kortárs példákkal illusztrálom, de hangsúlyt fektetek a történeti-elméleti háttérre, a magyar szabályozásra, az új Ptk. kodifikációja során felmerült szempontokra és egyes funkcionális kérdésekre való kitérésre is (pl. szerződéses közkincs, nihilizmus, Creative Commons, „propertization”).

Dolgozatom megközelítési módja lehetőséget ad egyes kérdések – mint például a jogterület egységével vagy az egyes jogosultságok konfliktusával kapcsolatosak – megválaszolására is. A módszer újdonsága, hogy kilép mind az oltalmi forma-központú, mind pedig az egyes jogosultságokat előtérbe helyező (ld. pl. tulajdoni-személyiségi jogi kötődés vitája) diskurzusok paradigmájából és a szellemi alkotásokhoz fűződő jogok összességét elemzi, ennek segítségével rámutatva a jelenlegi szabályozás jellegzetességeire és egyes kérdésekben predesztinálva a szabályozási szemléletmód-váltást. A dolgozat – részleges de lege ferenda javaslatok mellett – terület elméleti háttérében, a szabályozás metódusára tesz javaslatot: így a mediális, infokommunikációs változásokat jelölve meg a jelen dogmatikai rendszer legnagyobb kihívóiként.

SZALMA BORBÁLA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Görög Márta

egyetemi docens, SZTE ÁJK

Mérnöki visszafejtés, mint az innováció hajtóereje?!

Az innováció mindennapokban érezhető hatása megkérdőjelezhetetlen, s ebből következően a kapcsolódó jogi kérdések tisztázása egyaránt fontos a jogalkalmazó közönség és a jogtudomány képviselői számára. A tisztázatlan kérdések többnyire a know-how-hoz, valamint annak oltalmához kapcsolódnak. A know-how korlátozottan kizárólagos jellegű védelme okán, nem biztosít védelmet a független párhuzamos fejlesztővel és a mérnöki visszafejtővel szemben. Mindezzel együtt a téma aktualitását annak hétköznapiasságában látom, ami egyfelől abból adódik, hogy szorosan kapcsolódik többek között a kutatás-fejlesztéshez, a technológia rohamos fejlődéséhez, az energiatakarékosságot célzó fejlesztésekhez, röviden a gazdasághoz; másfelől abban, hogy a gazdasági szereplők egy igen széles személyi kört ölelnek fel a kutatótól, a vállalatokon, a multinacionális cégeken át a termékek célközönségéig.

Mivel az innováció és minden, ami vele együtt jár, így a mérnöki visszafejtés is a gazdasági szférához kapcsolható, vizsgálható a kérdés egy más aspektusból, a verseny felől is. A potenciális befogadókörnyezet számára újat alkotni mindenképp előnyt jelent a jogosultnak a versenytársakkal szemben. Ebben, az innováció által generált, kiélezett versenyben foghatók meg igazán a mérnöki visszafejtés lényegi jellemzői.

Úgy vélem, a mérnöki visszafejtés a versenytárs titkos információinak jogosulatlan megszerzése alóli „kiskapu”, mely azonban – köszönhetően a versenyjogi szabályozásnak -, nem jelenti a rosszhiszemű másolás jogalkotó általi elismerését.

Az innováció gyakorlati jelentőségét és a már említett hétköznapiasságát tükrözi az Európai Unió Európa 2020 stratégiája, melyben a prioritások egyikeként a Bizottság az Intelligens növekedést, vele összefüggésben pedig az Innovatív Európa megteremtését jelöli meg. A stratégia a haladás ösztönzésének eszközeként kiemelt kezdeményezésként fogalmazza meg többek között a felsőfokú tanulmányokat végzettek arányának növelését; a kutatás-fejlesztés finanszírozási feltételeinek javítását; a szegénységgel fenyegetettek arányának csökkentését; valamint egy, a globalizációnak megfelelő iparpolitika létrehozását. Azt gondolom, hogy a stratégia előbbieken ismertetett pontjai is tükrözik az általam választott téma fontosságát és aktualitását.

Dolgozatomban ezen kérdéskör lényegi jellemzőinek bemutatására tettem kísérletet megvizsgálva a hatályos jogi szabályozást, a jogalkalmazási gyakorlatot és a jogirodalmat.

TAKÁCS ZITA BETTINA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bércesi Zoltán

óraadó, fellebbviteli főügyész-helyettes, Pécsi Fellebbviteli Főügyészség

**A közös jogkezelés új kihívásai a modern szerzői jogban A mű mint digitális tartalom
kezelésével és védelmével kapcsolatos szabályozási irányok az Európai Unióban**

Hétköznapi, megszokott életünket olyan mértékben érinti a modern technológiák elterjedése, hogy alkalmazásuk révén szinte biztosak lehetünk benne, hogy valamilyen szerzői jogi védelem alatt álló tartalmat, művet használunk fel - esetenként szinte észrevétlenül. A technológia rohamos fejlődéséből adódó, a tömeges műfelhasználásra és jogsértésekre egyre egyszerűbb lehetőségeket nyújtó – a dolgozatban a főbb műtípusonként is elemzett – technikákra figyelemmel, nyilvánvaló a közös jogkezelő szervezetek kialakulásának okára és működésük különös jelentőségére vonatkozó következtetés.

A dolgozat e gondolatból kiindulva vizsgálja a közös jogkezelés jellemzőit, valamint a közös jogkezelést végző szervezetek tevékenységére vonatkozó hazai és EU-szabályozás főbb pilléreit és irányait, szót ejtve annak szerzői jogi, versenyjogi és alkotmányjogi összefüggéseiről. Megállapítja, hogy a közös jogkezelés a szerzői jog speciális és hasznos jogérvényesítési módszere, hiányában végtelen számú felhasználó kerülne szembe – hozzájuk mérten - elenyésző számú alkotóval. Intézménye évszázados múltja tekint vissza és a hazai tételes jog szerves részét képezi. A közös jogkezelők súlyát tükrözi a szerzői jogi törvényben külön fejezetben történő részletes szabályozásuk, amely normaanyag - a dolgozatban részletesen bemutatott, elsősorban a Bizottság dokumentumaiban körvonalazott európai uniós jogfejlődésre figyelemmel jelentékeny koncepcióváltást is tükröző módon – tárgyévben módosult. Jelzi, hogy e folyamat nem lezárt, mivel a Bizottság a vonatkozó, jogharmonizációs célú irányelv-tervezetét 2012 nyarán terjesztette elő. A közös jogkezelők jogi helyzetét érintő új európai uniós jogalkotói törekvéseket a dolgozat kritikával is illeti, arra figyelemmel, hogy azok a monopolisztikus pozíciót és területiális jogosítást feltételező szerzői jogi jogviszony jellegzetességeire épülő eddigi, közel 150 éves közös jogkezelési gyakorlatot látszanak rövid idő alatt összeroppantani.

BUSA RÉKA

jogász

Osztatlan, 4. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
dr. Deli Gergely
egyetemi adjunktus, SZE ÁJK*

Árva művek, avagy kakukktojás a szerzői jogban

A dolgozat célja az árva művek felhasználására vonatkozó engedélyezési rendszer vizsgálata.

Az árva művekre vonatkozó joganyag különleges helyet foglal el a szerzői jogon belül. A dolgozat bemutatja a szóban forgó szabályozás differentia specificáit, valamint elhelyezi az árva műveket a szerzői jog rendszerében.

Ezt követően a dolgozat két, a jogirodalomban ezidáig kevésbé reflektált problémát vet fel: az árva művek kapcsolódási pontjait vizsgálja a plágium, valamint az átdolgozás szerzői jogi intézményeivel.

A dolgozat feltárja a jelenlegi engedélyezési rendszer hiányosságait, majd érveket állít azon megállapítása mellett, hogy a hatályos szabályozás a jelenleg dogmatikailag elképzelhető legmagasabb védelmi szintet biztosítja az árva művek számára.

SÁNDOR ESZTER ANITA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

dr. Pogácsás Anett

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

A szép új világ és az ő fizetőeszköze

Manapság már nem számítanak újdonságnak a többszemélyes számítógépes játékok (MMORP), olyannyira nem, hogy számos közülük a Facebook-on is elérhető, mint alkalmazás. Ezen játékok lényege, hogy minden felhasználó választ magának egy „avatart” (egy olyan karaktert, amit saját maga jelöl ki, készít el), melynek irányításával vesz részt a játékban. Az avatarokhoz feladatok teljesítéséért vagy valódi pénzen történő vásárlásnak köszönhetően virtuális fizetőeszközök és különböző virtuális tárgyak tartoznak. Az így megszerzett virtuális tárgyakat a felhasználók ismerőseik számára, jobban mondva azok avatarjai számára is megvásárolhatják és elküldhetik ajándékba.

Kutatásom során arra kerestem a választ, hogy ezek a virtuális fizetőeszközök, mennyiben minősülhetnek jogi értelemben is pénzhez hasonló fizetőeszköznek, és milyen dologi jogi következményei lehetnek az ilyen játékokban történő vásárlásoknak. Dolgozatomban röviden kitértem a virtuális tárgyakkal foglalkozó jogirodalomra, amelyben élénk vita folyik arról, hogy a virtuális tárgyak dolgok-e, és ha igen kinek a tulajdonát képezik.

Pusztán csak a Ptk. és a dologi jogi elméletek szabályait figyelembe véve elemeztem, hogy a virtuális fizetőeszköz lehet-e dolog, és ha igen, úgy minősülhet-e pénznek. Miután igenlő válaszra jutottam, kitértem a tulajdonszerzés módjára. Itt említést tettem a játékosok és a játékkészítők egymás közötti vitájáról a tulajdonlást illetően. Következő lépésként elemzésem során figyelembe vettem más magyar jogszabályokat is, melynek során viszont arra az álláspontra kellett helyezkednem, hogy a virtuális fizetőeszköz még sem lehet pénz, de tulajdonságait figyelembe véve kívánatosnak találnám, ha kvázi pénznek tekintenénk.

A szabályozással kapcsolatban említést tettem a virtuális vagyon utáni dél-koreai adózásról, illetve, hogy az Egyesült Államokban mit terveztek a kérdéssel kapcsolatban. Amerikai, holland, kínai és német esetek kapcsán mutattam be az eltérő nemzetközi bírói gyakorlatot. Röviden említést tettem az End User Licence Agreementekről és az ezzel kapcsolatos véleményemről.

Dolgozatomban egy olyan témával foglalkoztam, amely manapság emberek millióit érinti és sok esetben jelentős összegeket, esetenként dollármilliókat érő virtuális vagyonokról van szó, ám a kérdéskör, talán a játékok fantasy-irodalomból történő kifejlődése okán, még kis visszhangot kapott a magyar jogi irodalomban.

GACSÁLYI DÉNES GÁBOR

jogász

Osztatlan, 10. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Erdős István

tanársegéd, ELTE ÁJK

Az E-világ kalózzai, avagy az illegális fájlcsere

Előadásomban korunk egyik nagyon aktuális problémáját szeretném bemutatni, mely az interneten zajló illegális fájlcsere. A XXI. század információs társadalmában ugyanis a tartalmak előállítás, és elosztása az alapvető kérdés. Ennek egyik szelete az internetes kalózkodás. A több okból aktuális probléma igencsak kihívások elé állítja az érintett üzletágak képviselőit valamint a jogalkotót egyaránt. Ezt a folyamatot vizsgáltam meg több szempontból: magát a jelenséget, illetve technikai, jogi és szociológiai vonatkozásait próbáltam meg körbejárni. Joghallgatóként leginkább a kérdéskör jogi vonatkozásaiban próbáltam meg elmélyülni, de nélkülözhetetlen a kapcsolódó jelenségek megemlézése. Igyekeztem a technikai háttér fejlődésétől, a társadalomnak a fájlcsere kérdéshez való viszonyán át, a jogalkotói, és részben jogalkalmazói gyakorlatig felölelni a fájlcsere folyamatának vonatkozó kérdéseit. A hazai jogalkotói megközelítés mellett néhány fontosabb nemzetközi szabályozási formát is bemutatok, ugyanis a jelenlegihez képest a jövőbeni jogszabályok alapjaiban más oldalról fogják megközelíteni az online kalózkodást. Ezen modellek elemzésével szeretném bemutatni, hogy mekkora jelentőséggel bír, hogy milyen keretek közé fogják szorítani a jelenlegi cserefolyamatokat a jövőbeni szabályozási metódusok. Ebből a folyamatból hazánk se maradhat ki, de ehhez ismerni kell a jelenlegi magyar megközelítés fontosabb pontjait. Alapvető kérdés persze, hogy az üzleti élet befolyása kikerülhető-e, ugyanis nem mindegy, hogy a kereslet-kínálat alapú piaci szempontok döntenek el, hogy milyenek legyenek a leendő szabályok, vagy pedig más szempontok alapján mérlegel majd a jogalkotó. Összegezve tehát azt mondanám, hogy a jelenleg többféleképpen értelmezett folyamatokat igyekeztem minél szélesebb körben bemutatni, megmagyarázni az okait, és megmutatni ezek lehetséges jövőjét.

NAGY RENÁTA

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:
Dr. Mezei Péter
egyetemi docens, SZTE ÁJK*

Digitalizálni, vagy nem digitalizálni?! Ez, itt a kérdés. – Az írott mű kezelésének jogi problematikája

Sokan közülünk még analóggként tekintünk magunkra a már egyre digitálisabbá váló világunkban. Online könyvtárak, virtuális múzeumok, az információk határtalansága a világhálón. Gépek és az informatikai megoldások által folytatott élet, és értékörzés. De valóban megőrizhetők szellemi értékeink?

Dolgozatom a nélkülözhetetlen szerzői jog és könyvtári jogtörténeti áttekintés moduljai mellett végig veszi a szerzői jogi és könyvtári alapfeladatok közti kapcsolatot, a fizikai/nyomtatott kiadványokra való alkalmazás helyenkénti megemlítésével és a digitalizált dokumentumszolgáltatásra vonatkozó akadályokkal és lehetőségekkel egybekötve. Ahhoz, hogy a digitalizálás mint nélkülözhetetlen része a modern kori könyvtári szolgáltatásnak nyomatékot szerezzen bemutatásra kerül néhány hazai és külföldi projekt, és néhány hazai, folyamatosan fejlődő digitális könyvtári szolgáltatás is.

A fő védendő jogosultság: az írott művekre alapított szerzői jog. Azonban a jog keretein kívül ki kívánok lépni, és fel kívánom hívni a figyelmet a digitalizált dokumentumok anyagi-gazdasági és informatikai kihívásaira is. A dolgozat kísérlet, mellyel igazolás kívánok nyerni a téma fontosságára, a hazai, nemzetközi és közösségi jogi okmányok felhasználásával és azok hiányos, esetenként ellentmondásosnak tűnő, és megkérdőjelezhető rendelkezéseivel.

Hiszen megfelelő módú szabályozás-e az, ha kivétel kivételének alkalmazásával emelünk be egy irányelvet hazai szabályozásunk keretei közé, azzal megdöntve megszorító rendelkezését? Van-e értelme így egy olyan jogi szabályozásnak, amely mellett főszabályi szintű kivétel él? Elvárható-e egy nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtártól, hogy kétes forrásokból szerezze be, és bővítse állományát, holott ezt közösségi jogi dokumentum teszi lehetővé?

Beszélhetünk-e gazdaságossági szempontból, ha a szolgáltatási kivitelezések kétélűek?

Ezekkel és más kérdések olykor kimondatlan felvetésével szeretnék rávilágítani a hazai digitalizálási helyzet buktatóira, és hiányosságaira, esetleges megoldások javaslása mellett. A leírtak alapján leszűrhetővé tenni, hogy elegendő-e az, ha egy könyvtár jóhiszeműen bízik tartalmainak el nem tulajdonításában.

UJHELYI DÁVID

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Konzulens:

dr. Pogácsás Anett

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Válságjelek és megoldásaik a digitális szerzői jogban

Dolgozatom alapvető feltevése és kiindulópontja szerint a szerzői jog a digitális kor által okozott, jelenleg megválaszolatlan kihívások következtében válságos állapotba került.

Állításom igazolására felkutatom és elemzem a legfőbb tendenciákat, amelyekből a fentiekre következtethetünk. Ennek megfelelően bemutatásra kerül többek között a szerzői jogban alkalmazott fogalmak és metaforák – mint a kalóz vagy a tulajdon –, illetve a fájlcsere – különös tekintettel a harmadik generációra – problematikája, a közös jogkezelők helyzete, az ACTA nemzetközi egyezmény, a hatályos védelmi idő indokolhatósága, és a fokozatos válasz rendszerekkel és a védelmi intézkedésekkel kapcsolatos aktuális kérdések.

Mindezek után felvázolom a hazai és nemzetközi jogirodalom által kimunkált legfontosabb reformjavaslatokat, alternatívákat és szabályozási modelleket, amelyek részben – mivel egy-egy szűk területre koncentrálnak – alkalmasak lehetnek az egyes válságjelek orvoslására. A hazai gondolkodók közül Sár Csaba, Kőhidi Ákos és Mezei Péter megoldási javaslatai, míg a nemzetközi szinten többek között Jessica Litman, Matthew Hofmeister, Peter K. Yu és Greg Lastowka munkái kerülnek bemutatásra.

Végül pedig dolgozatom legfontosabb részeként – részben ezek szintéziséből, részben pedig saját gondolataimból – felvázolok egy újabb, összefoglaló, az elemzett válságjelek mindegyikére választ adó alternatívát, amelyben egyebek mellett javaslatot teszek a jogalkotás számára a szerzői jog alapvető fogalmainak reformjára, a védelmi idő radikális csökkentésére, a szerzői jogi védelem differenciálására és a fájlcsere kérdéseinek jogi orvoslására. Ennek során külön figyelmet fordítok a szabályozás megfelelő szintjének meghatározására, és a metajurisztikus elemek – mint az empirikus felmérések, vagy a társadalmi támogatottság – fontosságára.

FARKAS HENRIETTA REGINA

jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Bartha Ildikó

egyetemi adjunktus, DE ÁJK

Venni vagy nem venni? A használt szoftverek értékesítésének jogi megítélése az Európai Unióban

Dolgozatomban a szoftverek uniós szerzői jogával kapcsolatos problémákat vizsgáltam meg. A szerzői jog egyik legvitatottabb témája a szoftverekhez kapcsolódó szerzői jogok. A szoftverek egyre nagyobb szerepet játszanak számos iparágban, így alapvetően függ tőlük a nemzetgazdaságok és az Európai Unió fejlődése is. Bár az Unió önálló jogszabályban rendelkezett a szoftverek jogi védelméről, mégis a rendelkezések alkalmazása során számos kérdés merül fel.

Dolgozatom a következőképpen épül fel: az első fejezetben a szoftverek uniós szerzői jogának jogdogmatikai, alapjogi vonatkozásait írtam le, ill. a programok jogi védelmének nemzetközi és uniós jogforrásait mutattam be. Itt a szoftver irányelvet emelném ki, hiszen elsősorban e jogforrás alkalmazásával és értelmezésével kapcsolatban merül fel probléma. A második fejezetben a számítógépi programok szerzői jogi kérdéseit igyekeztem összefoglalni. Ebből elsősorban a jogkimerülés elvének problémáját hangsúlyoznám, amely által eljutunk a szoftverek szerzői jogának egyik nagy problémájához, a „használt” szoftverek kereskedelmének kérdéséhez. A szoftver irányelv ugyanis rendelkezik a jogkimerülés elvéről, rendelkezés alkalmazása terén azonban több kérdés is felmerül. Ezek közül két központi kérdés fogalmazható meg: az egyik, hogy a szoftvergyárak a felhasználóval kötött licen szerződésben, mennyiben korlátozhatják a jogkimerülés elvét. A másik, hogy a terjesztési jog kimerülését befolyásolja-e a szoftver formája, konkrétan, hogy a terjesztési jog akkor is kimerül-e, ha a programot úgy vásárolják meg, hogy internetről töltik le. Az előbbi kérdés kapcsán az a probléma merül fel, hogy a szoftvergyártók megpróbálják megakadályozni a jogkimerülés érvényesülését. Ennek megakadályozása érdekében a gyártók a licen szerződésbe azt foglalják, hogy csak a szoftverek használati jogát adják át a felhasználóknak, így nem beszélhetünk eladásról, és jogkimerülésről sem.

A harmadik fejezetben az Európai Bíróság egyik ítéletét dolgoztam fel. Nyáron megjelent a Bíróság azon döntése, amely válaszként szolgál a „használt” szoftverek kereskedelmének kérdéseire. A Bíróság ítéletében kimondta, hogy a gyártók a licen szerződésben a jogkimerülés érvényesülését nem akadályozhatják és a jogkimerülés érvényesülése független a szoftver formájától. Ezzel pedig választ kaptunk fő kérdésünkre is: „venni vagy nem venni?” A válasz pedig: „venni”.

VERES MÁRIA

jogász

Osztatlan, 10. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Harsági Viktória

tanszékvezető egyetemi docens, PPKE JÁK

dr. Horváth E. Írisz

egyetemi tanársegéd, PPKE JÁK

A családi mediáció Magyarországon

Dolgozatom témája a családi mediáció Magyarországon. Azért választottam ezt a témát, mert úgy gondolom, hogy hazánkban sokan nem ismerik ezt a módszert, ezért tartom szükségesnek bemutatását, felhívni az emberek figyelmét ezen alternatív vitarendezési mód előnyeire, hasznosságára. Emellett a gyermekek védelme is egy fontos szempont, amelyet a családi mediációs, ezen belül a gyermekvédelmi közvetítői eljárás és a kapcsolatügyleti mediáció is hivatott szolgálni. E két témát ezért külön- külön fejezetben is górcső alá vettem, rávilágítva a pro - kontra érvekre, jelentőségükre.

Munkámban igyekeztem a szerteágazó szabályozást rendszerezni, elemezni, hiszen elszórtan számos jogszabályban találunk rendelkezéseket. Kutatásom során vizsgáltam a családi mediáció jövőbeni szabályozását az új Polgári Törvénykönyv tükrében, rámutatva ennek előnyeire, kritikáira, levonva a konklúziót, miszerint egy előbbre mutató, a gyermekek érdekeit jobban képviselő koncepció valósulna meg általa.

A témában történő elmélyüléshez segítségemre voltak a szakemberekkel történő beszélgetések, TDK ülések, kerekasztal beszélgetések is, melyek által bepillantást nyerhettem a gyakorlatban előforduló nehézségekre is.

A kutatásom során vizsgált statisztikák tükrében megállapítható, hogy a mediáció a köztudatba még nem épült be, jóllehet az eljárás igénybevétele évről évre növekvő tendenciát mutat. Az esetek többsége pedig sikeres megállapodásokkal zárult, ezért is gondolom úgy, hogy nagyobb szerepet kellene kapnia a mediációnak a médiában is, elősegítve ezzel a módszer megismertetését, hogy minél többen tudjanak élni ezzel a lehetőséggel.

A műben említett de lege ferenda javaslatokkal, az eljárás népszerűsítésével véleményem szerint egy jól működő, hasznos alternatív vitarendezési mód honosodhatna meg hazánkban, melynek segítségével a kompromisszumkészség, empátia is nagyobb szerepet kapna a társadalomban.

HORVÁTH HENRIETTA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Márton Mária
tanársegéd, PTE ÁJK*

A gazdasági társaságok alapításának menete. A cégbejegyzési eljárás hazai szabályozásának bemutatása részletes nemzetközi kitekintéssel és összehasonlító elemzéssel

A dolgozat a gazdasági társaságok alapításának menetét gyakorlati szempontból mutatja be hazai és nemzetközi szinten. Elkészítése során a magyar szabályozás mellett leginkább angol és francia nyelvű források álltak rendelkezésre.

A választott téma ismertetése három részre osztható.

Az első rész a magyar cégbejegyzési eljárásra vonatkozó joganyag részletes elemzését tartalmazza, melyben kiemelt helyen szerepelnek az eljárást érintő, 2012-ben bevezetett törvénymódosítások bírói és ügyvédi oldalról szemlélt vizsgálata.

E részt a nemzetközi kitekintés követi, mely 8 különböző ország (Svájc, Egyesült Királyság, Franciaország, Németország, Luxemburg, Amerikai Egyesült Államok, Új-Zéland, Djibouti) társaságalapítási eljárásra vonatkozó szabályozásának ismertetését foglalja magába. A hatályos rendelkezések bemutatása a Világbank és a különböző cégregiszterek adatai mellett az adott országban a nyilvántartásba vétellel kapcsolatos feladatokat ellátó szervek hivatalos oldalán közzétett információk alapján történik.

A dolgozat végén kap helyet egy kiterjedt összehasonlító elemzés, melyben a nemzetközi kutatás eredményeinek, a hazai szabályozással való összevetése található, a magyar cégeljárás esetleges fejlődési útvonalainak kijelölésével.

A téma feldolgozását és megértését szemléltető ábrák segítik.

KISS-KONDÁS ESZTER

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

*Konzulens:**Dr. Wopera Zsuzsa
egyetemi docens, ME ÁJK*

A gyermek jogellenes elvitelének és visszatartásának szabályozása a Hágai Gyermekelviteli Egyezmény és az új Brüsszel II. Rendelet tükrében

A gyermekek jogellenes elvitelének és visszatartásának problémája napjainkban egyre aktuálisabb kérdéssé válik, az Európai Unió Bírósága elé került szülői felügyelettel kapcsolatos ügyek körében kirívóan magas a jogellenes gyermekelviteli ügyek száma.

A közelmúltban, különösen az elmúlt évtizedekben e probléma jelentősen megnőtt világszerte. Ennek oka egyrészt gyakran a gyorsabb és egyszerűbb kommunikációs lehetőségek, nagyfokú mobilitás kialakulása a különböző országok között, melynek köszönhetően a különböző nemzetiségű párok közötti házasságok száma is növekedést mutat (például könnyebben köt ismeretséget két különböző országból származó ember, akik adott esetben később összeházasodnak, gyermekük születik stb.), másrészt a házasságok felbomlásának növekvő száma is hatással van a jogellenes elviteli illetve visszatartási ügyek gyarapodására. Gyakori, hogy az egyik szülő az adott ország másik részére távozik a gyermekkel, de a legtöbb esetben más országba viszi, ez teszi az ügyet nemzetközi gyermek elvitellé, vagy a gyermek külföldre vitelvé.

Felismerve a jogellenes elvitel és visszatartás kérdésének jelentőségét nemzetközi és uniós szinten is születtek szabályozások a probléma megoldására. A dolgozat ezek közül kettővel foglalkozik: az 1980-as Hágai Gyermekelviteli Egyezmény és az új Brüsszel II. rendelet fényében vizsgálja a jogellenes elvitel és visszatartás főbb kérdéseit. Az Egyezmény és a Rendelet mellett a dolgozat további elsődleges forrásaként jelennek meg az Európai Unió Bírósága elé előzetes döntéshozatal céljából került ügyek. Ezen felül a dolgozat forrását képezi számos a témával kapcsolatos angol és magyar nyelvű cikk és tanulmány.

MUZSALYI RÓBERT

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Udvary Sándor

tanszékvezető, egyetemi docens, KRE ÁJK

A pertárgy érték jelentősége a polgári eljárásban, különös tekintettel a kisértékű perekre

A jogrendszer szinte valamennyi ága jelentőséget tulajdonít az értékhatárnak. A legkézenfekvőbb példákat említve: a büntetőjog, a közigazgatási jog, és a pénzügyi jog is. Ugyanígy a polgári ügyek körében sem közömbös, hogy a felperes milyen összegű követelést érvényesít: egy 40 ezer forintos számlatartozást, bérleti díjhátralékot, közüzemű díjhátralékot, vagy egy 20 millió forintos vállalkozói díjat, vagy adott esetben, gondoljunk a Postabank könyvvizsgáló cége elleni perre, ahol egy 170 milliárdos pertárgyértékű ügyről volt szó.

Magától értetődő, hogy nem célszerű és nem is szabad ugyanazt az igazságszolgáltatási gépezetet, mechanizmust beindítani a különböző pertárgyértékű ügyek esetében. A polgári eljárásban az egyik ilyen értékhatár az 1 millió forint, ez ugyanis a kis perértékű, „bagatell ügyeknek” a felső értékhatára. Azok a fizetési meghagyásos igényérvényesítést követő pénzbeli követelések, amelyeknek az összege az 1 millió forintot nem haladja meg, kis perértékű ügyeknek minősülnek.

Kutatásunk célja, hogy a kisértékű perek szabályait egy sajátos, eddig az általunk ismert jogirodalomban még nem alkalmazott módszer által közelítsük meg, és tegyük vizsgálatunk tárgyává. Dolgozatunk megírásában, a sok esetben lényeges fontossággal bíró dogmatikai kereteket nem figyelmen kívül hagyva, egy jóval gyakorlatiasabb és objektívebb metódust, a statisztikai elemző módszert alkalmaztunk a kisértékű perek kritériumrendszerének illetve a fizetési meghagyásos eljárás változásainak bemutatásához.

Nem meglepő, hogy a kisértékű perek szabályainak gyökere már a XIX. század igazságügyi reformjaiban, az ún. sommás eljárásban megtalálható, fontosnak tartottuk, hogy a hatályos szabályozást megelőzően, a magyar jogfejlődés teljes ívét felvázolva ismertessük a jogintézmény előéletét.

Az Európai Unió dimenziót szem előtt tartva nem nélkülözhető a közösségi szinten szabályozást nyert kis értékű követelésről szóló rendelet rövid ismertetése, annak alternatív jellegéből kiindulva az eltérő tagállami szabályok vázlatos elemzése sem.

Polgári perrendünk fontos sarokkövei az eljárási alapelvek, melyek megcsönkítése, esetleges mellőzése súlyos következményekkel járhat. Dolgozatunkban a fizetési meghagyásos eljárás elemzésénél térünk ki részletesen az alkotmányos aggályokat felvető problémákra.

SZABÓ SAROLTA ÉDUA

jogász

BA, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Varga István

Ph.D., Habil. Tanszékvezető egy.docens, ELTE ÁJK

Az anyagi és alaki igazságosság a polgári perben

A dolgozat az alaki és az anyagi igazság polgári perben betöltött szerepét két irányból vizsgálja, és e két iránynak megfelelően jelen írás két nagyobb tartalmi egységből épül fel.

Az elemzés első iránya a belső irány: a pályamunka első részében a polgári per rendszerének, felépítésének tanulmányozása vezet az igazság különböző kategóriáinak a megértéséhez. A per rendszerének megépítésekor először azt a kérdést kell eldönteni, hogy mi a per célja. Majd az erre a kérdésre adott válasz alapján kell meghatározni a per felépítését, amely nem más, mint eljárási cselekmények, azaz a felek vagy a bíróság perbeli feladatainak sorozata. A percél és a feladatok mellett a harmadik alappillér az alapelvek jelentik. Ezek általános, elvi szinten megfogalmazott feladatoknak minősülnek, amelyekből a konkrét feladatok deriválhatóak. Az anyagi és alaki igazság ebben a zárt rendszerben a cél eléréséhez szükséges feltételként jelenik meg.

A dolgozat első tartalmi egységében a polgári per három alappillérét, a percélt, az az alapján megfogalmazott alapelveket, majd pedig az ezen alapelvekből származó, a per céljának megvalósítását szolgáló feladatok képzik a vizsgálat tárgyát. Mindhárom pillér esetében rávilágít a pályamunka arra a belső dualitásra, amely abból fakad, hogy a polgári perben a felek és a bíróság két egymással szembeni oldalon állnak. Ez a kettősség azt jelenti, hogy valójában mind a percélt, mind az alapelveket, mind pedig a feladatokat két oldalról kell értelmezni, és e paritásos értelmezés együttesen adhat csak valós képet. Ugyanezen kettősség eredményezi azt is, hogy a címben felvetett anyagi és alaki igazság közötti kapcsolat nem kizáró vagyilagosság, hanem különböző szinteken értelmezett mellérendeltség.

Az elemzés második iránya a külső irány, amely két szempontból is kitekintésnek minősül. Egyrészt, mert ebben a részben kilép az írás a polgári per jog rendszeréből, és azt nagyobb kontextusba helyezve, kívülről szemléli. Másrészt pedig azért, mert e részben a dolgozat keretein is kívülre tekintek, amely kitekintésnek szükséges velejárója, hogy az ebben a fejezetben felvetett problémákat – elsősorban nem terjedelmi, hanem szerkezeti korlátok miatt – jelen pályamunka nem vizsgálja teljes körűen, azokat csupán továbbgondolásra érdemes kérdésekként veti fel. A kitekintésben az anyagi és alaki igazság viszonyát az ítélet jogerőhatásának összefüggésében elemzi a tanulmány.

CZAPÁRI DÓRA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Nemessányi Zoltán

adjunktus, PTE ÁJK

Rendelkezési elv az Európai Bíróság joggyakorlatában

„A bíróság - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van „. Vagy mégsem? Az Európai Bíróság több ítéletében is úgy tűnik figyelmen kívül hagyta ezt az alapelvet. Ugyanis a fogyasztói szerződésekből eredő perekben a nemzeti bíróságok kötelességévé tette, hogy hivatalból vizsgálja az illetékességi kikötés tisztességtelen jellegét akkor, ha tisztességtelenségnek a gyanúja csak felmerül. A Bíróság ítélete nem csak ebből a szempontból vet fel kérdéseket. Ugyanis a tagállami eljárási autonómia elvének ellentmondva, eljárási jogi kérdésben foglalt állást.

A dolgozat először a rendelkezési elv történeti fejlődését vizsgálja, a liberális, szociális, szocialista pertípusban betöltött szerepét. Majd az unió joganyagának a tagállami jogra, pontosabban az eljárásjogra gyakorolt hatásaival foglalkozik, külön figyelmet szentelve az előzetes döntéshozatali eljárásnak. Természetesen az Európai Bíróságnak e témával kapcsolatos joggyakorlata is bemutatásra kerül. Végül azokat az érveket is sorra veszi, melyek alkalmasak lehetnek a Bíróság ítélete és a magyar jog közti összhang megteremtésére.

Dolgozat érdemének tartom, hogy gyakorlati szempontból közelíti meg a problémát, konkrét esetekből indul ki. Továbbá a téma is aktuális, mivel nyolc évvel az Unióhoz való csatlakozásunk után egyre többekben felvetődik a kérdés, hogy érdemes-e az Európai Unióhoz, az alapvető elveihez a közeledés, és a harmonizáció az állampolgárok érdekeit szolgálja-e akkor is, ha bizonyos mértékben a tagállami jogalkotót korlátok közé szorítja.

RÓZSAHEGYI NÓRA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

Dr. Nagy Andrea,

egyetemi adjunktus, ME ÁJK

Valóban a magánjog perifériáján? – Az ügyész feltűnése a polgári peres és nem peres eljárásokban

„Az ügyész nem peres fél, aki ellenesén minden áron diadalmaskodni akar, hanem közege azon erkölcsi hatalomnak, amely igazságot kutat és követel” (Kozma Sándor)

Talán nem tekinthető szokványosnak az ügyészi szervezetet kapcsolatba hozni a polgári eljárásjoggal, hiszen alkotmányos helyzetét tekintve elsősorban a vádfunkciót ellátó szervezetről van szó nem csak hazánkban, hanem a demokratikusan működő államok nagy többségében is. Mindazonáltal nem hagyhatjuk figyelmen kívül az ügyészi szervezet azon jogkörét, amely arra törekszik, hogy az érdekek érvényesítésére képtelen személyek részére jogvédelmet nyújtson, és adott esetben peres eljárást kezdeményezzen, továbbá nem peres eljárásaiban törvényességi felügyeletet gyakoroljon például a bejegyzett cégek, alapítványok, egyesületek illetve egyéb társadalmi szervezetek felett. Dolgozatomban az ügyészség magánjogi tevékenységének feltérképezése mellett arra keresem a választ, mely indokok szolgáltattak alapot az Alkotmánybíróság számára az ügyészség ezen jogkörének számottevő csökkentésére, illetve elegendőnek – avagy éppen túl soknak, vagy túl kevésnek - tekinthetjük-e azt a csaknem félszáz külön törvényt, amely rendelkezik az ügyész polgári eljárásban való részvételi lehetőségéről. Vizsgálódásom tárgyát képezi továbbá a jogkör gyakorlati érvényesülése, az Európa egyes államaiban megvalósuló szabályozás, valamint érintőlegesen néhány vita és javaslat az esetleges további – illetve adott esetben már hatályon kívül helyezett – eljárási lehetőség kapcsán. Igen vitatott területről lévén szó, mindenképpen kijelenthető, hogy nem elhanyagolható az ügyészi kar tevékenysége a magánjog, valamint a közigazgatási jog területén, hiszen számos fontos jogot és érdeket véd a hatályos szabályozásunk szerint.

MAYER ERZSÉBET

jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Pozsonyi Norbert
egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK*

A föld méhe kincseinek magáncélú kihasználása egyes kérdéseiről az antik Rómában

A bányák a természeti erőforrások kihasználását biztosítják, amely a nyersanyag fajtájától függően különböző technológiákkal történik. Rómában a bányák több szempont alapján csoportosíthatóak. A nyersanyag lelőhelyeket két nagy csoportra oszthatjuk tulajdonjog szempontjából. Eszerint beszélhetünk, állami- illetve magántulajdonban lévő bányákról. A dolgozat írója a lelőhelyek magáncélú kiaknázását veti vizsgálat alá.

A bányák tulajdonosai a korai köztársaság idején magánszemélyek voltak. Ebben a korszakban érvényesült az az elv, miszerint, az ingatlan tulajdonosa a föld felszíne alatt fekvő kincseknek is birtokosa. A Földközi-tenger medencéjének meghódítása során szerzett bányák már állami tulajdont képeztek. Meg kell azonban említeni, hogy a későbbi korokban is találkozhatunk olyan kivételekkel, ahol a bányák magánszemélyek kezében voltak. Ilyen például Marcus Licinius Crassus esete, akinek számos jelentős ezüstabánya volt a birtokában (Ürögdi György: Róma kenyere Róma aranya). A Rómától távol eső jelentéktelen hozamú bányák kiaknázásának jogát a szenátus helyi vállalkozóknak adta ki, bér- és adófizetés terhe mellett, de ebben az esetben is a tulajdonjog a *res publicat* illette meg.

A dolgozat szerkezetét tekintve forrásközpontú. A *Digesta* nem foglalja össze egy könyvbe a bányászatra vonatkozó szabályokat, a primer források több szerzőtől származnak és elszórtan helyezkednek el a joggyűjteményben. A textusok eltérő időkben keletkeztek, különböző jogi iskola jogtudósaitól ebből következhet, hogy a jogászok eltérően foglalnak állást bizonyos fogalmak meghatározásában, mint például a kibányászott márvány gyümölcsként való megítélésében.

A történeti áttekintést követően a szerző az ásványi- és fémlelőhelyek magánszemélyekkel összefüggő tulajdonviszonyait elemzi, a *Digesta* jogesetein keresztül. Ezen belül a D. 23,5,18 *Iavolenus 6 ex posteriorum*; D. 24,3,7,13 *Ulpianus 31 ad sab.* és a D. 23,3,32. *Pomponius 16 ad sab.* forráshelyek exegézisével, a hozamányi bányák és az ezekből kitermelt nyersanyagok sorsával foglalkozik. Majd a lelőhelyek haszonélvezetének jogintézményét tanulmányozza, amelyhez a D. 7,1,9,3 *Ulpianus 17 ad sab.* és a D. 7,1,13,5 *Ulpianus 18 ad sab.* fragmentumát hívja segítségül. Vizsgálja továbbá a bányatulajdonos és a bányamunkások között fennálló munkajogi viszonyokat, mindezt a dáciai viaszostáblák tükrében teszi

A munka befejezéseként a szerző összefoglalja, a római bányászat magánjogi vetületeit és az exegézis során tett megállapításait.

GÖNCZI GERGELY

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Pozsonyi Norbert
egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK*

A kármegosztás jogintézménye a lex Rhodia tükrében, kitekintéssel annak modern továbbélésére

A dolgozat a híres görög eredetű tengeri jogi törvény, a lex Rhodia exegézisére, elemzésére törekszik, kitekintéssel a szabályozás egyes modern jogrendszerekben történő megjelenésére.

A római jog e rendelkezései kuriózumot jelentenek mind eredetüket, mind továbbélésüket tekintve. Nem találunk ugyanis még egy olyan jogintézményt, amelyet a büszke rómaiak valamely más jogrendszerből ültettek volna át saját jogukba, még hozzá oly módon, hogy még az „idegen” eredetről árulkodó elnevezést is fenntartották.

A szabályozás joghézagpótló jellege és méltányossága okán máig nem veszítette el létjogosultságát, s modernizált, absztrahált formában ugyan, de megtalálható hatályos Polgári Törvénykönyvünkben, a BGB-ben és számos nemzetközi tengeri jogi egyezményben, kereskedelmi szokványban egyaránt.

Módszertanában a dolgozat forráscentrikus, az elemzés alapjául a fennmaradt primer források, latin szövegek – elsősorban Digesta-helyek – szolgálnak, amelyeket a római jogi dogmatika rendszerében elhelyezve, a romanisztika irodalmának forrásain keresztül vizsgál, törekszik értelmezni.

Ulpianus Digestájának XIV. könyvében, a 2. cím alatt tárgyalja a lex Rhodia szabályait, a forrás azonban számos ókori szerző, jogtudós munkájából tartalmaz részleteket, kivonatokat, így helyenként ellentmondásoktól sem mentes. Ezek néhol csupán látszólagosak, más esetekben történelmi (fogalom)fejlődéssel magyarázhatók.

A munka célja egy antik jogintézmény dogmatikai, funkcionális, filozófiai és logikai kontextusba helyezése, s annak hangsúlyozása, hogy bár egyre bonyolódó társadalmunk viszonyaira a jognak is szükségszerűen egyre komplexebb szabályozással kell reagálnia, voltaképpen minden alapprobléma évszázados, sőt évezredek múlta tekint vissza, így a jogtörténet soha nem veszíti el jelentőségét a jogi tudományok között.

DEZSŐ LILI

jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Konzulens:

*Dr. Jusztinger János
adjunktus, PTE ÁJK*

A kézművesek specificatiója útján megvalósuló vállalkozási szerződések az ókori Rómában

Az ókori vállalkozási szerződések közül a pályamű azokat a contractusokat vizsgálja, amelyekben a kézműves a megrendelő által átadott materiából egy gazdaságilag új dolgot állít elő. Az elemzett forrásokban szereplő, luxuscikket készítő kézművesek a diatretarius, a gemmarius és az aurifex, az ő tevékenységük kötetmi és dologi jogi vetületeit elemezzük.

Elsőként azokat a gazdasági körülményeket mutatjuk be, amelyek hozzájárultak az i. e. III.-II. században egy öntudatos kézműves réteg kialakulásához, majd a későbbi évszázadok során a felvirágzásához és hanyatlásához.

Ezt követően ismertetjük a specificatióval kapcsolatos eltérő jogtudósi álláspontokat. A szabiniánus és a prokuliánus iskola nézetét is összeegyeztetjük a „non solet locatio dominium mutare” elvével.

E feladat a szabiniánus nézőpont esetén nem vet fel különösebb problémát, ők ugyanis az alapanyag tulajdonosát tekintették a nova species tulajdonosának is. A prokuliánusok esetében – akik a jóhiszemű feldolgozónak juttatták az új dolog tulajdonjogát – a képviselő útján történő feldolgozás elfogadásával oldható fel az ellentmondás.

A D. 9, 2, 27, 29 és a D. 19, 2, 13, 5 forráshely elemzése során a luxuscikket gyártó kézművesek szakmájában kialakult sajátos veszélyviselési és felelősségi szabályokat vizsgáljuk. A vállalkozási szerződésnél a klauzulák tartalma nagymértékben függött a kézművesektől megkövetelt jártasság fokától és a mesterek keresettségétől. A veszélyviselési szabályokkal magyarázható, hogy a luxustermékeket miért vállalkozási szerződés és miért nem adásvétel keretében állították elő.

Végül elhatároljuk a specificatióval járó vállalkozási szerződést az emptio rei futuraetól és a contractus innominatitól. Előbbitől a megrendelő által szállított alapanyag, utóbbitól pedig a pénzben álló ellenszolgáltatás különbözteti meg.

PERCZE NIKOLETT

jogász

Osztatlan, 5. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szabó Béla

egyetemi tanár, DE ÁJK

A modern fiduciárius ügyletek egyes jellegzetességei, különös tekintettel a fiducia cum creditore elveire

Napjainkban Európa-szerte az érdeklődés középpontjában állnak a fiduciárius ügyletek, melyek már a római jogban is és napjainkban is komplex intézményként jelentek meg.

A fiduciárius ügyletekkel kapcsolatos nehézséget az okozza, hogy a jogintézmény már a római jogban is viszonylag korán megszűnt, s a 19. században történő újra felfedezésük óta sem tekinthetők egyszerű jogintézménynek, hiszen alkalmazhatóságuk lehetősége egyrészt országonként és jogrendszerenként változik, másrészt nincsenek egyértelműen szabályozva a törvényekben, így a fiduciárius ügyletek megértése, és római jogi gyökereinek feltárása tekintetében egy rendkívül összetett problémáról beszélhetünk.

A fiduciárius ügyletek körében alapvetően a biztosítéki tulajdon-átruházás intézményét vizsgálom meg, hiszen egyrészt ez a jogintézmény tekinthető a fiduciárius ügyletek római jogi alapköveként szolgáló fiducia cum creditore modernkori változatának, másrészt a fiduciárius ügyletek alapvető jellegzetességei – a felek közötti bizalom kérdése, valamint a jogintézmény gazdasági relevanciája – is ennek a jogintézménynek a történelmi gyökereiből erednek.

A biztosítéki tulajdon-átruházás alkalmazása lehetőségének a problémáját napjainkban leginkább a zálogjogi szabályokkal való szembenállása jelenti, hiszen a felek sok esetben a forgalom biztonsága és a gazdasági élet védelme érdekében hosszú idő alatt kidolgozott, és egységesen alkalmazandó zálogjogi szabályok részleges mellőzésével próbálnak egy alternatív megoldást találni a megfelelő biztosíték megteremtésére.

A bizalmi ügyletek ezen fajtája rendkívül gyakori a mind a német, mind pedig a svájci jogban, ami pedig véleményem szerint azt a kérdést veti fel, hogy a magyar próbálkozások, valamint más nemzeti megoldások esetleg nem elegendőek-e ahhoz, hogy a későbbi jogrendszerekben már egy ténylegesen elfogadott, és a kodifikációk törvényszövegébe beemelt jogintézményről beszéljünk.

HODÁK VENCEL

jogász

Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Földi András

Tanszékvezető egyetemi tanár, az MTA doktora, ELTE ÁJK

Az actio de pauperie és az állatkárookért való felelősség egyéb formái a római jogban

A Dolgozat a latin nyelvű források történeti és dogmatikai szemléletű elemzésével – a témára koncentrálni, hosszabb terjedelemben magyar nyelven első ízben – bemutatja az állatok általi károkozások esetén alkalmazható egyes actiókat és az azokkal kapcsolatos vitatott kérdéseket, kiemelt figyelmet és hangsúlyt fordítva az actio de pauperiére.

Az állatkárok nyomán keletkezett jogsérelmek orvoslására lehetőséget biztosító keresetek közül az actio de pauperie volt a legjelentősebb. Ez a kereset már a XII táblás törvényben (8, 6) is megtalálható volt, és fontosságából nem vesztve a Digestában (9,1) és Iustinianus Institutióiban (4,9) is külön titulust alkot. A szabályozás körébe kezdetben csupán néhány meghatározott fajtájú állat által okozott speciális kárfajta tartozott, az évszázadok során később ezen folyamatosan bővítettek. Az actio mindvégig megőrizte eredeti karakterét és sajátosságait, amelyek közül az egyik legjellemzőbb a kereset noxalitása volt. Az actio de pauperie noxalitása azonban fölveti a rómaiak állatokhoz való viszonyulásának kérdését, ugyanis a noxális szabályozás több eleme (pl. a noxae deditio liberatiót eredményező hatása; az, hogy ha az állat a litis contestatio előtt elpusztult, a kereset nem volt megindítható stb.) arra enged következtetni, hogy a rómaiak felelősnek tartották az állatot az általa okozott kárért. Ez azonban teljes mértékben ellentétes a klasszikus kori racionális római jogászai gondolkodásmóddal, amely szerint a kárt okozó állat nem tekinthető vétkesnek, mivel nem rendelkezik értelemmel (ld. Ulp. D. 9, 1, 1, 3; Ulp. D. 9, 2, 5, 2). Ezen probléma vizsgálatán túlmenően az actio de pauperie kapcsán a dolgozat egyebek mellett a szabályozás körébe vont állatok és kárfajták kérdését, eljárási szabályokat, és az állattartó felelősségének problematikáját is tárgyalja.

A tilosba belegelő állat károkozása szintén már a XII táblás törvényben szabályozást nyert. Ebben az esetben a jogsérelmet szenvedett fél rendelkezésére a noxális actio de pastu pecoris állt. A dolgozat az actio de pastu pecorisen túl bemutatja az aedilis curulis által a vadállatok károkozása esetére megalkotott edictum de feris alapján indítható actiót, valamint a lex Pesolania tárgyalása révén foglalkozik a – római jog állatkárokkal kapcsolatos szabályozási rendszere szempontjából problematikus – kutyák károkozásának kérdésével is.

PROJICS NÁRCISZ

jogász

Osztatlan, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Jusztinger János

adjunktus, PTE ÁJK

Az értékarányosság kérdése a római adásvétel irodalmi és jogi forrásaiban

A dolgozat két fejezetben vizsgálja az értékarányossággal összefüggésben felmerülő kérdéseket. Az elsődleges célja volt rávilágítani arra, hogy e témával a jogi források mellett számos irodalmi mű is foglalkozik.

Az első fejezetben az irodalmi forrásokat tekintem át. A jogilag képzetlen Plautus és Terentius nem akartak ugyan jogi szaktudást közvetíteni, mégis fontos jogi következtetéseket vonhattunk le műveikből. Plautus *Mostellaria* című komédiájában tisztán látszik, hogy az inadekvát vételár nem lehet alapja a szerződés felbontásának. Cicero *De officiis* című művében található a *dolus malus* legnevezetesebb példája. Ennek az esetnek a nyomán született meg a szabályozás, amely a *dolus malus*t a szerződés érvénytelenítésére okot adó körülménynek tekintette. Terentius *Phormio* című vígjátékában az *in integrum restitutio* mint jogkövetkezmény jelenik meg, ez alkalmazható az adásvételi szerződéseknél is az értékarányosság megbomlása esetén.

A második fejezetben a római adásvétel jogi forrásainak elemzése során arra a kérdésre keresem a választ, hogy a vételárnak mennyiben kellett az áru értékéhez igazodnia. A vizsgálódás végén megállapítható, hogy a felek szerződési akaratának korlátozása egy hosszú folyamat eredményeként jött létre. A jogi forrásokból kitűnően a klasszikus jogban a szerződési szabadság elve érvényesült, a hatóságok nem avatkoztak be központilag az árképzésbe. A szerződő felek érvényesíteni tudták gazdasági érdekeiket. A klasszikus kori jogtudósok a szabad alkut támogatták, de felismerték, hogy szükség van bizonyos jogi garanciákra és jogsegélyre. Majd a harmadik század végén jelenik meg a *laesio enormis* jogintézménye, ami nem egy általánosan alkalmazható szabály volt, csupán az eladó érdekében ingatlanok adásvétele esetén lehetett alkalmazni. A két császári leirat a *Codex Justinianus*ban található meg, melyek az első lépést jelentették a szerződési szabadság és a gyengébb fél védelmében alkalmazott méltányosság közötti egyensúly megtalálása felé.

NEMES SZILVIA

jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Földi András

egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Emptio venditio a hellenisztikus provinciák gyakorlatában? A szerződéstípusok találkozásának néhány kérdése az egyiptomi praxis és a jogtudomány forrásainak tükrében, különös tekintettel a vételár-hitelezés mellett megkötött adásvételi szerződésekre.

Az elmélet és jogtudomány által kidolgozott tiszta jogi alakzatok kevéssé igazak a praxisban megjelenő konstrukciókra. Erre már az ókorból ismerünk példát, így az egyiptomi joggyakorlatból is.

Az egyiptomi papiruszok jogában nem található meg a római jog adásvétele, az emptio venditio, amelynél a pusztá consensus elég a contractus létrejöttéhez. Az adásvétel létrehozására más formákat alkalmaztak még a római uralom korában is. Felmerülhet a kérdés, hogy vajon miért nem volt elég a görög jogban a consensus. A válasz a jogfilozófiai kategóriák között keresendő, nevezetesen a bona fides elvében.

A római jogtudomány által kidolgozott emptio venditio és a provinciái gyakorlatban megfigyelhető adásvételi szerződés célú megoldások között számos eltérés figyelhető meg. A legfontosabb eltérés a szerződés alaki kellékeiben keresendő, az ún. civilis causában. A római jog szerződésként ismerte el a konszenzuál szerződéseket, melyek esetében a pusztá megegyezés (conventio) a consensus által megerősítve képezte a szerződés alapját. Ez azonban nem nyert elismerést a görög jog által befolyásolt provinciák gyakorlatában. Ennek alapján elmondható, hogy az adásvételi szerződés a görög jog által befolyásolt területeken nem konszenzuál szerződésként jelenik meg, hanem alakszerű, írásbeli szerződésként, ún. litterálaktusként (pl. syngrapha, chirographum, homologia). A görög jog és az egyiptomi provinciális gyakorlat is csak a készvételt ismerte el, amely azonban nem felelt meg a gyakorlati igényeknek, így kialakultak különböző megoldások: mint a hitelre vétel (Kreditkauf) illetve jövőbeli időpontra halasztott szállítási szerződések (Lieferungskauf). Ez a két konstrukció megoldást kínált a perelhetőségre.

A fiktív kölcsönként („fiktives Darlehen”) beállított adásvételi szerződéseknél, ha az eladó hitelezi a vételárat és az adásvételt egy fiktív kölcsönnel egyesíti, az adásvétel alapján nincs keresete, csak a kölcsön alapján perelhet. Ez azt jelenti, hogy mivel a kölcsön alapján lehet igényt érvényesíteni, a kölcsön abszorbeálja az adásvételt. A fiktív jogügylet alapján kerül megítélésre a szerződés. Kérdéses, hogy ez az abszorbeálódás ténylegesen megvalósult-e vagy pusztán egy értelmezési kérdésként merült fel, mint azt a Codex Iustinianus számos rendelete is tanúsítja. További kérdésként merül fel, hogy a jogtudomány vajon érzékelte-e az ókorban a problémát, és a Digestában találhatóak-e olyan jogtudósi vélemények, melyek ebben a kérdésben állást foglalnak.

TAMÁS CSABA

jogász

Osztatlan, 3. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Pozsonyi Norbert

egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK

Részességi alakzatok a furtum delictuma esetén

A dolgozat témája a római jogon belül egy olyan kérdéskör, amit mind a jelenleg hatályos, mind pedig az új magyar Büntető Törvénykönyv „Az elkövetők” cím alatt szabályoz, nevezetesen a részesség.

Annak ellenére, hogy a római jogtudósok figyelmének középpontjában elsősorban a római magánjog és annak fejlesztése állt, s ennek következtében a legrészletesebben kidolgozott fogalmak és jogintézmények erre a területre estek, a büntetőjogi kérdésekben elért eredményeiket sem lehet elhanyagolhatónak tekinteni, ugyanis a jogászok munkássága kiterjedt a magán-deliktumokkal kapcsolatos szabályok kialakítására. Gaius az Institutiókban a furtumról szóló részben arról tudósít, hogy néha azt is büntetik, aki ugyan maga nem követ el lopást, de a lopás elkövetéséhez segítséget nyújt (ope consilio). A Digestában jelentős számú töredék található, amelyek a furtum elkövetéséhez segítséget nyújtó személyek felelősségére vonatkozó szabályokat tartalmaznak. Ha részletesebben megvizsgáljuk e forrásokat, akkor nagyon sok, a mai büntetőjogi dogmatikában is elismert elvet, illetve alkalmazott módszert ismerhetünk fel, így a társtettség és a részesség elhatárolását, az elkövetők felelősségének önállóságát, vagy a részesi cselekmény járulékoságát illetően. Ugyan a részesekre vonatkozó pontos definíciókat és elveket a római jogászok nem fogalmaztak meg annyira magas szinten, mint a magánjog jogintézményeivel kapcsolatban, de ennek ellenére a maguk a korában büntetőjogi kérdések szabályozása terén is megállták a helyüket olyannyira, hogy e szabályok a modern büntetőjognak a bűnségére és a felbujtóra vonatkozó szabályaival és tételeivel nagy mértékű hasonlóságot mutatnak, mely hasonlóságokat a részességre vonatkozó római jogi szabályok tárgyalása közben a dolgozat igyekszik megvilágítani.

DORNFELD LÁSZLÓ

jogász

Osztatlan, 5. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Sály Pál

intézeti tanszékvezető, egyetemi docens, ME ÁJK

Római katonai jog a későcsásárkorban

Róma hosszú történelme folyamán a hadsereg és katonáskodás mindig is fontos szerepet játszott. A római állam katonai fölényének köszönhetően az egész mediterrán térség urává vált. A későcsásárkor idejére azonban véget ért a birodalomnak a környező népekkel szemben élvezett előnye, és a meggyengült haderő nem volt képes hathatósan visszatartani a betörő barbárokat, amit a 378-as hadrianopolisi gót győzelem mutatott meg igazán. A hadsereg elzülése megállíthatatlannak látszott: mindent áthatott a korrupció, rendszertelenné vált a zsoldosztás, a tisztek hatalmaskodtak és érdemtelen előléptetéseket szereztek, emiatt pedig egyre több katona dezertált. Az államnak egyre nagyobb adókat kellett kivetnie a hadsereg fizetésére és emiatt egyre kevesebb dolgozó ember akadt. A nyugati birodalomrész az 5. századra fizetésképtelenné vált, hadserege döntőrészt feloszlott és a barbár foederatikus vezetőinek hatalma egészen addig nőtt, amíg egyikük, Odoaker meg nem döntötte az utolsó nyugati császár, Romulus Augustulus uralmát 476-ban.

A dolgozat megírásának a célja az volt, hogy képet nyújtson ebben a hanyatló időszakban hatályos jogról, illetve bemutassa, milyen eszközökkel próbálták a császárok a hadsereget megerősíteni és a problémákat megoldani. A dolgozat első részében többek között bemutatásra kerül a kor hadseregének szervezete, az újoncozás formái és rendszere, a római haderő előléptetési rendszere, a barbár segédcapatok változó formái, az újszerű annonális ellátmány kialakulása és kiosztása, a beszállásolás római gyakorlata. A második rész a katonákra vonatkozó különleges magánjogi szabályok, mint például a katonai különvagyon, a házassági szabályok és a magánjogi tiltások. A harmadik részben a katonai büntetőjog kerül bemutatásra és részletezésre, különös tekintettel a dezertálás, a függelemsértés és az újoncozásból kizártak hadsereghez való csatlakozásának büncselekményére. Az utolsó rész végül a veteránokra vonatkozó szabályokkal foglalkozik.

A munka fő forrásául a Codex Theodosianus 7. könyve, a Digesta 49. könyve, Vegetius Epitoma rei militaris című műve és a Ruffus által összeállított katonai törvénykönyv szolgálnak. A jogi rendelkezések megfelelő kontextusba helyezése érdekében a szükséges helyeken kitekintés történik a kor történelmi, közigazgatási és társadalmi rendszerére.
